

Warszawa, 19 września 2024 r.

DKA.kj.092.5.2024

Pan
prof. dr hab. n. med. Bogusław Czerny
p.o. Dyrektora
Instytutu Włókien Naturalnych
i Roślin Zielarskich -
Państwowego Instytutu Badawczego
w Poznaniu
ul. Wojska Polskiego 71b
60-630 Poznań

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. *o kontroli w administracji rządowej*¹ (dalej: ustawa o kontroli) oraz art. 35 i 36 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. *o instytutach badawczych*² (dalej: ustawa o instytutach), Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przeprowadziło w Instytucie Włókien Naturalnych Roślin Zielarskich - Państwowym Instytucie Badawczym w Poznaniu, ul. Wojska Polskiego 71b, 60-630 Poznań (dalej: Instytut, IWNiRZ) kontrolę w zakresie wybranych zagadnień funkcjonowania Instytutu, z uwzględnieniem działalności finansowej, organizacji i jakości pracy oraz jakości zarządzania Instytutem. Okres objęty kontrolą: od 1.01.2022 r. do 31.05.2024 r., z możliwością pozyskania informacji z okresów wcześniejszych do celów porównawczych.

Zgodnie z art. 47 w związku z art. 46 ust. 1-3 ustawy o kontroli przekazuję Panu Dyrektorowi *Wystąpienie pokontrolne*.

I. Informacje o kontroli

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi:

- [REDACTED] - główny specjalista w Departamencie Kontroli i Audytu (dalej: DKA)³,
 - [REDACTED] - główny specjalista w Departamencie Innowacji, Cyfryzacji i Transferu Wiedzy⁴,
- oraz [REDACTED] - biegły⁵.

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 224.

² Dz. U. z 2024 r. poz. 534.

³ Na podstawie upoważnienia Nr 9c/2024 z 14.03.2024 r.

⁴ Na podstawie upoważnienia Nr 9a/2024 z 14.03.2024 r.

⁵ Upoważnienie Nr 9b/2024 z 15.03.2024 r., wydane na podstawie art. 33 ust. 3 ustawy o kontroli w administracji rządowej z up. Ministra RiRW przez Dyrektora Generalnego.

Czynności kontrolne realizowano w okresie od 18.03.2024 r. do 31.05.2024 r. w siedzibie Instytutu oraz w sposób zdalny z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej i dokumentów w formie elektronicznej.

W okresie objętym kontrolą funkcję dyrektora Instytutu:

- do 28 lipca 2022 r. pełniła dr hab. Małgorzata Łochyńska, prof. IWNiRZ (od 23.03.2021 r.);
- od 29 lipca 2022 r. do 12 lipca 2024 r. pełnił dr n. med. inż. biotech. Rafał Spachacz;
- od 19 lipca 2024 r. jako p.o. dyrektora pełnił prof. dr hab. n. med. Bogusław Czerny.

II. Ocena ogólna skontrolowanej działalności Instytutu

1. Plan finansowy Instytutu na 2022 r. został sporządzony nieterminowo i nie został wprowadzony zarządzeniem dyrektora Instytutu, co jest nieprawidłowe.
2. Znaczne pogorszenie sytuacji finansowej Instytutu, tj. strata netto w wysokości 3.018.453,60 zł w 2023 r. w stosunku do 181.871,74 zł w 2022 r., świadczy o nieprawidłowym prowadzeniu działalności finansowej przez dyrektora Instytutu.
3. Negatywnie należy ocenić niski i spadający wskaźnik:
 - rentowności netto, wskazujący na niedostateczną kontrolę poziomu kosztów;
 - rentowności kapitału własnego wskazujący na pogarszające się zdolności do generowania zysku netto z własnych zasobów finansowych;
 - rentowności majątku wskazujący na pogarszające się zdolności do generowania zysku netto z aktywów ogółem.
4. Analiza zestawień przeterminowanych należności Instytutu wskazuje na:
 - naruszenie dyscypliny finansów publicznych poprzez dopuszczenie do przedawnienia należności,
 - niegospodarne i nieracjonalne zarządzanie mieniem poprzez akceptowanie i dopuszczanie do sytuacji, w której inne podmioty dysponują środkami Instytutu, a Instytut zmuszony był w 2022 r. zaciągnąć kredyt na finansowanie bieżącej płynności,
 - nieprawidłowo zaprojektowany w regulacjach wewnętrznych proces monitorowania i windykacji należności, w tym przypadki odstępowania od naliczenia kary umownej w związku z oświadczeniem kontrahenta.
5. W Instytucie nieprawidłowo i nieracjonalnie zawierano i rozliczano umowy zlecenia oraz umowy o dzieło, w tym zawierano umowy noszące znamiona stosunku pracy oraz zawierano umowy cywilnoprawne z własnymi pracownikami, argumentując potrzebą dodatkowego wynagrodzenia pracowników.
6. Stwierdzono brak dostatecznego nadzoru nad przygotowywaniem i sporządzaniem umów cywilnoprawnych, ich realizacją i rozliczeniem, a także dokumentowaniem ich realizacji.
7. W zakresie obiegu dokumentów finansowych stwierdzono niedochowanie kolejności obiegu dokumentów księgowych i niedziałającą w Instytucie zasadę samokontroli.
8. W zakresie gospodarki samochodowej w Instytucie nierzetelnie:
 - prowadzono i nadzorowano wypełnianie kart kontroli zużycia paliwa,
 - dokumentowano dysponowanie samochodami służbowymi, w tym używaniem bez polecenia wyjazdu służbowego.
9. W objętych kontrolą postępowaniach zakupowych Instytutu stwierdzono nieprawidłowości, m.in:

- dokonywanie zakupów bez przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, pomimo łącznych kwot przekraczających próg wymagany do stosowania ustawy Pzp (np. zakupy paliwa, nawozów, materiału siewnego), co wskazuje jednocześnie na naruszenie dyscypliny finansów publicznych,
 - niezłożenie przez zastępcę Przewodniczącego Komisji przetargowej oświadczenia, w zakresie karalności za przestępstwo popełnione w związku z postępowaniem o udzielenie zamówienia oraz nie podpisanie *Protokołu postępowania w trybie zamówienia z wolnej ręki*, co wskazuje także na naruszenie dyscypliny finansów publicznych,
 - działanie o charakterze ograniczenia zasady konkurencyjności poprzez wyznaczanie krótkich terminów dostaw i składania ofert, które następnie nie były dotrzymywane przez wykonawców, a także nierzetelne przeprowadzanie rozeznania rynku, co wpływało na celowość i gospodarność w zarządzaniu majątkiem Instytutu, w tym dotacji,
 - nieprzestrzeganie wewnętrznego *Regulaminu zamówień publicznych*,
 - niekompletną dokumentację uniemożliwiającą odtworzenie pełnego przebiegu czynności przeprowadzonych w postępowaniu, w tym czynności poprzedzających wszczęcie procedury o udzielenie zamówienia publicznego,
 - nienaliczenie kar umownych z tytułu wykonania przedmiotu umowy, po terminie.
10. W zakresie właściwego gospodarowania obiektami budowlanymi Instytutu stwierdzono nieprawidłowości, m.in.:
- brak właściwego nadzoru nad dokumentacją prowadzoną dla nieruchomości Instytutu, w tym nieprawidłowe i nierzetelne prowadzenie ksiąg obiektu budowlanego, niepełne wdrażanie zaleceń z okresowych kontroli obiektów budowlanych,
 - brak bieżącego usunięcia wskazanych w protokołach usterek, które stanowi niecelowe i niegospodarne administrowanie obiektem budowlanym skutkujące degradacją majątku i stwarzające akceptację ryzyka wypadku,
 - nieprzeprowadzenie wymaganych okresowych kontroli obiektów budowlanych dla obiektów objętych badaną próbą.
11. Nieprawidłowością był brak w Instytucie sformalizowanych zasad postępowania przy sprzedaży albo likwidacji zbędnego majątku trwałego. Powodowało to, że majątek zbędny był sprzedawany albo likwidowany w sposób niecelowy i niegospodarny, a także nie było dokumentów pozwalających rzetelnie odtworzyć proces likwidacji majątku, w tym szacowania jego wartości.
12. Kontrola wykazała nierzetelne dokumentowanie postępowania dotyczącego sprzedaży nieruchomości bądź prawa użytkowania wieczystego do nieruchomości Instytutu.
13. Niegospodarnym i niecelowym jest nieusunięcie pogorzeliska po pożarze kilkanaście lat temu hali produkcyjnej Instytutu w Stęszewie i nieprzywrócenie terenu ok. 1.250 m² do pełnego wykorzystania - pozostałości po hali stanowią m.in. zagrożenie dla osób lub mienia w ciągu komunikacyjnym.
14. Analiza akt spraw najmu i dzierżawy nieruchomości Instytutu wykazała nierzetelne dokumentowanie postępowań - nie była dostępna dokumentacja umożliwiająca odtworzenie przebiegu spraw, w tym istotnych czynności w postępowaniu takich jak rozeznanie rynku, szacowanie stawek. W wyniku kontroli umów stwierdzono nieprawidłowości, m.in.:
- zaniechanie aktualizacji czynszu pomimo znaczącego wzrostu kosztów utrzymania nieruchomości, w tym mediów,

- nieegzekwowanie zobowiązań ciążących na dzierżawcach i najemcach, w tym nadzoru nad dokonywaniem konserwacji i remontów budynków i terenu wokół, a także zapewnieniem zwrotu lokalu w stanie nie pogorszonym.
- niestaranne i nierzetelne określanie postanowień umów wpływające na celowość i gospodarność w zarządzaniu majątkiem Instytutu,

15. W Instytucie stwierdzono niegospodarność w zakresie wykorzystania infrastruktury badawczej po zakończonym projekcie w ramach środków NCBR. Urządzenie, które stanowi modelowa linia produkcyjna do pozyskiwania włókna z lnu i konopi o wartości ok 1,3 mln zł przechowywane jest od 2017 r. w budynku starej obory w Pętkowie i nie było zmontowane ani uruchomione w IWNiRZ. Wskazuje to na niecelowe pozyskanie projektu i niegospodarne dysponowanie środkami przeznaczonymi na finansowanie projektów.

16. W wyniku kontroli stwierdzono, że w siedzibie Instytutu na rzecz spółek Instytutu zatrudnionych jest kilka osób. Natomiast brak jest w Instytucie obiektywnych i rzetelnych możliwości zgromadzenia informacji, na rzecz którego pracodawcy dana osoba w danej chwili wykonywała obowiązki pracownicze.

17. Organizacja Instytutu określona w Regulaminie organizacyjnym była zgodna ze statutem. Instytut posiadał wymagane regulacje wewnętrzne w tym zakresie.

18. Instytut realizował zadania statutowe m.in. poprzez prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych określonych w dokumencie „Perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej na lata 2023-2025”. Natomiast, negatywnie należy ocenić brak prowadzenia studiów podyplomowych, czy współprowadzenia szkoły doktorskiej. Zaniechania te, ze strony Kierownictwa Instytutu, negatywnie wpływają na rozwój kadry naukowej instytutu, co w konsekwencji może przyczynić się do powstania „luki pokoleniowej”.

19. Rada Naukowa realizowała swoje zadania na podstawie Regulaminu Rady, tj. zgodnie z wymogiem określonym w art. 30 ust. 9 ustawy o instytutach. Wybory członków do Rady Naukowej kadencji 2021-2025 zostały przeprowadzone zgodnie z Regulaminem.

20. W ramach wdrożenia prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych Instytut zgłaszał i otrzymywał wnioskowane patenty, znaki towarowe i wzory przemysłowe.

21. Instytut upowszechniał wyniki badań naukowych i prac rozwojowych poprzez publikacje pracowników w czasopiśmie wysoko punktowanym oraz udział w konferencjach, szkoleniach, sympozjach i szeroko rozumianą działalność informacyjno-promocyjną.

22. Za właściwe działanie ocenia się powołanie, w celu utrzymania obecnej kategorii przewidzianej dla jednostek naukowych, Zespołu ds. Ewaluacji Naukowej monitorującego osiągnięcia pracowników naukowych w kontekście kryteriów ewaluacji jakości działalności naukowej.

23. W zakresie weryfikacji akt osobowych wybranych pracowników Instytutu nie sformułowano zastrzeżeń. Dokumentacja, w czasie prowadzenia czynności kontrolnych, była prowadzona starannie i przejrzysto.

24. W Instytucie wprowadzono Plan Równości Płci dla Instytutu na lata 2023-2026 oraz procedurę antymobbingową, antydyskryminacyjną i równych szans, co ocenia się za właściwe. Komisja przeprowadziła jedno postępowanie w 2024 r. dot. zgłoszenia mobbingu, na zakończenie którego nie stwierdziła uchybień w postępowaniu pracodawcy.

III. Oceny i ustalenia szczegółowe

III. 1. DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA INSTYTUTU

1. Sytuacja finansowa Instytutu, plan finansowy i sprawozdanie finansowe

1.1. Polityka rachunkowości i regulacje Instytutu dotyczące gospodarki finansowej

W okresie objętym kontrolą głównymi regulacjami wewnętrznymi kształtującymi obszar rachunkowo-finansowy były:

- *Polityka rachunkowości Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich*⁶;
- *Instrukcja obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych w Instytucie Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich*⁷;
- *Plan finansowy na 2022 r.*⁸;
- *Plan finansowy na 2023 r.*⁹;
- *Instrukcja monitoringu i windykacji należności*¹⁰.

1. Określone w *Polityce rachunkowości* zasady dotyczące systemu służącego ochronie danych i ich zbiorów, w tym dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych i innych dokumentów stanowiących podstawę dokonanych w nich zapisów, odnoszą się tylko do zbiorów danych informatycznych, gromadzonych w stosowanym w Instytucie systemie księgowym. Nie określono systemu dla ochrony danych i ich zbiorów w wersji papierowej dla Instytutu, jak również nie określono zasad ochrony danych i papierowych dowodów księgowych w Zakładach Doświadczalnych¹¹.

Należy mieć na uwadze, że:

- do Instytutu wpływają bądź mogą wpływać dowody księgowe w formie papierowej;
- Zakłady Doświadczalne w kontrolowanym okresie były jednostkami które samodzielnie prowadziły operacje księgowe, więc także operowały danymi i dowodami księgowymi. Radca Prawny potwierdziła¹² potrzebę doprecyzowania zapisów *Polityki rachunkowości* w tym zakresie.

Pozostałe wymagania względem *Polityki rachunkowości*¹³ określone w ustawie o rachunkowości zostały spełnione.

Utrzymywanie Zakładów Doświadczalnych jako jednostek samobilansujących:

- wydłuża i może zniekształcać proces pozyskiwania bieżących danych zarządczych;
- powiela zadania związane z tworzeniem odrębnych planów finansowych, sprawozdań z ich realizacji, sprawozdań finansowych i późniejszego ich łączenia w jednolity dokument obejmujący dane całego Instytutu, a także generuje dodatkowe zadania związane z upoważnianiem kolejnych pracowników do czynności finansowych, nadzorem nad poprawnością realizacji zadań w obszarze rachunkowości i księgowości;
- komplikuje system służący ochronie danych finansowo-rachunkowych i ich zbiorów oraz zwiększa ryzyka powiązane z ochroną tych danych;

⁶ Polityka wprowadzona zarządzeniem nr 11/2020 Dyrektora Instytutu z dn. 14.04.2020 r., obowiązująca od 1.01.2020 r.

⁷ Instrukcja wprowadzona zarządzeniem nr 12/2020 Dyrektora Instytutu z dn. 14.04.2020 r., obowiązująca od 1.01.2020 r.

⁸ Plan uchwalony przez Radę Naukową (uchwała nr 24 z dn. 13.12.2022 r.), skorygowany zarządzeniem nr 11/2022 z dn. 23.06.2022 r., uchwalony przez Radę Naukową (uchwała nr 13 z dn. 23.06.2022 r.).

⁹ Plan wprowadzony zarządzeniem nr 65/2022 Dyrektora Instytutu z dn. 15.12.2022 r. uchwalony przez Radę Naukową (uchwała nr 5 z dn. 20.04.2022 r.), skorygowany zarządzeniem nr 31/2023 z dn. 28.04.2023 r., uchwalony przez Radę Naukową (uchwała nr 44 z dn. 26.04.2023 r.) oraz zarządzeniem nr 86/2023 z dn. 19.10.2023 r., uchwalony przez Radę Naukową (uchwała nr 59 z dn. 18.10.2023 r.).

¹⁰ Instrukcja nr IN DJ/13/PJ z dn. 25.06.2012 r. zatwierdzona przez Główną Księgową.

¹¹ Wymaganie określone w art. 10 ust. 1 pkt 4 ustawy z dn. 29.09.1994 r. o rachunkowości (Dz. U. 121, poz. 591, ze zm.).

¹² Wiadomość elektroniczna z dn. 13.06.2024 r.

¹³ Wymagania określone w art. 10 ust. 1 ustawy o rachunkowości.

- utrudnia monitorowanie wywiązywania się przez kontrahentów ze zobowiązań finansowych względem Instytutu;
 - wprowadza dodatkowe ryzyka i błędy wynikające z obiegu dowodów księgowych, odrębnych interpretacji czy kwalifikacji oraz rozproszenia odpowiedzialności.
2. W *Instrukcji obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych w Instytucie Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich* niespójnie opisano obieg tych dokumentów. W:
- § 18 ust 5 i 6 wskazano, że po przyjęciu w Instytucie i zadekretowaniu do FK dokumentów, pracownik tego Działu dokonuje wstępnej ich selekcji i rejestruje w systemie dokumenty zakupowe. Zarejestrowanie równoznaczne jest z dokonaniem kontroli formalno-rachunkowej. Po zarejestrowaniu dokument przekazywany jest do sekcji zamówień publicznych, po czym do właściwych komórek organizacyjnych celem dokonania kontroli merytorycznej. Oznacza to, że kontrola formalno-rachunkowa odbywa się przed merytoryczną;
 - § 18 ust 7 dokumenty sprawdzone i opisane pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym przekazywane są do Głównego Księgowego - kolejność obiegu: kontrola merytoryczna po czym formalno-rachunkowa;
 - § 19 ust. 1 dowody księgowe powinny być sprawdzone pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym - kolejność obiegu: kontrola merytoryczna po czym formalno-rachunkowa;
 - § 19 ust. 3 zadaniem kontroli merytorycznej jest między innymi sprawdzenie czy:
 - operacja gospodarcza miała miejsce, a dokument został wystawiony przez właściwy podmiot i we właściwym zakresie,
 - dane w dokumencie odpowiadają rzeczywistości i są zgodne z ustaleniami opisanymi w zawartych umowach;
 - § 19 ust. 4 lit b zadaniem kontroli formalno-rachunkowej jest weryfikacja między innymi, czy operacja gospodarcza została poddana kontroli merytorycznej i wynik kontroli umożliwia prawidłowe ujęcie operacji w księgach rachunkowych - zatem kolejność obiegu: kontrola merytoryczna po czym formalno-rachunkowa;
 - § 19 ust. 4 lit d zadaniem kontrolującego jest przygotowanie dowodu księgowego do zatwierdzenia, poprzez wprowadzenie do elektronicznego obiegu dokumentów;
 - § 20 ust. 4 potwierdzeniem obiegu dokumentu wraz z jego akceptacją formalno-rachunkową oraz merytoryczną, jest sporządzenie dla tego dokumentu wydruk. Kolejność obiegu jaką można wywnioskować z zapisu: kontrola formalno-rachunkowa po czym merytoryczna.
- Powyższe wskazuje na rozbieżności pomiędzy zapisami z § 18 ust 5 i 6 oraz § 20 ust. 4, a zawartymi w pozostałych wyżej opisanych.
3. Dyrektor Instytutu powierzył wykonywanie obowiązków wynikających z ustawy o rachunkowości Główniej Księgowej¹⁴, w dniu:
- 1 sierpnia 2022 r. pismem *Powierzenie obowiązków i odpowiedzialności z zakresu rachunkowości*¹⁵;
 - 1 grudnia 2022 r. w *Zakresie działania stanowiska pracy*.
4. Wyniki analizy *Instrukcji monitoringu i windykacji należności* opisano w punkcie 2.2. Należności Instytutu i działania windykacyjne.

1.2. Plany i sprawozdania finansowe

¹⁴ Pełniącej obowiązki Główniej Księgowej od 9.02.2022 r. (aneks do umowy o pracę zawarty w dn. 14.02.2022 r.), na stanowisku Główniej Księgowej od dn. 16.05.2022 r. (aneks do umowy o pracę zawarty w dn. 16.05.2022 r.).

¹⁵ Pismo z dn. 1.08.2022 r. (znak: brak).

Kontrolą objęto:

- *Plan finansowy na 2022 r.* przyjęty po uchwaleniu przez Radę Naukową i korygowany¹⁶;
- *Porównanie wykonania z planem finansowym za 2022 r.* przesłane do Ministra nadzorującego¹⁷;
- *Sprawozdanie finansowe za 2022 r. Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich - Państwowego Instytutu Badawczego*¹⁸;
- *Plan finansowy na 2023 r.* przyjęty po zaopiniowaniu przez Radę Naukową i dwukrotnie korygowany¹⁹;
- *Sprawozdanie finansowe za 2023 r.*²⁰.

1. *Plan finansowy na 2022 r.* Dyrektor Instytutu zatwierdził 20 kwietnia 2022 r., co stanowiło naruszenie art. 18 ust. 10 ustawy o instytutach. Nie został wprowadzony do stosowania zarządzeniem Dyrektora. Radca Prawny poinformowała²¹, że dokument został zatwierdzony przez ówczesnego Dyrektora nie jest znana przyczyna tak późnego przyjęcia *Planu*. Do czerwca 2022 r., kiedy to Dyrektor Instytutu dokonał korekty do *Planu finansowego na 2022 r.* dokumenty te nie były wprowadzane zarządzeniami.

2. Analiza *Porównania wykonania z planem finansowym za 2022 r.* wykazała, zmniejszenie zakładanej w korekcie Planu finansowego straty z 6 333 100 zł do 186 200 zł. Przy czym pierwotny plan finansowy zakładał zysk w wysokości 1 617 200 zł.

Głównymi przyczynami redukcji straty były:

- zwiększenie przychodów własnych o 20,4%, w tym przychodów z działalności statutowej o 49% względem planowanych;
- zmniejszenie kosztów wynagrodzeń o 16,3%;
- zmniejszenie kosztów majątkowych o 84,7%.

3. Rada Naukowa zaopiniowała pozytywnie²² pokrycie uzyskanej na koniec 2022 r. straty netto w wysokości 181 871,74 zł z funduszu rezerwowego.

4. *Sprawozdanie finansowe za 2022 r. Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich - Państwowego Instytutu Badawczego* zostało zaopiniowane przez niezależnego biegłego rewidenta²³, zatwierdzone przez Ministra RiRW 30 czerwca 2023 r.²⁴ i opublikowane w Krajowym Rejestrze Sądowym 11 lipca 2023 r.

5. Analiza *Sprawozdania finansowego za 2022 r. Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich - Państwowego Instytutu Badawczego* wykazała zamknięcie roku 2022 r. stratą netto równą 181 871,74 zł wobec osiągniętego na koniec 2021 r. zysku netto w wysokości 730 083,32 zł. Należy mieć na uwadze, że strata ta została zredukowana wpływami ze sprzedaży nieruchomości Instytutu w wysokości 548 253 zł, sprzedaży złomu w kwocie 6 020 zł.

Głównymi przyczynami pogorszenia wyniku na koniec 2022 r. były:

- wyższy wzrost kosztów ogółem (14,6%) względem przychodów ogółem (12%);

¹⁶ *Plan* z dn. 20.04.2022 r. przez Radę Naukową (uchwała nr 5 z dn. 20.04.2022 r.), skorygowany zarządzeniem nr 11/2022 z dn. 23.06.2022 r., uchwalony przez Radę Naukową (uchwała nr 13 z dn. 23.06.2022 r.).

¹⁷ *Porównanie* z dn. 13.02.2023 r. przekazane do Dyrektora Departamentu Cyfryzacji, Innowacji i Transferu Wiedzy w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi pismem z dn. 13.02.2023 r. (L.dz. 263/2023).

¹⁸ *Sprawozdanie* zaopiniowane przez Radę Naukową (uchwała nr 57 z dn. 24.06.2023 r.).

¹⁹ *Plan* wprowadzony zarządzeniem nr 65/2022 Dyrektora Instytutu z dn. 15.12.2022 r. zaopiniowany przez Radę Naukową (uchwała nr 24 z dn. 13.12.2022 r.), skorygowany zarządzeniem nr 31/2023 z dn. 28.04.2023 r., zaopiniowany przez Radę Naukową (uchwała nr 44 z dn. 26.04.2023 r.) oraz zarządzeniem nr 86/2023 z dn. 19.10.2023 r., zaopiniowany przez Radę Naukową (uchwała nr 59 z dn. 18.10.2023 r.).

²⁰ *Sprawozdanie* zaopiniowane przez Radę Naukową (uchwała nr 72 z dn. 27.06.2024 r.).

²¹ Wiadomość elektroniczna z dn. 4.06.2024 r.

²² Uchwała nr 57 z dn. 2.06.2023 r.

²³ *Sprawozdanie niezależnego biegłego rewidenta z badania rocznego sprawozdania finansowego za okres 01 stycznia 2022 roku do 31 grudnia 2022 r. jednostki: Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich - Państwowy Instytut Badawczy* podpisany przez Biegłego Rewidenta [redacted] nr rej. 13136 (KPW Audytor Sp. z o.o. NIP: 7272767073, REGON: 100941975, KRS: 0000363162).

²⁴ Postanowienie z dn. 30.06.2023 r. (znak: DBD.nb.032.8.2023).

- mniejsza o 858 479,66 zł (32%) dotacja z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
 - wzrost kosztów podatków i opłat o 1 755 000 zł (297%);
 - wzrost kosztów ubezpieczeń społecznych i innych o 405 000 zł (23,4%);
 - spadek zysku z pozostałej działalności operacyjnej o 2 106 741,75 zł (42%).
6. Pomimo ponawianej prośby²⁵ kontroli o udostępnienie sprawozdania finansowego za 2023 r. bądź sprawozdania z realizacji *Planu finansowego na 2023 r.* oraz informacji o przyczynach tak późnego przyjęcia sprawozdania finansowego za 2023 r., dopiero w dniu 4 lipca 2024 r. Dyrektor Instytutu z wyżej wymienionych dokumentów udostępnił kontroli jedynie *Sprawozdanie finansowe za 2023 r.*, z którego wynika, że:
- a) Instytut rok obrotowy 2023 zakończył stratą netto w wysokości 3 018 453,60 zł - w 2022 r. starta na koniec roku wynosiła 181 871,74 zł;
 - b) główną przyczyną straty netto była strata ze sprzedaży w wysokości 5 448 825,12 zł, która była o 71% większa od uzyskanej w 2022 r.;
 - c) istotny (43%) wpływ na stratę ze sprzedaży w 2023 r. miało zmniejszenie stanu produktów o 2 339 441,37 zł, przyczyną straty ze sprzedaży w 2022 r. były koszty działalności operacyjnej przewyższające przychody z tego tytułu. Należy zauważyć, że lata objęte kontrolą były kolejnymi, w których Instytut uzyskał stratę ze sprzedaży. W 2021 r. była ona równa 4 304 756,67 zł i także wynikała z kosztów przewyższających przychody.
7. Rada Naukowa²⁶ pozytywnie zaopiniowała pokrycie straty uzyskanej w 2023 r. w wysokości 3 018 453,60 zł z funduszu rezerwowego w wysokości 2 731 555,81 zł i z funduszu podstawowego w kwocie 286 897,79 zł.
8. *Sprawozdanie finansowe za 2023 r.* zostało zaopiniowane przez niezależnego biegłego rewidenta²⁷, zatwierdzone przez Ministra RiRW 27 czerwca 2024 r.²⁸ i opublikowane w *Krajowym Rejestrze Sądowym* 10 lipca 2024 r.
9. Tak późne przekazanie *Sprawozdania finansowego za 2023 r.* Dyrektor Instytutu uzasadnił²⁹ poprawkami naniesionymi przez biegłego rewidenta do *Sprawozdania* sporządzonego w dniu 29 marca 2024 r. Należy zauważyć, że termin sporządzenia sprawozdania finansowego ustalony na 31 marca roku następnego po sprawozdawczym jest terminem na sporządzenie finalnego dokumentu, w wersji do zaopiniowania przez Radę Naukową i biegłego rewidenta, a nie na przygotowanie roboczego jego projektu.

2. Analiza wybranych zagadnień finansowo-księgowych w badanym okresie

2.1. Struktura przychodów i kosztów.

W kontrolowanym okresie Instytut otrzymał środki w następującej wysokości tytułem³⁰:

przynający	2022 rok		2023 rok	
	przysnane	wydatkowane*	przysnane	wydatkowane*
Dotacje				
MRiRW	1 837 932,06 zł	2 223 748,48 zł	7 083 333,15 zł	7 083 333,15 zł
Projekty				

²⁵ Prośba skierowana przez kontrolę w dn. 23.04.2024 r., ponowiona w dn. 10.05.2024 r. i 31.05.2024 r.

²⁶ Uchwała nr 72 z dn. 24.06.2024 r.

²⁷ *Sprawozdanie niezależnego biegłego rewidenta z badania rocznego sprawozdania finansowego jednostki Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich – Państwowy Instytut Badawczy* podpisany przez Biegłego Rewidenta [REDAKTOWANE] nr rej. 11610 (AUDYT FS Sp. z o.o. NIP: 727 2795537, REGON: 361273296).

²⁸ Postanowienie z dn. 27.06.2024 r. znak: DBD.nb.032.13.2024.

²⁹ Pismo z dn. 25.06.2024 r. (znak: brak), skierowane do Dyrektora Departamentu Budżetu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

³⁰ Szczegółowy wykaz danych dotyczących subwencji, poszczególnych dotacji, projektów i grantów w zestawieniu Przychody subwencji, dotacje, projekty granty – zestawienie kontroli z 20.05.2024.

Komisja Europejska	----	293 485,75 euro 940 358,43 zł	----	293 612,22 euro 940 578,94 zł
MEiN	40 000 zł	820 523,64 zł	34 229,15 zł	861 570,87 zł
NCBR	----	1 861 815,43 zł	----	1 124 038,61 zł
Granty				
NCBR	632 672 zł	239 576,94 zł	23 133 zł	586 674,09 zł
Subwencje				
MEiN	2 967 400 zł	2 967 400 zł	2 948 300 zł	2 948 300 zł
Suma:	5 478 004,06 zł	293 485,75 euro 5 478 004,06 zł	10 088 995,30 zł	293 612,22 euro 13 544 495,66 zł

* wydatkowane - niezależnie od daty przyznania.

Powyższe środki stanowiły 17,7% przychodów Instytutu w 2022 r.

Dyrektor Instytutu nie przedłożył informacji w zakresie przychodów i kosztów zakładów doświadczalnych, uzasadniając to brakiem możliwości wygenerowania wnioskowanych danych przez posiadany program do danych księgowych.

Przychody z tytułu:

	2022 rok
sprzedaży wyników prac badawczych	0 zł
prac wdrożeniowych	1 659 740 zł
sprzedaży patentów, praw ochronnych licencji itp.	1 288 605 zł
sprzedaż produkcji doświadczalnej, urządzeń i aparatury	7 967 296 zł

Dyrektor Instytutu nie przedłożył analogicznych danych za 2023 r.

Przychody z tytułu komercjalizacji ogółem to³¹ 10 034 160,28 zł w 2022 r., a w 2023 r. to 6 036 775,79 zł.³²

Podstawowe wskaźniki charakteryzujące działalność Instytutu przedstawiały się następująco:

wskaźnik	optymalny	2021 rok (porównawczo)	2022 rok	2023 rok
rentowność netto	2-6%	3,71%	-0,78%	- 15,6%
rentowność kapitału własnego	10-15%	4,9%	- 0,126%	- 26,35%
rentowność majątku	10%	1,78%	- 0,47%	- 8,47%
płynność finansowa I	1,5-2	2,16	1,36	2,66
płynność finansowa II	0,5-1,5	2,93	2,02	3,33
płynność finansowa III	2	4,28	3,33	5,35

Analiza wskaźników jednoznacznie pokazuje istotne pogorszenie rentowności, przy tym pozytywne zachowanie wskaźników płynności finansowej.

Negatywnie należy ocenić:

- niski i spadający wskaźnik rentowności netto, wskazujący na niedostateczną kontrolę poziomu kosztów;
- niski i spadający wskaźnik rentowności kapitału własnego wskazujący na pogarszające się zdolności do generowania zysku netto z własnych zasobów finansowych;

³¹ Wiadomość elektroniczna z dn. 7.06.2024 r. Radcy Prawnego.

³² Szczegółowe zestawienie przychodów z komercjalizacji z poszczególnych tytułów w e-mail z dn. 7.06.2024 r. Radcy Prawnego.

- niski i spadający wskaźnik rentowności majątku wskazujący na pogarszające się zdolności do generowania zysku netto z aktywów ogółem.

Zbyt wysoki poziom wskaźników płynności finansowej także jest niekorzystny dla Instytutu, gdyż oznacza zmniejszoną rentowność oraz niższą efektywność zaangażowania majątku, tym samym wskazując na niewłaściwe nim gospodarowanie.

W październiku 2021 r. na rzecz Instytutu został zaciągnięty na okres 1 roku kredyt na finansowanie bieżącej płynności Instytutu. W październiku 2022 r. Dyrektor Instytutu podpisał aneks do umowy o kredyt w rachunku bieżącym. Kwota kredytu do 5 000 000 zł. W sprawozdaniu finansowym za 2022 r., w pozycji krótkoterminowe kredyty i pożyczki wobec jednostek pozostałych wykazano zobowiązanie na kwotę 2 170 063,32 zł. W związku z zaciągnięciem zobowiązania w Instytucie brano pod uwagę konieczność uzyskania opinii Rady Naukowej w zakresie zmiany planu finansowego³³. Należy mieć jednak na uwadze, że:

- co do zasady wprowadzenie zmiany do dokumentu wymaga zachowania trybu przyjętego przy akceptacji i zatwierdzeniu jego pierwotnej treści, zatem jeśli np. plan finansowy wymagał akceptacji głównego księgowego, zatwierdzenia przez jeden organ i opinii drugiego organu, zmiana powinna być wprowadzona z zachowaniem tego samego trybu;
- Rada Naukowa jest uprawniona do zajmowania stanowiska we wszystkich sprawach dotyczących działalności Instytutu³⁴, możliwość zaciągnięcia kredytu bądź pożyczki w wysokości 5 000 000 zł lub podjęcie zobowiązania o wartości 2 170 063,32 zł to w ocenie kontroli istotne dla IWNiRZ tematy, o których Rada Naukowa powinna być bieżąco, co najmniej, informowana.

Niepoinformowanie Rady Naukowej o zwiększeniu zobowiązania Instytutu i nieuzyskanie opinii Rady w tym przedmiocie stanowi niedochowanie ustawowych uprawnień Rady.

Dyrektor Instytutu nie przedłożył danych w zakresie przychodów i kosztów zakładów Doświadczalnych.

2.2. Należności Instytutu i działania windykacyjne

Kontrolą objęto udostępnione przez Instytut zestawienia: *Należności w podziale na okresy stan na dzień: 2021/12/31 i 2023/12/31 oraz Instrukcję monitoringu i windykacji należności*³⁵.

2.2.1. W *Instrukcji monitoringu i windykacji należności* określono, że:

- pierwsze czynności względem przeterminowanej należności to wezwanie do zapłaty, wysłane nie później niż w terminie do 3 miesięcy od upływu terminu płatności,
- kolejną czynnością jest wysłanie drugiego wezwania do zapłaty nie później niż 9 miesięcy od terminu płatności,
- po upływie 12 miesięcy od upływu terminu płatności sprawa powinna zostać skierowana do Radcy Prawnego celem wdrożenia windykacji sądowej.

Powyższe zapisy wskazują na zbyt długi czas podejmowania przez Instytut działań związanych z monitorowaniem i windykacją należności.

Niecelowym jest akceptacja tak długiego braku reakcji Instytutu w sprawie wywiązania się kontrahenta ze zobowiązania oraz ryzyka wynikającego z upływu czasu i zmieniających się warunków gospodarczych, a niegospodarnym akceptacja finansowania należności kontrahenta, przy jednoczesnej konieczności zaciągnięcia kredytu na bieżącą działalność. Przy

³³ Wyjaśnienia wraz z korespondencją e-mail przekazane 28.03.2024 r.

³⁴ Uprawnienie wynikające z art. 29 ust. 5 ustawy o instytutach badawczych.

³⁵ Instrukcja nr IN DJ/13/PJ z dn. 25.06.2012 r.

bezsuktecznym dochodzeniu należności na podstawie wezwania do zapłaty, po czym przedsadowego wezwania do zapłaty, sprawa do Radcy Prawnego powinna być przekazana w terminie krótszym niż 12 miesięcy od upływu terminu płatności.

Należy również zaznaczyć, że wszystkie te czynności powinny być właściwie udokumentowane. Ponadto w *Instrukcji* nie przewidziano mechanizmu:

- bieżącego przekazywania kierownikom komórek organizacyjnych, prowadzących współpracę bezpośrednio z kontrahentem, informacji o nieuiszczonej należności w celu ograniczenia wielkości obrotów i ich uzależnienia od spłaty zaległych płatności;
- blokującego możliwość sprzedaży danemu kontrahentowi przy przekroczeniu ustalonego progu płatności np. 10 000 zł;

z uzależnieniem dalszej sprzedaży od ewentualnej, indywidualnej, pisemnej decyzji Dyrektora Instytutu o zmianie progu blokady płatności dla konkretnego kontrahenta, w danym postępowaniu.

2.2.2. Analiza zestawień przeterminowanych należności wykazała, że na dzień:

- 31 grudnia 2021 r. z płatnościami zalegało 273 kontrahentów, na łączną kwotę 4 614 633,84 zł. Przeterminowane należności zawierały się z przedziału: 15,29 zł - 2 043 736,54 zł³⁶, termin płatności najstarszej z nich minął 12 listopada 2010 r.³⁷.
- 31 grudnia 2023 r. z płatnościami zalegało 227 kontrahentów, na łączną kwotę 4 410 586,24 zł. Przeterminowane należności zawierały się w przedziale: 10,95 - 2 043 736,54 zł, termin płatności najstarszej z nich minął 12 listopada 2010 r.

Powyższe wskazuje na:

- naruszenie dyscypliny finansów publicznych poprzez dopuszczenie do przedawnienia należności³⁸,
- niegospodarne i nieracjonalne zarządzanie mieniem Instytutu poprzez akceptowanie i dopuszczanie do sytuacji, w której inne podmioty dysponują środkami Instytutu, to jest akceptowanie finansowania działalności obcej w 2022 r. kwotą 4 410 586,24 zł, podczas gdy w tym samym czasie Dyrektor Instytutu zmuszony był zaciągnąć na finansowanie bieżącej płynności kredyt w wysokości 2 170 063,32 zł.

2.2.3. Do szczegółowej analizy działań podejmowanych w Instytucie w celu odzyskania nieuiszczonych należności pobrano zobowiązania 12 kontrahentów³⁹, wykazane w zestawieniu *Należności w podziale na okresy stan na dzień: 2023/12/31*. Stwierdzono, że:

- 1) ██████████ MALBUD Zakład Remontowo-Budowlany - należność 2 043 736,54 zł, przeterminowana od 7.01.2014 r. - 10 maja 2022 r. Instytut zawarł z kontrahentem ugodę⁴⁰, na podstawie której był zobowiązany zapłacić kontrahentowi kwotę 1 100 000 zł do kwietnia 2023 r.;
- 2) International Hemp LLC - należność 23 610 zł, przeterminowana od 9.04.2021 r. Radca Prawny poinformowała⁴¹, że należność stanowi zwrot kosztów prac nad utworzeniem polsko-amerykańskiej spółki. Opóźnienie płatności wynika ze zmiany właściciela kontrahenta. Nowy właściciel podtrzymuje wolę uiszczenia należności. Obecnie trwają ustalenia dotyczące spłaty;

³⁶ ██████████ MALBUD Zakład Remontowo-Budowlany NIP: 7790032155.

³⁷ Żyrardów Fabryka Lnu Sp. z o.o., w likwidacji od 9.12.2013 r.

³⁸ Wymaganie określone w art. 5 ust. 1 pkt. 3 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

³⁹ Próba dobrana celowo według wartości, kontrahenta, terminu płatności i dotychczas podjętych działań celem odzyskania należności. Do próby pobrano należności od 12 (5,3%) kontrahentów.

⁴⁰ Kancelaria zaopiniowała zasadność wszczęcia negocjacji z powodem. Ugoda, stanowiąca załącznik do postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu IX Wydział Gospodarczy z dn. 10.05.2022 r. (sygnatura akt IX GC 17/17) o umorzeniu postępowania.

⁴¹ Wiadomość elektroniczna przesłana do kontroli w dn. 16.04.2024 r.

- 3) ██████████ - należność 23 482,50 zł tytułem niewywiązania się z umowy kontraktacji, przeterminowana od 19 września 2021 r. - oświadczeniem z 5 stycznia 2023 r. o odstąpieniu od naliczenia kary umownej Dyrektor Instytutu poinformował kontrahenta o uznaniu wyjaśnień i braku podstaw do naliczenia kary umownej;
- 4) ██████████ - należność 22 050 zł tytułem niewywiązania się z umowy kontraktacji, przeterminowana od 30 września 2021 r. - oświadczeniem z 22 kwietnia 2022 r. o odstąpieniu od naliczenia kary umownej Dyrektor Instytutu poinformowała kontrahenta o uznaniu wyjaśnień i braku podstaw do naliczenia kary umownej;
- 5) ██████████ - należność 21 810 zł tytułem niewywiązania się z umowy kontraktacji, przeterminowana od 4 października 2021 r. - oświadczeniem z 22 sierpnia 2023 r. o odstąpieniu od naliczenia kary umownej Dyrektor Instytutu poinformował kontrahenta o uznaniu wyjaśnień i braku podstaw do naliczenia kary umownej;
- 6) ██████████ Surf Connection - należność 37 500 zł tytułem niewywiązania się z umowy kontraktacji, przeterminowana od 30 listopada 2021 r. - oświadczeniem z 5 stycznia 2023 r. o odstąpieniu od naliczenia kary umownej Dyrektor Instytutu poinformował kontrahenta o uznaniu wyjaśnień i braku podstaw do naliczenia kary umownej;
- 7) ██████████ - należność 53 822,26 zł, przeterminowana od 31 stycznia 2022 r. - Radca Prawny poinformowała⁴², że należność wynika z pobranego przez pracownicę Instytutu czynszu od najemców. Pracownica przed rozliczeniem się z otrzymanych środków zmarła, a należna kwota została skradziona. Sprawę zgłoszono na Policję;
- 8) Hickman Seed & Grain Company LLC - należność 88 931 zł, przeterminowana od 4 kwietnia 2023 r. - Radca Prawny poinformowała, że należność w wysokości 77 492,80 zł została spłacona w 2024 r., pozostałą kwotę kontrahent miał spłacić w najbliższych dniach;
- 9) Industrial Hemp Solutions SRL - należność 39 350 zł tytułem udzielonego prawa do rozmnażania konopi, przeterminowana od 30 maja 2023 r. Radca Prawny poinformowała, że związku z problemami formalnymi planowane jest rozpoczęcie uprawy w 2024 r. Trwają z kontrahentem uzgodnienia w kwestiach organizacyjnych i rozliczeniowych;
- 10) F.H.U.P. ROMADO ██████████ - należność 54 200 zł, przeterminowana od 28 grudnia 2023 r. - Radca Prawny poinformowała, że płatność ustalona była w ratach. Brak jest możliwości wprowadzenia do systemu kilku terminów płatności stąd wprowadzono termin dla I raty, w którym została ona opłacona, druga została spłacona 16 stycznia 2024 r.;
- 11) A2M2 ██████████ - należność 13 227,87 zł tytułem noty odsetkowej, czynszu za listopad i grudzień 2023 r. i częściowego czynszu za październik 2023 r., przeterminowana od 31 grudnia 2023 r. - Radca Prawny poinformowała o spłacie należności w styczniu, lutym i marcu 2024 r.;
- 12) Wiesiołek Sp. z o.o. - pomimo nieopłaconych należności od 5 października 2021 r., nie wstrzymano współpracy z kontrahentem, dopuszczając do wzrostu nieuiszczonej należności do kwoty 12 443,24 zł - Radca Prawny poinformowała, że to długoletni kontrahent. Nie wstrzymano współpracy gdyż „osoba z działu sprzedaży nie zwróciła uwagi przy wystawianiu faktury sprzedaży, że klient ten miał wystawione wezwania do zapłaty”. Należy zauważyć, że przy odpowiednio wdrożonym procesie monitorowania windykacji, pracownik Instytutu bezpośrednio prowadzący współpracę z kontrahentem już przed zakupem 26 października 2021 r. powinien być poinformowany, że kontrahent nie wywiązał się z 2 płatności na łączną kwotę 2 483,47 zł.

⁴² Wiadomość elektroniczna przesłana do kontroli w dn. 12.04.2024 r.

Wyniki przeprowadzonej przez kontrolę analizy wyżej opisanych należności potwierdzają nieprawidłowo zaprojektowany proces monitorowania i windykacji należności. Ponadto należności opisane w punktach 1, 3-6 i część należności opisanej w punkcie 10 nie powinny być ujęte w udostępnionym do kontroli zestawieniu *Należności w podziale na okresy stan na dzień: 2023/12/31* dowodzi to nierzetelnego sporządzenia dokumentacji służącej monitorowaniu należności i ksiąg rachunkowych. Zakwalifikowanie ich do nieuiszczonych należności w księgach rachunkowych według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. istotnie zniekształca analizę finansową Instytutu. Tylko tych 6 należności z 12 badanych stanowi kwotę 2 193 779,04 zł.

Odnosząc się do zawartej 10 maja 2022 r. ugody z kontrahentem (punkt 1) należy stwierdzić, że działania Instytutu w zakresie zawarcia ugody były zasadne. Kontrola nie kwestionuje poprawności dokonanej przez sąd oceny zgodności treści ugody z prawem, niemniej jednak opinia kancelarii prawnej w tym zakresie nie spełniała wszystkich przesłanek określonych w art. 54a ust.1 ww. ustawy dot. oceny skutków ugody⁴³, a w konsekwencji nie odnosiła się do sytuacji ekonomiczno-financej jednostki.

2.3. Celowość i gospodarność zawieranych umów cywilnoprawnych

Dyrektor Instytutu poinformował⁴⁴, że w okresie objętym kontrolą stosowano zwyczajowy tryb zawierania, monitorowania i rozliczania umów zlecenia i umów o dzieło. Każdorazowo decyzję o podpisaniu umowy z osobą fizyczną podejmował Dyrektor Instytutu i to on osobiście umowę taką zawierał. Wysokość wynagrodzenia ustalana była w wyniku negocjacji adekwatnie do stawek rynkowych, z uwzględnieniem minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Należy zaznaczyć, że w dokumentacji dotyczącej umów zawieranych z osobami fizycznymi brak było jakichkolwiek danych stanowiących rozeznanie rynku bądź kalkulacji co do stawek wynagrodzenia, które mogłyby stanowić podstawę dla Dyrektora do negocjowania docelowego wynagrodzenia. Analiza udostępnionych kontroli kompletnych dokumentacji sporządzonych dla poszczególnych umów wykazała:

1. Umowa zlecenie nr 8 z 31 grudnia 2021 r. - w ramach której dokonano rozliczenia rachunku z 1 czerwca 2022 r. na podstawie między innymi nierzetelnie sporządzonego *Rejestru godzin realizacji zlecenia* w miesiącu maju. *Rejestr* ten pomimo stosownych rubryk na podpis zleceniobiorcy i zleceniodawcy nie został autoryzowany ani zatwierdzony przez żadną ze stron. Tym samym nie zostały potwierdzone wykazane w nim godziny pracy. Pomimo to rachunek został rozliczony, co dowodzi nierzetelnemu nadzorowi nad realizacją i rozliczeniem umowy.
2. Umowa zlecenie nr 2 z 3 stycznia 2022 r. w przedmiocie wykonywania badań fitochemicznych, ich dokumentowania i realizacji prac dodatkowych zleconych przez przełożonego⁴⁵. Zleceniobiorca, co do zasady nie jest objęty strukturą organizacyjną zleceniodawcy, a tym samym podległością służbową. Przedmiotowy zapis, w połączeniu z zapisami o:
– wykonywaniu przedmiotu umowy w miejscu wskazanym przez zleceniodawcę⁴⁶,

⁴³ podstawowym zadaniem osoby podejmującej decyzję o zasadności zawarcia ugody jest odpowiednie uzasadnienie swojej decyzji, w tym skolekcjonowanie odpowiednich dokumentów potwierdzających jej zasadność. I tak jako dowody mogą posłużyć opinie osób znających się na zagadnieniach objętych ugodą, w których wskazują na ocenę sytuacji np. na zasadność żądań kontrahenta od stronnych technicznej, finansowej, biznesowej. proces decyzyjny nie został dostatecznie udokumentowany (brak zasady pisemności).

⁴⁴ Informacja przedstawiona przez Dyrektora Instytutu w piśmie z dn. 27.03.2024 r. (znak: brak).

⁴⁵ Zapisy w § 1 umowy.

⁴⁶ Zapis w § 3 umowy.

- zobowiązaniu zleceniodawcy do zapewnienia wszelkich materiałów i narzędzi niezbędnych do wykonania przedmiotu umowy⁴⁷,
- zobowiązaniu zleceniodawcy do ponoszenia kosztów podróży służbowych zleceniobiorcy⁴⁸,

wskazuje na stosunek pracy⁴⁹. Powyższe ustalenia wskazują, że umowa zlecenie stanowi obejście umowy o pracę.

Celem zawarcia umowy co do zasady jest określenie, w tym doprecyzowanie warunków współpracy, praw i obowiązków stron. Zamieszczenie w umowie ogólnych zapisów typu: wykonywanie dodatkowych zleconych prac, czy w miejscu wskazanym przez zleceniodawcę podważa celowość sporządzania umowy.

Za realizację przedmiotu umowy określono wynagrodzenie ryczałtowe. Niecelowym i bezprzedmiotowym było przy tym określenie wymagania rozliczenia realizacji umowy między innymi na podstawie arkusza rozliczeniowego przepracowanego czasu - niecelowość takiego wymagania potwierdza niedookreślenie w umowie przedziału czasu pracy, jaki zleceniobiorca miałby przepracować w ramach realizacji umowy oraz przy wynagrodzeniu ryczałtowym.

Wypłatę wynagrodzenia uzależniono w umowie od przedstawienia przez zleceniobiorcę rachunku, arkusza rozliczeniowego przepracowanego czasu i potwierdzenia przez zleceniodawcę terminowego i prawidłowego wykonania jej przedmiotu. Przy czym w Instytucie nie wprowadzono wewnętrznych regulacji określających między innymi kto, kiedy i w jaki sposób miałby potwierdzać terminowość i poprawność realizacji przedmiotu umowy. W umowie też nie zostało to doprecyzowane, a w udostępnionej kontrolującym dokumentacji nie stwierdzono zapisów, które mogłyby stanowić takie potwierdzenia.

Pozytywnego zauważenia wymaga sposób udokumentowania czasu pracy, dokonany z wykorzystaniem elektronicznego systemu dostępu, który obiektywnie potwierdził dni i godziny, w których zleceniobiorczyni przebywała na terenie Instytutu.

3. Umowy nr: 23 z dn. 19 sierpnia 2022 r. oraz 46 z dn. 19 grudnia 2022 r. w przedmiocie prowadzenia spraw dotyczących bieżącego gospodarowania nieruchomościami Instytutu. Łączna wartość umów to 68 000 zł brutto. W umowach określono wynagrodzenie ryczałtowe, przy czym niecelowo określono maksymalną liczbę godzin do przepracowania w miesiącu, a wynagrodzenie uzależniono od przedstawienia arkusza rozliczeniowego przepracowanego czasu i naliczano według godzin wykazanych w arkuszu. Określenie wynagrodzenia ryczałowego stoi w sprzeczności z ewidencjonowaniem czasu pracy i rozliczaniem według zadeklarowanego czasu realizacji zlecenia oraz świadczy o nierzetelnym przeprowadzeniu postępowania w przedmiocie zawarcia niniejszych umów.
4. Umowa nr 24 z dn. 25 sierpnia 2022 r. w zakresie administracyjnej obsługi kadrowej i obsługi Komisji Socjalnej Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w okresie od 25 sierpnia do 15 września 2022 r. Maksymalna wartość umowy to 6 300 zł brutto. Zleceniobiorczyni poza wskazanymi w umowie zadaniami została zobowiązana do wykonywania innych zadań zleconych przez Dyrektora Instytutu, przez co pod kierownictwem zleceniodawcy, w miejscu wskazanym przez zleceniodawcę i czasie określonym w umowie. Zleceniodawca zobowiązał się do zapewnienia wszelkich materiałów i narzędzi niezbędnych do wykonania przedmiotu umowy. Takie określenie zobowiązań pomiędzy zleceniodawcą, a zleceniobiorcą wskazuje

⁴⁷ Zapis w § 5 ust. 1 umowy.

⁴⁸ Zapis w § 5 ust. 2 umowy.

⁴⁹ Uwarunkowania określone w art. 22 § 1 Kodeksu pracy (Dz. U. Nr 24, poz. 141, ze zm.).

na stosunek pracy. Powyższe ustalenia wskazują, że umowa zlecenie stanowiła obejście umowy o pracę.

Wraz z zawarciem umowy zleceniobiorczyni zobowiązała się do zachowania tajemnicy i poufności w związku z wykonywaniem przedmiotu zlecenia oraz została zapoznana z ogólną informacją dotyczącą przetwarzania danych osobowych w Instytucie.

Dla ułatwienia nadzoru nad integralnością i spójnością dokumentacji sprawy zasadne jest, by dokumenty zobowiązujące do zachowania tajemnicy i poufności oraz informujące o przetwarzaniu danych stanowiły załączniki do umowy, tym samym powinny być na nich naniesione informacje, że stanowią załącznik do umowy, w której powinny być odpowiednio opisane. W udostępnionej dokumentacji nie było upoważnienia do przetwarzania danych osobowych, niezbędnego przy administracyjnej obsłudze kadrowej i obsłudze Komisji Socjalnej. Z samej umowy też nie wynika, by zleceniobiorczyni została upoważniona do przetwarzania danych osobowych. Powyższe wskazuje na nierzetelne przeprowadzenie procesu przygotowania, zawarcia i nadzoru nad realizacją umowy zlecenia.

5. Umowy zlecenie nr 29/2022 i 30/2022 z 12 września 2022 r., których przedmiotem było kolejno: pełnienie funkcji pełnomocnika ds. nadzoru nad zakładami doświadczalnymi; pełnienie funkcji menadżera ds. programu zielarskiego.

1) W obydwu umowach:

- a) okres realizacji zadania określono od 13 września 2022 r. do 31 lipca 2023 r. to jest 10,5 miesiąca;
- b) w § 1 jako przedmiot umowy wpisano także:
 - wykonywanie innych zadań zleconych przez Dyrektora Instytutu,
 - *podległość służbowa i zwierzchnictwo bezpośrednio: z-ca Dyrektora ds. naukowych, prof. dr hab* [REDACTED];
- c) określono, że przedmiot umowy będzie realizowany w miejscu wskazanym przez zleceniodawcę;
- d) ustalono, że zleceniodawca zapewni na swój koszt materiały i narzędzia niezbędne do wykonywania przedmiotu umowy;
- e) ustalono wynagrodzenie miesięczne brutto w wysokości 4 000 zł, bez wskazania stawki godzinowej bądź ilości godzin wymaganych do przepracowania, co wskazywałoby na ryczałtowe wynagrodzenie, podczas gdy równocześnie jego wypłatę uzależniono od przedstawienia arkusza rozliczeniowego przepracowanego czasu;
- f) nie sprecyzowano zadań, które miałyby być wykonywane w ramach pełnienia funkcji pełnomocnika ds. nadzoru nad zakładami doświadczalnymi bądź menadżera ds. programu zielarskiego, co wskazuje na wykonywanie bieżąco wydawanych zleceniobiorcy poleceń, a to potwierdza wykonywanie zadań pod kierownictwem zleceniodawcy. Co do zasady celem umowy jest określenie praw i obowiązków stron, w tym powierzonych zadań i odpowiedzialności. Określenie zakresu zlecenia w umowie jest też istotne dla akceptacji przez strony adekwatności wynagrodzenia do przedmiotu zlecenia.

Powyżej opisane warunki spełniają przesłanki stosunku pracy, tym samym wskazują na zatrudnienie pracownicze.

- 2) W dniu 10 listopada 2022 r. wpłynęły do Instytutu pisma od zleceniobiorcy⁵⁰ do Dyrektora Instytutu z prośbą o rozwiązanie obu umów z dniem 31 października 2022 r. Pomimo zapisu w umowach, że obydwie strony mają prawo do rozwiązania umowy w każdym czasie,

⁵⁰ Pisma z dn. 31.10.2022 r. dot. umowy 29/2022 (L.dz. 2881), dot. umowy nr 30/2022 (L.dz. 2882).

za siedmiodniowym okresem wypowiedzenia⁵¹, nie dokonano rozwiązania tych umów. Dyrektor Instytutu natomiast zawarł ze zleceniobiorcą aneksy do umów zlecenia zmieniając termin realizacji umowy nr:

- 29/2022 na: od 13 września 2022 r. do 31 października 2022 r.;
- 30/2022 na: od 13 września 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. - zleceniobiorca nie wywiązał się z terminu wskazanego w aneksie.

W aneksach udokumentowano datę ich zawarcia w dniu 25 października 2022 r. (to jest 16 dni przed wpływem pism o rozwiązanie umów), tym samym w aneksach wskazano nieprawdę co do daty ich zawarcia.

Zaangażowanie niewspółmiernie większej ilości czasu i sił w celu wprowadzenia dwóch aneksów w miejsce skorzystania z rozwiązania umowy w trybie w niej określonym było niecelowe i niegospodarne.

- 3) W ramach rozliczenia umów 29/2022 i 30/2022 zleceniobiorca za wrzesień 2022 r. przekazał do Instytutu:

- a. Dla umowy nr 29/2022:

– dwa różnej treści *Rachunki* z 10 października 2022 r. i *Rejestry godzin realizacji zlecenia* (dalej: *Rejestr*):

	<i>Rachunek</i>	
	(1)	(2)
przedmiot	wykonanie prac zgodnie z przedmiotem umowy - pełnomocnik ds. nadzoru nad zakładami doświadczalnymi, wykonywanie innych zadań zleconych przez Dyrektora Instytutu	pełnomocnik ds. nadzoru nad zakładami doświadczalnymi
wynagrodzenie	2 600 zł brutto	4 000 zł brutto
potwierdzenie właściwej realizacji	Podpis i pieczęć Zastępcy Dyrektora ds. Naukowych	pieczęć bez podpisu Zastępcy Dyrektora ds. Naukowych
sprawdzenie formalno-rachunkowe	gł. specjalista ds. wynagrodzeń	gł. specjalista ds. wynagrodzeń
zatwierdzenie	Główny Księgowy, Dyrektor Instytutu Gł. spec. ds. pracowniczych	Główny Księgowy, Dyrektor Instytutu

wrzesień 2022 r.	<i>Rejestr godzin realizacji zlecenia</i>		Uwagi
	(1)	(2)	
13	6 h	6 h	
16		3 h	
20	5 h	9 h	
21		2 h	
23		5 h	
24	5 h		Sobota
26		5 h	
27	5 h		
28	5 h	5 h	
29		5 h	
Razem:	26 h	40 h	

⁵¹ Uprawnienie określone w § 7 ust. 1 umów.

b. Dla umowy nr 30/2022:

– dwa różnej treści *Rachunki* z dnia 10 października 2022 r. i *Rejestry*:

	<i>Rachunek</i>	
	(1)	(2)
przedmiot	menadżer ds. programu zielarskiego	menadżer ds. programu zielarskiego
wynagrodzenie	2 600 zł brutto	4 000 zł brutto
potwierdzenie właściwej realizacji	Podpis i pieczęć Zastępcy Dyrektora ds. Naukowych	pieczęć bez podpisu Zastępcy Dyrektora ds. Naukowych z nieautoryzowaną adnotacją „potwierdzono telefonicznie”
sprawdzenie formalno-rachunkowe	gł. specjalista ds. wynagrodzeń	gł. specjalista ds. wynagrodzeń
zatwierdzenie	Główny Księgowy, Dyrektor Instytutu Gł. spec. ds. pracowniczych	Główny Księgowy, Dyrektor Instytutu

wrzesień 2022 r.	<i>Rejestr godzin realizacji zlecenia</i>		uwagi
	(1)	(2)	
12		5 h	
15	3 h	8 h	
18	3 h		
22		7 h	
24	5 h	5 h	sobota
26	5 h	5 h	
30	5 h	5 h	
31	5 h	5 h	wrzesień liczy 30 dni
Razem:	26 h	40 h	

Analiza ww. arkuszy rozliczeniowych przepracowanego czasu za wrzesień wykazała:

- nierzetelne dokumentowanie przez zleceniobiorcę realizacji umowy,
 - brak podpisu Zastępcy Dyrektora ds. Naukowych na *Rejestrze* na którym wykazano przepracowanie 40 h a jedynie pieczęć, co świadczy o braku właściwego nadzoru nad przyjętym do akceptacji dokumentem.

Rachunki pomimo niekompletności zostały rozliczone.

4) W *Rachunkach* za realizację umów 29/2022 i 30/2022 w miesiącu październiku:

- nie wpisano miejsca ani daty jego sporządzenia, przez co przypisania do rozliczenia za miesiąc październik można było dokonać wyłącznie po dacie umieszczonej przy podpisie gł. specjalisty ds. wynagrodzeń, potwierdzającej sprawdzenie pod względem formalno-rachunkowym,
- nie wskazano źródła finansowania, numeru zadania ani kategorii kosztów – realizację przedmiotu umowy potwierdził Zastępca Dyrektora ds. Naukowych.

Rachunki pomimo niekompletności zostały rozliczone.

Dodatkowo w *Rejestrach* za październik, zleceniobiorca udokumentował przepracowanie 8 h w dniu 4 października, w tym samym dniu na rzecz umowy 29/2022 i 30/2022, co daje w przeciągu doby 16 h oraz przepracowanie 5 h w dniu 15 października, to jest w sobotę. Biorąc pod uwagę efektywność i bezpieczeństwo pracy celowym jest przyjęcie także dla umów zlecenia zasady zapewnienia zleceniobiorcy 11 godzin nieprzerwanego dobowego odpoczynku, analogicznie do określonej w *Kodeksie*

pracy⁵², poprzez zamieszczanie w umowach stosownego zapisu ograniczającego dobową liczbę godzin realizacji zlecenia.

Powyższe wskazuje na nierzetelny nadzór nad realizacją oraz rozliczaniem wykonania umów.

- 5) Biorąc pod uwagę wyżej opisane błędy, pomimo których rachunki zostały rozliczone należy zauważyć nieskuteczność i nierzetelność kontroli formalno-rachunkowej i merytorycznej *Rejestru* i *Rachunków*. Podobnie w przypadku rachunków za miesiąc wrzesień, pomimo błędów w obiegu, dotarły do Dyrektora Instytutu i także zostały zatwierdzone. Przypadek ten dowodzi również nieprawidłowemu obiegowi dokumentów, w którym przeprowadzono kontrolę formalno-rachunkową i przedstawiono *Rachunki* do podpisu Głównego Księgowego i Dyrektora Instytutu przed ich kontrolą merytoryczną. Wskazuje to na niedochowanie kolejności obiegu dokumentów księgowych⁵³ i niedziałającej w Instytucie *zasadzie samokontroli obiegu*⁵⁴ dokumentów finansowych.

W *Rejestrze* wykazano realizację w soboty zadań zarówno pełnomocnika ds. nadzoru nad zakładami doświadczalnymi, jak i menadżera ds. programu zielarskiego. Wskazuje to, że zleceniobiorca miał dostęp do pomieszczeń Instytutu i infrastruktury, w tym zasobów informatycznych bez potrzeby angażowania pracownika Instytutu. Zleceniobiorca wykazał także zatrudnienie w innym podmiocie⁵⁵. Pomimo to w umowach nie zawarto zapisów chroniących zasoby Instytutu, to jest zobowiązujących do zakazu konkurencji, ani w dokumentacji udostępnionej kontrolującym nie było odrębnej umowy w tym zakresie. Zleceniobiorcę zobowiązano jedynie, standardowym zapisem stosowanym w umowach zlecenia w Instytucie do zachowania w tajemnicy wszelkich danych, zdarzeń gospodarczych oraz innych faktów dotyczących zleceniodawcy oraz jego klientów.

Analizując dokumentację dotyczącą realizacji opisywanych zleceń należy mieć na uwadze, że zleceniobiorca wykonywał czynności na rzecz Zakładu Doświadczalnego w Stęszewie i Pętkowie⁵⁶, podczas gdy w umowach, pismach z prośbą o rozwiązanie umów, *Kwestionariuszu zleceniobiorcy* wykazał adres zameldowania, zamieszkania i korespondencyjny w Toruniu, to jest w odległości 160 km.

Zleceniobiorca zadeklarował przepracowanie na rzecz każdej z tych umów po: 26 h we wrześniu 2022 r., 40 h w październiku 2022 r.

W połączeniu z informacjami zawartymi w rozliczonych w Instytucie rachunkach wskazuje to na wynagrodzenie równe 100 zł/h, to jest wynagrodzenie na poziomie Dyrektora Instytutu. Ustalenie tak wysokiego wynagrodzenia, biorąc pod uwagę nieadekwatny zakres odpowiedzialności, kompetencje, dyspozycyjność i czas pracy Dyrektora Instytutu w porównaniu ze zleceniobiorcą było niegospodarne. Dyrektor nie udokumentował i nie przedstawił kontroli w pełni zadań realizowanych w ramach umów.

Wszystkie powyższe ustalenia poddają w wątpliwość cel zawarcia tych umów, a także ich zasadność oraz jak były one realizowane i nadzorowane, skoro sam zleceniobiorca nie potrafił prawidłowo wskazać kiedy i w jakim wymiarze czasu realizował przedmiot umowy w miesiącu wrześniu 2022 r.

- 6) Odnosząc się do powyższych ustaleń Radca Prawny poinformowała⁵⁷, że:

⁵² Uprawnienie określone w art. 133 § 1 *Kodeksu pracy*.

⁵³ Wymagania określone w § 19 ust. 1 i 4 lit. b *Instrukcji obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych w IWNiRZ*.

⁵⁴ Wymaganie określone w § 18 ust. 2 *Instrukcji obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych w IWNiRZ*.

⁵⁵ Zgodnie z deklaracją w *Kwestionariuszu zleceniobiorcy* zatrudniony w Krajowej Grupie Spożywczej S.A.

⁵⁶ Zapisy dotyczące źródeł finansowania zamieszczone w *Rachunkach* za miesiąc wrzesień do umowy 29/2022.

⁵⁷ Wiadomość elektroniczna z dn. 3.06.2024 r.

- zadania i umowa obejmowały podległość służbową i zwierzchnictwo Zastępcy Dyrektora ds. Naukowych;
 - zawarcie umowy zlecenia było jedynym racjonalnym i ekonomicznie opłacalnym rozwiązaniem w sytuacji braków kadrowych, przy wyjątkowo skromnych możliwościach finansowych Instytutu;
 - szacowanie wartości zlecenia wynikało z oczekiwanego zakresu zleconych czynności, szczegółowo opracowanego planu i propozycji innowacyjnych, zakresu i oczekiwań Dyrektora w zakresie działań innowacyjnych w Oddziałach, wraz z czynnym udziałem w aplikacji projektów rozwojowych, mających na celu uzyskanie finansowania zewnętrznego - należy zauważyć, że ani w umowach zlecenia, ani w udostępnionej do tych umów dokumentacji nie określono merytorycznego zakresu zleconych czynności, ani oczekiwań wobec zleceniobiorcy;
 - ocena stawki godzinowej dla pełnomocnika z zakresem opracowania szczegółowego planu restrukturyzacji jest niemożliwa, ponieważ wynagrodzenie znacznie odbiegało od wynagrodzeń w innych podmiotach - zauważenia wymaga nieprawidłowo sformułowana umowa, przez co pomimo wypłaty wynagrodzenia za 2 miesiące realizacji 2 umów cel, ani jego założenia nie tylko, że nie zostały osiągnięte, ale i nie zostały nawet częściowo zrealizowane, pomimo to zleceniobiorcy wypłacono wynagrodzenie w łącznej wysokości 13 200 zł;
 - zleceniobiorca wykonał w ramach realizacji umów wiele istotnych dla Instytutu zadań (które opisano w udzielonej informacji). Pomimo dwukrotnego (w dniu 31 maja i 5 czerwca) wystąpienia kontroli o udostępnienie dokumentów utworzonych przez zleceniobiorcę w ramach realizacji umów oraz pomimo deklaracji Radcy Prawnego, że taka dokumentacja jest dla kontroli do wglądu u Zastępcy Dyrektora ds. Naukowych, nie została udostępniona, ani nie przekazano kontroli stanowiska w przedmiotowej sprawie. Tym samym należy przyjąć, że takiej dokumentacji nie ma, co stanowi kolejny argument wskazujący na nierzetelność udokumentowania realizacji umów i ich niecelowość.
- Ponadto jako przykładowe zadania zrealizowane przez pełnomocnika ds. nadzoru nad zakładami doświadczalnymi i menadżera ds. programu zielarskiego, uzasadniając potrzebę zatrudnienia i stawki za roboczogodzinę równej stawce wynagrodzenia Dyrektora Instytutu Radca Prawny wskazała między innymi:
- przeprowadzenie inwentaryzacji zasobów produkcji rolnej, zakupów nawozów, środków ochrony roślin i pestycydów,
 - określenie formy zakupów ziarna środków ochrony roślin i nawozów oraz kryteriów wyboru oferenta,
 - kontrolę i inwentaryzację ilości załadunku samochodów podczas zbioru kukurydzy,
 - zaproponowanie pozycjonowanie strony internetowej wraz z wprowadzeniem usługi SMART,
- to jest zadania nie wymagające specjalistycznej wiedzy ani umiejętności, tym samym ustalenie dla tak wysokiej stawki wynagrodzenia było niezasadne i niegospodarne.
6. Umowa zlecenie nr 31 z 11 września 2022 r., której przedmiotem był zbiór i ocena plonów słomy i nasion roślin włóknistych. W ramach rozliczenia realizacji umowy w miesiącu październiku przyjęto:
- *Rachunek* z 2 listopada, w którym 7 listopada potwierdzono prawidłowość realizacji umowy oraz potwierdzono sprawdzenie pod względem formalno-rachunkowym, 10 listopada Dyrektor Instytutu zatwierdził *Rachunek* do wypłaty;

–*Rejestr godzin realizacji zlecenia*, w którym ta sama osoba, która w *Rachunku* potwierdziła prawidłowość realizacji zlecenia, 15 listopada (to jest 5 dni po zatwierdzeniu *Rachunku* do wypłaty) potwierdziła poprawność udokumentowanych w *Rejestrze* danych.

Powyższe wskazuje na niedochowanie kolejności obiegu dokumentów księgowych⁵⁸ i niedziałającej w Instytucie *zasadzie samokontroli obiegu*⁵⁹ dokumentów finansowych.

7. Umowa zlecenie nr 47 z 19 grudnia 2022 r., której przedmiotem było kompleksowe usystematyzowanie dokumentacji pracowniczej prowadzone od 1 stycznia do 30 czerwca 2023 r. w wymiarze do 80 h miesięcznie. Maksymalna wartość umowy 20 160 zł brutto. Zleceniobiorczyni została upoważniona do przetwarzania danych osobowych, jednak w upoważnieniu nie wskazano, że zostało udzielone w związku z realizacją umowy, na czas jej wykonania, ani nie podano innego terminu ważności upoważnienia bądź przesłanek upoważnienie wygaszających. Zamieszczono w upoważnieniu zapis, że może być w każdym czasie odwołane. Nie zostało ono także wymienione jako załącznik do umowy, co mogłoby oznaczać, że mogą mieć do niego zastosowanie terminy z umowy. Tym samym zostało ono udzielone bezterminowo i zleceniobiorczyni, nie będąc pracownikiem Instytutu, mogłaby się nim posługiwać bezterminowo. Z treści umowy, ani z udostępnionej kontrolującym dokumentacji nie wynikało także, by zleceniobiorczyni poświadczyła zapoznanie się z *Klauzulą informacyjną dotyczącą umowy cywilnoprawnej*, podpisywaną w Instytucie przy zawieraniu podobnych umów. Ustalenia wskazują na nierzetelne przygotowanie i sporządzenie umowy.

Charakter przedmiotu umowy wymagał realizacji jej w siedzibie Instytutu w Poznaniu. Biorąc pod uwagę wartość umowy, okres jej trwania oraz to, że miejsce wykonywania umowy wyposażone jest w elektroniczny system dostępu, mogący służyć do rejestracji czasu, niezasadnym, niecelowym i niegospodarnym było rozliczanie realizacji przedmiotu umowy na podstawie sporządzonych przez zleceniobiorcę wykazów godzin, mających charakter deklaracji, potwierdzanych przez przedstawiciela Instytutu. Rozliczanie takie niepotrzebnie obciąża innych pracowników zwiększając ryzyko udokumentowania nieprawidłowych danych przez pomyłkę bądź celowe działanie.

8. Umowy zlecenia nr: 10 z 14 marca 2023 r. i 25 z 28 kwietnia 2023 r. w przedmiocie elektronicznej rejestracji dokumentów w czasie nie dłuższym niż 85 h miesięcznie. Maksymalna wartość umów to 9 690 zł brutto. W umowach wskazano, że ich przedmiot będzie wykonany w miejscu wskazanym przez zleceniodawcę, który zobowiązał się do zapewnienia na swój koszt wszelkich materiałów i narzędzi niezbędnych do wykonywania przedmiotu umowy. Pomimo złożonego przez zleceniobiorcę oświadczenia o zachowaniu poufności, dla zachowania i monitorowania bezpieczeństwa informacji oraz systemów teleinformatycznych niezasadnym było, by zadania te były realizowane poza siedzibą zamawiającego (dostęp do systemu informatycznego, poprzez zweryfikowany osprzęt, brak potrzeby dostępu do rejestrowanych dokumentów poza siedzibą Instytutu). Tym samym rozliczenie czasu realizacji opisywanych umów na podstawie sporządzonego przez zleceniobiorcę wykazu godzin, mającego charakter deklaracji, potwierdzanej przez przedstawiciela Instytutu, było niecelowe i niegospodarne. Czas realizacji umowy powinien być rozliczony na podstawie danych ze stosowanego w Instytucie elektronicznego systemu dostępu.

⁵⁸ Wymagania określone w § 19 ust. 1 i 4 lit. b *Instrukcji obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych w IWNiRZ*.

⁵⁹ Wymaganie określone w § 18 ust. 2 *Instrukcji obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych w IWNiRZ*.

Ponadto w związku z zawarciem umowy nr 10 zleceniobiorczyni złożyła pisemne zobowiązanie do zachowania tajemnicy i poufności w związku z wykonywaniem umowy zlecenia oraz oświadczenie o zapoznaniu z *Klauzulą informacyjną dotyczącą umowy cywilnoprawnej*. Celowym jest rozważenie zamieszczenia zapisów z tych dokumentów w treści umowy. Działanie takie uporządkowałoby dokumentację sprawy i ułatwiło nadzór nad jej integralnością. W innym przypadku dokumenty te powinny stanowić załącznik do umowy, przez co powinny zostać wykazane w jej treści, a na nich powinna zostać uwidoczniona informacja, że są załącznikami do konkretnej umowy. W ramach udostępnionej kontrolerom dokumentacji dla umowy nr 25 zarówno zobowiązania jak i *Klauzuli* nie dołączono do umowy. Potwierdza to nierzetelne przygotowanie i sporządzenie umowy, a także nierzetelne udokumentowanie jej realizacji.

9. Umowa zlecenia nr 16 z 17 marca 2023 r. w przedmiocie usług agrotechnicznych i obsługi sprzętu rolniczego o pierwotnej maksymalnej wartości 36 750 zł brutto. Umowę zawarto z jedną osobą fizyczną i obejmowała ona realizację zadania w wymiarze nie większym niż 350 h miesięcznie:

- a) w miesiącu maju przedmiot umowy wykonywały 3 osoby, w załączniku do *Rejestru godzin realizacji zlecenia* opisane jako „pracownicy” zleceniobiorcy. Należy zauważyć, że zleceniodawca od wynagrodzenia za realizację umowy odprowadził podatek dochodowy od osób fizycznych i składkę na ubezpieczenie zdrowotne zleceniobiorcy, który w maju 2023 r. ani jednej godziny nie realizował niniejszej umowy;
- b) dla realizacji przedmiotu zlecenia przez podwykonawcę zleceniobiorca zobowiązany był uzyskać zgodę zleceniodawcy udzieloną na wskazanego podwykonawcę⁶⁰ - w udostępnionej kontrolerom dokumentacji nie było takich zgód, a nawet informacji, że zleceniobiorca zamierza powierzyć realizację umowy podwykonawcy, tym samym zleceniobiorca nie dopełnił warunków umowy, a zleceniodawca ich nie egzekwował;
- c) zleceniobiorca zobowiązany był⁶¹ do zachowania w tajemnicy wszelkich danych, zdarzeń gospodarczych oraz innych faktów dotyczących zleceniodawcy oraz jego klientów. Zobowiązanie to nie zostało rozszerzone na podwykonawców.

Radca Prawny⁶² na prośbę kontroli o:

- wskazanie imion i nazwisk faktycznych wykonawców umowy, nie udzieliła odpowiedzi, co wskazuje, że zleceniodawcy nie są znani faktyczni realizatorzy zadań,
- udzielenie informacji, czy przedstawiciele Instytutu zawierając umowę zlecenia wiedzieli, że faktycznym jej wykonawcą będą inne osoby niż zleceniobiorca odpowiedziała, że umowa została zawarta z faktycznym wykonawcą zleconych usług, jednakże w umowie dopuszczono (w § 3) możliwość zaangażowania przez zleceniobiorcę dalszych podwykonawców – należy zauważyć, że w umowie dopuszczono realizację jej przedmiotu „przez wskazanego podwykonawcę”, niemniej uzależnione jest to od zgody zleceniodawcy. W przypadku opisywanej umowy zgoda taka nie była wydana, a brak wiedzy o imionach i nazwiskach wykonawców zadań to potwierdza.

Powyższe wskazuje też na nierzetelne udokumentowanie realizacji umowy, brak nadzoru nad jej realizacją i rozliczeniem, gdyż weryfikacja *Rejestru godzin realizacji zlecenia* pozwoliłaby na identyfikację nieprawidłowości, gdyż zleceniobiorca wykazał przepracowanie w dniach:

⁶⁰ Wymaganie określone w § 3 umowy.

⁶¹ Wymaganie określone w § 6 ust. 2 umowy.

⁶² Wiadomość z dn. 22.05.2024 r.

1 i 2 maja po 23 h;
5 maja 37 h;
6 maja 24 h;
8, 9 i 11 maja 20 h;
15, 30 i 31 maja po 22 h,

a zleceniobiorca do *Rejestru godzin realizacji zlecenia* dołączył odrębnie sporządzony wykaz godzin przypisanych w danym dniu do poszczególnych podwykonawców.

10. Umowy zlecenia nr 45 i 46/2023 z 1 października 2023 r. w przedmiocie realizacji w dniach od 1 do 31 października 2023 r. w wymiarze 80 h zadań w ramach programu IHAR-PIB. Wartość umów 2 500 zł brutto/osoba.

Z wnioskiem o zawarcie tych umów wystąpił w 19 października 2023 r. Kierownik Zakładu Hodowli i Botaniki Roślin Użytkowych, argumentując potrzebą dodatkowego wynagrodzenia pracowników Zakładu i wskazując, że prace zostały wykonane.

Radca Prawny poinformowała, że [REDAKTOWANE], z którą zawarto umowę nr 45/2023 była pracownikiem Instytutu do 5 października 2022 r. Tym samym Kierownik Zakładu Hodowli i Botaniki Roślin Użytkowych we wniosku o zawarcie umów wprowadził Dyrektora Instytutu w błąd wskazując 19 października 2023 r., że wnioskuje o zawarcie umowy z pracownikiem Instytutu.

W umowach określono wynagrodzenie ryczałtowe, jednocześnie niecelowo wskazano maksymalną liczbę godzin do przepracowania w miesiącu, a wynagrodzenie uzależniono od przedstawienia arkusza rozliczeniowego przepracowanego czasu i naliczano według godzin wykazanych w arkuszu. Określenie wynagrodzenia ryczałtowego stoi w sprzeczności z ewidencjonowaniem czasu pracy i rozliczaniem według zadeklarowanego czasu realizacji zlecenia.

W dniu 8 listopada 2023 r. [REDAKTOWANE] przedstawił w Instytucie rachunek za realizację umowy wraz z *Rejestrem godzin realizacji zadania*, w którym wykazał codzienne wykonywanie prac od 1 do 31 października 2023 r. Zostało to potwierdzone przez [REDAKTOWANE] i Kierownika Zakładu Hodowli i Botaniki Roślin Użytkowych, a stoi w sprzeczności z treścią i terminem złożenia wniosku o zawarcie tych umów, tj. 19 października 2023 r.

Powyższe wskazuje na nierzetelne przygotowanie i sporządzenie umów zlecenia.

Ponadto w zestawieniu danych sporządzonym na potrzeby sformułowania umów⁶³ precyzyjnie opisano zadania realizowane przez pracowników. W umowach ogólnie opisano ich przedmiot. Biorąc pod uwagę charakter stosunku prawnego nawiązywanego poprzez umowę zlecenie, jej przedmiot i warunki jego realizacji powinny być jak najdokładniej w umowie określone - tym bardziej, że wcześniej precyzyjnie były znane. Należy pamiętać, że zleceniobiorca w ramach realizacji umowy nie jest objęty podległością służbową, zatem nie obowiązują go polecenia wydawane przez kogokolwiek, ani uwarunkowania co do przedmiotu zlecenia inne niż określone w umowie.

11. Umowy zlecenie nr 50-59 z 31 października 2023 r. w przedmiocie upowszechniania i wymiany wiedzy z praktyką, w tym przygotowanie prezentacji multimedialnej, materiałów szkoleniowych, instrukcji i ulotek, przeprowadzenia warsztatów i wygłoszenia prelekcji. Umowy zawarte zostały na standardowym, stosowanym w Instytucie wzorze, podczas gdy ze względu na przygotowanie prezentacji multimedialnej, materiałów szkoleniowych, instrukcji i ulotek określone w niej powinny być prawa i obowiązki stron wynikające z prawa autorskiego, w tym zapisy wskazujące kto po wykonaniu zlecenia będzie właścicielem tych

⁶³ Zestawienie nieautoryzowane, bez daty i oznaczenia sprawy.

utworów i kto, w jakim zakresie będzie mógł z nich korzystać. Należy zauważyć, że utwory powstałe w wyniku realizacji umowy mogłyby po jej zakończeniu nadal służyć Instytutowi do celów promocyjno-edukacyjnych. Treść instrukcji uprawy, które przedstawiono kontroli jako wynik realizacji zawartych umów wskazuje, że powstały w celu prowadzenia działalności upowszechnieniowej oraz wymiany wiedzy z praktyką. W obecnej sytuacji, nawet gdy utwory te są w posiadaniu Instytutu, w związku z niezabezpieczeniem w umowach zlecenia przeniesienia praw autorskich na Instytut nie powinny być w żaden sposób wykorzystywane ani prezentowane. Tym samym nierzetelne przygotowanie i sporządzenie umów spowodowało niegospodarne wydatkowanie środków na ich realizację.

Jako podstawę rozliczenia umowy wskazano rachunek, arkusz rozliczeniowy przepracowanego czasu oraz potwierdzenie przez Zleceniodawcę terminowego i prawidłowego wykonania przedmiotu umowy. W okazanej dokumentacji brak było arkusza rozliczeniowego czasu pracy. Koordynator HR poinformowała, że w treści umowy zlecenia została wskazana liczba godzin pracy poświęcona na realizację przedmiotu umowy (20 lub 40 godzin). Liczba ta zapewniała pełną jej realizację. Szczegółowa ewidencja czasu pracy nie była wymagana jako potwierdzenie wykonania umowy, są nim przygotowane m.in. prezentacje i ulotki/instrukcje (w załączeniu). Należy zaznaczyć, że istotnie wiarygodniejszymi i bardziej mierzalnymi efektami realizacji umowy niż arkusz rozliczeniowy czasu pracy, są utwory określone w umowie, listy obecności bądź arkusze rejestracji uczestników oraz harmonogramy i np. dokumentacja fotograficzna z warsztatów i prelekcji, które powinny stanowić podstawę do rozliczenia zlecenia. Niemniej w § 4 ust. 1 wszystkich opisywanych umów zapisano wymaganie dotyczące arkusza rozliczeniowego przepracowanego czasu i pomimo niespełnienia tego wymogu wszystkie umowy zostały rozliczone.

Ponadto określenie ryczałtowego wynagrodzenia powoduje, że niecelowe jest rozliczanie umów według arkuszy rozliczeniowych czasu pracy, a tym samym niecelowe jest wymaganie sporządzenia i okazania takich arkuszy oraz późniejsze ich przechowywanie i archiwizowanie. Potwierdza to nierzetelne przygotowanie i sporządzenie umów w kolejnych aspektach, a także ich rozliczenie niezgodne z treścią umów.

Umowy zawarto z pracownikami naukowymi⁶⁴ Instytutu:

a) podstawowymi zadaniami pracownika naukowego, wynikającymi z *Regulaminu organizacyjnego* są⁶⁵:

- upowszechnianie osiągnięć nauki, poprzez publikacje oraz aktywny udział w życiu naukowym;
- wprowadzanie do praktyki wyników badań naukowych i prac rozwojowych;
- udział w pracach organizacyjnych Instytutu związanych z prowadzonymi badaniami naukowymi lub pracami rozwojowymi.

Choć w *Regulaminie organizacyjnym* zadania te wskazano jako obowiązki każdego pracownika naukowego, do *Zakresów działania stanowiska pracy* nie wszystkich pracowników naukowych je przeniesiono. Niemniej realizacja przedmiotu umowy zawiera się w podstawowych obowiązkach tych pracowników wynikających ze stosunku pracy - tym samym opisywane umowy zostały zawarte niecelowo, przez to niegospodarnie zostały wydatkowane środki na ich sfinansowanie;

⁶⁴

[REDACTED]

⁶⁵ § 21 ust. 2 pkt. 2, 4 i 6 *Regulaminu organizacyjnego* obowiązującego od 1.06.2021 r.

b) zasadnym jest zamieszczenie w umowach zawieranych z pracownikami klauzuli zobowiązującej do realizacji przedmiotu umowy poza godzinami pracy wynikającymi z umowy o pracę. Ponadto biorąc pod uwagę obowiązek zapewnienia pracownikowi, w ramach umowy o pracę, 11 godzinnego nieprzerwanego wypoczynku dobowego⁶⁶, celowym jest zamieszczanie w umowach zlecenie, na wzór wymagań określonych w *Kodeksie pracy*, zapisów ograniczających dobowy czas realizacji umowy tak, by łącznie z czasem pracy wynikającym z umowy o pracę oraz niezbędnymi przerwami regeneracyjnymi nie przekraczał 13h.

W umowach nie określono czy zlecenie powinno być realizowane w siedzibie Instytutu czy w poza nią, ewentualnie w jakiej części miałyby być realizowane z wykorzystaniem infrastruktury (pomieszczeń, wyposażenia) Zleceniodawcy, a w jakiej z wykorzystaniem zasobów Zleceniobiorcy. Zamieszczono jedynie zapis o wykonywaniu przedmiotu umowy w miejscu wskazanym przez Zleceniodawcę. Są to zapisy istotne dla szacowania wynagrodzenia Zleceniobiorcy, ale także ze względu na odpowiedzialność w związku z np. wypadkiem i kwalifikacją, czy miał miejsce w ramach umowy o pracę, czy realizacji umowy zlecenia. Istotą zawarcia umowy jest sprecyzowanie praw i obowiązków stron. Brak ich wskazuje na nierzetelne przygotowanie i sporządzenie umów. Niecelowym jest zamieszczanie w umowie zapisów niedoprecyzowanych i nierozstrzygających np. we wskazanych przez zleceniodawcę miejscach; w godzinach ustalonych przez zleceniodawcę bez doprecyzowania zakresów albo zasad tych ustaleń.

Na zleceniodawcy ciąży obowiązek powiadomienia stron zawieranych umów o zasadach gromadzenia, przetwarzania i usuwania danych osobowych. Rozważenia wymaga zamieszczenie klauzuli informacyjnej na ogólnodostępnej stronie internetowej Instytutu, a w umowach zamieszczenie linku do niej oraz oświadczenie o zapoznaniu się strony z klauzulą informacyjną. Zleceniodawca zyskuje udokumentowane potwierdzenie wypełnienia zobowiązania i pewność, że kontrahentowi została udostępniona aktualna wersja klauzuli, a kontrahent ma nieograniczony w czasie dostęp do niej.

Powyższe ustalenia uzasadniają potrzebę wprowadzenia w Instytucie usystematyzowanych zasad zawierania umów zlecenia i o dzieło z przypisaniem odpowiedzialności do poszczególnych realizatorów zadań w procesie oraz wskazaniem elementów i czynności wymagających udokumentowania, a także określeniem sposobu ich udokumentowania.

2.4. Gospodarność wykorzystania samochodów służbowych

1. Zasady korzystania z samochodów służbowych zostały określone w *Regulaminie używania samochodów służbowych w Instytucie Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich w Poznaniu z dnia 19.01.2017 r.*⁶⁷. Kontrola została przedłożony dokument pod nazwą „aneks do *Regulaminu* wchodzi w życie z dniem podjęcia”. Dokument ten nie zawiera ani daty dokumentu, ani daty jego podpisania przez Dyrektora Instytutu, ani nie został zarejestrowany według wymagań *Instrukcji kancelaryjnej*, tym samym należy stwierdzić, że aneks nie jest dokumentem obowiązującym.

⁶⁶ Zobowiązanie wynikające z art. 132, § 1 ustawy z dn. 26.06.1974 r. – *Kodeks pracy*.

⁶⁷ *Regulamin* wprowadzony zarządzeniem Dyrektora Instytutu nr 4/2017 z dn. 19.01.2017 r., obowiązujący od 19.01.2017 r., dalej też: *Regulamin używania samochodów służbowych*.

2. Weryfikacją objęto zawarte z pracownikami⁶⁸ umowy o korzystanie z samochodu służbowego oraz umowy o wykorzystanie samochodu prywatnego w celu odbycia podróży służbowej.

Stwierdzono, że pomimo stałego dysponowania przez pracownika samochodem służbowym⁶⁹ podpisano z nim umowę o wykorzystanie samochodu prywatnego w celu odbycia podróży służbowej obowiązującą od 2 stycznia do 31 grudnia 2023 r.

Kierownik Działu Finansowo-Księgowego poinformowała⁷⁰, że umowa na korzystanie z samochodu prywatnego wynikała z przystosowania prywatnego pojazdu dla potrzeb użytkownika podczas rehabilitacji po przebytej chorobie. Potrzeb tych nie spełniały pojazdy Instytutu.

3. Szczegółową analizę dokumentowania dysponowania samochodami służbowymi przez pracowników Instytutu przeprowadzono na podstawie:

- List pracowników z umowami na użytkowanie samochodów służbowych od 1 sierpnia 2022 r. i w 2023 r.;
- próby Umów o korzystanie z samochodu służbowego⁷¹;
- próby Kart kontroli zużycia paliwa⁷²;
- zapisów z Książki ewidencji przekazania i zwrotu samochodów służbowych⁷³;
- przygotowanych w Instytucie zestawień: samochodów własnych, wynajmowanych i leasingowanych oraz kart paliwowych Flota.

Stwierdzono:

- a. W Kartach kontroli zużycia paliwa sporządzonych dla samochodu osobowego Volkswagen Passat (nr rej. WPR 70512) za miesiące: październik 2022 r., styczeń, czerwiec, sierpień, październik i grudzień 2023 r. zamiast danych o dacie wyjazdu i powrotu, miejscu podróży, stanie licznika pojazdu (początkowym, końcowym i przy tankowaniu), ilości zakupionego paliwa i numerze delegacji, wskazano: „samochód VW Passat wykorzystywany na potrzeby Z-cy Dyrektora ds. Naukowych IWNiRZ” albo „Zużycie paliwa na cele służbowe w związku z realizacją powierzonych zadań i celów statutowych”. Jako uzasadnienie takiego rozliczenia do każdej z tych Kart dopięto wyżej opisany aneks do Regulaminu używania samochodów służbowych.

Biorąc pod uwagę, że aneks nie obowiązywał w terminie rozliczenia, przedmiotowe Karty zostały sporządzone niezgodnie z obowiązującym od 19 stycznia 2017 r. Regulaminem używania samochodów służbowych

- b. W Karcie kontroli zużycia paliwa sporządzonej dla samochodu osobowego Dacia Duster (nr rej. PSR 8099A) Kierownik Zakładu Doświadczalnego w Pętkowie udokumentował w dniu 17 grudnia 2022 r. wyjazd prywatny⁷⁴. W Regulaminie używania samochodów służbowych nie określono zasad użytkowania samochodu służbowego do celów innych niż służbowe, sposobu akceptacji, ewidencjonowania i rozliczania użytkowania samochodu do celów innych niż służbowe. Warunki rozliczenia użytkowania samochodu służbowego do celów

⁶⁸ Badaniem objęto pracowników korzystających z losowo wybranych samochodów służbowych o nr rejestracyjnym WPR 70512 (Volkswagen Passat), PSR 8099A (Dacia Duster), PO 5S740 (Toyota Avensis), WX 4471C (Volkswagen Passat).

⁶⁹ Powierzenie na podstawie umów o korzystanie z samochodu służbowego obowiązujących w okresie od 6.12.2021 r. (bezterminowo) oraz od 2.01. do 31.12.2023 r.

⁷⁰ Wiadomość elektroniczna z dn. 22.05.2024 r.

⁷¹ Próba dobrana losowo, składająca się z obowiązujących w kontrolowanym okresie Umów zawartych z Z-cą Dyrektora ds. Naukowych, Kierownika Zakładu Doświadczalnego w Pętkowie, Kierownika Działu Organizacji i Rozwoju, spec. ds. wdrożeniowych (KT).

⁷² Próba dokumentów dla aut wyłonionych losowo, składająca się z Kart kontroli zużycia paliwa w miesiącach: październik 2022 r., styczeń, czerwiec, sierpień i grudzień 2023 r. dla pojazdów o nr rejestracyjnym WPR 70512 (Volkswagen Passat), PSR 8099A (Dacia Duster), PO 5S740 (Toyota Avensis), WX 4471C (Volkswagen Passat)

⁷³ Analizą objęto zapisy z losowo wybranych miesięcy: październik 2022, styczeń, czerwiec, i grudzień 2023 r.

⁷⁴ Przejazd obejmujący 383 km.

prywatnych określone były w zawieranych do 2021 r. *Umowach użytkowania samochodu służbowego do celów służbowych i prywatnych*. Praktykę tą zaniechano w 2022 r. Ponadto w *Karcie* nie udokumentowano stanu końcowego licznika po podróży służbowej w 30 grudnia, ani nie udokumentowano ilości zakupionego paliwa. Ustalenia wskazują na użycie i udokumentowanie dyspozycji samochodem niezgodne z *Regulaminem używania samochodów służbowych* oraz na nierzetelne sprawowanie nadzoru i rozliczania dyspozycji samochodami Instytutu.

Należy mieć na uwadze, że prawidłowe i rzetelne wypełnianie *Karty kontroli zużycia paliwa*, to nie tylko udokumentowanie danych na temat gospodarowania paliwem, to gromadzenie informacji pomocnych osobie odpowiedzialnej za obsługę i monitorowanie aut w:

- zaplanowaniu np. przeglądów serwisowych;
- weryfikacji poprawności wykazanych w fakturach danych dotyczących zakupu paliw oraz danych z kart paliwowych;
- ustaleniu miejsca, celu i osoby, która w danym dniu dysponowała pojazdem w związku np. z popełnionymi wykroczeniami. Dane o osobie dysponującej samochodem powinny być w *Księżce ewidencji przekazania i zwrotu samochodów służbowych*, niemniej *Karta* mogłaby być kolejnym źródłem potwierdzającym prawidłowość danych.

c. Zapisy w *Księżce ewidencji przekazania i zwrotu samochodów służbowych* prowadzone były odręcznie i mało czytelnie. Przyczyniło się to do braku możliwości jednoznacznej identyfikacji zapisów, w tym danych o osobie pobierającej lub zdającej. Ponadto w:

październiku 2022 r. na 37 pobrań i zwrotów pojazdów:

- 2 razy nie udokumentowano godzin pobrania ani odbioru pojazdu⁷⁵,
- 1 raz nie udokumentowano godziny wydania pojazdu⁷⁶,
- 1 raz nie udokumentowano godziny zwrotu pojazdu⁷⁷;

styczniu 2023 r. na 48 pobrań i zwrotów pojazdów:

- 2 pobrania aut na kilka dni nie znalazły potwierdzenia w poleceniach wyjazdu służbowego⁷⁸ - Radca Prawny poinformowała⁷⁹, że w dniach: 3-5 stycznia pracownik dysponował pojazdem w celu realizacji programu konopnego w Stęszewie (wg rejestru delegacji najbliższy wyjazd tego pracownika to 10 stycznia do Pętkowa i Plewisk); 17-18 stycznia pracownik dysponował pojazdem do realizacji zadań w Stęszewie (wg rejestru delegacji najbliższy wyjazd tego pracownika to 30 marca do Mysiadła),
- 4 zapisy przeprawiono, w tym 2 z użyciem korektora⁸⁰,
- 1 raz udokumentowano zdanie pojazdu przed jego pobraniem⁸¹,
- 1 raz nie udokumentowano zdania auta⁸²,
- 2 razy nie udokumentowano godziny pobrania auta⁸³,
- 1 raz nie udokumentowano godziny zwrotu pojazdu⁸⁴;

czerwcu 2023 r. na 45 pobrań i zwrotów pojazdu:

⁷⁵ Pozycje 21 i 37 ewidencji.

⁷⁶ Pozycja 28 ewidencji.

⁷⁷ Pozycja 30 ewidencji.

⁷⁸ Pozycje 2, 23, 48 ewidencji.

⁷⁹ Wiadomość elektroniczna z dn. 4.06.2023 r.

⁸⁰ Pozycje odpowiednio 17, 20 i 8 (2 przeprawienia z korektorem).

⁸¹ Pozycja 37 ewidencji.

⁸² Pozycja 16 ewidencji.

⁸³ Pozycje 17 i 33 ewidencji.

⁸⁴ Pozycja 41 ewidencji.

- 2 pobrania aut na kilka dni nie znalazły potwierdzenia w poleceniach wyjazdu służbowego⁸⁵ - Radca Prawny poinformowała, że w dniach: 12-19 czerwca (w tym sobota i niedziela) pracownik dysponował samochodem służbowym w celu realizacji zadań w Prehoryle, Modryniu, Tuczapach, Kmiczynie, Telatyni, Korei i Poznaniu (wg rejestru delegacji najbliższe wyjazdy to 12 maj - Pętkowo i Kobylniki, 27-28 czerwca Konnern, Niemcy); 13-14 czerwca pracownik dysponował pojazdem do realizacji zadań w Pętkowie i Plewiskach (wg rejestru delegacji najbliższe wyjazdy to 1-3 luty do woj. lubuskiego, delegacja z 23 czerwca do Pratkowa, Kochanowic, Lubockich, Leśnej Starej Wsi, Ostrowca Świętokrzyskiego),
- 1 raz przeprowadzono zapisy z użyciem korektora⁸⁶,
- 1 raz nie udokumentowano zdania pojazdu⁸⁷;

sierpniu 2023 r. na 48 pobrań i zwrotów pojazdu:

- 1 pobranie auta na kilka dni nie znalazło potwierdzenia w poleceniach wyjazdu służbowego⁸⁸ - Radca Prawny poinformowała, że w dniach: 2-3 sierpnia pracownik dysponował autem realizując zadania w Plewiskach i Poznaniu (wg rejestru delegacji ostatni w 2023 r. wyjazd służbowy pracownika był 21 czerwca do Żyrardowa),
- 1 raz przeprowadzono zapisy z użyciem korektora⁸⁹,
- 1 raz udokumentowano zdanie pojazdu przed jego pobraniem⁹⁰,
- 1 raz nie udokumentowano godzin pobrania i zwrotu pojazdu⁹¹,
- 1 raz nie udokumentowano godziny zwrotu pojazdu⁹²;

grudniu 2023 r. na 28 pobrań i zwrotów aut:

- 1 raz udokumentowano zdanie pojazdu przed jego pobraniem⁹³,
- 1 raz nie udokumentowano pobrania auta⁹⁴,
- 2 razy nie udokumentowano zdania pojazdu⁹⁵,
- 1 raz nie udokumentowano godziny zwrotu pojazdu⁹⁶,
- 5 razy przeprowadzono bądź zmieniano zapisy⁹⁷.

Jak pokazują powyższe wyniki analizy stwierdzone mankamenty (poza używaniem pojazdów bez polecenia wyjazdu służbowego) mają charakter niestaranności. Niemniej powodują niecelowość prowadzenia takiej dokumentacji. Jeśli miałyby stanowić ewidencję, powinny być udokumentowane czytelnie i jednoznacznie oraz kompletne i nieprzeprowadzane. Uchybienie którejkolwiek z tych zasad obniża wiarygodność ewidencji, czyniąc ją nieprzydatną. Należy mieć też na uwadze, że dane udokumentowane w ewidencji stanowią podstawę do ustalenia, kto w danym momencie dysponował pojazdem - w tym do ewentualnych celów dowodowych.

Każda praca wykonywana przez pracownika osobiście poza miejscowością, w której znajduje się stałe miejsce jego pracy, powinna być wykonywana na podstawie polecenia wyjazdu

⁸⁵ Pozycje 275, 276, 278 i 302 ewidencji.

⁸⁶ Pozycja 288 ewidencji.

⁸⁷ Pozycja 287 ewidencji.

⁸⁸ Pozycja 354 ewidencji.

⁸⁹ Pozycja 369 ewidencji.

⁹⁰ Pozycja 390 ewidencji.

⁹¹ Pozycja 359 ewidencji.

⁹² Pozycja 352 ewidencji.

⁹³ Pozycja 47 ewidencji.

⁹⁴ Pozycja 48 ewidencji.

⁹⁵ Pozycje 53 i 70 ewidencji.

⁹⁶ Pozycja nr 63 ewidencji.

⁹⁷ Pozycje nr 57, 64, 71, 73

służbowego⁹⁸. Podróż służbowa bez polecenia wyjazdu stanowi naruszenie zarządzenia Dyrektora Instytutu dot. *Podróży służbowych pracowników*. To nie tylko formalność ułatwiająca rozliczenie podróży służbowej, czasu pracy, uzasadniająca dysponowanie majątkiem pracodawcy poza jego siedzibą, ale także potwierdzenie wydanego polecenia służbowego, w tym jednoznaczne potwierdzenie, czy czynności wykonywane przez pracownika wynikały ze świadczenia pracy, np. w związku z wypadkiem bądź innym nieprzewidzianym zdarzeniem. Jest to zasada tym istotniejsza w sytuacji gdy pracownik odbywa podróż samochodem służbowym bądź z majątkiem należącym do pracodawcy.

III. 2. ORGANIZACJA I JAKOŚĆ PRACY INSTYTUTU

1. Struktura organizacyjna i regulacje wewnętrzne

W okresie objętym kontrolą Instytut działał na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. *o instytutach badawczych*⁹⁹, Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 grudnia 2008 r. *w sprawie połączenia Instytutu Roślin i Przetworów Zielarskich oraz Instytutu Włókien Naturalnych*¹⁰⁰, Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2020 r. *w sprawie nadania Instytutowi Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich w Poznaniu statusu państwowego instytutu badawczego*¹⁰¹, Statutu¹⁰² oraz Regulaminu organizacyjnego Instytutu¹⁰³.

IWNI RZ-PIB jest państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną nadzorowaną przez ministra właściwego do spraw rolnictwa, która prowadzi badania naukowe i prace rozwojowe ukierunkowane na wdrożenie i zastosowanie w praktyce oraz upowszechnianie wyników tych prac.

Przedmiot i zakres działania Instytutu oraz tryb pracy jego organów określa Statut, zaopiniowany i uchwalony jednogłośnie przez Radę Naukową oraz zatwierdzony przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

W okresie objętym kontrolą obowiązywał Regulamin Organizacyjny z 1.06.2021 r., który został zmieniony Zarządzeniem Dyrektora IWNI RZ-PIB Nr 18/2022 z dnia 19.08.2022 i wszedł w życie 1 września 2022 r. Wprowadzone zmiany dotyczyły doprecyzowania nadzoru nad komórkami naukowymi oraz zakładami doświadczalnymi w związku z powołaniem na stanowisko Zastępcy Dyrektora ds. Naukowych prof. dr hab. Bogusława Czernego i nie obejmowały dotychczasowej struktury naukowej Instytutu. Ponadto porządkowały wspólne zadania komórek organizacyjnych, podział zadań i obowiązków w związku ze zmianą struktury komórek w zakresie sprzedaży, administracji i rachunkowości, obsługi oraz eksploatacji, jak również czynności z zakresu ochrony danych osobowych. Regulamin ten został ustalony zgodnie z wymogiem określonym w art. 6 ust. 4 ustawy o Instytutach, tj. po pozytywnym zaopiniowaniu 9.08.2022 r. przez Zakładową Organizację Związkową „Solidarność” oraz 17.08.2022 r. przez Radę Naukową.

W ramach przyjętej struktury organizacyjnej w IWNI RZ-PIB wyodrębnionych zostało:

- 8 Zakładów naukowo-badawczych;

⁹⁸ Wymaganie określone w § 1 ust. 1 zarządzenia Dyrektora Instytutu nr 11/2017 z dn. 28.02.2017 r. dot. *Podróży służbowych pracowników IWNI RZ w Poznaniu oraz podróży osób niebędących pracownikami IWNI RZ oraz rozliczania kosztów związanych z pobytem gości zagranicznych*.

⁹⁹ Dz. U. z 2024 r., poz. 534

¹⁰⁰ Dz. U. Nr 235, poz. 1604

¹⁰¹ Dz. U. z 2021 r., poz. 28

¹⁰² Statut IWNI RZ-PIB zatwierdzony przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w dniu 6 lipca 2021 r. a uchwalony jednomyślnie uchwałą Nr 44 z dnia 28 maja 2021 r.

¹⁰³ Zarządzenie Dyrektora IWNI RZ-PIB Nr 18/2022 z dnia 19.08.2022 r. dot.: wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich – Państwowego Instytutu Badawczego uchwalonego Uchwałą Nr 15 z dnia 17 sierpnia 2022 r. (Uchwała nr 45 Rady Naukowej Instytutu z 28 maja 2021 r. i Zarządzenie Dyrektora IWNI RZ-PIB nr 7/2021 z dnia 01.06.2021 r. straciło moc w dniu 31 sierpnia 2022 r.).

- 2 Laboratoria Badawcze (akredytacyjne);
- działy administracyjno-ekonomiczne i obsługowe oraz samodzielne stanowiska pracy;
- 6 Zakładów Doświadczalnych (w Pętkowie i Stęszewie oraz Białobrzeziu, Kolnicy, Starym Sielcu, Wojciechowie);
- Centrum Badawczo-Rozwojowe Farmakoanaliz Roślin Leczniczych w Plewiskach;
- Oddział Przędzalnictwa, Tkactwa i Wykończalnictwa w Żyrardowie (podstawowym zadaniem Oddziału jest wynajem wolnych powierzchni użytkowych budynku).

W związku z powyższym stwierdzono, że organizacja Instytutu określona w obowiązującym Regulaminie była zgodna ze statutem. Instytut posiadał wymagane regulacje wewnętrzne w tym zakresie.

2. Realizacja zadań statutowych.

Instytut prowadzi badania naukowe i prace rozwojowe w ramach działalności statutowej poprzez realizację tematów badawczych zdefiniowanych przez kierowników Zakładów Naukowych i zatwierdzonych przez Dyrektora Instytutu. Realizacja tych tematów jest finansowana ze środków subwencji przyznanych przez Ministerstwo Edukacji i Nauki¹⁰⁴ oraz dotacji celowych MRiRW. W styczniu każdego roku, kierownicy jednostek organizacyjnych Instytutu realizujących zadania statutowe, składali sprawozdania z wykonanych prac¹⁰⁵.

Zadania statutowe Instytutu zostały zdefiniowane w Zarządzeniu Dyrektora IWNiRZ-PIB nr 28/2023 z dnia 27.04.2023 r. w sprawie wprowadzenia *Perspektywicznych kierunków działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej*¹⁰⁶. Wprowadzona regulacja uwzględniła priorytety wynikające z Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 i uwzględnia cele unijnych strategii, w tym „Od pola do stołu”, Strategii na rzecz bioróżnorodności 2030 oraz Europejskiego Zielonego Ładu. Rozwój naukowy Instytutu wpisuje się również w założenia Polityki Naukowej Państwa.

W okresie objętym kontrolą Instytut wdrożył i prowadził sprzedaż następujących rozwiązań wypracowanych w ramach Zakładów Naukowych i Doświadczalnych:

- opracowanie mieszanki z odtłuszczonych zmielonych nasion lnu, babki płesznik i ananasa - produkt wdrożony.
- opracowanie mieszanki z odtłuszczonych zmielonych nasion lnu i babki płesznik - produkt wdrożony.
- technologia produkcji mat dezynfekcyjnych i meblarskich z naturalnych włókien lnu i konopi i ich mieszanek – firma wdrażająca Lenkon Stęszew.
- technologia produkcji włókien dekortykowanych z lnu i konopi - zakład wdrażający Lenkon Stęszew.
- sprzedaż produktów opracowanych w ramach funkcjonowania Pracowni Hodowli Jedwabnika i Uprawy Morwy: białe i żółte kokony jedwabnika morwowego (*Bombyx mori* L.), gabloty edukacyjne dot. jedwabnika morwowego i morwy (małe i duże), sadzonki morwy

¹⁰⁴ Ministerstwo Edukacji Narodowej zostało przywrócone 1.01.2024 r. w wyniku podziału Ministerstwa Edukacji i Nauki na MEN i Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (Dz.U. z 2023 r. poz. 2694).

¹⁰⁵ Zestawienie sprawozdań merytorycznych z wykonania zadań statutowych w latach 2022 i 2023 przekazane jako załącznik do pisma Dyrektora IWNiRZ-PIB w dniu 11 marca 2024 r. (Załączniku A.I.3.a);

¹⁰⁶ Zarządzenie Dyrektora nr 4/2023 z dnia 30.01.2023 r. w sprawie wdrożenia dokumentu strategicznego obejmującego założenia realizacji planów działalności IWNiRZ-PIB na rok 2023 i dwa kolejne lata oraz Zarządzenie nr 28/2023 Dyrektora IWNiRZ-PIB z dn. 27.04.2023 r. w sprawie wprowadzenia Perspektywicznych kierunków działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej po uzyskaniu zatwierdzenia dokumentu przez Radę Naukową IWNiRZ-PIB Uchwałą nr 45 z dnia 26 kwietnia 2023 r. w sprawie zatwierdzenia perspektywicznych kierunków działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej.

białej odmiany „Żółwińska wielkolistna”, grena (jaja) jedwabnika morwowego, opracowanie „Poradnik hodowcy jedwabnika morwowego”.

- wdrożenie efektów projektu SALVITRO – zdrowe sadzonki szatwii lekarskiej kultur *in vitro* do celów ozdobnych i przyprawowych (sprzedaż w sklepie Instytutu).

Główna działalność naukowo-badawcza Instytutu jest realizowana w dyscyplinie rolnictwo – ogrodnictwo, osiągnięcia w tym zakresie pozwoliły na uzyskanie kategorii A w ocenie parametrycznej działalności naukowej Instytutu. Instytut nie prowadzi szkoły doktorskiej ze względu na zbyt małą liczbę samodzielnych pracowników naukowych. Instytut nie prowadzi także studiów podyplomowych.

Istotnym elementem działalności wdrożeniowej IWNiRZ-PIB jest „Program Konopny” oraz „Program Zielarski”. „Program Konopny” od 2018 r. efektywnie komercjalizuje wyniki badań naukowych

w zakresie konopi włóknistych polegającej m.in.: na sprzedaży materiału nasiennego, kontraktacji ziarna konopnego (B2B), doradztwie, usługach koszenia oraz przetwórstwa, a także usługach laboratoryjnych. „Program Zielarski” obejmuje natomiast wytwarzanie i sprzedaż kwalifikowanego materiału siewnego roślin zielarskich podmiotom prowadzącym działalność przetwórczą oraz indywidualnym producentom rolnym.

W ramach działalności statutowej Instytut zrealizował w 2022 r. 10 badań naukowych i prac rozwojowych, zaś w 2023 r. było ich 18.

Wykaz badań naukowych i prac rozwojowych realizowanych w roku 2022:

- 1) I/1/22. Badanie wpływu związków pochodzenia roślinnego na aktywność biologicznej komórek.
- 2) I/2/22. Substancje czynne i metabolity - analityka chemiczna z wykorzystaniem metod spektrometrycznych.
- 3) I/3/22. Rozbudowa kolekcji Banku Włókien pod kątem nowych włókien.
- 4) I/4/22. Zastosowanie kultur *in vitro* roślin włóknistych i zielarskich do pozyskania surowca.
- 5) I/5/22. Prace badawcze i rozwojowe nad pozyskaniem surowców z nasion konopi i ich wykorzystaniem.
- 6) I/6/22. Hodowla twórcza i zachowawcza nowych odmian roślin włóknistych i zielarskich.
- 7) I/7/22. Biomasa lignocelulozowa jako surowiec do biopaliw.
- 8) I/8/22. Aktywność mikrobiologiczna nowoczesnych biokompozytów z napełniaczami naturalnymi.
- 9) I/9/22. Zrównoważone wykorzystanie surowców włóknistych i zielarskich.
- 10) I/10/22. Badania agrotechniczne w zakresie technologii upraw i ochrony roślin zielarskich.

Lista tematów statutowych realizowanych w roku 2023:

- 1) I/1/23. Opracowanie nowych technologii barwienia włókien naturalnych barwnikami roślinnymi.
- 2) I/2/23. Wpływ rozwoju masy korzeniowej konopi włóknistych na plon łądyg.
- 3) I/3/23. Ocena śladu węglowego włókna lnianego oraz procesu technologicznego.
- 4) I/4/23. Wpływ agrotechnicznych warunków uprawy lnu na jakość i właściwości.
- 5) I/5/23. Wieloaspektowe wykorzystanie krajowej wełny owczej.
- 6) I/6/23. Biomasa lignocelulozowa jako surowiec dla biopaliw.
- 7) I/7/23. Aktywność mikrobiologiczna nowoczesnych biokompozytów z napełniaczami naturalnymi.
- 8) I/8/23. Hodowla twórcza i zachowawcza odmian roślin włóknistych i zielarskich.
- 9) I/9/23. Zagospodarowanie odpadów z upraw roślin użytkowych i jedwabnictwa.
- 10) I/10/23. Substancje czynne i metabolity - analityka chemiczna z wykorzystaniem.
- 11) I/11/23. Rozwój metod analizy i narzędzi monitorowania bezpieczeństwa produktów z konopi.
- 12) I/12/23. Prace badawcze i rozwojowe nad pozyskaniem surowców z nasion i ich wykorzystanie.

- 13) I/13/23. Doskonalenie technologii uprawy i zbioru roślin włóknistych i zielarskich.
 - 14) I/14/23. Charakterystyka genetyczna roślin zielarskich i włóknistych.
 - 15) I/15/23. Opracowanie metod mikrorozmnażania i charakterystyka molekularna konopi.
 - 16) I/16/23. Otrzymywanie i optymalizacja kultur in vitro roślin zielarskich i włóknistych.
 - 17) I/17/23. Badanie wpływu związków pochodzenia roślinnego na aktywność biologiczną komórki.
 - 18) I/18/23. Analiza potencjału aplikacyjnego konopi włóknistych i lnu w ujęciu międzynarodowym.
- W ramach dotacji celowej w 2022 r. realizowano 15 zadań w 4 obszarach tematycznych, zaś w 2023 r. zrealizowano 21 zadań, również w 4 obszarach.

Wykaz zadań realizowanych w ramach dotacji celowej w 2022 r.:

Obszar 1. Hodowla i nasiennictwo roślin uprawnych

- Zadanie 1.1 Wytworzenie materiałów wyjściowych do hodowli nowych odmian lnu (*Linum usitatissimum* L.) o ulepszonej jakości oraz o zwiększonej odporności na *Fusarium* spp. i suszę.
- Zadanie 1.2 Wytworzenie materiałów wyjściowych konopi siewnych syntetyzujących pożądane substancje biologicznie czynne oraz roślin o niskopiennym pokroju i wysokim plonie nasion.
- Zadanie 1.3 Uzyskiwanie materiałów wyjściowych do hodowli ostropestu plamistego o zwiększonym plonie owoców i podwyższonej zawartości związków biologicznie czynnych.
- Zadanie 1.4 Opracowanie nowej metody hodowli krajowych odmian kolendry siewnej.
- Zadanie 1.5 Wytworzenie i ocena materiałów wyjściowych do hodowli nowych odmian różenca górskiego o wysokim plonie i jakości surowca zielarskiego.
- Zadanie 1.6 Charakterystyka fitochemiczna wybranych rodów konopi siewnych otrzymanych metodą kultur in vitro.

Obszar 2. Integrowana ochrona roślin oraz ograniczanie ryzyka związanego ze stosowaniem środków ochrony roślin.

- Zadanie 2.1 Opracowanie i aktualizacja programów integrowanej ochrony roślin uprawnych.
- Zadanie 2.2 Aktualizacja i opracowanie metodyk integrowanej ochrony roślin, integrowanej produkcji roślin oraz poradników sygnalizatora.
- Zadanie 2.3 Ocena nowych środków ochrony roślin w zakresie występowania pozostałości środków ochrony roślin, pod kątem możliwości ich rejestracji w Polsce.

Obszar 3. Wsparcie prac związanych z przygotowaniem planu strategicznego WPR na lata 2023-2027

- Zadanie 3.1 Rozwój gospodarstw w oparciu o rodzime surowce zielarskie- przygotowanie materiałów informacyjnych dla beneficjenta interwencji na potrzeby PS WPR 2023-2027.
- Zadanie 3.2 Wsparcie prac związanych z opracowaniem i przygotowaniem do wdrożenia interwencji w ramach PS WPR 2023-2027 z zakresu wymiany wiedzy i upowszechniania informacji w ramach systemu AKIS.
- Zadanie 3.3 Rozwój gospodarstw rolnych w oparciu o włókna naturalne oraz RHD ze szczególnym uwzględnieniem kierunków zagospodarowania włókna zwierzęcego.

Obszar 4. Rynki rolne

- Zadanie 4.1 Badanie krajowego potencjału agro – przetwórczego roślin włóknistych przeznaczonych na włókno i inne produkty przemysłowe w kontekście możliwości zamykania łańcucha wartości dla nieżywnościowych zastosowań lnu i konopi.
- Zadanie 4.2 Charakterystyka włókien lnu i konopi pozyskanych z reprezentatywnych odmian roślin włóknistych uprawianych w Polsce pod względem oceny jakościowej i właściwości sorpcyjnych z uwagi na ich zastosowanie w przemyśle.
- Zadanie 4.3 Opracowanie etapów technologii pozyskiwania włókna długiego z konopi.

Wykaz zadań realizowanych w ramach dotacji celowej w 2023 r.:

Obszar 1. Hodowla i nasiennictwo roślin uprawnych

- Zadanie 1.1. Ocena hodowlana nowych mieszańców kolendry siewnej oraz opracowanie metod ich identyfikacji z wykorzystaniem technik molekularnych.

Zadanie 1.2. Ocena wybranych odmian bazylii pospolitej pod względem odporności roślin na stres suszy, w celu selekcji materiałów do prac hodowlanych w zakresie roślin przyprawowych.

Zadanie 1.3. Ocena wartości użytkowej surowca zielarskiego pochodzącego z rodzimych gatunków głogów jako materiału wyjściowego do prac hodowlanych.

Zadanie 1.4 Analiza genetyczno-hodowlana wytworzonych mieszańców konopi siewnych o zmniejszonej wysokości roślin i zwiększonym plonie nasion.

Zadanie 1.5 Optymalizacja technologii uprawy wytworzonych mieszańców konopi siewnych o zmniejszonej wysokości roślin i zwiększonym plonie nasion.

Zadanie 1.6. Metody zachowania cennych zasobów genowych roślin włókniстых i zielarskich - kultury in vitro i genomowe DNA.

Zadanie 1.7. Wytworzenie i ocena materiałów wyjściowych do hodowli nowych odmian tarczycy bajkalskiej o wysokim plonie i jakości surowca zielarskiego.

Zadanie 1.8. Ocena indukcji poliploidalności ostropestu plamistego.

Zadanie 1.9. Ocena materiałów wyjściowych do hodowli krajowych odmian czarnuszki siewnej o zwiększonym plonie nasion i korzystnych właściwościach biochemicznych.

Zadanie 1.10 Wytworzenie mieszańców wiesiołka (*Oenothera* L.) o zmniejszonej liczbie rozgałęzień i ulepszonych właściwościach biochemicznych nasion.

Zadanie 1.11 Udoskonalenie elementów agrotechniki wiesiołka (*Oenothera* L.) w zakresie obsady roślin i ograniczenia osypywania nasion.

Zadanie 1.12. Ocena cech plonotwórczych oraz podatności na fuzariozę i deficyt wody w glebie dwucelowych form lnu uprawnego.

Zadanie 1.13. Ocena prozdrowotnego potencjału wybranych genotypów wierzbówki kiprzycy jako materiału wyjściowego do prac hodowlanych.

Zadanie 1.14. Aktualizacja i opracowanie programów integrowanej ochrony roślin, integrowanej produkcji roślin oraz poradników sygnalizatora dla wybranych roślin włókniстых i zielarskich.

Zadanie 1.15. Wpływ metod biochemicznych na rozwój cech morfologicznych w kulturach in vitro *Echinacea purpurea* celem doskonalenia odmianowego.

Zadanie 1.16: Popularyzacja wiedzy o ziołach wśród młodzieży szkół rolniczych.

Obszar 2. Rynki Rolne

Zadanie 2.1. Badanie krajowego potencjału agro-przetwórczego roślin włókniстых przeznaczonych na włókno i inne produkty przemysłowe w kontekście możliwości zamykania łańcucha wartości dla nieżywnościowych zastosowań lnu i konopi.

Zadanie 2.2. Charakterystyka włókien lnu i konopi pozyskanych z reprezentatywnych odmian roślin włókniстых uprawianych w Polsce pod względem oceny jakościowej i właściwości sorpcyjnych z uwagi na ich zastosowanie w przemyśle.

Zadanie 2.3. Rozwinięcie prac nad metodami modelowania neuronowego w predykcji jakości i ilości plonu konopi siewnych.

Obszar 3. Prowadzenie działalności upowszechnieniowej, prowadzenie współpracy i wymiana wiedzy z praktyką w ramach systemu AKIS

Zadanie 3.1 Upowszechnianie wiedzy z zakresu biologii, uprawy oraz przetwórstwa roślin zielarskich i włókniстых.

Obszar 4. Wsparcie działań w obszarze badań i innowacji w rolnictwie na forum międzynarodowym

Zadanie 4.1 Wsparcie działań w obszarze badań i innowacji w rolnictwie na forum międzynarodowym.

Natomiast w ramach projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych w latach 2022 – 2023 realizowanych było 13 badań, z których 3 są objęte finansowaniem do 2024 a 2 do 2025 r.

Projekty realizowane w Instytucie finansowane ze źródeł zewnętrznych w latach 2022 - 2023:

Tytuł projektu	Podmiot finansujący	Okres realizacji	Wartość projektu:
----------------	---------------------	------------------	-------------------

Open INNnovation ecosystem for sustainable Plantbased nano-enabled biomaterials deployment for packaging, transport and consumer goods(INNPRESSME)	Komisja Europejska Horyzont 2020	01.01.2021-31.01.2025	16 338 121,95 Euro 740 557,50 Euro – wartość dofinansowania dla IWNiRZ-PIB
Opracowanie biodegradowalnej maseczki typu drugiego składającej się z włókien naturalnych, biodegradowalnych maseczek medycznych typu II	POIR 2014-2020 Konkurs 1/1.1.1/2021 Szybka Ścieżka	01.10.2021-31.12.2023	5 469 018,37 zł (wartość dofinansowania dla IWNiRZ-PIB: 2 401 020,00 zł)
Plant Tech 4.0	MEIN w ramach programu „Inkubator Innowacyjności 4.0” w ramach projektu pozakonkursowego „Wsparcie zarządzania badaniami naukowymi i komercjalizacja wyników prac B+R w jednostkach naukowych i przedsiębiorstwach”, Działanie 4.4 Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020	01.07.2020-31.12.2023	3 120 520,00 zł (dofinansowanie: 2 699 250,00 zł)
Jak skład chemiczny biomasy odpadowej z konopi siewnych (Cannabis sativa L.) wpływa na możliwość jej wykorzystania w bioproduktach	NCN SONATA 17	18.07.2022-17.07.2025	967 200,00 zł
Robotyzacja procesu produkcji materiału siewnego konopi włóknistych	Program Operacyjny Inteligentny Rozwój Konkurs 7/1.1.1/2020 – Szybka ścieżka – Agrotech	01.04.2021-31.12.2023	3 371 546,50 zł (dofinansowanie dla IWNiRZ-PIB: 666 614,70 zł)
Pracownia Innowacji IWNiRZ-PIB – popularyzacja osiągnięć naukowych oraz wspieranie innowacyjności	MEIN Społeczna Odpowiedzialność Nauki II	01.09.2023-30.11.2024	333 078,15 zł (dofinansowanie: 298 278,15 zł)
Bioaktywność kannabidiolu i nano-selenu w utrzymaniu potencjału immunologicznego oraz integralności przewodu pokarmowego u kurcząt	NCN Opus 15	01.04.2019-31.03.2023	1 708 022,00 zł (dofinansowanie dla IWNiRZ-PIB: 269 318,00 zł)
Uprawy polowe metodami ekologicznymi- badania w zakresie optymalizacji doboru odmian w ekologicznej uprawie roślin rolniczych, zalecanych do towarowej produkcji polowej, ze szczególnym uwzględnieniem niekorzystnych warunków klimatyczno-glebowych, szczególnie związanych z niedoborem wody. Określenie dobrych praktyk ochrony przed agrofagami w tych uprawach, ze szczególnym uwzględnieniem suszy	MRiRW Dotacja na pokrycie kosztów badań na rzecz rolnictwa ekologicznego	01.01.2023-30.11.2023	96 058,88 zł
Uprawy polowe metodami ekologicznymi- badania w zakresie optymalizacji doboru odmian w ekologicznej uprawie roślin rolniczych, zalecanych do towarowej produkcji polowej, ze szczególnym uwzględnieniem niekorzystnych warunków klimatyczno-glebowych, szczególnie związanych z niedoborem wody. Określenie dobrych praktyk ochrony przed agrofagami w tych uprawach, ze szczególnym uwzględnieniem suszy	MRiRW Dotacja na pokrycie kosztów badań na rzecz rolnictwa ekologicznego	01.01.2022-30.11.2022	63 797,00 zł
Rozwój Kwartalnika Herba Polonica	MEiN Program Rozwoju Czasopism Naukowych	04.10.2022-03.10.2024	53 161,00 zł (dofinansowanie: 40 000,00 zł)
Testy in vitro potencjału ekstraktów roślinnych dla modyfikacji efektywności i toksyczności terapii raka jajnika.	NCN MINIATURA 5	02.12.2021-01.12.2022	49 500,00 zł

Wpływ nawożenia azotowego na zawartość kannabinoidów w biomasie konopi siewnych (<i>Cannabis sativa</i> L.)	NCN MINIATURA 5	02.12.2021-01.12.2022	44 996,00 zł
Ocena możliwości wykorzystania głębokich sieci neuronowych i uczenia głębokiego w predykcji plonu nasion konopi siewnych (<i>Cannabis sativa</i> L.)	NCN MINIATURA-7	01.10.2023-01.10.2024	23 133,00 zł

W okresie objętym kontrolą Instytut realizował zadania statutowe m.in. poprzez prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych określonych w dokumencie „Perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej na lata 2023-2025”. Natomiast, negatywnie należy ocenić brak prowadzenia studiów podyplomowych czy współprowadzenia szkoły doktorskiej. Zaniechania te, ze strony Kierownictwa Instytutu, negatywnie wpływają na rozwój kadry naukowej Instytutu, co w konsekwencji może przyczynić się do powstania „luki pokoleniowej”.

3. Funkcjonowanie Rady Naukowej Instytutu

Kontrolą została objęta dokumentacja dotycząca: wyborów do Rady Naukowej kadencji 2021-2025¹⁰⁷, uchwalenia Regulaminu Rady Naukowej¹⁰⁸ oraz jej działalność w okresie prowadzenia kontroli, w tym listy obecności członków na posiedzeniach.

3.1. Wybrana na okres kadencji 2021-2025 Rada Naukowa liczyła 24 osoby. W jej skład weszli:

- pracownicy naukowcy i badawczo-techniczni Instytutu - 12 osób (co stanowi 50% składu);
- pracownicy nie będący pracownikami Instytutu - 12 osób (co stanowi 50% składu).

Obecnie¹⁰⁹ Rada Naukowa liczy 23 osoby. W wyniku działania siły wyższej, na posiedzeniu w dniu 10 maja 2024 r. przeprowadzono głosowanie i wybrano¹¹⁰ nowego Przewodniczącego Rady Naukowej – prof. dr hab. [REDACTED]. W art. 31 ustawy o Instytutach badawczych określono, że Przewodniczący Rady Naukowej oraz jego zastępcy są wybierani w głosowaniu tajnym a Przewodniczącego Rady Naukowej wybiera się spośród członków rady powołanych przez ministra nadzorującego. Przewodniczącym Rady może być osoba posiadająca co najmniej stopień naukowy doktora.

Ustalono, że wybór Przewodniczących Rady oraz zastępców został przeprowadzony zgodnie z art. 31 ustawy o Instytutach badawczych.

W okresie objętym kontrolą Rada Naukowa realizowała swoje zadania na podstawie Regulaminu Rady Naukowej, tj. zgodnie z wymogiem określonym w art. 30 ust. 9 ustawy o instytutach.

Skład Rady Naukowej spełnił wymogi § 8 Statutu IWNIRZ-PIB, dotyczące liczby członków Rady Naukowej oraz wymogi określone w art. 30 ust. 2 ustawy o instytutach, dotyczące proporcji pracowników Instytutu do pracowników spoza Instytutu. Wybory członków do

¹⁰⁷ Regulamin Wyborów Rady Naukowej IWNIRZ-PIB w Poznaniu kadencji 2021-2025 ustanowiony Zarządzeniem Dyrektora IWNIRZ-PIB nr 30/2021 z dnia 21.09.2021 r. na podstawie art. 30 ust. 8 ustawy o Instytutach badawczych. Zarządzenie to było konsekwencją Uchwały Nr 52 z 9.09.2021 r. w sprawie zaopiniowania projektu Regulaminu wyborów do Rady Naukowej działającej w latach 2021-2025. Opinia Rady była pozytywna.

¹⁰⁸ Regulamin Rady Naukowej IWNIRZ-PIB w Poznaniu w sprawie uchwalenia Regulaminu Rady Naukowej IWNIRZ-PIB kadencji 2021-2025 został pozytywnie zaopiniowany przez członków Rady Naukowej podczas inauguracyjnego posiedzenia w dniu 26 listopada 2021 roku, uchwałą nr 1. Następnie pozytywnie przyjęto zmiany uchwałą nr 6 z dnia 20 kwietnia 2022 oraz uchwałą nr 17 z dnia 3 września 2022 i ten regulamin obowiązuje do dziś (tekst jednolity uwzględniający zmiany wprowadzone Uchwałą rady Naukowej nr 17 z dnia 3 września 2022 r.).

¹⁰⁹ Stan na 31.05.2024 r.

¹¹⁰ Uchwałą nr 65 Rady Naukowej IWNIRZ-PIB z dnia 10 maja 2024 r. w sprawie wyboru Przewodniczącego Rady Naukowej IWNIRZ-PIB.

Rady Naukowej kadencji 2021-2025 zostały przeprowadzone zgodnie z obowiązującym w tym zakresie Regulaminem.

3.2. Posiedzenie inauguracyjne Rady Naukowej kadencji 2021-2025 odbyło się w dniu 26 listopada 2021 r. a następnie w:

- 2022 r. odbyło się 4 posiedzenia: 20.04. (zdalne), 23.06. (hybrydowe), 17.11. (stacjonarne), 13.12. (stacjonarne). Przewodniczący Rady Naukowej zgodnie z § 8 Regulaminu Rady Naukowej¹¹¹ zarządził także 3 głosowania na odległość: 13.06., 17.08. i 3.09.r.,

- 2023 r. odbyło się 12 głosowań na odległość: 9.01., 1.02., 27.03., 26.04., 13.06., 16.06., 21.06., 24.06., 13.09., 18.10., 1.12., 5.12. Nie odbyły się natomiast zaplanowane na maj oraz wrzesień posiedzenia Rady Naukowej z uwagi na: nieosiągnięcie kworum spowodowane pilnym i niespodziewanym spotkaniem w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi (maj) oraz długotrwałą nieobecność Przewodniczącej Rady Naukowej, która nie udzieliła zastępcom pełnomocnictw i upoważnień (wrzesień).¹¹²

- 2024 r. odbyło się jedno posiedzenie stacjonarne w dniu 10 maja.

Zgodnie z § 5 ust. 1 Regulaminu Rady Naukowej „posiedzenia Rady powinny odbywać się w miarę potrzeby, co najmniej dwa razy w ciągu roku.”

Brak posiedzeń Rady w 2023 r. było niezgodne z Regulaminem.

3.3. W kontrolowanym okresie Rada Naukowa podjęła ogółem 71 uchwał, w tym: 39 podjęto w 2022 r., 25 podjęto w 2023 r. i 7 uchwał podjęto w 2024 r. (na posiedzeniu 10.05.2024 r.).¹¹³

Na podstawie przekazanych list obecności (posiedzeń stacjonarnych, zdalnych i hybrydowych) ustalono, że nie wystąpiły przypadki nieobecności danego członka Rady na wszystkich posiedzeniach a przypadki nieobecności poszczególnych członków Rady były sporadyczne.

Zgodnie z art. 35a ustawy o instytutach Przewodniczący Rady Naukowej przekazuje Ministrowi nadzorującemu uchwały w sprawach, o których mowa w art. 29 ust. 2 pkt 5-11 i 17-19 ww. ustawy, w terminie 7 dni od dnia ich podjęcia. W roku 2022 przekazano do Ministra RiRW 7 uchwał po upływie ustawowego terminu. W 2023 oraz w 2024 roku wszystkie uchwały były przekazywane w terminie.

Od momentu objęcia funkcji Przewodniczącej Rady Naukowej, do czasu zakończenia kontroli dochowano 7-dniowego terminu przekazywania do Ministra RiRW podjętych uchwał.

W okresie objętym kontrolą Rada Naukowa IWNiRZ-PIB realizowała zadania z uchybieniem § 5 ust. 1 Regulaminu Rady Naukowej, czyli w roku 2023 nie odbyło się żadne posiedzenie Rady. Natomiast, Rada Naukowa prawidłowo realizowała zadania wynikające z ustawy o Instytutach, przy czym stwierdzono, że Przewodnicząca Rady Naukowej w przypadku 7 uchwał w roku 2022 nie dochowała 7-dniowego terminu ich przekazania do Ministra RiRW, czym uchybiła zapisom art. 35a ustawy o instytutach.

4. Plan działalności Instytutu i jego wykonanie.

4.1. W 2022 r. Rada Naukowa podjęła Uchwałę nr 14 z dnia 23 czerwca 2022 r. w sprawie opiniowania Planu działalności Instytutu na rok 2022. Z informacji otrzymanych od Dyrektora

¹¹¹ Regulamin Rady Naukowej IWNiRZ-PIB – tekst jednolity uwzględniający zmiany wprowadzone Uchwałą Rady Naukowej nr 17 z dnia 3 września 2022 r.

¹¹² Na podstawie informacji dyrektora Instytutu z 27.03.2024 r.

¹¹³ Do zakończenia czynności kontrolnych tj. 31.05.2024 r.

Instytutu wynika, że wcześniej taki dokument w cyklu rocznym nie był opracowywany przez Instytut.

Sprawozdanie z Planu działalności za 2022 nie zostało przedstawione do opiniowania na posiedzeniu Rady Naukowej w 2023 r. ze względu na brak posiedzeń Rady wynikających z choroby Przewodniczącej Rady IWNIRZ-PIB.

4.2. Plan działalności Instytutu oparty jest obecnie na dokumencie „Perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej, wdrożeniowej w latach 2023-2025” przygotowanym i wdrożonym przez Dyrektora na początku 2023 r. Realizacja badań naukowych i prac rozwojowych odbywa się w sposób ciągły, a postępy prac są monitorowane przez Dyrektora Instytutu.

Sprawozdanie z wykonania Planu działalności za 2023 rok zostało zaopiniowane pozytywnie przez Radę Naukową¹¹⁴ w dniu 10 maja 2024 r. i przekazane do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w dniu 14 maja 2024 r.

Badania naukowe i prace rozwojowe zostały zrealizowane zgodnie z złożeniami zapisanymi w Planach działalności Instytutu.

Zarządzeniem nr 100/2023 Dyrektora IWNIRZ-PIB z dnia 5 grudnia 2023 r. w sprawie ustalenia „Planu działalności IWNIRZ-PIB na rok 2024”¹¹⁵ wprowadzono go do realizacji.

4.3 Sprawozdania z realizacji rocznych planów działalności obejmują sprawozdania z prowadzonych w Instytucie projektów i tematów badawczych oraz rozwoju infrastruktury zgodnie z celami Perspektywicznych kierunków rozwoju działalności Instytutu. Kierownicy komórek organizacyjnych przygotowują sprawozdania z zakresu swoich prac a Dział Organizacji i Rozwoju koordynuje jego przygotowanie. Ostateczna forma Sprawozdania jest akceptowana przez Dyrektora IWNIRZ-PIB, a następnie prezentowana na posiedzeniu Rady Naukowej w celu wydania opinii w postaci uchwały Rady Naukowej.

Roczny Plan działalności był przygotowywany w 2022 r. przez pracowników Instytutu. W 2023 r. Sprawozdanie z działalności za 2022 r. nie zostało przekazane do opiniowania przez Radę Naukową IWNIRZ-PIB. Natomiast kompleksowy dokument został przygotowany i zaopiniowany przez Radę Naukową oraz wprowadzony Zarządzeniem Dyrektora na początku marca 2023 r.

5. Efekty wdrożeniowe.

Nowe odmiany roślin włókniстых i zielarskich, rozwiązania agrotechniczne, technologiczne, materiałowe mające zdolność rejestracji, bądź patentowania, ze względu na innowacyjny charakter, stanowią własność intelektualną Instytutu. Patenty wraz z wypracowanymi rozwiązaniami know-how stanowią ofertę Instytutu skierowaną do rolników-właścicieli gospodarstw rolnych, do przetwórców biomasy i surowców pozyskanych z roślin włókniстых i zielarskich oraz producentów bioproduktów zarówno spożywczych, jak i włókienniczych, kompozytowych, budowlanych i innych.

W 2022 r. Instytut uzyskał 3 patenty, 1 wzór towarowy, 1 znak towarowy i zgłosił 3 nowe patenty.

¹¹⁴ Uchwała nr 66 Rady Naukowej IWNIRZ-PIB z dnia 10 maja 2024 r. w sprawie zaopiniowania „Rocznego sprawozdania Dyrektora w wykonaniu zadań IWNIRZ-PIB w 2023 r.”

¹¹⁵ Zarządzenie nr 100/2023 Dyrektora IWNIRZ-PIB z dnia 5 grudnia 2023 r. w sprawie ustalenia „Planu działalności IWNIRZ-PIB na rok 2024 zaopiniowanego pozytywnie przez Radę Naukową, Uchwałą nr 63 z dnia 5 grudnia 2023 r.

Liczba uzyskanych patentów: 3

1. Pat. 242330. Sposób barwienia tkanin i materiałów polimerowych (data uzyskania: 25.11.2022 r.) – współuprawnieni: 50% - Sieć Badawcza Łukasiewicz - Instytut Nowych Syntezy Chemicznych;
2. Pat. 241360. Kompozycja do higienizacji jamy ustnej i zastosowanie bakteriobójczego olejku eterycznego i dodatku ściernego do wytwarzania kompozycji (data uzyskania: 02.06.2022 r.) – współuprawnieni: 50% - EWA S.A.;
3. Pat. 241361. Kompozycja alkoholowa, zastosowanie eterycznego olejku konopnego i zastosowanie ekstraktu z wiech konopnych do wytwarzania kompozycji alkoholowej (data uzyskania: 22.06.2022 r.)

Liczba uzyskanych wzorów przemysłowych: 1

Rp.27886. Pudełko na kartki biurowe (data uzyskania: 25.01.2022 r.)

Liczba uzyskanych znaków towarowych: 1

R.352422. E epihelp + (data uzyskania: 01.04.2022 r.)

Liczba zgłoszeń patentowych: 3

1. P.440504. Prozdrowotna roślinna kompozycja spożywcza w postaci napoju, sposób wytwarzania prozdrowotnej kompozycji spożywczej oraz zastosowanie korzenia mniszka lekarskiego do wytwarzania prozdrowotnej kompozycji spożywczej (data zgłoszenia: 28.02.2022 r.);
2. EP 22183970.7/ P.438388. Włókno konopne, przędza, konopny płaski wyrób włókienniczy o właściwościach poprawiających kondycję skóry, odzież oraz sposób wytwarzania płaskiego wyrobu włókienniczego (data zgłoszenia: 08.07.2022 r.);
3. P.441101. Podłoże do roślin oraz zastosowanie biomasy lniano-konopnej do wytwarzania podłoża do uprawy roślin (data zgłoszenia: 05.05.2022 r.);

W 2023 r. Instytut nie uzyskał żadnego patentu i wzoru przemysłowego, natomiast otrzymał dwa znaki towarowe. Zgłoszono 3 znaki towarowe i 7 zgłoszeń patentowych.

Liczba uzyskanych patentów: 0**Liczba uzyskanych wzorów przemysłowych: 0****Liczba uzyskanych znaków towarowych: 2**

1. R.366770. znak towarowy w postaci znaku słowno-graficznego SALVITRO (data uzyskania: 19.09.2023 r.)
2. R.367987. - znak towarowy w postaci znaku słowno-graficznego Drone4Crop (data uzyskania: 10.10.2023 r.)

Liczba zgłoszeń znaków towarowych: 3

1. Z.554950. znak towarowy w postaci znaku słowno-graficznego Mats4Plants (data zgłoszenia: 18.04.2023 r.);
2. Z. 554946. znak towarowy w postaci znaku słowno-graficznego "HempHeat" dla pelletu konopnego (data zgłoszenia: 18.04.2023 r.);
3. Z.554950. znak towarowy w postaci znaku słowno-graficznego Mats4Plants (data zgłoszenia: 18.04.2023 r.).

Liczba zgłoszeń patentowych: 7

1. P.444543. Kompozycja ziołowa wspomagająca trawienie oraz zastosowanie kminku, mięty, kopru włoskiego, rozmarynu i mniszka lekarskiego do wytwarzania kompozycji ziołowej wspomagającej trawienie (data zgłoszenia: 24.04.2023 r.);

2. P.444523. Suplement diety, sposób otrzymywania suplementu diety oraz zastosowanie wyciągów z korzeni witanii oszałej i korzeni tarczycy bajkalskiej do wytwarzania suplementu diety (data zgłoszenia: 21.04.2023 r.);
3. P.444548. Mieszanka paszowa uzupełniająca dla koni oraz zastosowanie łuski z nasion konopi do wytwarzania mieszanki paszowej (data zgłoszenia: 24.04.2023 r.);
4. P.444653. Ul pszczeli (data zgłoszenia: 27.04.2023 r.);
5. P.444695 Kompozyt blendy poli (kwasu mlekowego) i skrobi termoplastycznej z napełniaczem naturalnym i sposób wytwarzania kompozytu (data zgłoszenia: 28.04.2023 r.);
6. P.446826. Kompozycja spożywcza na bazie konopi, sposób otrzymywania kompozycji spożywczej na bazie konopi oraz zastosowanie obłuszczonych nasion konopi do otrzymywania kompozycji spożywczej na bazie konopi (data zgłoszenia: 23.11.2023 r.);
7. P.447005. Ekstrakt z łuski nasion konopi, kompozycja barwiąca, sposób wytwarzania ekstraktu z łuski nasion konopi oraz zastosowanie ekstraktu z łuski nasion konopi (data zgłoszenia: 06.12.2023 r.).

W latach 2022-2023 w ramach wdrożenia prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych Instytut zgłaszał i otrzymywał wnioskowane patenty, znaki towarowe i wzory przemysłowe.

6. Upowszechnianie wyników badań naukowych, w tym publikacje.

Z wyjaśnień Dyrektora Instytutu wynika, że kierownictwo Instytutu podejmuje działania mające na celu zachęcanie pracowników naukowych do publikowania wyników prac w czasopismach wysoko punktowanych. Opublikowanie artykułu naukowego w czasopiśmie o wysokim indeksie cytowań wiąże się zazwyczaj z dużymi kosztami. Dyrektor realizuje politykę pełnego finansowania kosztów publikacji. Każdy z pracowników naukowych otrzymywał zawsze zgodę na finansowanie kosztów wszystkich publikacji i doniesień naukowych i wdrożeń.

W 2022 r. opublikowano 56 artykułów w czasopismach wysoko punktowanych wg. wykazu MEiN, zaś w 2023 roku było ich 47. Artykułów naukowych i popularno-naukowych poza listą czasopism punktowanych w 2022 r. było 14, a w 2023 r. było 16.

Herba Polonica, kwartalnik wydawany nieprzerwanie od roku 1955. Czasopismo naukowe dostępne w systemie Open Access. Jest to jedyne w kraju specjalistyczne czasopismo naukowe poświęcone wszystkim aspektom badań nad roślinami zielarskimi oraz włóknistymi. W skali europejskiej brak jest podobnego czasopisma zajmującego się tak wieloma interdyscyplinarnymi zagadnieniami, dotyczącymi roślin zielarskich i włóknistych. W ocenie parametrycznej MEiN kwartalnik posiada 70 punktów. „Herba Polonica” dostępna jest w formie drukowanej oraz w wersji elektronicznej na stronie domowej (www.herbapolonica.pl) oraz na platformie Sciendo, należącej do międzynarodowego wydawcy De Gruyter (www.sciendo.com/journal/hepo). Artykuły posiadają dostęp otwarty, w sposób bezpłatny i bez technicznych ograniczeń. Wszystkie prace drukowane są w języku angielskim.

Wdrożono nowy system do zarządzania pracami edytorskimi i wydawniczymi - platforma ICI Publishers Panel dla czasopisma Herba Polonica.

Drugim czasopismem naukowym jest Journal of Natural Fibers (JNF) miesięcznik anglojęzyczny (z abstraktami w języku chińskim), stanowiący dziedzictwo i przedłużenie prac wydawniczych Instytutu Włókien Naturalnych, w szczególności „Rocznika Włókna Naturalne. Natural Fibres”,

wydawanego od 1990 roku do 2004. Od 2004 roku przemianowany na Journal of Natural Fibers i wydawany przez Wydawnictwo Haworth Press (New York, USA) do 2008 roku. Natomiast od 2008 roku JNF wydaje Taylor&Francis Group (Filadelfia, USA) - jedno z największych na świecie wydawnictw naukowych. Od 2022 roku JNF ponownie afiliowany jest przy Instytucie Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich-PIB, gdzie odbywają się też posiedzenia Komitetu Redakcyjnego. Journal of Natural Fibers jest wydawnictwem cenionym w skali światowej, poświęconym nowym osiągnięciom w badaniach. Dla Journal of Natural Fibers tzw. wskaźnik wpływu - Impact Factor (IF) wynosi 3.507 za rok 2021. Czasopismo w 2022 roku zajęło czwarte miejsce w grupie czasopism związanych z wiedzą dotyczącą inżynierii materiałowej oraz włókiennictwa. W ocenie parametrycznej Ministra Edukacji i Nauki przyznano dla JNF 140 punktów. Od stycznia 2023 Journal of Natural Fibers jest wydawany całkowicie jako Open Access.

Instytut planuje dalszy rozwój wydawnictw naukowych, w tym czasopisma Herba Polonica. Od roku 2022 do 2024 realizowany jest projekt finansowany z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach programu „Rozwój czasopism naukowych”.

Wydawany jest także Euroflax Newsletter - Biuletyn Informacyjny FAO European Cooperative Research Network on Flax and Other Bast Plants. Zawiera sprawozdania z działalności Sieci, artykuły z zakresu hodowli, uprawy, przerobu roślin włóknistych i wykorzystania włókien naturalnych, sprawozdania z wydarzeń naukowych, kalendarz imprez oraz dane statystyczne (ukazuje się 2 razy w roku, wydawnictwo angielskojęzyczne).

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 24 marca 2022 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2022.763) Instytut poszerzył swoją działalność naukowo-badawczą o:

- zainicjowanie badań biotechnologicznych w zakresie opracowania materiału wyjściowego do hodowli konopi innych niż włókniste,
- opracowanie warunków agrotechnicznych uprawy konopi innych niż włókniste w warunkach „indoor”,
- analiza ilościowa i jakościowa surowców pozyskanych z uprawy konopi innych niż włókniste,
- opracowanie kierunków wykorzystania surowców pozyskanych z uprawy konopi innych niż włókniste,
- badania nad możliwością wykorzystania biomasy odpadowej konopi innych niż włókniste.

Decyzją Głównego Inspektora Farmaceutycznego 13 kwietnia 2023 r. Instytut uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności, o której mowa w art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w celu opracowywania i walidacji metod badawczych oraz prowadzenia badań na zlecenie podmiotów publicznych i jednostek naukowych w obrębie konopi innych niż włókniste.

Instytut realizuje szkolenia z zakresu zielarstwa i roślin włóknistych dla szkolnictwa średniego, wyższego i na potrzeby rolników. Organizuje cykliczne szkolenia dla policji, środowisk prawniczych, przedstawicieli administracji regionalnej i rządowej w zakresie oceny zawartości THC w konopiach włóknistych.

Instytut prezentuje ofertę swoich osiągnięć na licznych targach i wystawach branżowych w celu rozpowszechnienia efektów prac badawczych i zwiększenia możliwości zainteresowania podmiotów gospodarczych konkretnymi rozwiązaniami. W 2022 r. pracownicy IWNiRZ-PIB wzięli udział w 8 międzynarodowych oraz 46 krajowych konferencjach wygłaszając referaty i

postery. Adekwatnie w 2023 r. przedstawiciele Instytutu wzięli udział w 1 międzynarodowej oraz 41 krajowych konferencjach wygłaszając referaty i postery.

Instytut prowadził również działania informacyjno-promocyjne w formie reklam, na które w 2022 r. wydano 21 tys. zł. i 45 tys. zł w 2023 r. Wydatki te obejmowały:

- promocję podczas Złotej Setki WPROST (rok 2022 i 2023);
- publikacja tekstu w portalu ForumBiznesu.pl (2022);
- usługa reklamowa w Ceneo.pl (2022);
- promocja produktów LS podczas XXXVI Gali Konsumenckiego Konkursu najlepsze w Polsce (2023);
- marketing services/Hemp Today (2023);
- promocja Instytutu w mediach Polska Press „Zioła dla zdrowia Polaków” (2023).

Instytut w okresie objętym kontrolą szeroko upowszechniał wyniki badań naukowych i prac rozwojowych poprzez publikacje pracowników w czasopismach wysoko punktowanych oraz udział w konferencjach, szkoleniach, sympozjach i szeroko rozumianą działalność informacyjno-promocyjną.

7. Komerccjalizacja i prawa autorskie.

W Instytucie obowiązuje „Regulamin zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych w Instytucie Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich - Państwowym Instytucie Badawczym¹¹⁶”. Natomiast Zarządzeniem Dyrektora IWNiRZ-PIB wprowadzono „Regulamin korzystania z infrastruktury badawczej oraz transferu wiedzy i komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych¹¹⁷”. Regulamin ten nie był opiniowany przez Radę Naukową.

Zgodnie z Regulaminem organizacyjnym, komórką ds. komercjalizacji został Dział Transferu Technologii i Kontrolingu, przy czym prowadzenie Procesu ochrony własności intelektualnej o którym stanowi § 10 Regulaminu korzystania z infrastruktury badawczej oraz transferu wiedzy i komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, powierzone zostało Komisji ds. Komerccjalizacji Dóbr Intelektualnych¹¹⁸.

Obydwa regulaminy regulują procedury komercjalizacji wiedzy i ochrony dóbr intelektualnych.

Ważnym elementem komercjalizacji badań jest tzw. „Program Konopny”, który pozwolił Instytutowi otworzyć rynki całego świata. W okresie 2023 – 2025 zaplanowane jest zintensyfikowanie sprzedaży kwalifikowanych, wysokiej jakości nasion konopi włóknistych poprzez zdobycie nowych rynków.

W okresie objętym kontrolą w Instytucie obowiązywał Regulamin zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz Regulamin korzystania z

¹¹⁶ Regulamin zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych w Instytucie Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich - Państwowym Instytucie Badawczym wprowadzony w życie Zarządzeniem Dyrektora IWNiRZ-PIB Nr 8/2021 r. z 8.06.2021 r. zaopiniowany przez Radę Naukową IWNiRZ-PIB w dniu 28.05.2021 r.

¹¹⁷ Regulamin korzystania z infrastruktury badawczej oraz transferu wiedzy i komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych został wprowadzony Zarządzeniem Dyrektora IWNiRZ-PIB nr 48/2022 z 27.10.2022 r. Nie został opiniowany przez Radę Naukową.

¹¹⁸ Komisja ds. Komerccjalizacji Dóbr Intelektualnych powołana została na mocy § 10 Zarządzenia Dyrektora Nr 8/2021 r. z 8.06.2021 r. dotyczącego ustalenia Regulaminu zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych w Instytucie Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich - Państwowym Instytucie Badawczym.

infrastruktury badawczej oraz transferu wiedzy i komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, zgodnie z wymogiem określonym w art. 24 ust. 1a ustawy o Instytutach

8. Działania Instytutu związane z oceną poziomu naukowego.

Ocena poziomu naukowego Instytutu, jakości prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych oraz zgodności działalności z zadaniami podstawowymi należy do kompetencji ministra właściwego do spraw nauki.

Dyrektor Instytutu realizuje działania mające na celu utrzymanie kategorii A przyznanej Instytutowi w dyscyplinie rolnictwo – ogrodnictwo¹¹⁹ decyzją z dnia 29 lipca 2022 r. Dyrektor powołał Zespół ds. Ewaluacji Naukowej IWNiRZ-PIB, który ma za zadanie monitorować osiągnięcia pracowników naukowych Instytutu w kontekście kryteriów ewaluacji jakości działalności naukowej określonych w ustawie o Szkolnictwie Wyższym i Nauce. Zespół przekazuje wnioski Dyrektorowi Instytutu, który podejmuje działania mające na celu zachęcanie pracowników do wzmożonej aktywności naukowej.

Ocena dorobku naukowego pracowników naukowych IWNiRZ-PIB przeprowadzona została w 2021 r.¹²⁰ W związku z powyższym, w okresie objętym kontrolą nie dokonywano ocen okresowych dorobku naukowego pracowników naukowych. Zgodnie ze statutem Instytutu, ocena pracowników naukowych następuje co 4 lata.

Patenty, projekty oraz efekty finansowe badań naukowych i prac rozwojowych są na bieżąco wprowadzane do systemu POL-on.

Dyrektor poinformował¹²¹, że podejmuje działania mające na celu wsparcie finansowe publikowania artykułów w wysoko punktowanych czasopismach naukowych. W roku 2022 wypłacono 23 nagrody za publikacje naukowe dla 20 pracowników naukowych za łączną kwotę 25 229,55 zł. Natomiast, w roku 2023 i 2024 nie wypłacono żadnej nagrody za tego rodzaju publikacje.

W celu utrzymania obecnej kategorii przewidzianej dla jednostek naukowych, Instytut powołał Zespół ds. Ewaluacji Naukowej monitorujący osiągnięcia pracowników naukowych w kontekście kryteriów ewaluacji jakości działalności naukowej.

III.3. JAKOŚĆ ZARZĄDZANIA INSTYTUTEM

1. Wieloletni plan działalności/strategia.

Instytut opracował Perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej na lata 2023-2025¹²² (dalej: Perspektywiczne kierunki).

W dokumencie tym wyznaczone są ramowe cele strategiczne oraz wskazane są główne obszary prac i kluczowe zadania, wynikające z potrzeby dążenia do rozwijania rolnictwa w Polsce. Dokument został ustalony i zatwierdzony przez Radę Naukową, zgodnie z art. 29 ust. 6 ustawy o Instytutach badawczych.

¹¹⁹ Decyzja Ministra Edukacji i Nauki nr 677/402/2022 z 29 lipca 2022 r. przyznania Instytutowi kategorii naukowej A w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo.

¹²⁰ Zarządzenie Dyrektora IWNiRZ-PIB nr 28/2021 z 14.09.2021 w sprawie wprowadzenia Regulaminu okresowej oceny dorobku naukowego pracowników naukowych IWNiRZ-PIB

¹²¹ Pismo dyrektora z 20.06.2024 r. – odpowiedź na pismo znak: DIW.wkn.073.46/2024.

¹²² Zarządzenie nr 28/2023 Dyrektora IWNiRZ-PIB z dn. 27.04.2023 r. w sprawie wprowadzenia Perspektywicznych kierunków działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej po uzyskaniu zatwierdzenia dokumentu przez Radę Naukową IWNiRZ-PIB Uchwałą nr 45 z dnia 26 kwietnia 2023 r. w sprawie zatwierdzenia perspektywicznych kierunków działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej.

Realizacja zapisanych w Perspektywicznych kierunkach działań była na bieżąco monitorowana przez kierowników zagadnień i przekazywana dyrektorowi do akceptacji, a następnie prezentowana Radzie Naukowej w celu wydania opinii. Natomiast właściwe informacje są zawarte w sprawozdaniach z działalności Instytutu, przekazywanych do MRiRW¹²³.

Instytut przygotował dokument „Strategia rozwoju Instytutu”¹²⁴ w październiku 2022 r. Po przesłaniu go do MRiRW przeformatowany został na Perspektywiczne kierunki. Zaakceptowany został przez Radę Naukową IWNiRZ-PIB i wprowadzony zarządzeniem Dyrektora. Natomiast dokument „Strategia rozwoju Instytutu” jest w opracowaniu MRiRW. Dyrektor zadeklarował¹²⁵ przygotowanie i przekazanie Strategii w momencie otrzymania ww. wytycznych.

W Instytucie wprowadzono Perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej na lata 2023-2025, które zostały właściwie zatwierdzone na podstawie przepisów ustawy o Instytutach badawczych.

2. Spory i postępowania sądowe

Zestawienie spornych spraw pracowniczych.

Rodzaj Sprawy Powód/ pozwany	Przedmiot i wartość przedmiotu sprawy	Stan sprawy/ uwagi
1 powód: ██████████ pozwany: IWNiRZ-PIB	o odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę na czas nieokreślony, w wysokości 12 000 zł	Wyrok Sądu Rej. Poznań – Grunwald i Jeżyce z 30.11.2022; uwzględniający powództwo co do kwoty 6 000 zł; sprawa zakończona
2 powódka: ██████████ pozwany: IWNiRZ-PIB	o odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę na czas nieokreślony w wysokości 18 780 zł oraz o odprawę pieniężną z tyt. rozwiązania umowy z przyczyn nie dotyczących pracowników w kwocie 6 260 zł	Wyrok Sądu Rej. Poznań – Grunwald i Jeżyce z 10.03.2023 r; uwzględniający powództwo o odszkodowanie i oddalający powództwo o odprawę; apelację złożyły obie strony; sprawa w toku przed Sądem Okręgowym w Poznaniu

Zestawienie spornych spraw gospodarczych¹²⁶

Rodzaj Sprawy Powód/ pozwany	Przedmiot i wartość przedmiotu sprawy	Stan sprawy/ uwagi
1 powód: IWNiRZ-PIB pozwana: ██████████	O zapłatę 5 343,77 zł tytułem czynszu za lokal użytkowy	nakaz zapłaty z 08.03.2022 r.; postępowanie egzekucyjne umorzone z powodu bezskuteczności 11.07.2023 r.
2 powód: IWNiRZ-PIN pozwany: ██████████	O zapłatę 506,56 zł tytułem należności za badania nasion	Nakaz zapłaty 28.04.2022 r.; dłużnik zapłacił całość zasądzonych kwot; sprawa zakończona 25.05.2022 r.
3 powód: IWNiRZ-PIB pozwany: EM+ sp. z o.o.	o zapłatę 3 286,44 zł tytułem należności za zakupiony materiał nasenny oraz ocenę plantacji	nakaz zapłaty 27.05.2022 r.; sprawa egzekucyjna w toku;
4 powód: IWNiRZ-PIB pozwana: ██████████	o zapłatę 6 177,06 zł tytułem czynszu najmu za lokal użytkowy	nakaz zapłaty z 05.09.2022 r.; Komornik wyegzekwował całość dochodz. należności; sprawa zakończona 26.05.2023 r.;
5 powód: IWNiRZ-PIB pozwany: ██████████	o zapłatę 5 983,07 zł tytułem czynszu najmu za lokal użytkowy	wyrok zaoczny z dnia 16.10.2023 r; sprawa egzekucyjna w toku

¹²³ Informacja dyrektora Instytutu z 11.03.2024 r.

¹²⁴ Dokument „Strategia rozwoju Instytutu” został wymieniony w dokumencie określającym standardy nadzoru nad Instytutami, realizującym politykę nadzorczą wobec Instytutów pt.: „Działania nadzorcze Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wobec instytutów badawczych” wprowadzony w dniu 12 kwietnia 2023 r.

¹²⁵ Wyjaśnienia Dyrektora Instytutu otrzymane e-mailem w dniu 19 marca 2024 r.

¹²⁶ Sprawy pracownicze i gospodarcze prowadzone przez radcę prawnego ██████████ wniesione od 01.01.2022 r. do 27.02.2024 r.

6	powód: PZU S.A. pozwany: IWNiRZ-PIB	o zapłatę 843,59 zł składki OC	wyrok z dnia 01.03.2023 r. oddalający
7	powód: IWNiRZ-PIB pozwani: ██████████ i ██████████	O zapłatę 3 526,63 zł tytułem czynszu za lokal mieszkalny	nakaz zapłaty z 30.11.2023 r.; nieprawomocny, sprawa w toku
8	powód: IWNiRZ-PIB pozwany: ██████████	O zapłatę 634,68 zł tytułem należności za koszty oceny stanu plantacji	nakaz zapłaty z 13.03.2023 r.; komornik wyegzekwował całą należność; sprawa zakończona;
9	powód: IWNiRZ-PIB pozwany: ██████████	o zapłatę 659,76 zł tytułem należności za koszty oceny stanu plantacji	nakaz zapłaty 26.05.2023 r.; komornik wyegzekwował całą należność; sprawa zakończona
10	powód: IWNiRZ-PIB pozwany: IGUANA spółka z o.o.	O zapłatę 4 879,41 zł tytułem zwrotu nienależnego świadczenia	nakaz zapłaty z 30.08.2023 r.; dłużnik zapłacił całość zasądzonych kwot; sprawa zakończona;
11	powód: IWNiRZ-PIB pozwany: ██████████	O zapłatę 5 017,94 zł tytułem zapłaty za zakupione towary	nakaz zapłaty z 13.11.2023 r.; sprawa egzekucyjna w toku;

Łączna suma dochodzonych przez Instytut należności wynosi 36.015,32 zł.

Jednocześnie:

- Kancelaria Radców Prawnych ██████████ i Wspólnicy sp. k. prowadzi 22 sprawy, których Instytut jest powodem z tytułu kary umownej za niewykonanie umowy kontraktacji na łączną kwotę 256.835,45 zł i jest pozwany w 1 sprawie na kwotę 27.086,40 zł z tego samego tytułu¹²⁷,
 - Kancelaria Adwokatów i Radców Prawnych ██████████ prowadzi 5 postępowań¹²⁸.
- Z przedstawionych przez Instytut informacji wynika, że zostało zawartych 6 ugód¹²⁹ (3 sądowe, 2 pozasądowe, 1 mediacja)¹³⁰.

Dyrektor Instytutu poinformował¹³¹, że:

- głównymi przyczynami pozwów wytaczanych przez Instytut w sprawach gospodarczych był brak zapłaty przez kontrahentów należności za zakupione od Instytutu towary i usługi oraz czynszu najmu za wynajmowane lokale;
- głównymi przyczynami pozwów w sprawach pracowniczych było odwołanie się przez pracowników od wypowiedzenia umowy o pracę do Sądu Pracy;
- koszty procesów sądowych przedstawionych w ww. tabelach sprowadzały się do opłat sądowych od pozwu (w wysokości zależnej od wartości przedmiotu sporu), opłaty skarbowej od pełnomocnictw w kwocie 17 zł, opłat w postępowaniu egzekucyjnym oraz kosztów korespondencji;
- celem zminimalizowania potencjalnych pozwów Dyrektor inicjuje polubowne rozmowy i dąży do pozasądowego wyjaśnienia danej sprawy, dbając o interes Instytutu i jego wizerunek;
- Instytut nie był stroną żadnej sprawy, dotyczącej ewentualnych spadkobierców majątku Instytutu.

Instytut podejmował działania w celu zminimalizowania liczby pozwów dotyczących należności.

¹²⁷ Szczegółowa informacja o stanie spraw w zestawieniu z 27.03.2024 r. przekazany przez dyrektora Instytutu, w którym zawarto informację o działaniach przed wszczęciem postępowania w sprawach gdzie Instytut jest powodem:

- wystąpienie do producenta rolnego z pytaniem o przyczyny braku realizacji kontraktacji, a następnie analiza wyjaśnień w celu podjęcia decyzji o zasadności dochodzenia roszczeń albo wystania noty obciążeniowej,
- kancelaria prowadziła korespondencję w sprawie zapłaty kary umownej, zawarcia porozumienia w przedmiocie spłaty,
- w przypadku braku polubownego załatwienia kierowane sprawę do sądu (w trakcie procesu proponowano zawieranie z pozwanymi ugód sądowych lub trakcie mediacji – po uzyskaniu zgody Instytutu).

¹²⁸ Szczegółowa informacja o stanie i rodzaju spraw w zestawieniu z 5.03.2024 r. przekazany przez dyrektora Instytutu.

¹²⁹ W zakresie zawartej ugody z firmą Malbud stosowna informacja zawarta w rozdz. III.1. 2.2.3. wyst. pokontrolnego (str. 11).

¹³⁰ Instytut nie przekazał dokumentów dot. wszystkich ugód oraz nie przekazał informacji o zlecanych opiniach biegłych, prawnych w sprawach, w których prowadzone były postępowania sądowe. Z przedstawionych zestawień i pozyskanych informacji nie wynika aby były takie dokumenty sporządzane..

¹³¹ Pismo z 11.03.2024 r.

Dyrektor nie przekazał dokumentów wszystkich uгод oraz informacji o zlecanych opiniach biegłych, prawnych w sprawach, w których prowadzone były postępowania sądowe.

3. Zarządzanie nieruchomościami, w tym celowość i rzetelność gospodarowania majątkiem Instytutu, dokonywania zakupów, jego utrzymania i likwidacji

3.1. Zakupy

Do szczegółowej analizy pobrano dokumentację¹³² dotyczącą 25 zakupów zrealizowanych w latach 2022 i 2023. Tylko w stosunku do 2 nie stwierdzono nieprawidłowości ani uchybień. Opisu dokonano z podziałem na postępowania przeprowadzone z zastosowaniem procedury udzielenia zamówienia publicznego i z pominięciem procedury.

3.1.1. Zakupy przeprowadzone z zastosowaniem procedury zakupowej.

Na podstawie przedstawionej do kontroli dokumentacji stwierdzono, że w kontrolowanym okresie zasady prowadzenia postępowań zakupowych określone były w obowiązującym od 1 lutego 2023 r. *Regulaminie udzielania zamówień publicznych IWNIRZ-PIB*¹³³. Nieprawidłowo określono w nim wymagania w zakresie udokumentowania rozeznania cenowego w przygotowaniu postępowania, ponieważ dla postępowań o wartości od 10 000 do 50 000 zł określono, że należy udokumentować dane z rozeznania cenowego poprzez wydruk danych ze stron internetowych, katalogów, cenników, folderów, natomiast nie przypisano takich wymagań do postępowań o wyższej wartości. Ponadto uchybieniem jest brak w *Regulaminie* jednoznacznego wskazania, że wydruki te, podobnie jak korespondencja z rozeznania rynku powinny zostać zachowane w dokumentacji postępowania. Udostępniona dokumentacja z prowadzenia postępowań objętych badaną próbą nie zawierała dokumentów, na podstawie których można by jednoznacznie odtworzyć przeprowadzone rozeznanie rynku, szacowanie wartości zamówienia, przygotowanie opisu przedmiotu zamówienia, czy pełną korespondencję prowadzoną w trakcie przygotowania postępowania z potencjalnym oferentem lub podczas składania zlecenia. Dokumenty powinny stanowić integralny komplet, zgodnie z *Instrukcją kancelaryjną* stanowiący sprawę. W § 2 rozporządzenia¹³⁴ w sprawie protokołów postępowania oraz dokumentacji postępowania o udzielenie zamówienia publicznego zobowiązano zamawiającego do:

–dokumentowania czynności i zdarzeń związanych z danym zamówieniem publicznym w uporządkowany sposób, umożliwiający odtworzenie chronologicznego przebiegu

¹³² Próba celowo dobrana na podstawie wykazu faktur kosztowych z 2022 i 2023 r., z uwzględnieniem ceny zakupu i przedmiotu zakupu oraz obrotów z dostawcą. Z 1009 dostawców w 2023 r. wybrano 25 postępowań, w wyniku których dokonano zakupów od 23 oferentów.

a. Zakupy z zastosowaniem procedury od: AGROCHEM Puławy Sp. z o.o. (NIP: 7162813547, REGON: 061470020, KRS: 0000433141), AGROCHEST Sp. z o.o. (NIP: 777 26 76 706, REGON: 634395520, KRS: 0000140366), Anons Press Agencja Reklamowa [REDAKTOWANE], „BLENDING” Sp. z o.o. (NIP: 6211527894 REGON: 250835679, KRS: 0000121079), Bromex Sp. z o.o. (NIP: 7692225120, REGON: 364076857, KRS: 0000610383), Comef Sp. z o.o., Sp. k. (NIP: 7811830940, REGON: 301027411, KRS: 0000321899), Drukarnia Atol [REDAKTOWANE] Sp. z o.o. (NIP: 7771001113, REGON: 630233481), Mar-Four [REDAKTOWANE] (NIP: 7291540258, REGON: 472202650), NDS Serwis Sp. z o.o. Sk (NIP: 7773274789, REGON: 366114088, KRS: 0000656131), Petro-Lawa Sp. z o.o. (NIP: 9151781879, REGON: 021550431, KRS: 0000389402), PHU [REDAKTOWANE] (NIP: 7851661432), Raitech Sp. z o.o. (NIP: 9532188486, REGON: 091570360, KRS: 0000021728), ROL-PRODUKT FHU [REDAKTOWANE] (NIP: 7821358396, REGON: 300099727), Verder Polska Sp. z o.o. (NIP: 8971013742, REGON: 930762595, KRS: 0000195372);

b. Zakupy z pominięciem procedury od: A&A Biotechnology s.c. (NIP: PL5840254403), EXPRESS Sp. z o.o. Sp.k. (NIP: 677-004-66-33, KRS: 0000434068), PKN ORLEN S.A. (NIP: 7740001454, REGON: 610188201, KRS: 0000028860), P.P.H.U. AGRO-AROMAT [REDAKTOWANE] (NIP: 7691463892, REGON: 100985665), ROL-PRODUKT FHU [REDAKTOWANE] (NIP: 7821358396, REGON: 300099727), PHU [REDAKTOWANE] AGROPLUS [REDAKTOWANE] (NIP: 7851602139, REGON: 411442719), PROCAM Polska Sp. z o.o. (NIP: 5821477792, REGON: 170760213, KRS: 0000054401), [REDAKTOWANE], SANLAB [REDAKTOWANE] sp. j. (NIP: 5342486362, REGON: 146121733, KRS: 0000420288).

¹³³ Regulamin wprowadzony zarządzeniem nr 3/2023 Dyrektora Instytutu z dn. 24.01.2023 r., obowiązujący od dn. 1.02.2023 r., zmieniony zarządzeniem nr 20/2023 Dyrektora Instytutu z dn. 31.03.2023 r. obowiązującym od 31.03.2023 r. (dalej też: *Regulamin zamówień publicznych*).

¹³⁴ Rozporządzenie Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dn. 18.10.2020 r., obowiązujące od dn. 1.01.2021 r. (Dz. U. poz. 2434).

wszystkich etapów danego postępowania oraz istotnych czynności poprzedzających jego wszczęcie, a także czynności związanych z zawarciem umowy;

- zapewnienia przechowywania dokumentacji postępowania tak aby przez cały okres jej przechowywania miał on bieżący dostęp do kompletnej dokumentacji, w celu umożliwienia jej niezwłocznego udostępnienia oraz odtworzenia, w sposób niebudzący wątpliwości, chronologicznego ciągu czynności i zdarzeń związanych z danym postępowaniem, w tym istotnych czynności poprzedzających jego wszczęcie, a także czynności związanych z zawarciem umowy.

Nieprawidłowością jest odesłanie w *Regulaminie pracy komisji przetargowej Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich - Państwowy Instytut Badawczy*¹³⁵, stanowiącym załącznik do *Regulaminu zamówień publicznych*, do zapisów nieobowiązującej od 1 stycznia 2021 r. ustawy - *Prawo zamówień publicznych* z 2004 r.¹³⁶ w zakresie powołania komisji przetargowej¹³⁷, oświadczeń składanych przez jej członków¹³⁸, zasad zwrotu ofert wniesionych po terminie¹³⁹. Spośród opisanych poniżej postępowań zakupowych objętych szczegółową kontrolą 4¹⁴⁰ (28,5%) prowadzone były w trybie zamówienia z wolnej ręki, w związku z brakiem ofert w postępowaniu w trybie podstawowym. Uchybieniem było niezamieszczanie w dokumentach z postępowania w trybie zamówienia z wolnej ręki (np. zapotrzebowanie zakupu, wnioski o przeprowadzenie negocjacji, protokoły postępowania) identyfikatora wcześniejszego postępowania, w wyniku którego nie wyłoniono wykonawcy. Stanowiłoby to powiązanie obydwu postępowań, ale jednocześnie udokumentowanie zasadności zastosowania art. 305 pkt 2 ustawy PZP. Zwiększałoby to transparentność postępowań oraz wypełniałoby wymagania względem dokumentowania ich przebiegu.

Szczegółowa analiza przedstawionej dokumentacji wykazała (ustalenia dotyczące stwierdzonych nieprawidłowości bądź uchybień):

1. AGROCHEM Puławy Sp. z o.o. - łączna wartość zakupionych od kontrahenta w miesiącach sierpień, wrzesień i listopad 2022 r. środków ochrony roślin wyniosła 128 122 zł¹⁴¹.
 - a. Podejmując decyzję, czy zakup powinien być dokonany poprzez udzielenie zamówienia publicznego powinna być wzięta pod uwagę łączna kwota kupowanych w danym roku dóbr bądź usług tożsamyh rodzajowo. W 2022 r. tylko od trzech firm¹⁴² zakupiono nawozy i środki ochrony roślin o łącznej wartości netto 408 655,63 zł, co stanowi kwotę przekraczającą próg zobowiązujący do stosowania procedur wymaganych ustawą PZP. Tym samym w postępowaniu nieprawidłowościami było:

- udokumentowanie jego przebiegu w sposób uniemożliwiający odtworzenie pełnego przebiegu czynności przeprowadzonych w postępowaniu, w tym czynności poprzedzających wszczęcie procedury o udzielenie zamówienia publicznego¹⁴³,

¹³⁵ Regulamin stanowiący załącznik nr 2 do *Regulaminu udzielania zamówień publicznych IWNiRZ-PIB* wprowadzonego zarządzeniem nr 3/2023 Dyrektora Instytutu z dn. 24.01.2023 r. (dalej też: *Regulamin komisji przetargowej*)

¹³⁶ Ustawa z dn. 29.01.2004 r. (Dz. U. nr 19, poz. 177, ze zm.).

¹³⁷ Odesłanie do art. 19 ust. 1 i 2 ustawy - Pzp w § 1 ust. 2 *Regulaminu komisji dyscyplinarnej*.

¹³⁸ Odesłanie do art. 17 ust. 1 ustawy - Pzp w § 4 ust. 1, 3, 4, 5, § 9 ust. 2 pkt 4 i 5, § 10 ust. 2 pkt 3, 4 i 5 oraz do art. 17 ust. 2a ustawy - Pzp w § 10 ust. 2 pkt 4 *Regulaminu komisji dyscyplinarnej*.

¹³⁹ Odesłanie do art. 84 ust. 2 ustawy - Pzp w § 7 ust. 3 *Regulaminu komisji dyscyplinarnej*.

¹⁴⁰ AGROCHEST Sp. z o.o., Bromex Sp. z o.o., [redacted] Sp. z o.o., Mar-Four [redacted]

¹⁴¹ Faktury nr: SF-CZL/22/08/0854 z dn. 18.08.2022 r., SF-STG/22/09/0055 z dn. 19.09.2022 r., SF-CZL/22/09/0369 z dn. 7.09.2022 r., SF-CZL/22/11/0100 z dn. 4.11.2022 r.

¹⁴² A&A Biotechnology s.c., AGROCHEM Puławy Sp. z o.o., PROCAM Polska Sp. z o.o.

¹⁴³ Wymaganie określone w:

- art. 79 ustawy z dn. 11.09.2021 r. - *Prawo zamówień publicznych* (Dz. U. poz. 2019 ze zm.) – dalej też: ustawa - PZP.
- § 2 rozporządzenia Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dn. 18.12.2020 r. (Dz. U. poz. 2434).

- dokonanie zakupu bez przeprowadzenia postępowania o udzielenia zamówienia publicznego¹⁴⁴, co wskazuje jednocześnie na naruszenie dyscypliny finansów publicznych¹⁴⁵,
 - dokonanie zakupów bez sporządzenia pisemnej umowy¹⁴⁶, dla zamawiającego pisemne sporządzenie umowy było istotną czynnością nawet przy zakupie na kwotę 128 122 zł, co znalazło potwierdzenie we wprowadzonym w późniejszym terminie (1 lutego 2023 r.) *Regulaminie zamówień publicznych*¹⁴⁷, w którym wymóg taki dotyczył zakupów o wartości przekraczających 10 000 zł,
 - wprowadzanie współpracowników i kontrahenta w błąd, że postępowanie nie wymaga stosowania ustawy PZP, podczas gdy łączna wartość zakupów z tej grupy asortymentowej, tylko od trzech kontrahentów w 2022 r. przekroczyła 400 000 zł.
- b. Dokumentacją przedstawioną, po uzupełnieniu, dotyczącą przedmiotowych zakupów były:
- faktury zakupu;
 - zapotrzebowanie z 6 czerwca 2022 r. na zakup środków ochrony roślin o wartości 60 000 zł (dokument wewnętrzny zatwierdzony 9 czerwca 2022 r. przez Dyrektora Instytutu Małgorzatę Łochyńską z potwierdzeniem realizacji 9 czerwca 2022 r. przez pracownika) bez wskazania jakie środki ochrony roślin, w jakich ilościach i od kogo miałyby być zakupione;
 - notatki służbowe dotyczące zakupów w 2022 r. od AGROCHEM Puławy Sp. z o.o.¹⁴⁸;
 - umowa handlowa zawarta z AGROCHEM Puławy Sp. z o.o. określająca ogólne warunki współpracy i przyznania kredytu kupieckiego¹⁴⁹ - przy czym w udostępnionym kontrolerom *Centralnym rejestrze umów IWNIRZ-PIB* brak było informacji o zawarciu jakiegokolwiek umowy z AGROCHEM Puławy Sp. z o.o.
- c. W notatkach służbowych opisano trudny ówczesny stan na rynku nawozowym i problemy z zakupem. Wskazano na ogłaszane postępowania o udzielenie zamówienia w trybie podstawowym i wystosowywane zapytania ofertowe, na które odpowiadała tylko AGROCHEM Puławy Sp. z o.o., oferując zbliżony produkt do wskazanego w zapytaniach. Stan taki w opinii autorów notatek wynikał z sytuacji na rynku nawozów. Tym samym wskazano, że Instytut potrzebując nawozy do bieżącej uprawy, był zmuszony zakupić to, co było w ofercie i na warunkach, jakie przedstawiła AGROCHEM Puławy Sp. z o.o. Zakupu dokonano na podstawie umowy ustnej. Jednocześnie do notatek nie dołączono żadnych dokumentów potwierdzających uzgodnienia z kontrahentem, korespondencję, decyzje czy polecenia otrzymane od przełożonych, a do których odwołano się w notatkach. Ponadto w 2 z nich stwierdzono, że ze względu na wartość poniżej 130 000 zł, dokonany zakup nie naruszył przepisów ustawy PZP, ani wewnętrznych regulacji w tym zakresie.
- Należy zaznaczyć, że każde postępowanie zakupowe poza tym, że powinno być legalne, to także powinno być celowe i gospodarne. Tym samym za wyłonieniem najkorzystniejszej oferty nie powinno przemawiać jedynie wymaganie prawne, a gospodarne celowe i rzetelne dysponowanie majątkiem pracodawcy.

¹⁴⁴ Wymaganie określone w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy – PZP.

¹⁴⁵ Wymaganie określone w art. 17 ust. 1b pkt 1 ustawy z dn. 15.12.2004 o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U z 2005 r. nr 14, poz. 114).

¹⁴⁶ Wymaganie określone w art. 254 pkt 1 i 432 ustawy – PZP.

¹⁴⁷ Wymaganie określone w § 7 ust. 9 *Regulaminu zamówień publicznych*.

¹⁴⁸ Notatki z dn: 12.08.2022 r. Dyrektora Oddziału IWNIRZ-PIB Zakład Doświadczalny Pętkowo, 25.10.2022 r. [REDACTED] 27.10.2022 r. [REDACTED]

¹⁴⁹ Umowa nr 837/H/2022 z dn. 18.05.2022 r.

2. BLENDING” Sp. z o.o. - łączna wartość nawozów rolnych zakupionych od kontrahenta w wyniku przeprowadzenia postępowania w trybie podstawowym w marcu i kwietniu 2022 r. wyniosła netto 471 190 zł¹⁵⁰.

Nieprawidłowościami w postępowaniu były:

a. Niekompletna dokumentacja uniemożliwiająca odtworzenie pełnego przebiegu czynności przeprowadzonych w postępowaniu, w tym czynności poprzedzających wszczęcie procedury o udzielenie zamówienia publicznego. W udostępnionej kontrolerom kompletnej dokumentacji z zakupu, po jej uzupełnieniu, brak było: zapotrzebowania, potwierdzenia przeprowadzenia rozeznania rynku, dokumentu z powołania komisji przetargowej, protokołu z otwarcia ofert, pozostałych ofert, protokołu z wyboru oferty, protokołu postępowania w trybie podstawowym, dokumentu potwierdzającego wykonanie zamówienia. Kierownik Działu TI potwierdził¹⁵¹, że w Instytucie brak jest tych dokumentów.

b. Nienaliczenie kar umownych w wysokości 3 200 zł¹⁵² z tytułu wykonania przedmiotu umowy 21 dni po terminie (to jest z 300% przekroczeniem terminu).

W zawartej 28 marca 2022 r. umowie na dostarczenie nawozów określono, że sprzedawca zobowiązuje się dostarczyć nawozy nie później niż w ciągu 10 dni od zawarcia umowy¹⁵³ - to jest do 7 kwietnia 2022 r. Tymczasem mocznik, wartością stanowiący 30% kwoty zamówienia został dostarczony 28 kwietnia 2022 r.

Radca Prawny poinformowała¹⁵⁴, że w Instytucie brak jest dokumentów wskazujących na naliczenie i zapłatę kar umownych, a obecnie w Instytucie nie pracuje żadna osoba, która była odpowiedzialna za dostawy tych nawozów.

c. Nieuzasadnione wyznaczenie krótkiego terminu dostawy, co ma istotny wpływ na liczbę oferentów i zwiększenie wartości zakupu, przez co było to działanie niecelowe i niegospodarne. Brak zasadności dla krótkiego terminu dostawy, uniemożliwiającego wywiązanie się z niego potwierdza także nienaliczenie kary umownej za 300% przekroczenie terminu dostawy.

a. Niezarejestrowanie umowy z „BLENDING” Sp. z o.o. w udostępnionym *Centralnym rejestrze umów IWNiRZ-PIB*.

b. Przeprowadzenie czynności w postępowaniu na podstawie zapotrzebowania, za które uznano nieautoryzowane zestawienie datowane na 22 lutego 2022 r. pod nazwą *Planowany do zakupu (udzielenia zamówienia IWNiRZ-PIB) w roku 2022 rodzaj i wartość nawozów sztucznych*. W zestawieniu tym zamieszczono informację, że wartość zamówienia ustalono 20 stycznia 2022 r. na podstawie aktualnych cen rynkowych, nie udokumentowano natomiast:

- informacji, by było zapotrzebowaniem, zamówieniem, zleceniem, wnioskiem itp.;
- akceptacji kierownika komórki organizacyjnej, na rzecz której zamówienie byłoby realizowane, potwierdzenia rejestracji wniosku bądź stanowiska pracownika odpowiedzialnego w Instytucie za zakupy, potwierdzenia przez Głównego Księgowego zapewnienia środków finansowych na zakup, zatwierdzenia wniosku do realizacji, to jest akceptacji i zatwierdzeń wymaganych regulacjami wewnętrznymi Instytutu;

¹⁵⁰ Faktury nr FS-22/03N665 z dn. 31.03.2022 r. o wartości netto 60 000 zł, FS-22/04N24 z dn. 4.04.2022 r. o wartości 141 600 zł, FS-22/04N66 i FS-22/04N67 z dn. 7.04.2022 r. o wartości netto kolejno 75 970 zł i 52 020 zł, FS-22/04N261 z dn. 28.04.2022 r. o wartości netto 141 600 zł.

¹⁵¹ Wiadomość z dn. 29.04.2024 r.

¹⁵² Obliczone zgodnie z wymaganiami określonymi w § 7 ust. 1 pkt 1 umowy.

¹⁵³ Wymaganie określone w § 2 ust. 1 umowy.

¹⁵⁴ Wiadomość elektroniczna z dn. 6.06.2024 r.

- danych, w tym ich źródeł, które posłużyły do przeprowadzenia analizy rynku i szacowania wartości zakupu - nieprawidłowe przeprowadzenie szacowania wartości potwierdza 23% różnica pomiędzy oszacowaną wartością zamówienia, a faktycznym jego kosztem.

3. AGROCHEST Sp. z o.o. -24 maja 2023 r. w wyniku postępowania w trybie zamówienia z wolnej ręki¹⁵⁵ zawarta została umowa¹⁵⁶ sprzedaży i dostarczenia 13 rodzajów środków ochrony roślin oraz nawozów na potrzeby Zakładu Doświadczalnego w Pętkowie. Postępowanie poprzedzone było procedurą zamówienia w trybie podstawowym, w wyniku którego nie wpłynęła żadna oferta. Całkowita wartość umowy to 87 822,53 zł netto z prawem opcji do 50%. Umowa ważna do 30 listopada 2023 r. z określonymi warunkami zmiany terminu jej ważności. Z udostępnionej do kontroli dokumentacji nie wynika, by została przedłużona.

Poza zakupami, dla których przeprowadzono wymagane ustawą PZP postępowanie, w 2023 r. od Spółki zakupiono bez wyłonienia wykonawcy w drodze udzielenia zamówienia publicznego:

a) przed zawarciem opisywanej umowy:

- nawozy i środki ochrony roślin o łącznej wartości 175 470,68 zł netto¹⁵⁷,
- nasiona jęczmienia o łącznej wartości 23 670,34 zł netto¹⁵⁸;

b) równocześnie z realizowaną umową:

- nawozy i środki ochrony roślin o łącznej wartości 7 245,96 zł netto¹⁵⁹,
- nasiona kukurydzy o wartości 125 405 zł netto¹⁶⁰,
- usługi siewu i uprawy o wartości 81 312,60 zł netto¹⁶¹.

Powyższe nie tylko stanowiło naruszenie ustawy PZP, ale także było niecelowe i niegospodarne. Zwiększenie puli objętej postępowaniem o udzielenie zamówienia publicznego zwiększyłoby jego atrakcyjność, wpływając na liczbę oferentów, a tym samym konkurencyjność i wartość złożonych ofert.

Nieprawidłowością w postępowaniu w trybie zamówienia z wolnej ręki była także niekompletna dokumentacja uniemożliwiająca odtworzenie pełnego przebiegu czynności przeprowadzonych w postępowaniu, w tym czynności poprzedzających wszczęcie procedury o udzielenie zamówienia publicznego. Kontroli przedstawiono w ramach realizacji tej umowy faktury¹⁶² potwierdzające zakupy na łączną kwotę 76 695,84 zł netto oraz *Protokół postępowania w trybie zamówienia z wolnej ręki*.

Uchybieniem było zamieszczenie zapytania ofertowego wyłącznie na platformie e-zamówienia¹⁶³, podczas gdy w § 10 ust. 4 *Regulaminu zamówień publicznych* wymagano zamieszczania zapytania także na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Instytutu.

¹⁵⁵ Postępowanie nr 6/2023/IWNIRZ.

¹⁵⁶ Umowa nr 188/2023 z dn. 24.05.2023 r.

¹⁵⁷ Faktury nr: FA/01259/2023/KN z dn. 3.03.2023 r. o wartości netto 66 840 zł, FA/01306/2023/KN z dn. 6.03.2023 r. o wartości netto 52 600 zł, FA/03559/2023/KN z dn. 14.04.2023 r. o wartości netto 56 030,68 zł.

¹⁵⁸ Faktury nr: FA/00047/2023/GR z dn. 27.03.2023 r. o wartości netto 17 155 zł, FA/00122/2023/GR z dn. 10.05.2023 r. o wartości netto 6 515,34 zł.

¹⁵⁹ Faktury nr: FA/06497/2023/KN z dn. 1.06.2023 r. na kwotę netto 4 464 zł, FA/00388/2023/GY z dn. 22.06.2023 r. na kwotę 2 640 zł, FA/07336/2023/KN z dn. 22.06.2023 r. na kwotę 141,96 zł.

¹⁶⁰ Faktura nr FA/06707/2023/KN z dn. 6.06.2023 r.

¹⁶¹ Faktura nr FA/06503/2023/KN z dn. 2.06.2023 r.

¹⁶² Faktury nr: FA/06504/2023/KN z dn. 2.06.2023 r. na kwotę netto 61 042,46 zł, FA/02186/2023/ZL z dn. 2.06.2023 r. na kwotę netto 2 632,35 zł, FA/09083/2023/KN z dn. 10.08.2023 r. na kwotę netto 1 101,03 zł, FA/11659/2023/KN z dn. 10.10.2023 r. na kwotę netto 11 920 zł.

¹⁶³ Wiadomość przesłana kontrolerom przez Radcę Prawnego Instytutu w dn. 11.04.2024 r.

4. Bromex Sp. z o.o. - 30 maja 2023 r. w wyniku postępowania w trybie zamówienia z wolnej ręki¹⁶⁴ zawarta została umowa¹⁶⁵ sprzedaży i dostarczenia 85 ton nasion lnu złotego i 41 ton nasion lnu brązowego. Całkowita wartość umowy to 570 250 zł netto z prawem opcji do 30%. Umowa ważna była do 31 grudnia 2023 r. z określonymi warunkami zmiany terminu jej ważności.

Nieprawidłowościami w postępowaniu było:

1. Niezłożenie przez [REDAKTOWANO] - Zastępcę Przewodniczącego Komisji przetargowej oświadczenia, w zakresie karalności za przestępstwo popełnione w związku z postępowaniem o udzielenie zamówienia¹⁶⁶ oraz nie podpisanie *Protokołu postępowania w trybie zamówienia z wolnej ręki*¹⁶⁷, co wskazuje także na naruszenie dyscypliny finansów publicznych¹⁶⁸.
2. Niewnioskowanie przez Przewodniczącego Komisji do Kierownika zamawiającego o odwołanie Zastępcy Przewodniczącego Komisji, który nie złożył wymaganego zapisami ustawy PZP oświadczenia¹⁶⁹.
3. Nieodnotowane w *Protokole postępowania w trybie zamówienia z wolnej ręki* braku podpisu Zastępcy Przewodniczącego Komisji przetargowej¹⁷⁰.
4. Potwierdzenie nieprawdy przez Komisję przetargową w punkcie 6 A. 2. *Protokołu postępowania w trybie zamówienia z wolnej ręki* wskazując, że wszyscy członkowie Komisji złożyli oświadczenia, o których mowa w art. 56 ust. 4 ustawy PZP, podczas gdy jedno z tych oświadczeń nie zostało złożone przez Zastępcę Przewodniczącego Komisji przetargowej.
5. Pozostawienie w *Protokole postępowania w trybie zamówienia z wolnej ręki* niewypełnionego punktu 12 *Informacja o kwalifikacji podmiotowej wykonawcy*¹⁷¹.

Nieprawidłowością był brak skutecznego nadzoru nad formułowaniem zapisów umowy i zamieszczenie w niej zobowiązania do dostarczenia przedmiotu umowy w taki sposób, który umożliwi osobom wykonawcy jego rozładunek i dostarczenie do magazynu wykonawcy, podczas gdy faktycznie w Instytucie rozładunkiem nasion lnu zajmują się pracownicy zamawiającego - co zostało stwierdzone przez Zespół kontrolujący podczas czynności kontrolnych w siedzibie Instytutu.

W przypadku:

- a) braku podpisu członka komisji przetargowej np. w *Protokole postępowania* - zasadnym jest, by do dokumentacji z postępowania dołączone było sporządzone przez niego uzasadnienie przyczyny braku podpisu - w sytuacji gdy nie jest możliwe udokumentowanie uzasadnienia przez osobę, która nie złożyła podpisu do dokumentu, powinna być dołączona syntetyczna notatka innego członka komisji, z uzasadnieniem przyczyn braku podpisu;
- b) braku złożenia oświadczenia, o którym mowa w art. 56 ust. 3 ustawy PZP oraz podpisu *Protokołu*, przez tę samą osobę - tym bardziej zasadne dla zamawiającego jest uzyskanie

¹⁶⁴ Postępowanie nr 7/2023/IWNIRZ.

¹⁶⁵ Umowa nr 190/2023 z dn. 30.05.2023 r.

¹⁶⁶ Wymaganie określone w art. 56 ust. 4 ustawy – *Prawo zamówień publicznych*.

¹⁶⁷ Wymaganie określone w:

– punkcie 17 załącznika nr 7 do rozporządzenia Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dn. 18.12.2020 r. (Dz. U. poz. 2434);
– § 3 ust. 10 *Regulaminu pracy Komisji przetargowej Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich PIB*, stanowiącego załącznik do *Regulaminu Zamówień Publicznych* (dalej też: *Regulamin pracy Komisji przetargowej*).

¹⁶⁸ Wymaganie określone w art. 17 ust. 4 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

¹⁶⁹ Wymaganie określone w § 10 ust. 2 pkt 5 *Regulaminu pracy Komisji przetargowej*.

¹⁷⁰ Wymaganie określone w § 3 ust. 10 *Regulaminu pracy Komisji przetargowej Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich PIB*, stanowiącego załącznik do *Regulaminu Zamówień Publicznych*.

¹⁷¹ Naruszenie wymaganie określonego w punkcie 17 załącznika nr 7 do rozporządzenia Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dn. 18.12.2020 r. (Dz. U. poz. 2434).

wyjaśnień i ustalenie przyczyn takiego stanu. W udostępnionej dokumentacji nie stwierdzono jakiegokolwiek uzasadnienia przyczyn braku oświadczenia i podpisu w *Protokole*. Radca Prawny poinformowała¹⁷², że oświadczenia były wielokrotnie przekazywane [REDAKTOWANE] do podpisu. Niewiadomym jest, dlaczego podpisał tylko oświadczenie dot. wyłączenia, o którym mowa w art. 56 ust. 1 ustawy PZP.

5. Comef Sp. z o.o., Sp. k. - 22 sierpnia 2023 r. w wyniku postępowania w trybie podstawowym¹⁷³ zawarta została umowa dostawy jednostki sterującej wraz z aktualnym oprogramowaniem do elektronowego mikroskopu skaningowego Hitachi S 3400N oraz spektrometru z dyspersją energii EDS kompatybilnego z elektronowym mikroskopem skaningowym Hitachi S 3400N. Wartość umowy to 536 585,00 zł netto. Realizacja przedmiotu umowy do 30 listopada 2023 r.

W postępowaniu przygotowawczym nieprawidłowo sporządzono¹⁷⁴ *Szacunkową wycenę przedmiotu zamówienia* nie dokumentując daty jej sporządzenia, daty i źródła danych przedstawionych w tej wycenie, ani nie dołączając dokumentów stanowiących źródło tych informacji.

Nieprawidłowo sporządzono także *Protokół postępowania w trybie podstawowym*:

- nie dokumentując informacji o osobie przygotowującej *Opis przedmiotu zamówienia* w tym przygotowującej wymagania, warunki gwarancji, kryteria oceny ofert i terminy dostawy¹⁷⁵; według dokumentacji przedstawionej kontrolerom ta sama osoba przeprowadzała szacowanie wartości przedmiotu zamówienia i była członkiem komisji przetargowej;
- dokumentując sprzeczne informacje - w punkcie 12 *Otwarcie ofert*, udokumentowano, że nie wpłynęła żadna oferta, po czym w punkcie 13 *Zestawienie ofert* udokumentowano wpływ jednej oferty.

Nieprawidłowością o charakterze ograniczenia zasady konkurencyjności było zawarcie 30 listopada 2023 r. aneksu wydłużającego termin realizacji przedmiotu zamówienia do 120 dni, to jest o 20%. Określenie przez zamawiającego terminu dostawy 80-100 dni od daty zawarcia umowy, za dotrzymanie którego można było uzyskać do 40% punktów podczas oceny oferty wskazuje, że był to istotny dla zamawiającego warunek.

Ponadto sporządzenie aneksu stanowi nieprawidłowość, gdyż:

- w *Informacji o wykonaniu umowy* udokumentowano uzasadnienie zmiany terminu dostawy: *remont pomieszczenia*, podczas gdy w umowie przewidziano, że do umowy może być sporządzony wyłącznie aneks cenowy, uzależniony od zmiany stawki podatku od towarów i usług lub aneks dopuszczający zmianę ceny w przypadku opustów, rabatów albo promocji;
- zastrzeżono w umowie, że zmieniając warunki umowy strona zobowiązana jest wystąpić pisemnie z co najmniej dwutygodniowym wyprzedzeniem z propozycją zmian i ich uzasadnieniem - w dokumentacji udostępnionej kontrolującym brak było takiego wystąpienia bądź uzasadnienia.

Nieprawidłowe także było planowanie inwestycji i wydatków oraz przygotowanie postępowania, w którym nie skoordynowano terminu przeprowadzenia dostosowania pomieszczenia do daty dostawy urządzenia.

¹⁷² Wiadomość przesłana kontrolerom przez Radcę Prawnego Instytutu w dn. 11.04.2024 r.

¹⁷³ Postępowanie nr 29/2023/IWNIRZ.

¹⁷⁴ Sporządzone przez [REDAKTOWANE].

¹⁷⁵ Wymaganie określone w punkcie 5 załącznika nr 8 do rozporządzenia Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dn. 18.12.2020 r. (Dz. U. poz. 2434)

6. ██████████ Sp. z o.o. postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na zakup oraz dostawę przyczepy rolniczej dla potrzeb o wartości 78 900 zł netto (finansowanie z dotacji celowej).

Nieprawidłowością w postępowaniu jest brak dokumentacji umożliwiającej odtworzenie pełnego przebiegu czynności zrealizowanych w postępowaniu, w tym dokumentów potwierdzających wysłanie zaproszenia, wskazujących w jaki sposób wyłoniono podmioty, do których zaproszenie powinno zostać wysłane, wskazujących na jakikolwiek sposób publikacji zaproszenia, poza wzmianką w *Notatce ze sprawdzenia ofert* o zamieszczeniu zapytania ofertowego na stronie internetowej Instytutu, wskazujących na sposób szacowania wartości bądź na źródła informacji stanowiących podstawę oszacowania wartości. Tym samym nie ma potwierdzenia przeprowadzenia postępowania zgodnie z wymaganiami opisanymi w *Regulaminie zamówień publicznych*.

Nieprawidłowością o charakterze ograniczenia zasady konkurencyjności było wyznaczenie 7-dniowego terminu składania ofert - Kierownik Działu TI wskazał¹⁷⁶, że tak krótki okres na składanie ofert podyktowany był terminami realizacji prac w sezonie 2023 i poprzedzonymi koniecznością zarejestrowania i ubezpieczenia przyczepy.

Nieprawidłowością było niedotrzymanie kolejności realizacji poszczególnych zadań w ścieżce postępowania¹⁷⁷, to jest:

- przygotowanie i rozesłanie zaproszenia do składania ofert, przyjęcie ofert przed zarejestrowaniem zapotrzebowania zakupu (wszczynającym postępowanie), powołaniem komisji przetargowej, potwierdzeniem przez Głównego Księgowego rezerwacji środków na sfinansowanie zakupu i zatwierdzeniem zapotrzebowania przez Dyrektora Instytutu;
- wysłanie do oferenta zlecenia dostawy przyczepy rolniczej przed potwierdzeniem przez Głównego Księgowego zabezpieczenia środków na sfinansowanie zakupu i zatwierdzeniem zapotrzebowania przez Dyrektora Instytutu.

Nieprawidłowością było przygotowanie przez Kierownika Zakładu Hodowli i Botaniki Roślin Użytkowych zapotrzebowania zakupu za kwotę 100 000 zł netto, bez określenia kryteriów oceny, co należało to do jego obowiązków.

7. ██████████ Sp. z o.o. postępowanie na zakup oraz dostawę fabrycznie nowej przyczepy do transportu materiału roślinnego, o wartości 18 000 zł netto (finansowanej z budżetu projektu badawczego).

Nieprawidłowością w postępowaniu był brak dokumentacji umożliwiającej pełne odtworzenie przebiegu realizacji wykonanych czynności, w tym brak dokumentów potwierdzających przeprowadzenie rozeznania rynku, brak informacji o treści i terminie skierowania zapytania oraz danych, do ilu podmiotów skierowano ponowne zapytanie. Tym samym nie ma potwierdzenia przeprowadzenia postępowania zgodnie z wymaganiami opisanymi w *Regulaminie zamówień publicznych*.

Nieprawidłowym było dokonanie zakupu przedmiotu o innych parametrach niż określone w *Opisie przedmiotu zamówienia*, zaakceptowane przez Głównego Księgowego (podczas potwierdzenia zabezpieczenia środków na zakup) i zatwierdzone przez Dyrektora Instytutu, tym samym akceptacja przesłanej przez dostawcę oferty. Różnice polegały na:

	Parametry przyczepy określone w:	
	ofercie sprzedaży (z dn. 19.07.2023 r.)	<i>Opisie przedmiotu zamówienia</i> (z dn. 10.07.2023 r.)
dopuszczalna masa całkowita	2 240 kg	4 990 kg

¹⁷⁶ Wiadomość elektroniczna z dn. 24.04.2024 r.

¹⁷⁷ Wymaganie określone w § 2 ust. 2 *Regulaminu zamówień publicznych*.

	Parametry przyczepy określone w: ofercie sprzedaży (z dn. 19.07.2023 r.)	Opisie przedmiotu zamówienia (z dn. 10.07.2023 r.)
technicznie (konstrukcyjnie) dopuszczalna masa całkowita	brak danych	5 500 kg
masa własna	610-740 kg	1 490 kg
konstrukcja sztywna, wytrzymała, odporna na przeciążenia	brak danych	tak
wahadłowy system otwierania ścian	brak danych	tak
centralne ryglowanie przy podłodze ścian bocznych i ściany tylnej	brak danych	tak
mechanizm wywrotowy zapewniający kont wysypu	35° do tył	50° do tyłu, 46° na boki u
system wywrotu	na tył	trzystronny
system wywrotu z przegubami kulowymi tylnymi	brak danych	tak
instalacja hamulcowa	pneumatyczna jednoprzewodowa (dwuprzewodowa za dopłatą)	pneumatyczna dwuprzewodowa
hamulec postojowy	ręczny	ręczny z korbą
ładowność	1 500 kg	3 500 kg
wysokość ścian skrzyni	400+700 mm	500+500 mm
rozmiar ogumienia	10,0/80-12	11,5/80-15,3
dł./szer./wys.	3600/1770/1220	4825/2045/2060
dł. skrzyni ładunkowej	2540	3310
szer. skrzyni ładunkowej	1540	1860
cena netto	(po rabatach) 18 000 zł	18 000 zł

Dyrektor Instytutu, akceptując zapotrzebowanie zakupu, wyraził zgodę na poniesienie kosztu w wysokości 18 000 zł na zakup przyczepy o parametrach określonych w *Opisie przedmiotu zamówienia*. Co do zasady jakakolwiek zmiana polegająca na zwiększeniu zobowiązania bądź pogorszeniu jakości kupowanego przedmiotu, to jest mająca wpływ na akceptację zakupu, powoduje, że zakup taki nie jest objęty udzieloną wcześniej zgodą, przez co wymaga nowej akceptacji. Tym samym postępowanie zakupowe powinno zostać wstrzymane do czasu uzyskania akceptacji zapotrzebowania zakupu dla zmienionych kryteriów. Kontynuacja tego postępowania równoznaczna jest z dokonaniem zakupu bez akceptacji Kierownika jednostki zamawiającej.

Nieprawidłowe w postępowaniu było także:

1. Sporządzenie *Opisu przedmiotu zamówienia* - dokładne określenie cech fizycznych, bez dopuszczenia marginesu tolerancji (bądź zapisów np.: nie mniejsze, nie większe, do, powyżej)¹⁷⁸, niezasadnie zawęży oferty, wskazując na konkretny model lub producenta, ograniczając konkurencję.
2. Określenie w *Opisie* sprzecznych wymagań - we wstępnej części wskazano wyposażenie przyczepy w sztywny dyszel do łączenia z dolnym zaczepem ciągnika, podczas gdy w wymaganiach technicznych opisano sztywny dyszel do łączenia z górnym zaczepem ciągnika.

Nieprawidłowością w postępowaniu było:

¹⁷⁸ Naruszenie wymagania określonego w art. 99 ust. 5 i 6, art. 101 ust. 4 ustawy – PZP oraz § 2 ust. 2 lit a *Regulaminu zamówień publicznych*.

1. Przeprowadzenie rozeznania rynku w formie zapytania ofertowego w nieporównywalnym przedmiocie niż finalnie zakupiony rozeznanie rynku powinno być przeprowadzone wśród minimum trzech wykonawców i ma dotyczyć porównywalnego asortymentu¹⁷⁹.
2. Nierzetelne przeprowadzenie rozeznania rynku, w wyniku czego nieprawidłowo oszacowano wartość przedmiotu zamówienia, a tym samym nieprawidłowo sporządzono zapotrzebowanie zakupu, wskazując wartość 18 000 zł dla przyczepy o parametrach określonych w *Opisie przedmiotu zamówienia*, podczas gdy za tą samą kwotę (po uwzględnieniu rabatu dostawcy) zakupiono przyczepę spełniającą wymagania o co najmniej dwie klasy niższe (według modeli tego samego producenta¹⁸⁰). Dostawca w swojej ofercie posiadał przyczepę o parametrach zbliżonych do określonych w *Opisie przedmiotu zamówienia*.
3. Brak akceptacji bądź jakiegokolwiek stanowiska wnioskodawcy (przedstawiciela Zakładu Agrotechniki Roślin Użytkowych) względem zmienionych (gorszych) parametrów kupowanej przyczepy.
4. Procedowanie niezgodnie z wymaganiem określonym w *Regulaminie zamówień publicznych*, to jest bez *Opisu przedmiotu zamówienia*, który byłby autoryzowany, zatwierdzony i oznaczony datą jego sporządzenia.
5. Wskazanie 2-dniowego terminu na przedstawienie oferty w odpowiedzi na zapytanie ofertowe, tym samym negatywne działanie na konkurencyjność w postępowaniu.
Pracownica wysłała 10 lipca 2023 r. zapytanie ofertowe wraz z *Opisem przedmiotu zamówienia* do 4 podmiotów gospodarczych z terminem przysłania ofert do 12 lipca 2023 r. i terminem dostarczenia przedmiotu postępowania: 14 dni od dnia przesłania wykonawcy zamówienia. Zapotrzebowanie zakupu zostało zarejestrowane 9 maja 2023 r. Po 2 tygodniach zostało podpisane przez Kierownika Sekcji ZP, a po kolejnych ponad 2 tygodniach rozesłano zapytanie ofertowe do 4 podmiotów. Przewlekłość tych działań nie wskazuje na pilność zakupu, a w połączeniu z wyznaczeniem 2 dniowego terminu na przedstawienie ofert, a także z ceną nieadekwatnie niską do wymagań, jakie miałyby spełniać przedmiot zakupu wskazuje na nierzetelność w prowadzeniu postępowania. Wyznaczenie krótkiego terminu na przedstawienie ofert, mającego istotny, negatywny wpływ na liczbę oferentów i oferowane ceny nie było w interesie Instytutu, a przez to było niecelowe i niegospodarne. W postępowaniu tym nie kierując do potencjalnych oferentów ponownych zapytań urealnionych względem ceny i wymagań stawianych przedmiotowi zakupu, a dokonując wyboru z oferty konkretnego dostawcy innego przedmiotu niż określony w zapytaniu uchybiono zasadom konkurencyjności, co także było działaniem niegospodarnym, a dodatkowo naruszającym wymagania *Regulaminu zamówień publicznych*.
8. Mar-Four [REDACTED] - 18 października 2023 r. w wyniku postępowania w trybie zamówienia z wolnej ręki¹⁸¹ (wobec braku ofert w postępowaniu prowadzonym w trybie podstawowym) zawarta została umowa¹⁸² na dostawę skanera mikroskopowego na potrzeby Zakładu FA w Plewiskach. Wartość umowy 112 000 zł netto.
Nieprawidłowością w postępowaniu był sposób jego udokumentowania. Sporządzając *Opis przedmiotu zamówienia* Kierownik Działu TI:
–nie udokumentował daty sporządzenia dokumentu, ani jednoznacznej identyfikacji postępowania, do którego *Opis* sporządzono - w 2023 r. przeprowadzono trzy

¹⁷⁹ Wymaganie określone w § 9 ust. 4 *Regulaminu zamówień publicznych*.

¹⁸⁰ Katalog maszyn rolniczych 2023/0 www.metalfach.com.pl.

¹⁸¹ Postępowanie nr 38/2023/IWNIRZ.

¹⁸² Umowa nr 305/2023.

postępowania na dostawę skanera mikroskopowego na potrzeby Zakładu FA w Plewiskach: jedno w trybie podstawowym i dwa w trybie zamówienia z wolnej ręki (w październiku i grudniu). Brak wymaganych danych uniemożliwia stwierdzenie aktualności wartości zamówienia, które powinno być przeprowadzone nie wcześniej niż 3 miesiące przed dniem wszczęcia postępowania¹⁸³;

– wskazał wartość szacunkową przedmiotu zamówienia równą 112 000 zł, to jest identyczną jak w ofercie złożonej w trybie zamówienia z wolnej ręki, bez udokumentowania źródeł danych, na podstawie których dokonał szacowania, ani daty pozwalającej określić aktualność danych - brak dokumentacji uniemożliwia stwierdzenie, czy czynności zostały przeprowadzone według *Regulaminu zamówień publicznych*².

Nieprawidłowością było także:

– niezastosowanie w postępowaniu, bez podania przyczyn, wskazanych kryteriów oceny ofert;

– nieumieszczenie zapytania ofertowego na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Instytutu¹⁸⁴.

9. NDS Serwis Sp. z o.o. Sk - postępowanie na zakup dwóch deszczowni szpulowych o łącznej wartości 231 000 zł, sfinansowane z środków dotacji celowej uzyskanej w maju 2023 r.

W postępowaniu kryteriami wyboru oferty były cena i długość gwarancji. Stwierdzonymi nieprawidłowościami było:

1. Ograniczenie zasady konkurencyjności poprzez wyznaczenie nierealnego, 30 dniowego terminu na dostarczenie przedmiotu umowy.

Zamawiający, po niepowodzeniu przeprowadzonych w lipcu 2023 r. konsultacji rynkowych miał wiedzę, że tak krótki termin dostawy jest nierealny - na co wskazywał brak ofert, a także zamawiający powinien mieć taką wiedzę z rozeznania rynku. Z wykonawcą wcześniej prowadził wstępne konsultacje rynkowe. Wykonawca miał zatem rozeznaną sytuację i potencjalnie wpływ na specyfikację warunków zamówienia. Pomimo wcześniejszej wiedzy o planowanym zamówieniu i jego warunkach do realizacji umowy potrzebował wydłużenia terminu dostawy o 43%. Wyznaczenie krótkiego terminu na dostarczenie przedmiotu umowy, mającego istotny, negatywny wpływ na liczbę oferentów i oferowane ceny działało na niekorzyść Instytutu, a jego zatwierdzenie było decyzją niecelową i niegospodarną.

2. Udzielenie błędnej informacji składającemu zapytanie w postępowaniu, że zamawiający nie przewiduje wydłużenia terminu dostawy, podczas gdy w umowie określono taką możliwość. Działanie takie, mające wpływ na liczbę oferentów było na szkodę prowadzonego postępowania, tym samym było niecelowe i negatywnie oddziałujące na gospodarowanie majątkiem instytutu.

3. Wydłużenie terminu dostawy na podstawie lakonicznego uzasadnienia wykonawcy zamiast naliczenia kar umownych w wysokości nie mniejszej niż 15 000 zł - wydłużenie terminu dostawy dopuszczono w umowie¹⁸⁵ i uzależniono od wniosku i uzasadnienia wykonawcy. Wykonawca złożył wniosek¹⁸⁶. Jako uzasadnienie wydłużenia terminu wskazał potrzebę przetransportowania deszczowni z Włoch i wynikające z tego opóźnienia związane z „odbywającymi się w tym czasie targami”. Przedstawione w uzasadnieniu przesłanki nie stanowiły sytuacji nadzwyczajnych, a wręcz przeciwnie, tym samym nieuwzględnienie ich przy formułowaniu oferty było błędem wykonawcy. Z wykonawcą wcześniej prowadzono

¹⁸³ Wymaganie określone w § 2 ust. 2 lit b ppkt a *Regulaminu zamówień publicznych*.

¹⁸⁴ Wymaganie określone w § 10 ust. 4 *Regulaminu zamówień publicznych*.

¹⁸⁵ § 11 ust. 4 umowy.

¹⁸⁶ Pismo z dn. 20.11.2023 r.

wstępne konsultacje rynkowe, miał zatem rozebraną sytuację i potencjalnie wpływ na specyfikację warunków zamówienia. Niewywiązanie się wykonawcy z terminowej realizacji przedmiotu umowy w wyniku opisanych, prostych do wcześniejszego zidentyfikowania przyczyn stanowiło podstawę do naliczenia kar umownych¹⁸⁷, a nie do zmiany terminu dostawy.

Radca Prawny poinformowała¹⁸⁸, że:

- zamawiający wydłużył termin realizacji umowy na podstawie § 11 ust. 4 umowy oraz uzasadnionego wniosku wykonawcy;
- oferta wykonawcy została złożona prawidłowo - kontrolujący zwracają uwagę na różnicę pomiędzy przygotowaniem oferty (błędym oszacowaniem terminu, w jakim wnioskodawca zakładał wywiązanie się z umowy), a złożeniem oferty. Konieczność sprowadzenia deszczowiz z Włoch nie była zaskoczeniem dla wykonawcy, wcześniej konsultującego zamówienie, podobnie jak wysoce prawdopodobne i łatwe do przewidzenia problemy logistyczne. Wykonawca składając ofertę, podobnie jak zamawiający przygotowując postępowanie, powinien uwzględnić przeszkody, jakie mogą wystąpić podczas realizacji umowy. Należy mieć także na uwadze, że zamawiającemu jako uzasadnienie zmiany istotnego kryterium w postępowaniu wystarczyło jedynie oświadczenie oferenta niepoparte żadnymi obiektywnymi dowodami. Tym samym w opisywanym postępowaniu nie powinien być wydłużony termin realizacji umowy, a powinna zostać naliczona, przewidziana w umowie, kara za nieterminową realizację dostawy.

Za nieprawidłowy i niecelowy należy uznać także brak aktywności zamawiającego od maja do lipca 2023 r. w związku z prowadzonym zakupem. Środki finansowe z dotacji zostały przyznane w maju 2023 r., konsultacje rynkowe przeprowadzono w lipcu, a pierwsze postępowanie ogłoszono dopiero w sierpniu 2023 r. Taki harmonogram nie wskazywał na pośpiech w prowadzeniu inwestycji, aż do października 2023 r., gdy zintensyfikowanie czynności było uzasadnieniem wyznaczenia krótkiego, nierealnego rynkowo terminu dostawy. Działanie takie skutkowało uzyskaniem tylko jednej oferty, co potwierdziło jego negatywny wpływ na przeprowadzone postępowanie, tym samym potwierdziło niegospodarność w dysponowaniu majątkiem Instytutu.

Zastrzeżenia do prawidłowości działania Instytutu budzi wyznaczenie 30 dniowego terminu dostawy w sytuacji, gdy:

- ze względu na porę roku deszczownia nie byłaby już użyta w sezonie wegetacyjnym 2023; nie była także używana do czasu przeprowadzenia czynności kontrolnych to jest do kwietnia 2024 r.;
- uruchomienie deszczowni uzależnione było od pobudowania docelowego źródła poboru wody ją zasilającej;
- zakończenie montażu i uruchomienia deszczowni uzależnione jest od pozyskania dodatkowych środków finansowych na inwestycje;
- zamawiający miał trudności z pozyskaniem ofert we wcześniejszych postępowaniach, rozszerzonych wprawdzie, o montaż, uruchomienie i przygotowanie kompletnej dokumentacji.

Radca Prawny poinformowała, że:

¹⁸⁷ Za dostawę 13 dni po terminie kara umowa na wyliczona zgodnie z § 7 ust. 1 lit a powinna wynosić 15 000 zł.

¹⁸⁸ Wiadomość elektroniczna z dn. 6.06.2024 r.

- zamawiający musi przewidzieć wszystkie terminy określone w ustawie PZP, w tym odwołanie do KIO; akceptacja 60 dniowego terminu realizacji umowy mogła skutkować dostawą w 2024 r., podczas gdy środki z dotacji musiały być rozliczone do końca 2023 r. - informacji tej przeczy przebieg postępowania od maja 2023 r. (przyznania środków) do października 2023 r. (gdy podjęto sprawcze działania w sprawie);
- zapisy § 11 ust. 4 umowy mają charakter fakultatywny i są stosowane przez zamawiającego w każdym postępowaniu – należy zaznaczyć, że nie stało to na przeszkodzie poinformowania pytającego o takim zapisie;
- 30 dniowy termin dostawy wynikał z przeprowadzonych konsultacji rynkowych i był optymalny dla realizacji zadania - konsultacje rynkowe zostały przeprowadzone wyłącznie z późniejszym jedynym oferentem i dostawcą, który pomimo tych konsultacji i wcześniejszej wiedzy o postępowaniu wystąpił o wydłużenie terminu dostawy o 43%, wskazuje to także na nieprawidłowo przeprowadzone rozeznaniu rynku.

10. Petro-Lawa Sp. z o.o. - w 2023 r. Instytut zakupił od Spółki paliwa do ciągników na łączną kwotę 69 628,42 zł netto. W 2022 r. było to 81 699,07 zł netto. Analizą objęto zakupy zrealizowane w marcu, lipcu i październiku 2023 r., o wartości odpowiednio netto 10 455,28 zł, 10 081,30 zł i 9 658,54 zł. Wszystkie trzy zakupy zostały zrealizowane na podstawie zleceń, podpisanych przez Dyrektora Instytutu.

Nieprawidłowością był brak dokumentacji umożliwiającej odtworzenie pełnego przebiegu czynności przeprowadzonych w postępowaniu¹⁸⁹, w tym dotyczącej zapytań ofertowych kierowanych do potencjalnych dostawców (do ilu, bądź których dostawców skierowano¹⁹⁰), dokumentacji potwierdzającej skierowanie zapytań¹⁹¹, udokumentowania zapytań (według deklaracji) skierowanych telefonicznie do ORLEN S.A., BP p.l.c., Shell p.l.c. i Petro-Lawa Sp. z o.o., wyboru najkorzystniejszej oferty (nie dotyczy zlecenia z 10 października 2023 r.).

11. PHU [REDAKTOWANE] - łączna wartość usług rolniczych zakupionych w 2022 r. od kontrahenta to 172 279,73 zł. Na potrzeby zakupu usług przeprowadzono postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego¹⁹².

Nieprawidłowością był brak dokumentacji umożliwiającej odtworzenie pełnego przebiegu czynności przeprowadzonych w postępowaniu, udokumentowania procesu rozeznania rynku i szacowania wartości zamówienia, zamówienia, w tym udokumentowania opiniowania i akceptacji zakupu przez Głównego Księgowego i Dyrektora Instytutu, dokumentu powołującego komisję przetargową oraz protokołu odbioru przedmiotu zamówienia lub udokumentowania poprawności realizacji zamówienia, niezbędnych do jego rozliczenia i płatności faktury. Kierownik Działu TI potwierdził brak tych dokumentów.

W udostępnionej kontrolującym kompletnej dokumentacji dotyczącej zakupu znajdowały się faktury¹⁹³ i *Ogłoszenie o zamówieniu usługi*. W miniPortalu, za pośrednictwem którego przeprowadzono postępowanie znajduje się dodatkowo *Ogłoszenie o zamówieniu usługi*, *SWZ z załącznikami*, *Informacja o kwocie jaką zamawiający zamierza przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia*, *Informacja z otwarcia ofert* i *Zawiadomienie o wyborze oferty najkorzystniejszej*. Zauważyć przy tym należy, że do obowiązków zamawiającego należy udokumentowanie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego oraz zapewnienie dostępności pełnej dokumentacji umożliwiającej odtworzenie jego przebiegu, a także

¹⁸⁹ Wymaganie określone w § 9 ust. 3, 7 i 9 *Regulaminu zamówień publicznych*.

¹⁹⁰ Dotyczy oferty na potrzeby zlecenia z 20.07.2023 r.

¹⁹¹ Dotyczy oferty dla zlecenia z 10.10.2023 r.

¹⁹² Postępowanie nr 2022/BZP 00085454/01.

¹⁹³ Faktury nr: 09./2022 z dn. 6.05.2022 r., 16./2022 z dn. 6.06.2022 r., 20./2022 z dn. 1.08.2022 r., 22./2022 z dn. 26.08.2022 r., 26./2022 z dn. 20.09.2022 r., 30./2022 z dn. 7.11.2022 r.

istotnych czynności je poprzedzających. Dostępność dokumentów będących poza wpływem zamawiającego, np. w portalu, na który zamawiający nie ma wpływu, a za pośrednictwem którego prowadzone było postępowanie nie stanowi wypełnienia tego obowiązku. W przypadku prowadzenia postępowania w oparciu o narzędzia i urządzenia komunikacji elektronicznej udostępnianie przez inny podmiot, zamawiający może mu powierzyć przechowywanie jedynie protokołu z postępowania wraz z załącznikami, pod warunkiem przekazania zamawiającemu w formie elektronicznej wszystkich informacji i dokumentów związanych z postępowaniem¹⁹⁴.

12. Raitech Sp. z o.o. - w styczniu 2022 r. zakupiono od kontrahenta za kwotę netto 445 000 zł - ciągnik rolniczy.

Nieprawidłowością był brak dokumentacji umożliwiającej odtworzenie pełnego przebiegu czynności przeprowadzonych w postępowaniu: rozeznania rynku, szacowania wartości, zapotrzebowania (w tym potwierdzenia rezerwacji środków finansowych na zakupy i zatwierdzenia zakupu przez Dyrektora Instytutu), dokumentu powołującego komisję przetargową, protokołu postępowania, protokołu z odbioru przedmiotu zamówienia lub potwierdzenia właściwej realizacji zamówienia będących podstawą do zatwierdzenia płatności za zakup. Kierownik Działu TI poinformował¹⁹⁵, że nie odnaleziono tych dokumentów w Instytucie.

13. ROL-PRODUKT FHU [REDAKTOWANE] - w 2022 r. od kontrahenta zakupiono nasiona lnu za łączną kwotę netto 111 287 zł, a w 2023 r. 259 200 zł, w tym w:

- grudniu 2022 r. na kwotę netto 86 400 zł;
- styczniu i lutym 2023 r. za kwotę netto 153 600 zł;
- marcu i kwietniu 2023 za kwotę netto 105 600 zł;

Nieprawidłowością był brak dokumentacji umożliwiającej odtworzenie pełnego przebiegu czynności przeprowadzonych w postępowaniu: dokumentu powołującego komisję przetargową, oświadczeń członków komisji i kierownika zamawiającego, ogłoszenia o postępowaniu, z otwarcia ofert, o wyborze oferty, zawarciu umowy, czy dokumentacji wskazującej, że postępowanie przeprowadzono za pośrednictwem platformy zakupowej.

Zakupy z grudnia 2022 r., stycznia i lutego 2023 r. poprzedzono zebraniem ofert od trzech kontrahentów¹⁹⁶, wyborem oferty (podpisanej przez Kierownika Zakładu Badań i Przetwórstwa Nasion) oraz zawarciem umowy¹⁹⁷ sprzedaży i dostarczenia w okresie od 6 grudnia 2022 r. do 28 lutego 2023 r. po 24 tony nasion lnu złotego i lnu brązowego za łączną kwotę 240 000 zł. Udostępniona kontrolerom dokumentacja z postępowania wskazuje, że nie było ono przeprowadzone za pośrednictwem platformy zakupowej.

14. Verder Polska Sp. z o.o. - w styczniu 2022 r. sfinalizowany został zakup młynów tnących SM 200 i SM 400 o łącznej wartości netto 175 300 zł oraz zużywalnego wyposażenia (sit i noży) o wartości netto 12 666,49 zł, do jednego z nich¹⁹⁸.

Nierzetelnie przygotowano postępowanie w zakresie identyfikacji przedmiotu zamówienia. Wyłączając z postępowania zużywalne wyposażenie kupowanych młynów działano niecelowo i niegospodarnie zwielokrotniając ilość pracy i poświęcony przez pracowników czas na obsługę zakupu. Zmniejszenie wartości zamówienia o ponad 10% (wartość odrębnie zakupionego wyposażenia) nie bez znaczenia pozostało dla atrakcyjności zakupu, osłabiając

¹⁹⁴ Uprawnienie określone w art. 71 ust. 2 ustawy – PZP.

¹⁹⁵ Wiadomość elektroniczna z dn. 28.05.2024 r.

¹⁹⁶ Bromex Sp. z o.o., P.P.H.U. AGRO-AROMAT Mirosław Olczak, ROL-PRODUKT FHU [REDAKTOWANE].

¹⁹⁷ Umowa nr TA/311 z dn. 6.12.2022 r. zawarta przez Dyrektora Instytutu Rafała Spachacza.

¹⁹⁸ 2 umowy o zamówienie publiczne z dn. 29.10.2021 r. nr TA/Zp-3/21 odrębne dla zadania 1 i zadania 2.

zainteresowanie oferentów i działając tym na szkodę postępowania, a tym samym na powodując niegospodarne zarządzanie majątkiem Instytutu

Nieprawidłowością był brak dokumentacji umożliwiającej odtworzenie pełnego przebiegu czynności przeprowadzonych w postępowaniu między innymi: dokumentów z szacowania wartości, powołania komisji przetargowej, protokołu postępowania w trybie podstawowym. Kierownik Działu TI potwierdził brak tych dokumentów.

Postępowanie prowadzone było za pośrednictwem miniPortalu¹⁹⁹, tym samym SWZ, informacja z otwarcia ofert i zawiadomienie o wyborze oferty, wraz z informacją o środkach jakie zamawiający przeznaczył na sfinansowanie zamówienia były dostępne w portalu, niemniej to do obowiązków zawiadamiającego należy udokumentowanie przebiegu postępowania i istotnych czynności je poprzedzających, zgromadzenie i przechowywanie dokumentacji. W postępowaniu tym nie spełniono określonych w ustawie PZP warunków powierzenia przechowywania protokołu wraz z załącznikami podmiotowi używającemu narzędzi informatycznych do przeprowadzenia postępowania. Zauważenia wymaga, że powierzyć można przechowywanie jedynie protokołu z załącznikami. Pozostałą dokumentację zamawiający zobowiązany jest przechowywać samodzielnie.

3.1.2. Zakupy dokonane bez przeprowadzenia właściwej procedury zakupowej

1. A&A Biotechnology s.c. - w grudniu 2022 r. od kontrahenta za łączną kwotę netto 136 919 zł zakupiono 4 urządzenia do izolacji kwasów nukleinowych wraz z zestawami startowymi do ich uruchomienia, w tym:

- 50 000 zł - zakup 2 urządzeń Auto-Pure Mini, dla których jako dokumentację z zakupu udostępniono kontrolerom dwie oferty²⁰⁰. Brak zapytania ofertowego i jakichkolwiek dokumentów poprzedzających złożone oferty uniemożliwia weryfikację poprawności przeprowadzenia zakupu, w tym analizy rynku;
- 80 000 zł - zakup 2 urządzeń Auto-Pure 32A, dla których jako dokumentację z zakupu udostępniono kontrolerom jedną ofertę²⁰¹.
- 6 918 zł - zakup 2 zestawów startowych niezbędnych do uruchomienia Auto-Pure 32A²⁰², dla których jako dokumentację z zakupu udostępniono kontrolerom jedną ofertę²⁰³.

Nieprawidłowościami w opisywanym postępowaniu były:

- 1) nieprzeprowadzenie postępowania w trybie określonym w ustawie PZP, o udzielenie zamówienia publicznego o wartości przekraczającej 130 000 zł, co wskazuje jednocześnie na naruszenie dyscypliny finansów publicznych;
- 2) udokumentowanie przebiegu postępowania w sposób uniemożliwiający odtworzenie pełnego przebiegu czynności w nim przeprowadzonych, w tym czynności poprzedzających wszczęcie procedury o udzielenie zamówienia publicznego - w udostępnionej dokumentacji z postępowania, pomimo jej uzupełnienia nie było: zapytań ofertowych, przez to nie wiadomo do których podmiotów zapytanie wysłano i czego dotyczyło; nie było zapotrzebowania (dokumentu wewnętrznego rozpoczynającego procedurę zakupową, z potwierdzeniem zabezpieczenia środków przez Głównego Księgowego i akceptacją zakupu przez Dyrektora Instytutu), dokumentów

¹⁹⁹ <https://miniportal.uzp.gov.pl/Postepowania/ecbee11f-40a5-423c-bc22-bb9047a1921c>

²⁰⁰ Oferty z dn. 5.12.2022 r. firmy: A&A Biotechnology s.c. nr 1394/2022/O/S/PLN i IMOGENS Sp. z o.o. nr 2/AŁ/12/2022.

²⁰¹ Oferta z dn. 30.12.2022 r. firmy A&A Biotechnology s.c. nr 1415/2022/O/S/PLN.

²⁰² Stwierdzenie zawarte w opisie faktury nr FV/240/12/2022 z dn. 31.12.2022 r.

²⁰³ Oferta z dn. 30.12.2022 r. firmy A&A Biotechnology s.c. nr 1416/2022/O/S/PLN.

potwierdzających przeprowadzenie analizy ofert, kryteriów temu służących, osób, które ją przeprowadziły i wyników lub uzasadnienia wyboru oferty wykonawcy;

- 3) dokonując zakupu o wartości przekraczającej 136 000 zł netto nie sporządzono pisemnej umowy, tym samym nie udokumentowano zasad współpracy oraz zobowiązań stron - zamawiający dostrzegał istotność sporządzenia umowy, czego wyrazem są wymagania wprowadzone od 2 lutego 2023 r., w których wymóg pisemności umowy określono dla zakupów o wartości przekraczającej 10 000 zł;
- 4) wystosowanie do kontrahenta 2 odrębnych zamówień wskazujące na podzielenie zakupu²⁰⁴, co stanowi działanie mające na celu ominięcie przepisów ustawy PZP, a tym samym wskazuje na naruszenie dyscypliny finansów publicznych²⁰⁵.

Brak zapytań ofertowych, w tym udokumentowania, do których podmiotów zostały wysłane oraz brak jakichkolwiek dokumentów poprzedzających złożone oferty uniemożliwia weryfikację poprawności przebiegu analizy rynku. Ponadto nie znajduje uzasadnienia merytorycznego, celowościowego ani ekonomicznego:

- nieudokumentowanie wyników postępowania zakupowego postanowieniami stosownej umowy bądź umów pomiędzy stronami, w tym zabezpieczenia w tej formie interesów Instytutu;
- rozdzielenie zakupu urządzeń od zestawów niezbędnych do ich uruchomienia, które jedynie przyczyniło się do zwielokrotnienia wykonanej pracy i pogorszenia pozycji negocjacyjnej zamawiającego.

Adiunkt w Zakładzie Biotechnologii poinformowała²⁰⁶, że:

- a) wyboru oferty dokonano na podstawie wcześniejszego rozpoznania rynkowego oraz własnych prac doświadczalnych;
 - b) w poprzedzającym okresie w Instytucie pracowano na sprzęcie demonstracyjnym oferowanym przez firmę A&A Biotechnology oraz firmę Imogena, a otrzymane wyniki analizowano pod względem jakości wyizolowanego DNA;
 - c) zestaw do izolacji DNA firmy Imogena wymagał poniesienia dodatkowych kosztów związanych z zakupem innych odczynników (buforów) nie ujętych w zestawie do izolacji;
 - d) na podstawie przeprowadzonych badań wytypowany został aparat z firmy A&A Biotechnology;
 - e) najważniejszym kryterium wyboru oferty było kryterium cenowe oraz dostępność aparatów na polskim rynku.
- ad. a) w ramach dokumentacji zakupowej udostępniono oferty z dwóch podmiotów, niemniej nie przedstawiono skierowanych zapytań, przez to brak jest dokumentów potwierdzających kiedy, wśród ilu dostawców i w jakim przedmiocie przeprowadzono rozeznanie rynku. Brak jest także jakichkolwiek danych wskazujących na wpływ własnych prac doświadczalnych na wybór oferty. Należy zaznaczyć, że wybór oferty powinien być dokonany na podstawie sprecyzowanych, wcześniej znanych i udokumentowanych kryteriów. W dokumentacji z postępowania powinny się znaleźć także dane osób, które weryfikację przeprowadzały, wyniki spełnienia kryteriów przez poszczególne oferty oraz uzasadnienie wyboru wykonawcy, a dokumentacja nie powinna wymagać uzupełniania lub dodatkowych wyjaśnień;

²⁰⁴ Naruszenie wymagania określonego w art. 29 ust. 2 ustawy – PZP.

²⁰⁵ Wymaganie określone w art. 17 ust. 1 pkt 5b ustawy z dn. 15.12.2004 o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U z 2005 r. nr 14, poz. 114).

²⁰⁶ Wiadomość z dn. 25.04.2024 r.

- ad. b) i d) w dokumentacji zakupowej brak było danych wskazujących na porównanie wyposażenia obydwu oferentów lub zestawienia porównywanych parametrów i przełożenia tego na ocenę uwzględnianą przy wyborze dostawcy;
- ad. e) nie potwierdzają tego informacje zawarte w zgromadzonej dokumentacji. Wręcz przeciwnie firma konkurencyjna w ofercie wskazała, że wyposażenie może być dostarczone w przeciągu 3-5 dni.

Zamówienia na wyżej wymienione urządzenia i materiały wystosował do dostawcy Dyrektor Instytutu - Rafał Spachacz.

2. EXPRESS Sp. z o.o. Sp.k. - łączna wartość usługi najmu samochodów świadczona przez kontrahenta od:

- stycznia do grudnia 2022 r. wyniosła netto 30 047,44 zł;
- czerwca do grudnia 2023 r. wynosiła netto 88 992,76 zł.

Nieprawidłowościami w tym postępowaniu było:

- 1) niesporządzenie pisemnej umowy dla dokonanych zakupów usług, co było niezgodne z *Regulaminem zamówień publicznych*,
- 2) nieprzeprowadzenie postępowania określonego w § 10 *Regulaminu zamówień publicznych*, w tym nieudokumentowanie przeprowadzenia rozeznania cenowego, niesporządzenie opisu przedmiotu zamówienia, zapytania ofertowego, nieumieszczenie zapytania ofertowego na stronie Biuletynu Informacji Publicznej zamawiającego i na tablicy ogłoszeń zamawiającego, nieprzestaniu zapytania ofertowego do liczby wykonawców zapewniającej uzyskanie konkurencyjnych ofert.

Kierownik Działu TI poinformował²⁰⁷, że w od 2019 do 2022 r. samochody wynajmowane były na potrzeby Programu Konopnego. W Dziale brak jest, poza jedną umową z 2022 r.²⁰⁸ o wartości netto 6 336 zł oraz fakturami za najem aut od kontrahenta, innych umów. W związku z kontrolą wystąpiono do kontrahenta o przesłanie ich skanów. W przedstawionej kompletnej dokumentacji, pomimo jej uzupełnienia brak było: potwierdzenia przeprowadzenia rozeznania rynku, dokumentacji z wyłonienia wykonawcy. Kierownik Działu TI poinformował, że realizacja każdego wynajmu była poprzedzana analizą rynku (strony internetowe lub kontakt przedstawicielami firm oferujących wynajem krótkookresowy).

Analiza dokumentacji dostępnej w Instytucie wykazała takie same uwagi w stosunku do zakupów z 2022 r. i 2023 r.

3. PKN ORLEN S.A. - łączna wartość zakupionych od kontrahenta towarów wyniosła w 2022 r. netto 129 555,86 zł, a w 2023 r. 169 796,81 zł. W 2021 r. Dyrektor Instytutu zawarła z PKN ORLEN S.A. umowę o wydanie i używanie kart Flota²⁰⁹ umożliwiających jedynie bezgotówkowe rozliczenia zakupów, dokonywanych w nominalnych cenach transakcyjnych (bez jakichkolwiek rabatów, opustów itp.). W umowie określono, że Instytut w związku z korzystaniem z kart, miesięcznie zakupi 1 000 l paliw, zapłaci za wydanie każdej karty, w tym nowej, po wygaśnięciu ważności, zmienionej przez PKN ORLEN S.A albo utraconej, a także od każdej karty będzie uiszczał miesięcznie opłatę za jej obsługę. Umowa ta nie ma nic wspólnego z umową o udzielenie zamówienia publicznego.

Nieprawidłowością były:

²⁰⁷ Oświadczenie dotyczące: użytkowania wynajętych przez IWNIRZ-PIB samochodów do celów realizacji działań dotyczących Programu Konopnego z dn. 14.03.2024 r.

²⁰⁸ Umowa nr MTR/0001807/2022 z dn. 14.06.2022 r. obejmująca okres najmu od 20.06.2022 r. do 20.09.2022 r.

²⁰⁹ Umowa nr DZF/69168/2021 z dn. 1.06.2021 r. zawarta w imieniu Instytutu przez Małgorzatę Łochyńską.

- 1) zakup paliwa niepoprzedzony udzieleniem zamówienia publicznego, co wskazuje jednocześnie naruszenie dyscypliny finansów publicznych - w 2022 r. zakupiono do pojazdów mechanicznych od 7 podmiotów gospodarczych²¹⁰, paliwa na łączną kwotę netto przekraczającą 270 000 zł, a w 2023 r. tylko od 2 podmiotów gospodarczych²¹¹, na kwotę przekraczającą 230 000 zł netto;
- 2) podział zakupionego paliwa w celu ominięcia wymagań ustawy PZP, na paliwo do maszyn rolniczych i pozostałe²¹², co wskazuje jednocześnie na naruszenie dyscypliny finansów publicznych;
- 3) nieobjęcie zakupu paliw planem postępowań o udzielenie zamówień²¹³.

Dyrektor Instytutu poinformował, że szacowaniem wartości zamówienia na dostawę paliw ciekłych objęto jedynie paliwa do maszyn rolniczych i przez to oszacowano kwotę nie przekraczającą 130 000 zł, tym samym nie wymagającą przeprowadzenia postępowania. W związku z sytuacją rynkową, żadna z firm podczas prowadzonych rozmów nie mogła zapewnić stałej ceny dostarczanych paliw. Dla każdego zapotrzebowania na zakup paliwa na potrzeby Pętkowa prowadzone było rozeznanie rynku i rozsyłane były zapytania ofertowe w celu zachowania zasady konkurencyjności.

Należy zaznaczyć, że w udostępnionej dokumentacji brak było potwierdzenia wskazanego przez Dyrektora szacowania wartości zamówienia bądź przeprowadzenia rozmów z potencjalnymi dostawcami. Przywołana przez Dyrektora niestabilność i nieprzewidywalność na rynku paliw powinna być dodatkowym czynnikiem przemawiającym za ogłoszeniem postępowania zgodnie z ustawą PZP pomimo oszacowania wstępnego zapotrzebowania nieprzekraczającego wartości 130 000 zł. Wiarygodność udzielonych informacji podważa fakt, że dla postępowań na zakup paliwa nie ustala się stałej ceny, a jedynie opust od transakcji zakupu paliwa na stacji paliw bądź narzut w stosunku do ceny hurtowej paliwa danego producenta, obowiązującej w chwili złożenia zamówienia.

4. P.P.H.U. AGRO-AROMAT [REDAKTOWANE] - łączna wartość zakupionych od kontrahenta w 2002 r. nasion lnu to 362 500,10 zł netto.

Nieprawidłowościami były:

- 1) dokonanie zakupu niepoprzedzonego przeprowadzeniem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie określonym w ustawie PZP, co wskazuje jednocześnie na naruszenie dyscypliny finansów publicznych;
- 2) udokumentowanie przeprowadzonych czynności w sposób, który nie umożliwia odtworzenia pełnego ich przebiegu, w tym czynności poprzedzających wszczęcie procedury zakupowej²¹⁴;
- 3) dokonując zakupu o wartości przekraczającej 362 000 zł netto nie sporządzono pisemnej umowy, tym samym nie udokumentowano zasad współpracy oraz zobowiązań stron.

Kierownik Zakładu Badań i Przetwórstwa Nasion poinformował²¹⁵, że niestabilna sytuacja na rynku surowców w 2022 r. spowodowała, że tylko dla pierwszego zakupu udało się otrzymać ofertę. Dla utrzymania ciągłości produkcji ówczesny Dyrektor Instytutu (Małgorzata [REDAKTOWANE]) z ówczesnym Kierownikiem Zakładu Badań i Przetwórstwa Nasion podjęli decyzję o zakupie surowca z możliwych, dostępnych źródeł z dochowaniem

²¹⁰ PKN ORLEN S.A., Petro-Lawa Sp. z o.o., Perfekt Partner Bis Sp. z o.o., Szot Sp. z o.o., Spółdzielnia Kótek Rolniczych w Stęszewie, BP Europa SE Oddział w Polsce, Shell Polska Sp. z o.o.

²¹¹ PKN ORLEN S.A., Petro-Lawa Sp. z o.o.

²¹² Pismo z dn. 27.03.2024 r. (znak: brak).

²¹³ Wymaganie określone w art. 23 ustawy – PZP oraz w Regulaminie zamówień publicznych.

²¹⁴ Wymaganie określone w art. 79 ustawy – PZP.

²¹⁵ Informacja dotycząca: faktur zakupowych Zakładu Badań i Przetwórstwa Nasion (LS) za rok 2022 z dn. 20.03.2024 r.

wymagań jakościowych (NORMA ISO 22000 i GMP), przy coraz trudniejszej sytuacji na rynku surowców - główni producenci lnu zwyczajnego to Ukraina i Kazachstan. Sytuacja ta uniemożliwiła przeprowadzenie postępowań o udzielenie zamówienia publicznego. W ramach wyjaśnień nie przedstawiono dokumentacji opisanych czynności, w tym ogłoszeń, w odpowiedzi na które nie uzyskano ofert. W dokumentacji z postępowania zakupowego dostępne były zapotrzebowania, pisemne potwierdzenia telefonicznych zamówień, faktury²¹⁶ oraz dla zakupów z marca i maja cenniki ofertowe nasion od jednego z rynkowych dostawców²¹⁷.

Opisana sytuacja na rynku surowcowym nie była przeszkodą do przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego zgodnie z ustawą PZP. Należy zauważyć, że będąc od wielu lat uczestnikiem tego rynku pracownicy Instytutu mieli już zidentyfikowanych dostawców. Brak ofert w postępowaniu podstawowym stanowił uzasadnienie do uruchomienia postępowania o udzielenie zamówienia z wolnej ręki umożliwiając, zgodnie z ustawą PZP, skierowanie zleceń do konkretnych dostawców. Należy przy tym pamiętać, że ścieżka ta nie zwalnia z racjonalnego, ekonomicznego i gospodarnego dysponowania finansami Instytutu. Zastosowanie takiej procedury nie oddaliłoby istotnie czasu dostawy, czego przykładem mogą być postępowania przeprowadzone w trybie zamówienia z wolnej ręki w 2023 r. Dołączenie do akt postępowania jednej oferty nie stanowi udowodnienia przeprowadzenia rozeznania rynku, ani podstawy do szacowania wartości zakupu.

5. ROL-PRODUKT FHU [REDAKTOWANE] - od kontrahenta zakupiono marcu 2022 r. nasiona lnu za kwotę netto 24 887 zł - zakup poprzedzono zapotrzebowaniem zatwierdzonym przez Dyrektora Instytutu (Małgorzatę Łochyńską) i szacowaniem wartości na podstawie jedynej oferty, przesłanej w odpowiedzi na zapytania skierowane do trzech podmiotów²¹⁸.

Nieprawidłowością był brak sporządzenia pisemnej umowy dla zakupu o wartości przekraczającej 24 000 zł., w której określono by zasady współpracy oraz zobowiązania stron. Było to przeprowadzenie postępowania w sposób nierzetelny i niecelowy.

Wyjaśnienia Kierownika Zakładu Badań i Przetwórstwa Nasion oraz ustalenia kontroli w tym zakresie zostały zamieszczone w opisie postępowania zakupowego od P.P.H.U. AGRO-AROMAT [REDAKTOWANE].

6. PHU [REDAKTOWANE] AGROPLUS [REDAKTOWANE] - w kwietniu 2022 r. zakupiono od kontrahenta ciągnik rolniczy wyprodukowany w 2002 r. za kwotę netto 129 000 zł. Na udostępnioną kontrolerom kompletną dokumentację dotyczącą zakupu składały się faktura i zapytanie ofertowe²¹⁹, w którym stwierdzono, że nie stosuje się do niego przepisów ustawy PZP, a oferty należy składać do 31 marca 2022 r.

Nieprawidłowościami były:

- 1) dokonanie zakupu niepoprzedzonego przeprowadzeniem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie określonym w ustawie PZP, co wskazuje jednocześnie na naruszenie dyscypliny finansów publicznych - w 2022 r. wartość zakupionych ciągników rolniczych przekroczyła 574 000 zł²²⁰;

²¹⁶ Faktury nr: 6/01/2022 z dn. 31.01.2022 r., 4/03/2022 z dn. 16.03.2022 r., 10/05/2022 z dn. 30.05.2022 r.

²¹⁷ DIASPOLIS Sp. z o.o. Sp. k. NIP: PL7312024037, Regon: 100932551, KRS: 0000981729.

²¹⁸ DIASPOLIS Sp. z o.o. Sp. k.; Globusmax [REDAKTOWANE]; F.H. Weltsamen [REDAKTOWANE].

²¹⁹ Dokument bez daty, numeru i autoryzacji.

²²⁰ W styczniu 2022 r. zakupiony ciągnik New Holland o wartości 445 000 zł netto i w kwietniu 2022 r. John Deere o wartości 129 000 zł netto.

- 2) nie sporządzono pisemnej umowy dokonując zakupu o wartości 129 000 zł netto, tym samym nie udokumentowano zasad współpracy oraz zobowiązań stron - było to przeprowadzeniem postępowania w sposób nierzetelny i niecelowy;
 - 3) wprowadzanie kontrahenta w błąd, że postępowanie nie wymaga stosowania ustawy PZP, podczas gdy łączna wartość zakupów z tej grupy asortymentowej, tylko od trzech kontrahentów - biorąc pod uwagę wartość zakupionych w 2022 r. nieuprawnione było stwierdzenie, ponowione w informacji przekazanej przez Kierownika Działu TI, że postępowanie nie podlega przepisom ustawy PZP, poza tym, co do zasady, przystępując do postępowania zakupowego, w przypadku wartości zbliżonej do progowej zamawiający nie może mieć pewności, że nie przekroczy tej wartości;
 - 4) zakup ciągników o łącznej wartości 574 000 zł w odrębnych postępowaniach stanowi podział zamówienia celem ominięcia wymagań ustawy PZP, a jednocześnie wskazuje na naruszenie dyscypliny finansów publicznych;
 - 5) udokumentowanie przeprowadzonych czynności w sposób, który nie umożliwia odtworzenia pełnego ich przebiegu, w tym czynności poprzedzających wszczęcie procedury zakupowej - nie udokumentowano do jakich podmiotów zapytanie zostało rozesłane, ani ofert, które wpłynęły w ich odpowiedzi, nie udokumentowano w jaki sposób i czy przeprowadzono rozeznanie rynku, w jaki sposób, na podstawie jakich kryteriów, kto i kiedy wyłonił dostawcę. W udostępnionej dokumentacji nie było także protokołu potwierdzającego odbiór dostawy lub właściwego wykonania zamówienia. Kierownik Działu TI poinformował, że w Instytucie jedynym odnalezionym dokumentem dotyczącym zakupu jest zaproszenie do składania ofert;
 - 6) nieprzeprowadzenie rozeznania rynku, stanowiącego podstawę efektywnego gospodarowania i oceny ofert, a także podstawę do wyboru trybu postępowania zakupowego, tym samym brak rozeznania stanowi działanie niecelowe i niegospodarne.
7. PROCAM Polska Sp. z o.o. - łączna wartość zakupionych w 2022 r. od kontrahenta nawozów i materiału siewnego wyniosła netto 143 221,38 zł. Na kwotę tą złożyło się 14 zakupów, dla których w ramach pełnej dokumentacji przedstawiono kontrolerom 14 faktur²²¹.

Nieprawidłowościami było:

- 1) dokonanie zakupów nawozów rolnych i zakupów materiału siewnego niepoprzedzonych przeprowadzeniem postępowań o udzielenie zamówienia publicznego w trybie określonym w ustawie PZP, co wskazuje jednocześnie na naruszenie dyscypliny finansów publicznych;
- 2) udokumentowanie przeprowadzonych czynności w sposób, który nie umożliwia odtworzenia pełnego ich przebiegu, w tym czynności poprzedzających wszczęcie procedury zakupowej - tylko dla jednego zakupu, o wartości 9 003 zł netto²²² w dokumentacji znajdowało się zapotrzebowanie (dokument wewnętrzny Instytutu). W udostępnionej, uzupełnionej dokumentacji brak było potwierdzenia przeprowadzenia rozeznania rynku, szacowania wartości, wyboru dostawcy, czy umowy regulującej zasady współpracy w tym zabezpieczającej prawa Instytutu, a także potwierdzenia zabezpieczenia środków na zakup przez Głównego Księgowego, czy akceptacji zakupów przez Dyrektora Instytutu;

²²¹ Faktury nr: FS-9638/2022/FV/03 z dn. 28.03.2022 r., FS-4183/2022/FV/04 z dn. 13.04.2022 r., FS-6755/2022/FV/04 i FS-6758/2022/FV/04 z dn. 21.04.2022 r., FS-10177/2022/FV/04 z dn. 29.04.2022 r., FS-1846/2022/FV/05 z dn. 7.05.2022 r., FS-4905/2022/FV/05 z dn. 16.05.2022 r., FS-5781/2022/FV/05 z dn. 17.05.2022 r., FS-856/2022/FV/06 z dn. 3.06.2022 r., FS-3677/2022/FV/08 z dn. 17.08.2022 r., FS-3165/2022/FV/09 z dn. 12.09.2022 r., FS-761/2022/FV/10 z dn. 4.10.2022 r., FS-1680/2022/FV/10 i z FS-1711/2022/FV/10 z dn. 7.10.2022 r.

²²² Faktura nr FS-3165/2022/FV/09 z dn. 12.09.2022 r.

3) nie sporządzono pisemnej umowy dokonując zakupu nawozów rolnych o wartości 69 568,38 zł oraz materiału siewnego o wartości 73 653 zł netto, tym samym nie udokumentowano zasad współpracy oraz zobowiązań stron - było to przeprowadzeniem postępowania w sposób nierzetelny i niecelowy.

Dyrektor Instytutu poinformował²²³, że z uwagi na wartość zamówienia nie było konieczności stosowania ustawy PZP. Należy zaznaczyć, że stosowanie ustawy PZP wymagane jest dla zakupów dóbr i usług, których wartość w ramach tej samej kwalifikacji przekroczy na przestrzeni 12 m-cy próg określony w przepisach tej ustawy, a nie gdy pojedynczy zakup, bądź zakupy od tego samego dostawcy przekroczą wyznaczony próg. Zarówno wartość ogółem zakupionych w 2022 r. materiałów siewnych, jak i nawozów przekroczyły 130 000 zł, tym samym wszystkie powinny być objęte procedurami określonymi w ustawie PZP. Ponadto podejmując decyzje zarządcze nie należy się kierować tylko legalnością. Dokonanie zakupów o opisywanej powyżej wartości bez wcześniejszego rozeznania rynku i wyłonienia wykonawcy w drodze konkurencyjnego postępowania nie było działaniem gospodarnym, a w połączeniu z niekompletną dokumentacją nie było przygotowane i przeprowadzone w sposób rzetelny.

8. [REDAKOWANE] - łączna wartość zakupów od kontrahenta w 2022 r. nasion oraz usług to 210 501,87 zł, w tym:

a) 102 762 zł (zakup nasion konopi) - zakup zrealizowany na podstawie umów²²⁴ kontraktacji zobowiązujących do uprawy z nasion dostarczonych przez Instytut, według ściśle określonych przez Instytut zasad uprawy i pod nadzorem przedstawicieli Instytutu. W przedstawionej dokumentacji brak było potwierdzenia sposobu wyłonienia kontrahenta i ustalenia ceny za zakontraktowane nasiona. Brak było także uzasadnienia dla pominięcia etapu wyłonienia wykonawcy i ustalenia ceny.

Kierownik Działu TI poinformował, że:

- w Instytucie od kilkudziesięciu lat prowadzone są prace dotyczące hodowli oraz rozmnażania odmian konopi włóknistych;
- ze względu na charakterystykę odmian Instytutowych prace wymagają izolacji przestrzennej i upraw na niewielkich areałach;
- istotnym elementem zawieranych z producentami rolnymi umów kontraktacji jest udzielanie licencji związanej z prawami do odmian posiadanych przez IWNIRZ-PIB;
- szczególny charakter umowy oraz niewielki zasób producentów rolnych posiadających kompetencje i doświadczenie w uprawie konopi włóknistych na wysokiej jakości materiał siewny ogranicza współpracę do zweryfikowanych pod kątem potencjału i doświadczenia rolników;
- ceny dla umów kontraktacji dla danej odmiany były takie same dla wszystkich producentów rolnych. Ich wartość była akceptowana przez Dyrektora Instytutu i zatwierdzana w formie wzoru umowy kontraktacji przez Radcę Prawnego IWNIRZ-PIB. Kontrola zauważyła ryzyka związane z powierzeniem uprawy doświadczalnej, lub materiału siewnego konopi niezwyfikowanemu kontrahentowi, a także ryzyko niewywiązania się takiego kontrahenta z umowy, przekładające się na brak możliwości wywiązania się Instytutu z dostaw dla późniejszych odbiorców pozyskanych z uprawy nasion i tym samym utratę wypracowanej pozycji rynkowej. Świadomość ryzyka, ze względu na

²²³ Pismo z dn. 27.03.2024 r. (znak: brak).

²²⁴ Umowy zawarte w dn. 4.05.2021 r. na sezon 2021/2022 z Kierownikiem Programu Konopnego – Pełnomocnikiem Dyrektora Instytutu.

aspekty przedstawione w informacjach Kierownika Działu TI, gospodarność i rzetelność działania Kierownictwa Instytutu, usystematyzowanie w celu wdrożenia na stałe dobrych doświadczeń i wyeliminowanie występujących błędów oraz transparentność postępowania powinny stanowić podstawę do sformalizowania w organizacji:

- trybu postępowania przy weryfikacji i wyborze kontrahentów do kontraktacji;
- kryteriów, które powinny być spełnione oraz kryteriów oceny;
- wymagań oraz sposobu wyłaniania osób, które dokonywałyby wyboru kontrahentów do kontraktacji.

Kontrahent jest od 2019 r. dzierżawcą nieruchomości gruntowych Instytutu, tym samym został zweryfikowany podczas wcześniejszej współpracy i uzyskał niezbędne do uprawy konopi decyzje. Niemniej w trosce o racjonalne gospodarowanie zasobami Instytutu przed zawarciem opisywanych umów kontraktacji powinno być także przeprowadzone i udokumentowane (a dokumentacja dołączona do akt spraw dot. umów kontraktacji) rozeznanie rynku w zakresie adekwatności ceny świadczenia przedmiotu tych umów.

- b) 74 074,07 zł (usługa naukowo-hodowlana) - usługa uprawy doświadczalnej konopi włóknistych i roślin zielarskich powierzonych przez Instytut, według zasad uprawy określonych w Instytucie, pod nadzorem i na wydzierżawionej nieruchomości Instytutu, świadczona na podstawie załącznika do umowy dzierżawy gruntu Instytutu.
- c) 33 665,80 zł (przepakowanie nasion) - specjalista ds. projektów wdrożeniowych w Dziale Transferu Technologii i Kontrolingu poinformował²²⁵, że podjęta została w Instytucie decyzja o pakowaniu nasion niektórych odmian konopi przez pracowników w Białobrzeziu. W związku dużym zainteresowaniem konieczne było wsparcie zewnętrzne w tym zakresie, którego odmówiły firmy specjalizujące się w tym zakresie²²⁶ ze względu na skomplikowanie i trudności przy mechanicznym konfekcjonowaniu bądź jego nieopłacalność. Zadania podjęła się firma APACK sp. z o.o. proponując cenę 1,10 zł/kg przepakowanych nasion, plus koszty transportu. Ze względu na wcześniejszą współpracę zapytanie skierowano do [REDAKTOWANO], który za ręczne przepakowanie w Białobrzeziu zaproponował cenę 0,90 zł/kg i dodatkowo wsparcie przy przygotowywaniu wysyłki. W ramach wyjaśnień nie przedstawiono dokumentacji opisanych czynności, w tym prowadzonej korespondencji z potencjalnymi wykonawcami. Z informacji wynika, że przeprowadzono rozeznanie rynku. Niemniej brak jego udokumentowania powoduje, że przedstawionych wyjaśnień nie można uznać za dowód przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia.

Nieprawidłowością było nierzetelne udokumentowanie przeprowadzonych postępowań, uniemożliwiające pełne odtworzenie przeprowadzonych czynności, wymagające uzupełnień i składania dodatkowych wyjaśnień - uzupełnienia i wyjaśnienia są możliwe póki wykonawcy czynności są pracownikami Instytutu i pamiętają szczegóły wykonywanych prac. W innym przypadku informacje te są bezpowrotnie utracone, co miało już miejsce w Instytucie i zostało opisane w innych punktach niniejszego dokumentu, a czemu powinna zapobiegać poprawnie sporządzona dokumentacja. Tym samym za niecelowe należy ocenić sporządzenie dokumentacji, wymagającej uzupełnień i wyjaśnień.

9. SANLAB [REDAKTOWANO], [REDAKTOWANO] sp. j. - w grudniu 2022 r. zakupiono od kontrahenta wyposażenie laboratoryjne²²⁷ o łącznej wartości netto 213 040,48 zł.

²²⁵ Notatka służbowa dotycząca zlecenia przepakowania nasion w Białobrzeziu (bez daty i numeru).

²²⁶ Agri Polska Sp. z o.o., P.U.P.H. REMI, Prespack sp. z o.o., ABRA PACK, PPUH AD-AL.

²²⁷ Zamrażarkę niskotemperaturową, 2 komory do hodowli roślin, komorę laminarną i 2 wirówki mini.

Nieprawidłowościami były:

- 1) dokonanie zakupu o wartości przekraczającej 213 000 zł niepoprzedzone przeprowadzeniem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie określonym w ustawie PZP, co wskazuje jednocześnie na naruszenie dyscypliny finansów publicznych;
- 2) udokumentowanie przeprowadzonych czynności w sposób, który nie umożliwia odtworzenia pełnego ich przebiegu, w tym czynności poprzedzających wszczęcie procedury zakupowej - w udostępnionej dokumentacji z postępowania, pomimo jej uzupełnienia nie było: zapytań ofertowych umożliwiających identyfikację z iloma i w których podmiotach przeprowadzono rozeznanie rynku, ani w jakim przedmiocie, nie było zapotrzebowania (dokumentu wewnętrznego rozpoczynającego procedurę zakupową, z potwierdzeniem zabezpieczenia środków przez Głównego Księgowego i akceptacją zakupu przez Dyrektora Instytutu), dokumentów potwierdzających przeprowadzenie analizy ofert, kryteriów temu służących, osób, które ją przeprowadziły i wyników lub uzasadnienia wyboru oferty tego wykonawcy;
- 3) podział zakupu w celu ominięcia wymagań ustawy PZP, wskazuje to jednocześnie naruszenie dyscypliny finansów publicznych - na dokumentację zakupu składały się między innymi: 4 oferty z dn. 2 grudnia 2022 r. od kontrahenta²²⁸, 6 zamówień z dnia 27 grudnia 2022 r., skierowanych przez Dyrektora Instytutu (Rafała Spachacza) do kontrahenta (każde na oddzielne urządzenie) oraz faktura;
- 4) dokonując zakupu o wartości przekraczającej 213 000 zł netto nie sporządzono pisemnej umowy, tym samym nie udokumentowano zasad współpracy oraz zobowiązań stron.

Adiunkt w Zakładzie Biotechnologii poinformowała, że:

- a) zakupu dokonano poprzez zapytania ofertowe skierowane do trzech podmiotów²²⁹ oraz zapytanie telefoniczne skierowane do jednego²³⁰;
 - b) wykonawca jako jedyny oferował tak szeroki wachlarz sprzętu i usług dostępnych jeszcze w 2022 r.;
 - c) na podstawie przeprowadzonego rozeznania stwierdzono, że wyposażenie oferowane przez wykonawcę było najbardziej adekwatne do potrzeb i specyfiki prowadzonych badań przez Zakład Biotechnologii;
 - d) na korzyść ofert wykonawcy przemawiało wcześniejsze doświadczenie w pracy z tym sprzętem.
- ad. a) zauważyć należy, że informacje te powinny być zawarte w dokumentacji z postępowania i nie powinny wymagać dodatkowych wyjaśnień. W udostępnionej dokumentacji brak było wspomnianych zapytań ofertowych, czy np. notatki służbowej z zapytania telefonicznego (wskazującej kto, z kim, kiedy i jakie ustalenia poczynili), tym bardziej, że z udostępnionych materiałów wynika, że do Instytutu przesłano ofertę i zaktualizowaną ofertę. W zgromadzonej dokumentacji brak jest informacji wskazujących na wystąpienie do wykonawcy o modyfikację oferty bądź danych wskazujących z jakiej przyczyny oferta została zaktualizowana;
- ad. b) informacja ta, w szczególności w zakresie dostępności sprzętu nie znajduje potwierdzenia w przedstawionych ofertach albo innej korespondencji sporządzonej przez oferentów;

²²⁸ Oferty nr: 00022612/AHawr, 00022614/AHawr, 00022615/AHawr, 00022617/AHawr.

²²⁹ VWR International Sp. z o.o., MERAZET SPÓŁKA AKCYJNA i SANLAB [REDAKTOWANE] Sp. j.

²³⁰ Benetech sp. z o.o.

- ad. c) wyniki takiej analizy, a także informacje kto, kiedy i na jakiej podstawie dokonał takich ocen powinny znaleźć się w dokumentacji z przeprowadzonego zakupu i nie powinny wymagać dodatkowych wyjaśnień i uzupełnień;
- ad. d) wartość zakupu wyposażenia laboratoryjnego przekroczyła 213 000 zł netto, przez co zakup powinien być przeprowadzony zgodnie z zasadami określonymi w ustawie PZP. Jedynie kompatybilność z innymi urządzeniami dotychczas stosowanymi przez zamawiającego może zawęzić konkurencyjność ofert do poszczególnych modeli urządzeń, co może się przełożyć na ograniczenie liczby oferentów. W pozostałych przypadkach parametry przedmiotu zamówienia powinny stanowić merytoryczne kryteria wyboru przedmiotu zakupu. Przywołane w przekazanej informacji wcześniejsze doświadczenia z pracy ze sprzętem albo współpracy z dostawcą do nich nie należą.

3.2. Utrzymanie majątku

3.2.1 Gospodarowanie własnymi obiektami budowlanymi.

W celu weryfikacji celowości i rzetelności gospodarowania majątkiem Instytutu, w tym jego utrzymania kontrolą objęto dokumentację²³¹ prowadzoną dla obiektów budowlanych²³². Stwierdzono:

1. Budynek administracyjno-biurowy posadowiony w Żyrardowie, w odniesieniu do którego stwierdzono następujące nieprawidłowości:
 - a. Nierzetelne prowadzenie dokumentacji obiektu budowlanego - na etykiecie książki obiektu, w części II *Dane identyfikacyjne obiektu* i IV *Dane charakteryzujące obiekt* udokumentowano, że jest to Budynek administracyjno-biurowy. W częściach VI i VII z informacjami o protokołach z okresowych kontroli obiektu budowlanego prowadzonych co najmniej raz w roku albo raz na pięć lat wprowadzono w 2022 r. zapisy odpowiednio w *Protokole z okresowej kontroli stanu technicznego budynku mieszkalnego* i *Protokole z okresowej kontroli pięcioletniej stanu budynku mieszkalnego*. W protokołach nie wspomniano o badaniu budynku mieszkalnego. Wskazuje to na brak zaangażowania pracownika dokonującego wpisu do książki, w realizację powierzonych zadań, brak właściwego zapoznania się z treścią protokołu z kontroli oraz na brak nadzoru nad dokumentacją sporządzoną dla obiektu budowlanego.
 - b. Nierzetelne prowadzenie książki obiektu budowlanego - w części IV *Dane charakteryzujące obiekt*:
 - udokumentowano informacje o instalacjach, zamontowanych w obiekcie, jednak pominięto dane istotnych instalacji, to jest elektrycznych i odgromowej;
 - powierzchnię całkowitą wskazano jako 849,55 m², podczas gdy powierzchnię użytkową wykazano jako 1 959,46 m² - co do zasady powierzchnia całkowita powinna być równa bądź większa od powierzchni użytkowej; w opisywanej sytuacji najprawdopodobniej powierzchnia zabudowy została pomyłona z powierzchnią całkowitą;
 - jako charakterystykę ścian nośnych wpisano „grube”.

²³¹ Książki obiektów budowlanych, protokoły z okresowych kontroli stanu technicznego obiektów budowlanych prowadzonych co najmniej raz w roku i co najmniej raz na pięć lat, protokoły z okresowych kontroli instalacji (elektrycznych, odgromowej, przeciwpożarowej, gazowej, wentylacyjnej – jeśli ma zastosowanie), w które zostały te obiekty wyposażone. Analizą objęto lata 2022 i 2023 oraz porównawczo rok 2021.

²³² Próba dobrana losowo 11 (19,5%) spośród obiektów we wszystkich lokalizacjach, w których prowadzona jest działalność Instytutu. Próba złożona z: 1 obiektu w Żyrardowie, 3 zlokalizowanych w Poznaniu, 3 zlokalizowanych w Pławiskach, 4 zlokalizowanych w Pętkowie.

Powyższe wskazuje na nieprzygotowanie pracownika do powierzonych mu obowiązków lub brak jego zaangażowania w powierzone zadania i brak nadzoru nad prowadzeniem dokumentacji nieruchomości.

- c. Niepoddaniu obiektu budowlanego kontroli okresowej prowadzonej co najmniej raz w roku²³³ - dla budynku w Żyrardowie w 2023 r. taka kontrola powinna być przeprowadzona najpóźniej w kwietniu. Kontroli w 2023 r. nie przeprowadzono. Potwierdzają to:

- zapisy w książce obiektu budowlanego, w których nie odnotowano protokołu z okresowej kontroli stanu technicznego obiektu budowlanego;
- zapisy w protokole z okresowej kontroli stanu technicznego obiektu budowlanego przeprowadzonej w 2024 r.²³⁴, w którym wskazano, że przed rozpoczęciem kontroli zapoznano się z protokołem z poprzedniej kontroli przeprowadzonej 27 kwietnia 2022 r. Niepoddanie w 2023 r. obiektu budowlanego okresowej kontroli stanu technicznego potwierdziła Radca Prawny²³⁵.

Brak poddania obiektu budowlanego kontroli okresowej stanowi naruszenie obowiązku ustawowego i wskazuje na brak koordynacji wypełniania obowiązków właściciela bądź zarządcy obiektu budowlanego oraz na brak nadzoru nad dokumentacją prowadzoną dla obiektu.

- d. Niesystematycznym prowadzeniu przez właściciela obiektu budowlanego książki obiektu budowlanego, to jest niedokumentowanie wpisów w dniu zaistnienia okoliczności, dla której jest wymagane dokonanie odpowiedniego wpisu²³⁶ - ostatnie wpisy w książce obiektu budowlanego dotyczyły zdarzeń z 25 maja 2022 r.
- e. Niedokumentowanie przez właściciela obiektu budowlanego w książce obiektu budowlanego danych identyfikujących dokument będący przedmiotem wpisu, ważnych ustaleń w nim zawartych oraz danych osoby, która dokument ten wystawiła²³⁷ - w książce obiektu budowlanego dokumentowano datę dokumentu i hasłową jego nazwę. Brak było udokumentowania tytułu tego dokumentu, wymaganych ważnych ustaleń i wskazania autora tego dokumentu.
- f. Nieusunięciu w czasie bądź bezpośrednio po przeprowadzeniu kontroli uszkodzeń, które mogłyby spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia, a w szczególności porażenie prądem elektrycznym²³⁸ - podczas przeprowadzonej w maju 2022 r. kontroli pomiaru skuteczności zerowania instalacji elektrycznej²³⁹, na 91 zbadanych urządzeń zerujących stwierdzono uszkodzenie 26 z nich. We wnioskach w protokole z kontroli instalacji wskazano, że mogą one być nadal eksploatowane po usunięciu usterek. W wyniku przeprowadzonej kontroli zalecono także zainstalowanie wyłączników różnicowo-prądowych, przeciwpożarowego wyłącznika prądu przy wejściu głównym oraz instalacji oświetlenia awaryjnego. Radca Prawny poinformowała, że opisane w protokole usterki dotyczyły gniazd elektrycznych. Uszkodzone obwody zostały jedynie wyłączone z użytkowania.

²³³ Wymaganie opisane w art. 62 ust. 1 pkt. 1 ustawy – Prawo budowlane.

²³⁴ Protokół z okresowej kontroli rocznej stanu technicznego budynku biurowego wykonany w zakresie konstrukcyjno-budowlanym z dn. 20.03.2024 r. pobrany do analizy w związku z niepoddaniem budynku obowiązkowej kontroli w 2023 r.

²³⁵ Wiadomość elektroniczna z dn. 22.05.2024 r.

²³⁶ Wymagania określone do 31.12.2022 r. w § 2 i § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dn. 3.07.2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego (Dz. U. nr 102, poz. 1134), od 1.01.2023 r. w art. 60b ust. 1 ustawy z dn. 7.07.1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. nr 89, poz. 414, ze zm.), dalej też: ustawa – Prawo budowlane.

²³⁷ Wymagania określone do 31.12.2022 r. w § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie książki obiektu budowlanego.

²³⁸ Wymaganie określone w art. 70 ust. 1 ustawy – Prawo budowlane.

²³⁹ Protokół 02/05/2022 pomiar skuteczności zerowania z dn. 25.05.2023 r.

Ponadto w wyniku okresowych kontroli obiektu budowlanego dokonano oceny następujących elementów:

Badany element	Ocena stanu/pilność naprawy w roku:		
	2021 ²⁴⁰	2022 ²⁴¹	2024 ¹¹²
cokoły ścian zewnętrznych	wymagają naprawy	zaplanować remont	stan zły
schody zewnętrzne	wymagają naprawy	zaplanować remont	stan zły - remont natychmiastowy
tynki ścian zewnętrznych	dobry	zaplanować remont	stan dostateczny - remont w miarę środków
opaska betonowa wokół budynku, podjazd do garażu	brak danych	stan zły	stan zły - remont w miarę środków
ściany zewnętrzne	brak danych	stan średni	stan średni
Gzymsy	brak danych	stan dobry	stan dostateczny/remont przed zimą
Attyki	brak danych	stan dobry	
obróbki blacharskie	dobry	stan dobry	
Rynny	dobry	stan dobry	
rury spustowe	dobry	stan dobry	

Przy czym podczas kontroli w 2021 r. stwierdzono, że schody zewnętrzne wymagają naprawy i wymiany okładzin na antypoślizgowe. Tym samym usterka stanowiła bezpośrednie zagrożenie dla życia bądź zdrowia ludzkiego.

Brak bieżącego usunięcia opisanych w protokołach usterek, to nie tylko brak realizacji zalecenia po kontroli, ale także niecelowe i niegospodarne administrowanie obiektem budowlanym skutkujące degradacją majątku. To także świadoma akceptacja ryzyka związanego z wypadkiem mogącym skutkować uszczerbkiem na zdrowiu bądź śmiercią człowieka np. w związku z poślizgnięciem, potknięciem się lub upadkiem na:

- niewłaściwie wykonanych schodach wejściowych,
- uszkodzonych schodach wejściowych,
- uszkodzonej, w tym wybrakowanej opasce betonowej wokół budynku bądź na podjeździe do garażu.

- g. Niecelowym postępowaniu, w wyniku którego co najmniej od 2021 r. znane i tolerowane jest ryzyko przedstawione w zestawieniu opisanym w punkcie f.

Brak niezwłocznego usuwania usterek, w szczególności niskobudżetowych wskazuje na brak nadzoru nad zarządzaniem nieruchomością i tolerowanie degradacji majątku Instytutu.

- h. Niepoddawanie przewodów kominowych kontroli okresowej prowadzonej co najmniej raz w roku²⁴² - w 2023 r. w obiekcie budowlanym w Żyrardowie kontroli takiej nie przeprowadzono. Instalację zlecono do kontroli²⁴³ w dniu 8 maja 2024 r.

- i. Nieprzeprowadzaniu przeglądów technicznych i czynności konserwacyjnych urządzeń przeciwpożarowych w okresach ustalonych przez producenta, nie rzadziej jednak niż raz w roku²⁴⁴ - w 2022 i 2023 r. hydranty wewnętrzne w obiekcie w Żyrardowie nie zostały poddane obowiązkowym przeglądom.

²⁴⁰ Protokół rocznej kontroli stanu technicznego budynku/obiektu budowlanego z dn. 28.04.2021 r.

²⁴¹ Protokół z okresowej kontroli pięcioletniej stanu technicznego budynku biurowego wykonany w zakresie konstrukcyjno-budowlanym z dn. 27.04.2022 r.

²⁴² Wymaganie opisane w art. 62 ust. 1 pkt. 1 lit. c ustawy – Prawo budowlane.

²⁴³ Pismo Dyrektora Instytutu znak: TI/336/2024.

²⁴⁴ Wymaganie opisane w § 3 ust. 3 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dn.7.06.2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. nr 109, poz. 719, ze zm.).

- j. Niecelowym i nierzetelnym sprawowaniu nadzoru nad prowadzonymi na zlecenie Instytutu okresowymi kontrolami instalacji przeciwpożarowej, to też niegospodarne zarządzanie polegające na akceptacji nierzetelnie prowadzonych badań - porównanie wyników kontroli udokumentowanych w *Protokołach badania wydajności oraz dorocznego przeglądu i konserwacji hydrantów wewnętrznych*²⁴⁵, sporządzonych po ostatniej przeprowadzonej kontroli, to jest kontroli z 2021 r. z wynikami z wcześniejszej kontroli, przeprowadzonej w 2019 r. wykazało identyczne wyniki pomiarów dla poszczególnych hydrantów. Analizę do celów porównawczych rozszerzono na *Protokoły* z lat: 2014, 2013 i 2012. Stwierdzono identyczne wyniki pomiarów dla tych samych hydrantów od 2014 r. Wyniki te były następujące:

hydrant	parametry	badanie prowadzono w roku:				
		2021	2019	2014	2013	2012
Nr 1 klatka schodowa parter	ciśnienie hydrostatyczne	0,26	0,26	0,26	0,24	0,34
	parametry obliczeniowe	42,0	42,0	42,0	110	110
	ciśnienie hydrodynamiczne	0,23	0,23	0,23	0,18	0,22
	wydajność hydrantu	1,06	1,06	1,06	2,46	2,72
Nr 2 klatka schodowa I piętro	ciśnienie hydrostatyczne	0,24	0,24	0,24	0,22	0,34
	parametry obliczeniowe	42,0	42,0	42,0	110	110
	ciśnienie hydrodynamiczne	0,21	0,21	0,21	0,14	0,18
	wydajność hydrantu	1,01	1,01	1,01	2,17	2,46
Nr 3 klatka schodowa II piętro	ciśnienie hydrostatyczne	0,22	0,22	0,22	0,20	0,34
	parametry obliczeniowe	42,0	42,0	42,0	110	110
	ciśnienie hydrodynamiczne	0,16	0,16	0,16	0,12	0,12
	wydajność hydrantu	0,89	0,89	0,89	2,01	2,01
Nr 4 klatka schodowa nr 2 parter	ciśnienie hydrostatyczne	0,26	0,26	0,26	0,24	nie badano
	parametry obliczeniowe	42,0	42,0	42,0	110	
	ciśnienie hydrodynamiczne	0,23	0,23	0,23	0,18	
	wydajność hydrantu	1,06	1,06	1,06	2,46	
Nr 5 klatka schodowa nr 2 I piętro	ciśnienie hydrostatyczne	0,24	0,24	0,24	0,22	
	parametry obliczeniowe	42,0	42,0	42,0	110	
	ciśnienie hydrodynamiczne	0,21	0,21	0,21	0,14	
	wydajność hydrantu	1,01	1,01	1,01	2,17	
Nr 6 klatka schodowa nr 2 II piętro	ciśnienie hydrostatyczne	0,22	0,22	0,22	0,20	
	parametry obliczeniowe	42,0	42,0	42,0	110	
	ciśnienie hydrodynamiczne	0,16	0,16	0,16	0,12	
	wydajność hydrantu	0,89	0,89	0,89	2,01	

Ponadto w *Protokole* z 2021 i 2020 r. dla poszczególnych hydrantów nie zmieniono planowanej daty próby węża pozostawiając czerwiec 2019 r. to jest termin miniony.

Powyższe wskazuje na niewłaściwy nadzór przedstawiciela Instytutu nad realizacją zleconych prac, a także nad dokumentacją prowadzoną dla obiektu budowlanego.

Należy mieć przy tym na uwadze, że Instytut poniósł koszty związane z badaniem instalacji przeciwpożarowej, tym samym powinien oczekiwać wywiązania się wykonawcy z powierzonych zadań. Właściwe przeprowadzenie i udokumentowanie pomiarów pozwala zarządcy budynku monitorować stan instalacji. Wcześniejsze zidentyfikowanie pogarszających się parametrów pozwala z wyprzedzeniem zaplanować prace serwisowe, ale i właściwie podejmować decyzje co do kolejności planowanych inwestycji. Opisane powyżej udokumentowanie wyników pomiarów podważa ich wiarygodność i tym samym rzetelność przeprowadzenia wszystkich kontroli hydrantów od 2014 r. Tym samym

²⁴⁵ Badania prowadzone przez brygadiera pożarnictwa w stanie spoczynku, specjalistę ds. p.poż i BHP inż. [REDACTED] z Autoryzowanego Zakładu Usług Pożarniczych EDKAR

w sytuacji zaistnienia zdarzenia skutkującego wypłatą świadczenia ubezpieczeniowego, ubezpieczyciel może wykorzystać tak sporządzoną dokumentację do podważenia wywiązania się z obowiązku poddawania instalacji przeciwpożarowej okresowej kontroli, a przez to do próby uniknięcia odpowiedzialności z tytułu szkody ubezpieczeniowej.

- k. Nieusunięciu w czasie bądź bezpośrednio po przeprowadzeniu kontroli uszkodzeń, które mogłyby spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia, w szczególności pożar lub wybuch - od lipca 2014 r. podczas kontroli hydrantów przeciwpożarowych stwierdzano, że 2 na 6 badanych hydrantów nie spełnia wymagań (dotyczy hydrantów na II piętrze). Usterek dotychczas nie usunięto. W *Protokole oceny stanu ochrony przeciwpożarowej w obiekcie Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich Oddziału Żyrardów* z dnia 4 marca 2020 roku zawarto: „Obiekt nie posiada instalacji sygnalizacji pożarowej (brak wymagań) oraz instalacji gaśniczej (tryskacze lub zraszacze). W obiekcie jest instalacja gaśnicza, hydranty wewnętrzne Ø 25 szt. 6 zlokalizowanych przy klatce schodowej na każdej kondygnacji. Hydranty wewnętrzne wyposażone zgodnie z PN, oznakowane, zabezpieczone. Badania instalacji hydrantowej aktualne”.

Identyczny zapis został zamieszczony w *Protokole oceny stanu ochrony przeciwpożarowej* z dnia 28 kwietnia 2021 r.

Należy zaznaczyć, że powyższe wnioski nie oznaczają, że hydranty są sprawne (spełniają wymagania wydajnościowe dla nich określone), a jedynie, że ich okresowe kontrole były wówczas prowadzone terminowo.

2. Budynek A zlokalizowany w Poznaniu, w odniesieniu do którego stwierdzono następujące nieprawidłowości:
- a. Wpisy do książki obiektu budowlanego nie były dokonywane na bieżąco - w książce wskazano 4 osoby upoważnione do dokonywania wpisów, w tym jedną, która już nie jest zatrudniona w Instytucie i jedną osobę, która w kontrolowanym okresie była pracownikiem IWNI RZ-PIB. Pomimo obowiązku wynikającego z formatu książki obiektu budowlanego, dla żadnej z tych osób nie udokumentowano daty, do kiedy były upoważnione do dokonywania wpisów. Tym samym nadal ciąży na tych osobach odpowiedzialność za poprawność i kompletność treści zamieszczonych w książce obiektu budowlanego.
 - b. Niepoddanie obiektu budowlanego w 2022 r. okresowej, rocznej kontroli stanu technicznego²⁴⁶.
 - c. Niepoddanie od grudnia 2021 r., do czasu zakończenia czynności kontrolnych w Instytucie, przewodów wentylacyjnych ani kominowych okresowej, rocznej kontroli²⁴⁷ - nieprawidłowość jest tym istotniejsza, że do instalacji wentylacyjnej podłączone były dygestoria.
3. Budynek B zlokalizowany w Poznaniu, w odniesieniu do którego stwierdzono następujące nieprawidłowości:
- a. Wpisy do książki obiektu budowlanego nie były dokonywane na bieżąco - w książce wskazano 4 osoby upoważnione do dokonywania wpisów, w tym jedną, która już nie jest zatrudniona w Instytucie i jedną osobę, która w kontrolowanym okresie była pracownikiem IWNI RZ-PIB. Pomimo obowiązku wynikającego z formatu książki obiektu budowlanego, dla żadnej z tych osób nie udokumentowano daty, do kiedy były upoważnione do

²⁴⁶ Wymaganie określone w art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo budowlane.

²⁴⁷ Wymaganie określone w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. c ustawy – Prawo budowlane.

- dokonywania wpisów. Tym samym nadal ciąży na tych osobach odpowiedzialność za poprawność i kompletność treści zamieszczonych w książce obiektu budowlanego.
- b. Dokonywanie wpisów do książki obiektu budowlanego przez osobę nieupoważnioną²⁴⁸ - pomimo, że pracownica zatrudniona w Instytucie od 20 grudnia 2023 r., została w dniu 14 marca 2024 r. upoważniona do dokonywania wpisów do książki obiektu budowlanego, udokumentowała w niej zdarzenia od września 2019 r. Potwierdza to, że wpisy nie były dokonywane niezwłocznie, tym samym z naruszeniem obowiązujących wymagań,
 - c. Niepoddanie obiektu budowlanego w 2022 r. okresowej, rocznej kontroli stanu technicznego.
 - d. Niepoddanie od grudnia 2021 r. przewodów wentylacyjnych ani kominowych oraz okresowej, rocznej kontroli instalacji gazowej okresowej, rocznej kontroli.
 - e. Niepoddanie od lipca 2017 r. do września 2023 r. instalacji odgromowej okresowej kontroli, prowadzonej co najmniej raz na pięć lat²⁴⁹, pomimo przeprowadzenia w lipcu 2018 i wrześniu 2019 r. okresowej kontroli instalacji elektrycznej.
 - f. Niepoddanie w latach 2020 - 2022 kontroli instalacji elektrycznej - w protokole z przeprowadzonej 23 września 2019 r. kontroli instalacji elektrycznej wskazano, że kolejne sprawdzenie należy wykonać nie później niż po upływie roku od daty sporządzenia przedmiotowego protokołu. Kolejną kontrolę przeprowadzono 15 grudnia 2023 r. - kontrolujący zauważają, że zgodnie z wymaganiem instalacja elektryczna powinna być poddawana okresowej kontroli co najmniej raz na pięć lat i po każdej ingerencji w instalację (co nie wyklucza corocznej kontroli), jednak w sytuacji, gdy osoba prowadząca taką kontrolę zaleciła inny, krótszy termin, miała ku temu powody i termin ten powinien być dotrzymany. Przestanką łagodzącą niedotrzymanie terminu kolejnej kontroli jest fakt, że podczas kontroli przeprowadzonej w 2019 r. stwierdzono usterkę tylko jednego punktu, w trakcie kontroli w 2023 r. nie stwierdzono usterek. Wskazuje to na usunięcie usterki, jednak w wyniku usunięcia usterki instalacja, przed oddaniem do użytkowania powinna zostać poddana kolejnemu badaniu. Nieprawidłowość wskazuje na niezapoznanie się pracownika z ustaleniami z przeprowadzonej kontroli, tym samym niezwyfikowanie zamieszczonych w dokumentacji zapisów i zobowiązań.
4. Budynek E zlokalizowany w Poznaniu, w odniesieniu do którego stwierdzono następujące nieprawidłowości:
- a. Wpisy do książki obiektu budowlanego nie były dokonywane na bieżąco - wskazano w niej 2 osoby upoważnione do dokonywania wpisów, w tym jedną, która już nie jest zatrudniona w Instytucie. Pomimo obowiązku wynikającego z formatu książki obiektu budowlanego, dla osoby niezatrudnionej w Instytucie nie udokumentowano daty, do kiedy była upoważniona do dokonywania wpisów. Tym samym nadal ciąży na niej odpowiedzialność za poprawność i kompletność treści zamieszczonych w książce obiektu budowlanego.
 - b. W książce obiektu budowlanego, w części IV *Dane techniczne charakteryzujące obiekt* nie zamieszczono istotnych informacji o obiekcie²⁵⁰, jakimi są dane o wszystkich instalacjach w nim zamontowanych (w tym o elektrycznych i odgromowej), powierzchni zabudowy i użytkowej - dane o instalacjach są istotne zarówno dla osób dokonujących okresowych przeglądów, jak i pracowników Instytutu odpowiedzialnych za nadzór nad tymi obiektami

²⁴⁸ Wymaganie określone do 31.12.2022 r. w § 6 ust. 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dn. 3.07.2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego, od 1.01.2023 r. w art. 60d i 60e ust. 1 ustawy - Prawo budowlane.

²⁴⁹ Wymaganie określone w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy - Prawo budowlane.

²⁵⁰ Wymaganie określone w art. 60a pkt 1 ustawy - Prawo budowlane.

- ich kontrolami; dane o powierzchni powinny być spójne z uwidocznionymi w dokumentach rejestrowych (np. Księga Wieczysta) i podatkowych.
- c. Wpisy do książki obiektu budowlanego wprowadzane były przez osobę nieupoważnioną²⁵¹ - pomimo, że pracownica zatrudniona w Instytucie od 20 grudnia 2023 r., została 14 marca 2024 r. upoważniona do dokonywania wpisów do książki obiektu budowlanego, udokumentowała w niej zdarzenia od lipca 2018 r. Potwierdza to, że wpisy nie były dokonywane niezwłocznie, tym samym z naruszeniem obowiązujących wymagań.
 - d. Niepoddaniu obiektu budowlanego w 2022 r. okresowej, rocznej kontroli stanu technicznego - w protokole z okresowej kontroli przeprowadzonej w 2021 r. udokumentowano brak realizacji zaleceń z poprzedniej kontroli.
 - e. Nieusunięciu w czasie bądź bezpośrednio po przeprowadzeniu kontroli uszkodzeń, które mogłyby spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia, w szczególności pożar lub wybuch - analiza protokołu²⁵² z kontroli stanu technicznego obiektu przeprowadzonej w 2023 r. oraz badania instalacji odgromowej²⁵³ wykazała niezrealizowanie zalecenia dotyczącego naprawy komina.
5. Dworek zlokalizowany w Plewiskach, w odniesieniu do którego stwierdzono nieprawidłowość polegającą na niezachowaniu zasady niezwłocznego dokumentowania okoliczności, dla której powinien być wpis dokonany - w książce wskazano 4 osoby upoważnione do dokonywania wpisów, w tym jedną, która już nie jest zatrudniona w Instytucie. Pomimo obowiązku wynikającego z formatu książki obiektu budowlanego:
- dla pierwszej z tych osób nie udokumentowano od kiedy została upoważniona, ani nie udokumentowano jej podpisu,
 - dla żadnej z tych osób nie udokumentowano daty, do kiedy były upoważnione do dokonywania wpisów - tym samym nadal ciąży na nich odpowiedzialność za poprawność i kompletność treści zamieszczonych w książce obiektu budowlanego.
- Ponadto w książce nie udokumentowano informacji o żadnych przeglądach okresowych obiektu²⁵⁴ po lipcu 2018 r., ani informacji o ostatniej rocznej kontroli instalacji odgromowej, przeprowadzonej w grudniu 2017 r.²⁵⁵, o ostatniej rocznej kontroli instalacji elektrycznej przeprowadzonej we wrześniu 2019 r.²⁵⁶ (w protokole udokumentowano brak zasilania sieci elektrycznej w obiekcie).
- Ostatnią roczną kontrolę okresową stanu technicznego obiektu budowlanego przeprowadzono 9 grudnia 2021 r.²⁵⁷. W protokole z tej kontroli wskazano, że budynek wyłączony był z użytkowania.
- Należy zaznaczyć, że właściciel bądź zarządca nieruchomości zobowiązany jest do poddawania jej w trakcie jej użytkowania kontrolom, o których mowa w art. 61 ust. 1 ustawy - *Prawo budowlane*. Tym samym wyłączenie obiektu z użytkowania, pod warunkiem, że zostało to odpowiednio udokumentowane (między innymi w książce obiektu budowlanego), a obiekt został zabezpieczony przed dostępem, powinno zwolnić jego właściciela albo zarządcę z obowiązku poddawania okresowym kontrolom. Powinno to być

²⁵¹ Wymaganie określone do 31.12.2022 r. w § 6 ust. 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dn. 3.07.2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego, od 1.01.2023 r. w art. 60d i 60e ust. 1 ustawy - *Prawo budowlane*.

²⁵² Protokół z kontroli okresowej pięcioletniej z 15.12.2023 r.

²⁵³ Protokół z pomiarów ochronnych 4/Poznań z dn. 15.12.2023 r.

²⁵⁴ Wymaganie określone do 31.12.2022 r. w § 5 pkt 4 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dn. 3.07.2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego, od 1.01.2023 r. w art. 60a pkt 3 ustawy z dn. 7.07.1994 r. - *Prawo budowlane*.

²⁵⁵ Protokół z kontroli okresowej instalacji elektrycznej i odgromowej z dn. 22.12.2017 r.

²⁵⁶ Protokół z kontroli okresowej rocznej instalacji elektrycznej z dn. 23.09.2019 r.

²⁵⁷ Protokół z okresowej kontroli obiektu budowlanego z dn. 9.12.2021 r.

zgłoszone przeprowadzającemu okresową kontrolę obiektu w 2021 r. celem usunięcia z protokołu zapisu o terminie kolejnej kontroli w grudniu 2022 r.

6. Hala technologiczna w Plewiskach, w odniesieniu do którego stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- a. Wpisy do książki obiektu budowlanego nie były dokonywane na bieżąco - wskazano w niej 3 osoby upoważnione do dokonywania wpisów, w tym jedną, która już nie jest zatrudniona w Instytucie i jedną osobę, która w kontrolowanym okresie była pracownikiem IWNiRZ-PIB. Pomimo obowiązku wynikającego z formatu książki obiektu budowlanego, dla żadnej z tych osób nie udokumentowano daty, do kiedy były upoważnione do dokonywania wpisów. Tym samym nadal ciąży na tych osobach odpowiedzialność za poprawność i kompletność treści zamieszczonych w książce obiektu budowlanego.
- b. Wpisy do książki obiektu budowlanego wprowadzane były przez osobę nieupoważnioną - pomimo, że pracownica zatrudniona w Instytucie od 20 grudnia 2023 r., została 14 marca 2024 r. upoważniona do dokonywania wpisów do książki obiektu budowlanego, udokumentowała w niej zdarzenia od sierpnia 2019 r.
- c. W książce obiektu budowlanego, w części IV *Dane techniczne charakteryzujące obiekt* nie zamieszczono istotnych informacji o obiekcie, jakimi są powierzchnia zabudowy, powierzchnia użytkowa i informacje o instalacjach elektrycznych oraz odgromowej.
- d. Niepoddaniu obiektu budowlanego w 2022 r. okresowej, rocznej kontroli stanu technicznego.
- e. Niecelowe, nierzetelne i niegospodarne zarządzanie nieruchomością Instytutu, polegające na nieusuwaniu niezwłocznie stwierdzanych w obiekcie usterek - w *Protokole okresowej kontroli obiektu budowlanego* przeprowadzonej w grudniu 2021 r. udokumentowano jedynie częściową realizację zaleceń z poprzedniej kontroli. W *Protokole kontroli okresowej pięcioletniej* z grudnia 2023 r. udokumentowano po raz kolejny konieczność uzupełnienia wylewki rury spustowej (rynny). Usterka ta była już opisana w protokole z 2021 r. z terminem realizacji do następnego przeglądu, który powinien być przeprowadzony w 2022 r.
- f. Nieprzeprowadzeniu do końca 2022 r. okresowej kontroli instalacji odgromowej - ostatnia taka kontrola została przeprowadzona w grudniu 2017 r.²⁵⁸. Tym samym kolejna powinna zostać przeprowadzona nie później niż w 2022 r.

7. Szklarnia w Plewiskach, w odniesieniu do której stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- a. Wpisy do książki obiektu budowlanego nie były dokonywane na bieżąco - wskazano w niej 3 osoby upoważnione do dokonywania wpisów, w tym jedną, która już nie jest zatrudniona w Instytucie i jedną osobę, która w kontrolowanym okresie była pracownikiem IWNiRZ-PIB. Pomimo obowiązku wynikającego z formatu książki obiektu budowlanego, dla żadnej z tych osób nie udokumentowano daty, do kiedy były upoważnione do dokonywania wpisów. Tym samym nadal ciąży na tych osobach odpowiedzialność za poprawność i kompletność treści zamieszczonych w książce obiektu budowlanego,
- b. Wpisy do książki obiektu budowlanego wprowadzane były przez osobę nieupoważnioną - pomimo, że pracownica zatrudniona w Instytucie od 20 grudnia 2023 r., została 14 marca 2024 r. upoważniona do dokonywania wpisów do książki obiektu budowlanego, udokumentowała w niej zdarzenia od września 2019 r.

²⁵⁸ Protokół z kontroli okresowej instalacji elektrycznej i odgromowej z dn. 22.12.2017 r.

- c. W książce obiektu budowlanego, w części IV *Dane techniczne charakteryzujące obiekt* nie zamieszczono istotnych informacji o obiekcie, jakimi są powierzchnia zabudowy, powierzchnia użytkowa i informacje o instalacjach elektrycznych oraz odgromowej.
 - d. Niepoddaniu obiektu budowlanego w 2022 r. okresowej, rocznej kontroli stanu technicznego.
 - e. Niecelowe, nierzetelne i niegospodarne zarządzanie nieruchomością Instytutu, polegające na nieusuwaniu niezwłocznie stwierdzanych w obiekcie usterek - w *Protokole okresowej kontroli obiektu budowlanego* przeprowadzonej w grudniu 2021 r. udokumentowano brak realizacji zaleceń z poprzedniej kontroli. W *Protokole kontroli okresowej pięcioletniej* z grudnia 2023 r. nie zawarto wpisu o braku realizacji zaleceń, co świadczy usunięciu usterek.
 - f. Nierzetelny nadzór nad nieruchomościami i prowadzoną dla nich dokumentacją - w protokołach z okresowych kontroli instalacji elektrycznej z dnia:
 - 22 grudnia 2017 r. wskazano, że szklarnia jest wyposażona w instalację elektryczną i odgromową,
 - 23 września 2019 r. udokumentowano, że w szklarni nie ma instalacji elektrycznej,
 - 15 grudnia 2023 r. udokumentowano wyniki badania instalacji elektrycznej i odgromowej w szklarni,podczas gdy w *Protokole okresowej kontroli obiektu budowlanego* przeprowadzonej w grudniu 2021 r. udokumentowano, że obiekt został wyposażony w instalację elektryczną (odgromowej brak). Rozbieżność kluczowych informacji w protokołach wskazuje na niewłaściwy nadzór nad prowadzeniem okresowych kontroli obiektu budowlanego oraz dokumentowaniem tych kontroli, a także wskazuje na niezapoznanie się z wynikami przeprowadzonych kontroli, tym samym na ich niewykorzystywanie. Należy mieć też na uwadze, że do obowiązków właściciela lub zarządcy obiektu należy poddawanie instalacji okresowej kontroli, przeprowadzonej przez osoby posiadające kwalifikacje²⁵⁹. Zatem sprawdzenie, czy osoba przeprowadzająca kontrolę posiada kwalifikacje stanowi obowiązek właściciela lub zarządcy. Zapisy w powyższych protokołach poddają w wątpliwość rzetelność sporządzonej dokumentacji. Niepoddaniu kontroli instalacji elektrycznej po usunięciu usterek²⁶⁰ - w protokołach z okresowych kontroli instalacji elektrycznej z dnia:
 - 22 grudnia 2017 r. udokumentowano usterki i uwagi do badanej instalacji,
 - 15 grudnia 2023 r. udokumentowano spełnienie wymagań przez badane instalacje.Wskazuje to na usunięcie usterek, tym samym na niepoddanie obowiązkowemu badaniu instalacji po naprawie, a przed oddaniem do użytkowania.
8. Magazyn paliw, Magazyn zbożowy, Jałownik Cielętnik oraz Budynek administracyjno-mieszkalny w Pętowie, w odniesieniu do których stwierdzono następujące nieprawidłowości:
- a. Wpisy do książki obiektu budowlanego nie były dokonywane na bieżąco:
 - jako właściciela i zarządcę obiektów budowlanych wskazano Zakład Doświadczalny Instytutu Włókien Naturalnych, zamiast Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich - Państwowy Instytut Badawczy;
 - wskazano w książkach 3 osoby upoważnione do dokonywania wpisów, w tym jedną, która w kontrolowanym okresie była pracownikiem IWNiRZ-PIB. Pomimo obowiązku

²⁵⁹ Wymaganie określone w art. 62 ust. 5 ustawy – *Prawo budowlane*.

²⁶⁰ Obowiązek wynikający z zalecenia pokontrolnego warunkującego przywrócenie instalacji elektrycznej do ponownego użytkowania.

wynikającego z formatu książki obiektu budowlanego, dla osób wcześniej upoważnionych, niebędących aktualnie pracownikami Instytutu, nie udokumentowano daty, do kiedy były upoważnione do dokonywania wpisów. Tym samym nadal ciąży na tych osobach odpowiedzialność za poprawność i kompletność treści zamieszczonych w książkach obiektu budowlanego.

- b. Wpisy do książki obiektu budowlanego wprowadzane były przez osobę nieupoważnioną - pomimo, że pracownica zatrudniona w Instytucie od 20 grudnia 2023 r., została 14 marca 2024 r. upoważniona do dokonywania wpisów do książek obiektu budowlanego, udokumentowała w nich zdarzenia z grudnia 2023 r.
 - c. W książce obiektu budowlanego, w części IV *Dane techniczne charakteryzujące obiekt* nie zamieszczono istotnych informacji o obiekcie, jakimi są powierzchnia zabudowy, powierzchnia użytkowa, instalacje, w które zostały wyposażone; w książce prowadzonej dla Jałownika Cielętnika nie udokumentowano żadnych danych technicznych charakteryzujących obiekt.
 - d. Nie udokumentowano w książkach obiektów budowlanych żadnych informacji o kontrolach prowadzonych w obiektach od listopada 2019 r. do grudnia 2023 r.
 - e. Nie poddano w 2022 r. obiektów budowlanych okresowej kontroli prowadzonej co najmniej raz w roku.
 - f. Niegospodarne zarządzenie nieruchomościami Instytutu - w *Protokołach kontroli okresowej pięcioletniej* przeprowadzonej w grudniu 2023 r. udokumentowano usterki z terminem ich usunięcia do następnej kontroli. Są to usterki, których stwierdzenie nie wymagało specjalistycznej wiedzy i doświadczenia, a usunięcie wysokich nakładów finansowych (udrożnienie, oczyszczenie, uzupełnienie rynien i rur spustowych, usunięcie spęknięć, uzupełnienie spoin bądź tynków, konserwacja stolarki, zaimpregnowanie podbitki dachowej, zabezpieczenie antykorozyjne elementów). Biorąc pod uwagę niskie koszty ich usunięcia, a istotny wpływ na degradację obiektu powinny być one zidentyfikowane i usunięte w ramach bieżących prac serwisowych np. po sezonie rolnym, bez oczekiwania na przegląd okresowy i sformułowanie zaleceń.
9. W obiektach budowlanych Instytutu bądź na nieruchomościach gruntowych, na których je posadowiono rozmieszczono hydranty przeciwpożarowe. W kontrolowanym okresie badania hydrantów w Instytucie prowadził ten sam wykonawca²⁶¹. Analiza przedłożonej dokumentacji dot. badania hydrantów w okresie objętym kontrolą wykazała nieprawidłowości polegające na:
- a. Braku dokumentacji z kontroli hydrantów²⁶² przeprowadzonej w 2022 r. w Pętrowie, tym samym brak było potwierdzenia, że badanie takie zostało przeprowadzone. W 2023 r. badania przeprowadzono²⁶³.
 - b. Nieusunięciu, w czasie bądź bezpośrednio po przeprowadzeniu w 2023 r. kontroli hydrantów w Pętrowie, uszkodzeń - 2 hydrantów. tj. niespełnienie obowiązku doprowadzenia instalacji do obowiązujących wymagań, a w przypadku braku możliwości usunięcia niezgodności, wdrożenia w porozumieniu z właściwą jednostką Państwowej Straży Pożarnej alternatywnych zabezpieczeń.

²⁶¹ „SUPON” S.A. Zakład Usługowo-Handlowy O-Poznań. Badanie hydrantów w Stęszewie w 2022 r. przeprowadził „SUPON” S.A. Zakład Usługowo-Handlowy O-Leszno.

²⁶² Wymaganie określone w art. 64 ust. 3 ustawy - *Prawo budowlane*.

²⁶³ Specjalista ds. BHP w wyjaśnieniach z 22.03.2024 r. poinformowała, że „Protokołu z badania gaśnic i hydrantów z Zakładu Doświadczalnego w Pętrowie nie otrzymałam od kierownika ZD - M. Dudziaka, mimo moich próśb. ZD w Pętrowie posiadał innego specjalistę ds. bhp zatrudnionego z firmy zewnętrznej”.

- c. Niezgłoszeniu w 2022 r. do obowiązkowej, okresowej kontroli 3 hydrantów w Stęszewie - w 2022 r. zgłoszono 10 hydrantów, a 13 w 2023 r. Na właścicielu bądź użytkownika nieruchomości spoczywa obowiązek zgłoszenia urządzeń do okresowej kontroli²⁶⁴.
- d. Niewłaściwym sprawowaniu nadzoru nad prowadzonymi na zlecenie Instytutu okresowymi kontrolami instalacji przeciwpożarowej, poprzez akceptację prowadzonych badań w:
- Stęszewie na 10 zleconych do badania w 2022 r. hydrantów dla wszystkich wykazano identyczne wyniki. Biorąc pod uwagę, odległość hydrantu od źródła zasilania, drożność instalacji oraz różnice ciśnień pomiędzy pomiarami nierealne jest uzyskanie 10 takich samych wyników, co potwierdziły pomiary tych samych hydrantów przeprowadzone w 2023 r.
 - Poznaniu²⁶⁵ dla tych samych hydrantów wykazano w 2022 i 2023 r. identyczne wyniki - nieprawidłowość dokładniej opisana, na przykładzie obiektu budowlanego w Żyrardowie. Ponadto stwierdzono niejednołitą identyfikację hydrantów w dokumentach z ich badań. Wskazuje to, że nie zostały one dotychczas oznaczone, co jest niewłaściwe. Dla jednoznacznej identyfikacji hydrantów (np. na potrzeby monitorowania ich sprawności, bezspornego wskazania w dokumentacji inwestycyjnej), zasadnym jest ich skatalogowanie, nadanie im indywidualnych oznaczeń i posługiwanie się tymi oznaczeniami w dokumentacji.

3.2.2. Likwidacja środków trwałych

Instytut nie posiadał sformalizowanych zasad postępowania przy sprzedaży albo likwidacji zbędnego majątku trwałego. Poniższe ustalenia w zakresie likwidacji środków trwałych wskazują na potrzebę określenia przez Instytut sposobu oceny przydatności, szacowania wartości, sposobu dokumentowania postępowania, w tym wskazania jakie dokumenty, na którym etapie postępowania i przez kogo powinny zostać sporządzone albo zgromadzone.

Na stronie internetowej Instytutu, na której zamieszczane są inne ogłoszenia, nie publikowano ofert sprzedaży zbędnego majątku. Publikacja ogłoszeń o zamiarze sprzedaży zwiększyłaby transparentność działania Instytutu i gospodarowania majątkiem.

Nierzetelnie udokumentowanie likwidacji zbędnego majątku, w tym danych stanowiących podstawę podjętych decyzji - pomimo powszechnej dostępności:

- danych, na podstawie których można bezkosztowo i natychmiast zidentyfikować oferty podobnych urządzeń;
- urządzeń, dzięki którym można udokumentować stan techniczny likwidowanego majątku, w dokumentacji z likwidacji majątku brak było obiektywnych danych (np. zdjęć, ofert internetowych porównywalnych urządzeń), na podstawie których można by uzasadnić niekorzystne dla Instytutu zarządzanie tym wyposażeniem (np. złomowanie zamiast zaoferowania do sprzedaży). Brak było także dokumentacji, na podstawie której można by odtworzyć prace komisji likwidacyjnej, czy przeprowadzić analizę pozwalającą wyprowadzić wnioski, jakie zostały poczynione podczas kontrolowanych procesów likwidacji majątku. Kierownik Działu Finansowo-Księgowego wskazała²⁶⁶, że w przypadku gdy dany środek uległ uszkodzeniu i jest niezdatny do użytkowania likwidowany jest na podstawie:

²⁶⁴ Sprawozdanie z badania instalacji wodociągowej przeciwpożarowej z dn. 6.09.2022 r., Wyniki z badania instalacji wodociągowej przeciwpożarowej z dn. 13.09.2023 r.

²⁶⁵ Wyniki z badania instalacji wodociągowej przeciwpożarowej i prób szczelności węży hydrantowych z dn. 30.08.2022 r., Wyniki z badania instalacji wodociągowej przeciwpożarowej z dn. 21.08.2023 r.

²⁶⁶ Wiadomość elektroniczna z dn. 24.04.2024 r.

- ekspertyzy potwierdzającej, że jest niezdatny do użytkowania lub koszt naprawy przekracza zakup nowego sprzętu i
- protokołu komisji likwidacyjnej.

Należy zauważyć, że nie do każdego postępowania, w wyniku którego zełomowano środki trwały sporządzona została niezależna ekspertyza, a we wnioskach o likwidację i protokołach komisji likwidacyjnej udokumentowano wnioski i opinie autorów, bez ich poparcia obiektywnymi dokumentami i danymi.

Do szczegółowej analizy pobrano dokumentację zgromadzoną z likwidacji:

1. Ciągnik Ursus C360 3p²⁶⁷ - sprzedany w lutym 2022 r. kontrahentowi²⁶⁸ za kwotę 8 000,01 zł brutto. Wartość finansowa i podatkowa wykazana w formularzu *Likwidacja środka trwałego* to 15 002,00 zł. W postępowaniu:

- nierzetelnie oszacowano cenę sprzedaży likwidowanego środka – kontrola sprawdziła, że ceny ofertowe porównywalnych ciągników kształtowały się od 29 000 do 35 900 zł brutto;
- niegospodarnością była sprzedaż środka trwałego za mniej niż 30% najniższej występującej wówczas ceny ofertowej i około 50% jego wartości wg wyceny księgowej;
- nierzetelnie udokumentowano przeprowadzenie postępowania - w formularzu *Likwidacji środka trwałego* pomimo udokumentowania „orzeczenia komisji” w części należącej do komisji likwidacyjnej, nie wskazano składu tej komisji, ani nie udokumentowano podpisów jej członków, dodatkowo pomimo ceny sprzedaży istotnie niższej od wyceny księgowej i ofert rynkowych do akt sprawy nie dołączono żadnych obiektywnych danych lub dokumentów uzasadniających akceptację tak niskiej ceny sprzedaży.

Kupujący na rzecz Instytutu w 2022 r. świadczył usługi rolne o wartości 172 279,73 zł netto, a w 2023 r. 61 677,00 zł netto.

2. Ciągnik rolniczy Same Laser (przyjęty do eksploatacji w 2012 r.) - sprzedany w marcu 2022 r. za kwotę brutto 93 400,00 zł. W postępowaniu:

- nierzetelnie oszacowano cenę sprzedaży likwidowanego środka - wartość finansowa wykazana w formularzu *Historia środka* to 185 353,38 zł, a cena ofertowa porównywalnego ciągnika to 135 000 zł²⁶⁹;
- niegospodarnością była sprzedaż środka trwałego za mniej niż 70% najniższej występującej wówczas ceny ofertowej i za około 50% jego wartości wg wyceny księgowej.

3. Dmuchawa ssąco-tłocząca T207-1 (przyjęta do eksploatacji w 2010 r.) - sprzedana w lutym 2022 r. kontrahentowi za kwotę 4 000,01 zł brutto. W postępowaniu:

- nierzetelnie oszacowano cenę sprzedaży likwidowanego środka - wartość finansowa i podatkowa wykazana w formularzu *Likwidacja środka trwałego* to 11 088,00 zł, a cena ofertowa tego samego modelu dmuchawy, z tego samego roku produkcji to 10 500,00 zł²⁷⁰;
- niegospodarnością była sprzedaż środka trwałego za mniej niż 40% najniższej występującej wówczas ceny ofertowej i za niewiele ponad 30% jego wartości wg wyceny księgowej;
- nierzetelnie udokumentowano przeprowadzenie postępowania - w formularzu *Likwidacji środka trwałego* pomimo udokumentowania „orzeczenia komisji” w części należącej do

²⁶⁷ Ursus C360 3p, nr rej. PSR S 655, r. prod. 1988, nr ciągnika 629401.

²⁶⁸ PHU [redacted] (NIP: 7851661432).

²⁶⁹ W trakcie czynności kontrolnych sprawdzono ówczesne ceny z wykorzystaniem strony: https://www.otomoto.pl/maszyny-rolnicze/oferta/same-laser-3-160-klima-4x4-ID6GeOuR.html?_gl=1*1sbyzc8*_ga*NDY0MzE5ODEwLjE3MTE4MTcyMjc.*_ga_1MNBX75RRH*MTcxMTgxNzlyNi4xLjEuMTcxMTgxODU5MC4wLjAuMA

²⁷⁰ <https://archiwum.allegro.pl/oferta/dmuchawa-ssaco-tloczaca-pom-augustow-t-207-1-11-kw-i7384746435.html>

komisji likwidacyjnej, nie wskazano składu tej komisji, ani nie udokumentowano podpisów jej członków.

4. Telewizor Samsung A 656 52" (przyjęty do eksploatacji w 2009 r.) - zlikwidowany w styczniu 2021 r., na podstawie ekspertyzy²⁷¹ i orzeczenia komisji likwidacyjnej.

Uchybieniem był brak podpisu członka komisji likwidacyjnej w formularzu *Likwidacji środka trwałego*.

5. Maszyna dziewiarska Pfaff electronic 6000 (przyjęta do eksploatacji w 1999 r.) - zlikwidowana w marcu 2023 r., sprawozdanie z oględzin środków trwałych komisji likwidacyjnej. W postępowaniu podjęto decyzję o likwidacji środka trwałego, która była niecelowa. Biorąc pod uwagę, że urządzenia takie nadal są oferowane do sprzedaży, a cena ofertowa porównywalnej maszyny to 999 zł²⁷². Przy możliwości bezkosztowego zamieszczenia oferty sprzedaży na stronie internetowej Instytutu uzasadnionym było, przed podjęciem decyzji o likwidacji, opublikowanie oferty sprzedaży. Przy braku zainteresowania kupnem, komisja likwidacyjna miałaby kolejne obiektywne potwierdzenie dla podjęcia decyzji o złomowaniu urządzenia.

3.3. Sprzedaż nieruchomości.

Zasady sprzedaży nieruchomości zostały w Instytucie określone w *Zasadach gospodarowania nieruchomościami IWNiRZ-PIB w Poznaniu*²⁷³ obowiązujących od 9 maja 2023 r. Zasady te są zgodne z ustawą o instytutach oraz dokumentem *Działania nadzorcze Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wobec Instytutów Badawczych*.

Analizą objęto dokumentację z postępowań sprzedaży:

- a) lokali mieszkalnych wraz z lokalami (piwnicami) i nieruchomościami gruntowymi do nich przynależnymi, zlokalizowanymi w:
 - Białobrzeziu 8a lokal nr 2 - akt notarialny z dnia 14 listopada 2022 r.,
 - Białobrzeziu 8c lokal nr 1 - akt notarialny z dnia 15 listopada 2022 r.;
- b) prawa użytkowania wieczystego gruntów w Witaszycach i Witaszyczkach - akt notarialny z dnia 21 lutego 2022 r.

Na dokumentację złożyły się: operaty szacunkowe wraz z klauzulami, wnioski o dokonanie czynności prawnej, akty notarialne, karty *Historii środka*, *Formularze likwidacji środka trwałego*.

Kontrola wykazała nierzetelne udokumentowanie postępowania dotyczącego sprzedaży nieruchomości bądź prawa użytkowania wieczystego do nieruchomości - pomimo ponowienia²⁷⁴ przez kontrole próśb o przekazanie:

- dokumentów z prac komisji likwidacyjnej bądź przetargowej w przypadku postępowania opisanego powyżej w lit. b,
- materiałów przekazanych Radzie Naukowej celem zaopiniowania sprzedaży prawa użytkowania wieczystego gruntów w Witaszycach i Witaszyczkach oraz uchwały Rady Naukowej w sprawie sprzedaży,
- informacji, w przypadku braku powyższych dokumentów, o przyczynach ich braku, opisu przebiegu procesu sprzedaży wymienionych nieruchomości przez osoby w nim uczestniczące, ze wskazaniem kto (imię, nazwisko, stanowisko) jakie czynności realizował w procesie likwidacji,

²⁷¹ Ekspertyza z dn. 18.01.2022 r. pracownika Setapp Sp. z o.o.

²⁷² W trakcie czynności kontrolnych sprawdzono ówczesne ceny z wykorzystaniem strony: <https://allegrolokalnie.pl/oferta/m-dziewiarska-pfaff-electronic-6000-system-passap>

²⁷³ Zasady wprowadzone zarządzeniem Dyrektora Instytutu nr 32/2023 z dn. 9.05.2023 r.

²⁷⁴ Pytania skierowane przez kontrolujących w dn. 9.04.2024 r., ponowione w dn. 23.04.2024 r.

do czasu zakończenia kontroli przekazano spośród tych dokumentów jedynie *Protokół z przebiegu pisemnego przetargu* prawa użytkowania wieczystego gruntów w Witaszycach i Witaszyczkach. Pozostałych dokumentów, ani informacji, o które zwróciła się kontrola, nie udostępniono. Tym samym zaistniały fakt został potraktowany jako brak w Instytucie wymaganej dokumentacji oraz odmowę udostępnienia informacji w związku z prowadzoną kontrolą.

3.4. Gospodarność i celowość korzystania z nieruchomości

3.4.1. Zarządzenie nieruchomościami

- Instytut jest właścicielem m.in. budynku biurowo-usługowego o powierzchni użytkowej 1 959 m², posadowionego w centrum Żyrardowa, przy ul. 1 Maja 41b, na nieruchomości gruntowej, do której Instytut posiada prawo użytkowania wieczystego²⁷⁵.

W kontrolowanym okresie:

najem	stan na dzień:			
	31.12.2021 r.	31.12.2022 r.		31.12.2023 r.
pow. wynajęta	35,9%	33,5%		28%
wynik (zł)	-6 951,57	-102 313,10		-161 192,42
przychody (zł)	291 618,71	252 161,50		245 935,44
koszty (zł)	298 570,28	354 474,60		407 127,86
w tym: media ²⁷⁶	36,7%	39%	↑ 26,7%	45,8% ↑ 34,3%
utrzymanie ²⁷⁷	45,6%	37%	↓ 3,8%	31,9% ↓ 0,98%
amortyzacja	7,7%	6,5%	0%	5,7% 0%
podatki i ubezpieczenia ²⁷⁸	9,5%	16,3%	↑ 102,7%	14,9% ↑ 5,53%
inne ²⁷⁹	0,5%	1,2%	↑ 294,5%	1,7% ↑ 78,4%

Głównymi przyczynami straty poniesionej w kontrolowanym okresie na wynajmie były:

- około 30% zagospodarowanie nieruchomości;
- istotny w 2022 r. i 2023 r. wzrost podatku od nieruchomości, kosztów energii cieplnej, elektrycznej, sprzątnia i dozoru mienia.

Biorąc pod uwagę deklarowaną w Instytucie nieprzydatność obiektu do prowadzenia działalności statutowej, odległość od innych lokalizacji, w których Instytut prowadzi działalność, podejmowano kilkukrotne próby sprzedaży nieruchomości.

Obiekt znajduje się w atrakcyjnej części miasta - w centrum, przy jednym z głównych ciągów komunikacyjnych. Stawka najmu, w porównaniu ze stawkami w okolicznych nieruchomościach w kontrolowanym okresie była poniżej średniej.

Analiza przedstawionych do kontroli danych wykazała:

- niegospodarne i niecelowe zarządzanie obiektem - elewacja budynku została poddana modernizacji, jednak brak właściwej, systematycznej konserwacji i niezwłocznego usuwania drobnych usterek eksploatacyjnych spowodował degradację wykonanych prac;
- nierzetelne usuwanie bądź nieusuwanie usterek spowodowało, że zewnętrzny stan techniczny i wizualny budynku, uszkodzone i niebezpieczne wejścia do niego, nie stanowią pozytywnej wizytówki potencjalnych najemców, a tym samym zniechęcają do zainteresowania ofertami wynajmu czy sprzedaży, niwecząc starania o pozyskanie nowych

²⁷⁵ Nieruchomość gruntowa, dla której prowadzona jest księga wieczysta KW Nr PL1Z/00044226/2.

²⁷⁶ Energia elektryczna i ciepła, woda, ścieki, wywóz nieczystości.

²⁷⁷ Środki czystości, dozór i monitoring, materiały i drobne naprawy, sprzątnia i inne wynagrodzenia (w tym ZUS), administrowanie, przeglądy.

²⁷⁸ Podatek od nieruchomości, wieczyste użytkowanie, pozostałe opłaty, ubezpieczenie.

²⁷⁹ Usługi telekomunikacyjne, pocztowe, ogłoszenie dot. sprzedaży, aktualizacja operatu.

najemców i eliminując przesłanki uzasadniające podwyższenie stawek za najem nieruchomości.

2. W skład nieruchomości Instytutu przy ul. Mosińskiej 8 w Stęszewie wchodziła była hala produkcyjna, która w pierwszej dekadzie XXI w. uległa spaleni²⁸⁰.

Pozostałości po hali:

- zajmują około 1 250 m², co stanowi około 11% powierzchni nieruchomości gruntowej i około 20% powierzchni zabudowy obiektów budowlanych posadowionych na tej nieruchomości.
- to ceglane, częściowo otynkowane ściany wewnętrzne i zewnętrzne, o wysokości do około 4 m. Ich spękania wskazują na istotne zagrożenie odrywania się i spadania luźnych fragmentów muru, szczególnie z górnych części tych ścian. Obiekt zabezpieczony jest przed wejściem do środka, jednak ruchome części ścian zewnętrznych mogą stanowić zagrożenie także dla osób przebywających w jego otoczeniu;
- stanowią zagrożenie dla osób bądź mienia przemieszczanego ciągami komunikacyjnymi przebiegającymi wzdłuż ścian hali - wyznaczenie i wyłączenie z użytkowania stref bezpieczeństwa z 2 stron hali istotnie ograniczy możliwość przemieszczania się, a w przypadku pojazdów mechanicznych uniemożliwi komunikację i dostęp od strony ul. Mosińskiej między innymi do magazynów;
- wewnątrz wykorzystywane są jako parking dla maszyn rolniczych i przyczep do ciągnika oraz jako skład złomu. Tym samym obiekt zabezpieczony jest jedynie wewnątrz i wyłącznie przed osobami postronnymi. Pracownicy nadal mogą przebywać w zasięgu spadających fragmentów muru.

Niegospodarnym i niecelowym jest nieusunięcie pogorzeliska i nieprzywrócenie terenu do pełnego wykorzystania, jak również przechowywanie majątku Instytutu wewnątrz budynku w takim stanie.

Nie podjęto działań w zakresie ew. sprzedaży cegły z pozostałości po murze.

3.4.2 Najem i dzierżawa nieruchomości Instytutu

Weryfikacją rzetelności gospodarowania nieruchomościami własnymi Instytutu objęto umowy ich najmu i dzierżawy²⁸¹.

Analiza akt spraw najmu i dzierżawy nieruchomości wykazała nierzetelne dokumentowanie postępowań - pełną dokumentację dla objętych kontrolą postępowań stanowią wyłącznie umowy i aneksy do nich jeśli były zawarte. W Instytucie nie była dostępna dokumentacja umożliwiająca odtworzenie przebiegu spraw, w tym istotnych czynności w postępowaniu lub zawierająca źródłowe dane stanowiące podstawę i uzasadnienie dla podjętych decyzji, takich jak dane z rozeznania rynku, szacowania stawek najmu bądź dzierżawy, czy z negocjacji warunków umowy. Nie była dostępna także dokumentacja z postępowań, w wyniku których wyłoniono najemców bądź dzierżawców. Nie są też znane zasady szacowania wartości tych umów, niezależnie kiedy zostały one zawarte. Ponadto w poszczególnych umowach stwierdzono:

1. Umowy dzierżawy gruntów z zabudowaniami gospodarczymi i budowlanymi służącymi do produkcji rolnej zawarte na czas nieokreślony z:

²⁸⁰ Informacja przekazana przez Radcę Prawnego w wiadomości elektronicznej z dn. 24.05.2024 r.

²⁸¹ Próba losowa, składająca się z 10 (15,9%) umów z 63 obowiązujących w kontrolowanym okresie. Wszystkie opisano w ramach niniejszego badania.

- [REDAKCYJNA] - obowiązująca od 6 kwietnia 2001 r.²⁸²;
- współnikami Gospodarstwa Rolnego BKP s.c. - obowiązująca od 11 maja 2001 r.²⁸³.

Stwierdzono:

- a) niesposobienie ich zapisów, a także niesposobne administrowanie nieruchomością, poprzez zaniechanie aktualizacji czynszu od 2018 r. - w umowie uregulowano możliwość zmiany wysokości czynszu dzierżawnego po upływie każdych trzech lat²⁸⁴; ostatnia zmiana wysokości czynszu weszła w życie od dnia 1 stycznia 2018 r.²⁸⁵ - Radca Prawny poinformował²⁸⁶ o braku w Instytucie dokumentacji wskazującej na monitorowanie aktualności stawek czynszu dla tych umów w kontrolowanym okresie - wyjaśnienie wskazuje także na nierzetelne dokumentowanie czynności związanych z realizacją umowy;
 - b) niecelowe i niesposobne działanie polegające na nieegzekwowaniu zobowiązań ciążących na dzierżawcach, których zobowiązano do przedstawienia wydzierżawiającemu na piśmie do dnia 28 lutego każdego, kolejnego roku informacji o wykonanych w poprzednim roku remontach obiektów budowlanych, z podaniem rodzaju prac i poniesionych kosztów²⁸⁷ - Radca Prawny poinformował²⁸⁸, że dzierżawcy nie przekazali informacji o wykonaniu remontów i poniesieniu kosztów. Świadczy to też o braku nadzoru nad realizacją umowy i eksploatacją nieruchomości przez dzierżawców;
 - c) nierzetelne sprawowanie nadzoru nad wywiązywaniem się przez dzierżawców z nałożonego na nich obowiązku konserwacji i remontów przedmiotu dzierżawy - zobowiązano dzierżawców do dokonywania konserwacji i remontów budynków i budowli oraz urządzeń wchodzących w skład przedmiotu dzierżawy, z częstotliwością wynikającą z zasad ich prawidłowego użytkowania²⁸⁹. Kontrola zwróciła się o opisanie sposobu weryfikacji tego wymagania i przedstawienie dokumentacji z tej weryfikacji. Radca Prawny poinformował, że realizację zobowiązania monitorowano poprzez przekazywane przez dzierżawców informacje w zakresie okresowych przeglądów technicznych budynków. W odniesieniu do nieruchomości dzierżawionych przez Gospodarstwo Rolne BKP s.c. 27 września 2023 r. dokonano wizji lokalnej w Wojciechowie i nie stwierdzono niezgodności w zakresie utrzymania nieruchomości. Nie przedstawiono dokumentacji potwierdzającej przekazane informacje, co wskazuje na nierzetelne sprawowanie nadzoru i dokumentowanie zdarzeń wynikających z realizacji umowy.
- Należy zaznaczyć, że nieruchomości od 23 lat są wykorzystywane przez dzierżawców do prowadzenia działalności rolnej. Brak przez kilka lat jakichkolwiek informacji o prowadzonych remontach majątku Instytutu już powinien być podstawą do weryfikacji sposobu wypełnienia powyższych zobowiązań. Ponadto zarówno wywiązywanie się z wymagań określonych w umowie, jak i weryfikacja spełnienia nałożonych obowiązków powinny zostać udokumentowane. Obecnie do wyegzekwowania niepogorszonego stanu nieruchomości można wykorzystać jedynie pamięć pracowników, o ile są jeszcze

²⁸² Umowa z dn. 6.04.2021 r. na użytkowanie 493,5 ha gruntów z zabudowaniami gospodarczymi i budowlanymi służącymi do produkcji rolnej Zakładu Doświadczalnego w Sielcu Starym. Umowa zmieniona 11 aneksami kolejno z dn.: 25.11.2002 r., 30.03.2007 r., 30.12.2008 r., 19.05.2009 r., 18.04.2011 r., 17.04.2012 r., 6.07.2012 r., 14.02.2013 r., 11.12.2014 r., 9.11.2017 r., 12.03.2020 r.

²⁸³ Umowa z dn. 11.05.2001 r. na użytkowanie 211,11 ha gruntów z zabudowaniami gospodarczymi i budowlanymi służącymi do produkcji rolnej Zakładu Doświadczalnego w Wojciechowie. Umowa zmieniona 5 aneksami kolejno z dn.: 13.04.2007 r., 28.11.2011 r., 29.12.2014 r., 18.12.2017 r., 12.03.2020 r.

²⁸⁴ Zapis zamieszczony w § 15 ust. 7 umowy, w brzmieniu obowiązującym od 1.01.2015 r.

²⁸⁵ Aneks nr 10 z dn. 9.11.2017 r.

²⁸⁶ Wiadomość elektroniczna z dn. 19.04.2024 r.

²⁸⁷ Zobowiązanie określone w § 5 ust. 3 pkt 7 umów.

²⁸⁸ Wiadomość elektroniczna z dn. 5.06.2024 r.

²⁸⁹ Zobowiązanie określone w § 7 ust. 2 umów.

w Instytucie zatrudnieni. W przypadku konieczności dochodzenia swoich praw na drodze sądowej Instytut nie ma dowodów, które mógłby na poparcie swojego stanowiska przedstawić w takim postępowaniu. Podważa to celowość sporządzania i przechowywania fragmentarycznej dokumentacji. Jak wskazują przekazane przez Radcę Prawnego informacje, wnioski z błędów lat wcześniejszych w zakresie dokumentowania nie zostały wyciągnięte także podczas zadeklarowanych wizji lokalnych przeprowadzonych w 2023 r., których pracownicy, poza swoim oświadczeniem, nie mogli udowodnić wyników tych oględzin.

2. Umowy najmu lokalu mieszkalnego zawarte z [REDAKOWANE]²⁹⁰, obowiązujące kolejno od 30 kwietnia 2015 r. W umowie z dnia:

- 30 kwietnia 2015 r. cena najmu została określona na 2,50 zł/m² lokalu, a dodatkowo najmująca zobowiązała się do spłaty należności obciążających lokal. W umowie z 10 października 2017 r. zmieniono wartość czynszu na 4 zł/m² i od tamtego czasu stawka nie była aktualizowana. Stanowi to niegospodarne zarządzanie nieruchomością, a jednocześnie wskazuje na naruszenie dyscypliny finansów publicznych²⁹¹. Wynajmująca nie jest, ani nie była pracownikiem Instytutu ani osobą spokrewnioną z pracownikiem. W okazanej dokumentacji nie stwierdzono informacji uzasadniających odstąpienie od aktualizacji czynszu. Nie ma zatem przesłanek, które mogłyby ewentualnie uzasadniać preferencyjne stawki czynszu. Potwierdza to niegospodarne zarządzanie nieruchomością. Radca Prawny oraz Kierownik Działu TI poinformowali²⁹², że wartość czynszu nie była aktualizowana, gdyż lokal przeznaczony był do sprzedaży, ustalając wartość czynszu uwzględniane były miejscowe ceny najmu lokali komunalnych. Wyjaśnienie to w zakresie szacowania wartości nie znajduje potwierdzenia w zgromadzonej w Instytucie dokumentacji w tej sprawie i wskazuje na nierzetelne dokumentowanie czynności w sprawie. Co do przeznaczenia lokalu do sprzedaży, w aneksach do umowy obowiązujących od 3 września 2020 r. do 30 grudnia 2022 r. zawarte były zapisy zabezpieczające uprawnienia Instytutu, w związku z planowaną sprzedażą, jednak od 30 grudnia 2022 r. zapisy te wycofano. Niemniej należy mieć na uwadze niecelowość decyzji o braku aktualizacji ceny najmu z powodu planowanej sprzedaży. Przez tę decyzję wpływy do Instytutu z tytułu realizacji przedmiotowej umowy są od 6 lat nieadekwatne i niemonitorowane w Instytucie. Zaniechanie aktualizacji czynszu ze względu na planowane lecz nierealizowane czynności jest działaniem niegospodarnym;
- 10 października 2017 r. w § 6 ust. 3 zobowiązano najemcę do zwrotu lokalu po zakończeniu realizacji umowy w stanie niepogorszym ponad normalne zużycie wynikające z prawidłowej eksploatacji. Nierzetelne dokumentowanie postępowania, w tym nieudokumentowanie stanu mieszkania przy jego przekazaniu najemcy, uniemożliwiające porównanie stanu przy przekazywaniu ze stanem przy zdawaniu spowodowało, że wprowadzenie do umowy zobowiązania w § 6 ust. 3 było niecelowe, bezprzedmiotowe i nieegzekwowalne.

3. Umowa najmu mieszkania zawarta na czas nieokreślony z [REDAKOWANE]²⁹³, obowiązująca od 1 lipca 2016 r. Z umowy wynika, że:

²⁹⁰ Umowa z dn. 30.04.2015 r. na najem lokalu mieszkalnego o powierzchni użytkowej 31,40 m² w Białobrzeziu, zmieniona umową z dn. 10.10.2017 r. na najem tego samego lokalu – umowa w zakresie terminu jej obowiązywania zmieniona 10 aneksami kolejno z dn.: 30.09.2020 r., 31.12.2020 r., 30.06.2021 r., 30.12.2021 r., 21.06.2022 r., 30.12.2022 r., 31.03.2023 r., 3.07.2023 r., 29.09.2023 r., 2.01.2024 r.

²⁹¹ Wymaganie określone w art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

²⁹² Wiadomości elektroniczne odpowiednio z dn. 19 i 23.04.2024 r.

²⁹³ Umowa z dn. 1.07.2016 r. najmu lokalu mieszkalnego o powierzchni 60 m², znajdującego się w Słężewie.

- w wynajmowanym lokalu dostępny był gaz, energia elektryczna, bieżąca woda, kanalizacja, a koszty korzystania z tych usług ponosił najemca - nie określono natomiast w jaki sposób najemca będzie się rozliczał za wykorzystane media, w tym nie określono ich cen. Jest to tym istotniejsze przy znacznie zmieniających się cenach tych mediów po 2020 r. Wskazuje to na nierzetelne przygotowanie i przeprowadzenie postępowania na najem mieszkania oraz niegospodarne zarządzanie nieruchomością a jednocześnie wskazuje na naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Radca Prawny poinformowała, że w aktach sprawy brak jest dokumentów, na podstawie których oszacowano wysokość czynszu oraz opłat za wodę, ścieki, gaz i energię elektryczną. Potwierdza to także nierzetelne dokumentowanie czynności w sprawie i niecelowość tworzenia i przechowywania wybiórczej dokumentacji;
- instalacja wyciągowa będzie okresowo sprawdzana przez kominiarza wezwanego przez najemcę. Na prośbę kontroli o przedstawienie dokumentów potwierdzających weryfikację wypełniania przez najemcę tego zobowiązania Radca Prawny oraz Kierownik Działu TI przedstawili: *Protokół z okresowej kontroli przewodów kominowych*²⁹⁴ przeprowadzonej na zlecenie Instytutu, a nie najemcy, w 2023 r. w Stęszewie, w budynku przy ul. Poznańskiej 16, to jest sąsiednim w stosunku do przedmiotu najmu (Mościńska 2). Tym samym brak było w kontrolowanym okresie weryfikacji wypełnienia przez najemcę nałożonego na niego obowiązku, a koszty realizacji zobowiązania nałożonego na najemcę pokrywał Instytut, co było działaniem niecelowym i niegospodarnym. Jest to tym istotniejsza nieprawidłowość, że dotyczy instalacji wentylacyjnej, mającej bezpośredni wpływ na życie i zdrowie najemcy oraz na bezpieczeństwo majątku Instytutu.

Z dokumentacji sprawy wynika, że od zawarcia umowy, pomimo znacznych zmian kosztów mediów oraz dóbr i usług ceny za korzystanie z lokalu i mediów nie były aktualizowane, co było postępowaniem niegospodarnym i nierzetelnym. W Instytucie nie było dokumentacji wskazującej na prowadzenie rozeznania rynku i analizy aktualności stawek, co potwierdza nierzetelne prowadzenie dokumentacji. Kierownik Działu TI potwierdził, że dotychczas stawka czynszu nie była zmieniana i pozostaje na poziomie 5,12 zł/m².

Niezamieszczenie w umowie zapisów zabezpieczających interesy Instytutu, a zobowiązujących najemcę do troski o powierzone mienie Instytutu np. zobowiązujące do zwrotu lokalu w stanie niepogorszonym względem otrzymanego bądź zastrzegającego możliwość rozwiązania umowy przy stwierdzeniu dewastacji bądź działania na szkodę mienia potwierdza jej nierzetelne przygotowanie. Pozytywnego zauważenia natomiast wymaga zapis umożliwiający wypowiedzenie umowy w przypadku niewłaściwego zachowania najemcy będącego uciążliwym dla korzystających z innych, sąsiednich lokali.

4. Umowa najmu mieszkania zawarta bezterminowo z ██████████²⁹⁵, obowiązująca od 1 sierpnia 2019 r. Z umowy wynika, że:

- w wynajmowanym lokalu dostępny był gaz, energia elektryczna, bieżąca woda, kanalizacja, a koszty korzystania z tych usług ponosił najemca - określono sposób rozliczenia za energię cieplną (ryczałt 275,52 zł/m-c) i elektryczną (ryczałt 6,15 zł/m-c), nie określono natomiast w jaki sposób najemca będzie się rozliczał za wodę, ścieki i gaz. Wskazuje to na nierzetelne przygotowanie i przeprowadzenie postępowania na najem mieszkania oraz niegospodarne zarządzanie nieruchomością. Radca Prawny poinformowała, że w aktach sprawy brak jest dokumentów, na podstawie których oszacowano wysokość czynszu oraz opłat za wodę,

²⁹⁴ Protokół nr 388/2023 z dn. 19.07.2023 r. sporządzony przez Mistrza Kominiarskiego ██████████ (upr. nr 392).

²⁹⁵ Umowa z dn. 1.08.2019 r. na najem lokalu mieszkalnego o powierzchni 32 m², w Stęszewie przy ul. Poznańskiej 16.

ścieki, gaz i energię elektryczną. Potwierdza to także nierzetelne dokumentowanie czynności w sprawie;

- instalacja wyciągowa będzie okresowo sprawdzana przez kominiarza wezwanego przez najemcę. Na prośbę kontroli o przedstawienie dokumentów potwierdzających weryfikację wypełniania przez najemcę tego zobowiązania Radca Prawny oraz Kierownik Działu TI przedstawili *Protokół z okresowej kontroli przewodów kominowych*²⁹⁶ przeprowadzonej na zlecenie Instytutu, a nie najemcy, w 2023 r. Tym samym w kontrolowanym okresie koszty realizacji zobowiązania nałożonego na najemcę pokrywał Instytut, co było działaniem niecelowym i niegospodarnym.

Z dokumentacji sprawy wynika, że od zawarcia umowy, pomimo znacznych zmian kosztów mediów oraz opłat za korzystanie z lokalu i mediów nie były aktualizowane. Czynsz za najem lokalu według opisywanej umowy do dnia kontroli był równy 5,63 zł/m²/m-c plus koszty energii cieplnej 275,52 zł/m-c i elektrycznej 6,15 zł/m-c. Brak aktualizacji był działaniem niegospodarnym. W Instytucie nie było dokumentacji wskazującej na prowadzenie rozeznania rynku i analizy aktualności stawek. Potwierdza to nierzetelne dokumentowanie przebiegu czynności w sprawie oraz brak rzetelnego nadzoru nad realizacją umowy i nad gospodarowaniem nieruchomością.

W umowie nie zamieszczono zapisów zabezpieczających interesy Instytutu, a zobowiązujące najemcę do troski o powierzone mienie Instytutu (np. zobowiązujące do zwrotu lokalu w stanie nie pogorszonej względem otrzymanego bądź zastrzegającego możliwość rozwiązania umowy przy stwierdzeniu dewastacji bądź działania na szkodę mienia), co potwierdza jej nierzetelne przygotowanie. Właściwym jest natomiast zapis umożliwiający wypowiedzenie umowy w przypadku niewłaściwego zachowania najemcy będącego uciążliwym dla korzystających z innych, sąsiednich lokali.

5. Umowa wspólnego użytkowania gruntów zawarta z [REDAKTOWANO]²⁹⁷ - umowa obejmuje 5 sezonów począwszy od sezonu 2021/2022. Określono w niej zmienną kwotę należną Instytutowi z tytułu udziału w dochodzie w poszczególnych latach. Biorąc pod uwagę długość umowy, zmienność rynkową, jaka może w tym okresie wystąpić nie zawarto w umowie zapisów umożliwiających renegotiację wysokości udziału w dochodzie. Nie określono także żadnych przesłanek umożliwiających odstąpienie od umowy, a jedynie wskazano, że nieterminowe płatności bądź brak wypłaty udziału w dochodzie będzie przyczyną odmowy zawarcia kolejnej umowy bądź wykluczenie z kolejnego postępowania przetargowego. Wskazuje to na nierzetelne przygotowanie umowy i niegospodarne zarządzanie mieniem Instytutu. Kontrola zauważając potrzebę dzierżawcy stabilności znanych z wyprzedzeniem warunków dzierżawy, niemniej Instytut zobowiązany jest do celowego, racjonalnego i gospodarnego dysponowania powierzonym mu majątkiem, a to zobowiązuje do uwzględnienia w umowach postanowień zabezpieczających jego interesy, tym samym interesy Ministra RiRW, przez co Skarbu Państwa.
6. Umowy najmu części zabudowanych nieruchomości gruntowych zawarte na czas nieokreślony z:
 - [REDAKTOWANO], obowiązująca od 21 stycznia 2022 r.²⁹⁸;
 - [REDAKTOWANO] i [REDAKTOWANO], obowiązująca od 21 lutego 2022 r.²⁹⁹,w których w:

²⁹⁶ Protokół nr 388/2023 z dn. 19.07.2023 r. sporządzony przez Mistrza Kominarskiego [REDAKTOWANO] (upr. nr 392).

²⁹⁷ Umowa z dn. 1.09.2021 r. (L. dz. 3172/2021) na użytkowanie 6,2 ha gruntów rolnych Zakładu Doświadczalnego w Kolnicy.

²⁹⁸ Umowa z dn. 21.01.2022 r. na użytkowanie części zabudowanej nieruchomości gruntowej Zakładu Doświadczalnego w Kolnicy.

²⁹⁹ Umowa z dn. 21.02.2022 r. na użytkowanie części zabudowanej nieruchomości gruntowej Zakładu Doświadczalnego w Kolnicy.

§ 2 ust. 2 zapisano uprawnienie do waloryzacji czynszu raz w roku o wskaźnik wzrostu cen towarów konsumpcyjnych i usług za rok poprzedzający - Radca Prawny przedstawiła pisma z 22 stycznia 2024 r., w których poinformowano dzierżawców o wzroście stawki czynszu najmu w 2024 r. o 11,4% to jest o wskaźnik za 2023 r. Należy zaznaczyć, że wskaźnik za 2022 r. wynosił 14,4%, czego nie uwzględniono w waloryzacji czynszu, nie zmieniając jego wartości w 2023 r. Brak aktualizacji czynszu w 2023 r. był działaniem niegospodarnym;

§ 7 zobowiązano najemców do utrzymywania nieruchomości w stanie niepogorszonym - Radca Prawny poinformowała, że 21 kwietnia 2023 r. dokonano wizji lokalnej w Kolnicy i nie stwierdzono niezgodności w zakresie utrzymania obiektów. Do informacji nie dołączono jednak dokumentacji, które by je potwierdziły. Brak dokumentacji z weryfikacji wywiązania się najemcy z obowiązków określonych w umowie potwierdza nierzetelne dokumentowanie prowadzonych czynności w sprawie.

Należy zaznaczyć, że zarówno wywiązanie się z wymagań określonych w umowie, jak i weryfikacja spełnienia nałożonych obowiązków powinny zostać udokumentowane. Obecnie do wyegzekwowania niepogorszonego stanu nieruchomości można wykorzystać jedynie pamięć pracowników, o ile jeszcze są zatrudnieni w Instytucie. Jednak w przypadku konieczności przeprowadzenia postępowania dowodowego Instytut nie dysponuje zasobami umożliwiającym udowodnienie dochodzenie własnych racji. Powoduje to niecelowość sporządzania i przechowywania fragmentarycznej dokumentacji.

W umowach wskazano, że przedmiotem najmu są części nieruchomości, nie doprecyzowano jednak które, jaka jest ich powierzchnia, ani nie zamieszczono planów, na których uwidoczniono by przedmioty umów. W protokole przekazania dla umowy zawartej z [REDAKTOWANE] nie wypełniono pozycji, w której należało wpisać powierzchnię wynajmowanej nieruchomości. Powyższe potwierdza nierzetelne sporządzenie umów. Dla żadnej z tych umów nie zabezpieczono (np. poprzez dokumentację fotograficzną) stanu nieruchomości przy przekazaniu najemcom. Sytuacja taka utrudnia dochodzenie uprawnień Instytutu z tytułu zapisów przywołanego powyżej § 7 umowy, jak również utrudnia monitorowanie stanu technicznego majątku powierzonego najemcom.

7. Umowa najmu lokalu zawarta z pracownikiem [REDAKTOWANE]³⁰⁰ na czas świadczenia z tytułu umowy o pracę w Instytucie, obowiązująca od 6 września 2022 r. W umowie nie określono zasad waloryzacji czynszu, co powoduje, że została przygotowana w sposób nierzetelny, a niezabezpieczenie w umowie prawa Instytutu do aktualizacji czynszu to niegospodarne zarządzaniem mieniem Instytutu. Najemca zobowiązany jest do pokrywania kosztów energii elektrycznej, gazu, wody i gospodarowania odpadami komunalnymi we własnym zakresie.

Kierownik Działu TI potwierdził³⁰¹, że stawka czynszu od zawarcia umowy nie uległa zmianie i wynosi 6,41 zł/m² brutto. Radca Prawny poinformowała, że w aktach sprawy brak było dokumentacji, na podstawie której oszacowano stawkę czynszu bądź wysokość opłat za media, niemniej aktualnie warunki umowy podlegają okresowym przeglądom określonym w *Zasadach gospodarowania nieruchomościami Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich - PIB*. Brak odnotowania w aktach sprawy wykonanych czynności potwierdza nierzetelne dokumentowanie przygotowania i nadzorowania przebiegu realizacji umowy.

³⁰⁰ Umowa z dn. 6.09.2022 r. na najem lokalu o powierzchni 42,5 m², na terenie Zakładu Doświadczalnego w Pętkowie.

³⁰¹ Wiadomość elektroniczna z dn. 23.04.2024 r.

Kierownik Zakładu Agrotechniki Roślin Użytkowych poinformowała³⁰², że wynajęcie lokalu pomogło w pozyskaniu najemcy do pracy w Instytucie. Pracownik ma wyższe wykształcenie i jest absolwentem kierunku pożądanego do pracy w Instytucie. Jako absolwent i obcokrajowiec miał trudności z zakwaterowaniem na warunkach wolnorynkowych. Jednocześnie Instytut nie był w stanie pozyskać z rynku pracy osoby z przygotowaniem zawodowym najemcy do pracy w Pętowie. Najemca mieszkając na terenie Zakładu Doświadczalnego zobowiązał się do doglądania terenu pracodawcy i pilnowania ogrzewania budynku.

Kontrola dostrzega ograniczenia organizacyjne i zobowiązania wynikające z mieszkania na terenie Zakładu Doświadczalnego, podobnie jak i nakład pracy, do której zobowiązał się najemca. Niemniej dodatkowe świadczenia ze strony najemcy, wpływające na wysokość stawki czynszu, powinny być określone w umowie najmu. W innym przypadku każdorazowo będą wymagały składania wyjaśnień i udowadniania świadczenia dodatkowej pracy przez najemcę. W ocenie kontroli, w przypadku opisywanej umowy zasadne jest przeprowadzanie cyklicznych aktualizacji stawki czynszu, podczas których uwzględniane byłoby dotychczasowe wywiązywanie się najemcy z podjętych przez niego zobowiązań, wynikających z mieszkania na terenie pracodawcy. Niewątpliwie na korzyść najemcy przemawia, że jest pracownikiem Instytutu i w opinii kontroli, to przede wszystkim w celu ułatwienia pozyskania pracowników bądź zatrzymania pracowników w Instytucie powinno służyć utrzymywanie lokali mieszkalnych w zasobach jednostki.

8. Umowa najmu samodzielnego lokalu użytkowego zawarta na czas nieokreślony z [REDAKOWANE], obowiązująca od 1 listopada 2022 r.³⁰³, w której w:

§ 6 ust. 3 i 4 zobowiązano najemcę do utrzymywania stanu technicznego lokalu i instalacji oraz urządzeń będących w lokalu, w tym do dokonywania wszystkich bieżących napraw. Kontrola zwróciła się o udostępnienie dokumentacji dotyczącej dotychczas przeprowadzonych napraw oraz dokumentacji z weryfikacji wywiązywania się najemcy z tego obowiązku - Radca Prawny poinformowała, że nie było potrzeb dokonywania napraw, nie przedstawiając jednak dokumentacji z weryfikacji wywiązywania się najemcy z tego obowiązku, co wskazuje na brak takiego monitorowania i nierzetelne dokumentowanie czynności w sprawie;

§ - 7 ust. 6 i 8 zapisano uprawnienie do waloryzacji czynszu raz w roku o wskaźnik wzrostu cen towarów konsumpcyjnych i usług oraz podwyższenia czynszu, w przypadku wzrostu kosztów eksploatacji lub innych czynników wpływających na koszt eksploatacji obiektu;

- 8 ust. 4 wskazano, że w kolejnych latach zostanie oszacowana wysokość *Opłaty eksploatacyjnej*;

Radca Prawny poinformowała, że budynek przeznaczony był do sprzedaży i nie podejmowano działań związanych ze wzrostem czynszu. Należy jednak mieć na uwadze niecelowość decyzji o braku aktualizacji ceny najmu z powodu planowanej sprzedaży, przez co wpływy do Instytutu z tytułu realizacji przedmiotowej umowy są od 2 lat nieadekwatne. Pomimo istotnych wzrostów cen oraz wahań kosztów eksploatacji nieruchomości, a także wynikających z umowy uprawnień do ich zmiany, czynszu ani *Opłaty eksploatacyjnej* dotychczas nie aktualizowano. Przeznaczenie budynku do sprzedaży, tym bardziej, że Instytut nie uzyskał zgody Ministra RiRW na sprzedaż, nie uzasadnia bieżącego, niegospodarnego zarządzania. Podobną decyzję podjęto w przypadku umowy najmu

³⁰² Wiadomość z dn. 24.04.2024 r.

³⁰³ Umowa z dn. 25.10.2022 r. na najem lokalu o powierzchni użytkowej 49 m², w budynku Instytutu w Żyrardowie.

opisanej powyżej w punkcie 2, gdzie nieruchomość planowana jest do sprzedaży od 4 lat, przy czym czynsz nie jest łącznie aktualizowany od 2018 r.

Zaniechanie aktualizacji czynszu ze względu na planowane lecz nierealizowane czynności jest działaniem niegospodarnym, a jednocześnie wskazuje na naruszenie dyscypliny finansów publicznych;

§ 12 ust. 1 i 3 zobowiązano najemcę do zwrotu w stanie niepogorszonym lokalu po wygaśnięciu lub wypowiedzeniu umowy, w przypadku pogorszenia stanu lokalu najemca zobowiązany jest do zapłaty określonej w umowie kary, podczas gdy przekazując lokal najemcy nie udokumentowano jego stanu w sposób zapewniający jego porównanie przy przekazywaniu i przy zdawaniu - Radca Prawny w odpowiedzi na pytanie kontrolujących przesłała *Protokół zdawczo-odbiorczy wynajmowanego lokalu*, w którym potwierdzono przekazanie lokalu i kluczy, ale nie udokumentowano jego stanu technicznego. Nierzetelne udokumentowanie postępowania, w tym nieudokumentowanie stanu mieszkania przy jego przekazaniu najemcy, uniemożliwiające porównanie stanu przy przekazywaniu ze stanem przy zdawaniu spowodowało, że wprowadzenie do umowy opisywanego zobowiązania było niecelowe, bezprzedmiotowe i nieegzekwowalne.

Radca Prawny poinformowała, że po wprowadzeniu w maju 2023 r. *Zasad gospodarowania nieruchomościami IWNiRZ-PIB* zlecono rzeczoznawcy majątkowemu sporządzenie operatu szacunkowego dla określenia czynszu najmu dla wszystkich lokali zlokalizowanych w Stęszewie. W oparciu o ten dokument i regulacje wewnętrzne Instytutu sukcesywnie zmianom podlegać będą umowy najmu i wysokość czynszu.

3.5. Gospodarność i celowość korzystania z infrastruktury³⁰⁴

1. W Instytucie w latach 2014 - 2017 realizowano, finansowany ze środków NCBR, projekt „Zrównoważona technologia wytwarzania włókna lnu o alternatywnej jakości z tradycyjnych i nowych odmian roślin włóknistych”³⁰⁵ o całkowitej wartości 3 688 909 zł. W jego wyniku, kosztem 1 316 604 zł zbudowano urządzenie do przetwarzania dekortowanego włókna lnianego. Od kwietnia 2017 r., w tym, w okresie objętym kontrolą, urządzenie to było składowane w pomieszczeniach w Pętkowie. Oględziny poszczególnych elementów urządzenia wykazały, że nie było ono zmontowane ani uruchomione w IWNiRZ.

Tym samym środki wydatkowane na budowę urządzenia, przez 7 lat pozostały niezagospodarowane.

Sekretarz Naukowy Instytutu poinformowała³⁰⁶, że powstała w wyniku realizacji projektu linia modelowa wymagała dopracowania głównie w zakresie efektywności suszenia włókna oraz wydajności procesu.

Podczas wizytacji w siedzibie Instytutu w Zakładzie Doświadczalnym w Stęszewie, przedstawiono kontrolerom prowadzony tam proces pozyskiwania włókna lnianego i konopnego. Biorąc pod uwagę:

– że celem projektu było opracowanie technologii wytwarzania wysokiej jakości włókna lnu z niskiej jakości włókna dekortowanego i wyeliminowanie pogodozależnego procesu roszania na polu;

³⁰⁴ W trakcie wizytacji 25.04.2024 r. na miejscu w ZD w Pętkowie zespół kontrolerów został zapoznany działalnością Zakładu oraz sporządzona została dokumentacja fotograficzna dot. wskazanych w tym rozdziale zagadnień.

³⁰⁵ Projekt PBS2/A5/42/2014, nr 209552, ModLen, termin realizacji projektu 1.04.2014 r. - 31.03.2017 r.

³⁰⁶ Wiadomość z dn. 29.04.2024 r.

- pozytywne zakończenie projektu³⁰⁷;
- stan techniczny i wyeksploatowanie obecnie stosowanych maszyn do pozyskiwania włókna lnu i konopnego w Zakładzie Doświadczalnym w Stęszewie;
- problemy z dostępnością części zamiennych i eksploatacyjnych do obecnie stosowanych maszyn w Zakładzie Doświadczalnym w Stęszewie;

niezrozumiałym, niecelowym i niegospodarnym jest zaprzestanie prac nad linią modelową, która zamiast:

- przyczynić się do dalszych prac badawczych i doskonalenia metod pozyskiwania włókien;
- przyczynić się do poprawy efektywności działalności włókienniczej prowadzonej w Stęszewie;
- przyczynić się do skonstruowania nowej linii, która mogłaby zastąpić wyeksploatowane linie produkcyjne stosowane w Stęszewie;
- stać się przedmiotem komercjalizacji pośredniej i bezpośredniej;
- wesprzeć starania związane z komercjalizacją opracowanej metody wytwarzania włókna lnu o alternatywnej jakości z tradycyjnych i nowych odmian roślin włóknistych;

w okresie kontrolowanym oraz 4 lata przed nim generowała koszty wynikające z konieczności jej dozoru, składowania oraz utraty wartości i właściwości poszczególnych podzespołów, w tym własności nowatorskich linii.

Należy mieć też na uwadze, że projekt prowadzony był w konsorcjum z trzema innymi partnerami. Liderem był Instytut. Brak dotychczas wyników komercjalizacyjnych oddziałuje także negatywnie na wizerunek Instytutu oraz na ograniczone zainteresowanie partnerów przyszłą współpracą.

Radca Prawny w zakresie dotychczasowego nieuruchomienia linii modelowej poinformowała³⁰⁸, że:

- a) ze względu na problemy lokalowe i konieczne nakłady finansowe na modernizację pomieszczeń nie można było uruchomić instalacji w Stęszewie - w Instytucie podejmowano próby pozyskania środków na ten cel; w 2023 r. zostało zwolnione pomieszczenie w Stęszewie, które po remoncie będzie mogło być wykorzystane do uruchomienia linii modelowej;
- b) w listopadzie 2019 r., w celu wykorzystania wyników projektu podjęto współpracę z KOWR w zakresie przetwórstwa konopi włóknistych na cele włókiennicze, jednak ze względu na zmianę sytuacji w KOWR na przełomie 2019 i 2020 r. temat upadł;
- c) środki na kontynuację projektu próbowano pozyskać przygotowując program wieloletni na lata 2021-2026, a także w 2020 r. z środków Krajowego Programu Odbudowy;
- d) w ramach zadania celowego w 2023 r. wykonano projekt linii do odklejania dekortowanego włókna konopnego w oparciu o przedmiotową linię modelową;
- e) dopracowanie linii modelowej nie było możliwe w ramach realizowanego w latach 2014-2017 projektu, gdyż wówczas nie przewidziano takiej potrzeby - celem projektu nie było zbudowanie urządzenia przemysłowego bądź demonstracyjnego, a opracowanie zrównoważonej technologii wytwarzania włókna lnu o alternatywnej jakości z tradycyjnych i nowych odmian roślin włóknistych i to zostało osiągnięte;
- f) w wyniku realizacji projektu:

³⁰⁷ Informacje o pozytywnej ocenie raportów z realizacji – pisma: Dyrektora Działu Finansowania Projektów w Narodowym Centrum Badań i Rozwoju z dn. 7.04.2020 r. (znak: DFP-SFP.III.4211.147.2019) oraz Dyrektora Działu Ekspertów w Narodowym Centrum Badań i Rozwoju z dn. 15.06.2021 r. (znak: DZE-SWM.4211.153.2021.EP2).

³⁰⁸ Wiadomość elektroniczna z dn. 24.05.2024 r.

- udoskonalono proces dekortkacji w Lenkon poprzez modernizację linii do tego przeznaczonej, wykorzystywanej w bieżącej produkcji,
- opracowano linię do kotonizacji włókna w firmie Ekotex,
- uzyskano patent na modelową linię do odklejania włókna - patent stanowi ofertę badawczą Instytutu prezentowaną przez Dział Transferu Technologii.

Kontrola stwierdza, że:

ad a-d) w Instytucie strategię funkcjonowania, w tym powodzenie prowadzonych prac, uzależniono od zewnętrznego finansowania. Jak pokazuje niniejszy projekt jest to ryzykowny i niesprawdzający się model. Istotnym i z każdym rokiem zwiększającym się źródłem finansowania powinny być fundusz badań własnych oraz środki uzyskane z komercjalizacji prac badawczych i rozwojowych. Tymczasem oczekiwanie i poszukiwanie finansowania zewnętrznego zaabsorbowało pracę i czas wielu osób w Instytucie, nie przynosząc efektów. Co istotniejsze, przyczyniło się do utraty 7 lat (od 2017 do 2024 r.), w tym 2 lat objętych kontrolą, w trakcie których zmniejszyła się atrakcyjność uzyskanych wyników badań, a tym samym ich wartość, wyniki prac nie przełożyły się na wzmocnienie gospodarki bądź zwiększenie jej innowacyjności, a upływ czasu zwiększa ryzyko, zidentyfikowane w projekcie, polegające na wprowadzeniu konkurencyjnego rozwiązania przez inną jednostkę, tym samym niwecząc sedno prowadzonych w Instytucie prac. Wszystko to potwierdza niegospodarne wykorzystanie środków przeznaczonych na finansowanie projektów badawczych. Nie jest przy tym możliwe skuteczne budowanie pozycji rynkowej, ani rozwój jednostki, które są uzależnione od zewnętrznego finansowania;

ad b) linia modelowa została zmagazynowana w Pętkowie w kwietniu 2017 r. Kolejne starania w celu kontynuacji projektu podjęto dopiero w listopadzie 2019 r. Tym samym przez ponad 2,5 roku nie prowadzono w Instytucie żadnych działań mających na celu wykorzystanie infrastruktury o wartości 1 316 604 zł, które to środki Instytut pozyskał z NCBR - stanowiło to niecelowe i niegospodarne postępowanie z wynikami zrealizowanego projektu;

ad e) w wyniku realizacji projektu opracowano innowacyjną technologię, która dotychczas nie została w całym swoim potencjale skomercjalizowana ani wykorzystana, co także wskazuje na niegospodarne postępowanie z wynikami projektu.;

ad f) przedstawionymi w załączniku do umowy projektowej celami praktycznymi projektu miały być między innymi:

- unowocześnienie przetwórstwa lnu w Polsce poprzez wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań technologicznych;
- opracowanie technologii wytwarzania włókna lnu łatwej do wdrożenia w małych przedsiębiorstwach przetwórczych;
- ożywienie gospodarcze w rejonach wiejskich najbardziej zagrożonych bezrobociem;
- obniżenie cen wysokiej jakości przędz lnianych;
- rewitalizacja krajowego przemysłu lnianego;
- rozwój lnianstwa w Polsce;
- stworzenie własnej polskiej marki surowców i produktów lnianych;
- wypełnienie luki na rynku prozdrowotnych i medycznych wyrobów włókienniczych;
- wykreowanie nowej grupy produktów z włókien naturalnych o wysokiej jakości, zwłaszcza w zakresie zastosowań medycznych i prozdrowotnej odzieży;

- zwiększenie asortymentu produkowanych przędz, a przez to konkurencyjności na rynku europejskim i światowym;
- wytwarzanie wysokiej jakości materiałów opatrunkowych z nowej odmiany lnu B14;
- uzyskanie włókna o alternatywnej jakości;
- uzyskanie uniwersalnej technologii, przeznaczonej dla wszystkich odmian lnu;
- wyeliminowanie pracochłonnych i kosztownych procesów rosznienia słomy i jej suszenia przed ekstrakcją;
- uzyskanie zwiększonej efektywności kotonizacji i elementaryzacji włókna;
- zbudowanie innowacyjnego urządzenia służącego do osmotycznej modyfikacji dekortowanego włókna oraz zintegrowanie tego urządzenia z procesami dekortacji i elementaryzacji włókna, otwierającego nowy rozdział w przetwórstwie włókna lnianego.

Ustalenia kontroli nie wskazują na osiągnięcie któregokolwiek z wymienionych powyżej, a opisanych w umowie projektowej celów praktycznych projektu. To kolejne argumenty wskazujące na niecelowość pozyskania projektu i niegospodarne zarządzanie jego wynikami. Po 7 latach, w tym 2 objętych kontrolą, od zakończenia projektu o wartości 3 688 909 zł, przy tak licznych i szerokich celach praktycznych zidentyfikowanych w umowie projektowej, uzyskanie patentu, udoskonalenie linii produkcyjnej w Lenkon i opracowanie linii w firmie Ekotex nie potwierdza efektywnego, rzetelnego, celowego i gospodarnego zarządzania zasobami Instytutu pozyskanymi w wyniku realizacji projektu, przez co efektywnego i gospodarnego spożytkowania środków z projektu PBS2/A5/42/2014.

To nie był odosobniony przykład niegospodarnego wykorzystania środków przeznaczonych na działalność badawczo-rozwojową. Kolejne przykłady to projekt zakończony³⁰⁹:

- 30 listopada 2021 r. *Opracowanie wytwarzania innowacyjnych wyrobów z mleka koziego wyprodukowanego w oparciu o krajowe źródła paszy białkowej z wykorzystaniem roślinnych substancji biologicznie czynnych i naturalnych probiotyków*, którego koszt to 985 169,72 zł - przychód z tego projektu w latach 2022 i 2023 to 1 434,51 zł;
- 31 grudnia 2022 r. *SPUB JEDWABNIKI*, którego koszt to 1 800 000 zł - przychód z tego projektu w latach 2022 i 2023 to 2 441,30 zł;
- 31 grudnia 2023 r. *SALVITRO - w ramach projektu ININ*, którego koszt to 68 803,09 zł - przychód z tego projektu w latach 2022 i 2023 to 456,52 zł.

To jedyne trzy projekty przedstawione przez Instytut, z tytułu komercjalizacji których w kontrolowanym okresie uzyskano przychód. Poza nimi przedstawiono kontroli 15 innych projektów, dla których w kontrolowanym okresie osiągnięto status „gotowy do wdrożenia”, z których do końca 2023 r. nie uzyskano przychodu. Wskazuje to na niecelowe pozyskiwanie projektów i niegospodarne zarządzanie ich wynikami.

2. W pomieszczeniach Zakładu Doświadczalnego w Pętkowie prowadzone jest między innymi przepakowywanie materiału siewnego konopi włóknistych. Kierownik Działu Transferu Technologii poinformował³¹⁰, że z uwagi na skalę działalności, materiał siewny sprzedawany jest głównie w opakowaniach typu bigbag o masie 400 kg. W zależności od potrzeb klientów krajowych i zagranicznych sprzedaż prowadzona jest także w opakowaniach 10 i 20 kg. Szacunkowo materiał pakowany w te opakowania stanowi około 30% sprzedaży.

³⁰⁹ Wiadomość elektroniczna Radcy Prawnego z dn. 13.06.2024 r.

³¹⁰ Wiadomość elektroniczna z dn. 29.04.2024 r.

W latach 2021 - 2023 sprzedaż materiału siewnego konopi włóknistych osiągnęła wartość odpowiednio 3,1 mln zł, 5 oraz 2,2 mln zł i poza Polską obejmowała 28 państw na całym świecie.

Według oświadczenia Kierownika Działu Transferu Technologii usługa przepakowywania w ostatnich latach była zlecana firmom zewnętrznym. W Zakładzie Doświadczalnym ma miejsce przepakowywanie doraźne oraz przepakowywanie w przypadku uszkodzenia worków papierowych.

Usługa pakowania materiału siewnego konopi włóknistych była także przedmiotem umów zlecenia zawartych w kontrolowanym okresie.

W dniu 25 kwietnia 2024 r. kontrolerzy zostali zapoznani na miejscu m.in. z warunkami i procesem konfekcjonowania nasion konopi, w tym wagi klasy dokładności III o udźwigu 1 - 150 kg³¹¹, wykorzystywanej do pakowania materiału siewnego. Stwierdzono, że legalizacja wagi wygasła w listopadzie 2022 r. Ponadto do używania wagi niezbędne jest jej wypoziomowanie, a waga nie była wypoziomowana.

Przyrządy pomiarowe, które mogą być stosowane w ochronie praw konsumenta, przy pobieraniu opłat oraz ustalaniu opustów, kar umownych, wynagrodzeń i odszkodowań, a także przy pobieraniu i ustalaniu podobnych należności i świadczeń oraz w obrocie podlegają prawnej kontroli metrologicznej³¹² - tym samym przedmiotowa waga po wygaśnięciu legalizacji nie mogła być stosowana ani do odmierzania masy pakowanych do sprzedaży nasion, ani do rozliczania wykonawcy zewnętrznego z ilości zapakowanych nasion, ani nawet do nadzoru wydajności i realizacji zadań przez pracowników, gdyby służyła do naliczenia wynagrodzenia, nagrody, premii albo kary. Sankcją za naruszenie tego obowiązku jest kara grzywny.

Produkty przeznaczone do wprowadzenia do obrotu w opakowaniach jednostkowych, których masa nie przekracza 50 kg powinny być paczkowane zgodnie z zasadami określonymi w ustawie *o towarach paczkowanych*³¹³. Paczkujący bądź zlecający paczkowanie odpowiada za³¹⁴:

- zapewnienie, że ilość rzeczywista odpowiada ilości nominalnej podanej na opakowaniu jednostkowym, co potwierdzone powinno być wynikami kontroli partii, do której opakowanie należy z zastosowaniem metody referencyjnej lub równoważnej;
- zapewnienie, że towar paczkowany spełnia wymagania określone w ustawie - *o towarach paczkowanych*;
- zorganizowanie i przeprowadzenie kontroli wewnętrznej ilości towaru paczkowanego;
- zgłoszenie dyrektorowi okręgowego urzędu miar właściwego ze względu na miejsce paczkowania faktu paczkowania, nie później niż w terminie 7 dni od dnia rozpoczęcia paczkowania produktów.

Tym samym, na potrzeby pakowania w Zakładzie Doświadczalnym w Pętkowie nasion konopi włóknistych w opakowania jednostkowe o masie 10 i 20 kg wyżej wymienione wymagania powinny być spełnione. Sankcją za ich naruszenie jest kara grzywny.

4. Polityka kadrowa

4.1. Zatrudnienie w Instytucie³¹⁵

³¹¹ Waga CAS Corporation Model DB-1H nr ser. 071210401, wyprodukowana w grudniu 2007 r.

³¹² Wymaganie określone w art. 8 ust. 1 pkt 3, 4 i 6 ustawy z dn. 11.05.2001 r. – *Prawo o miarach* (Dz. U. nr 63, poz. 636, ze zm.).

³¹³ Ustawa z dn. 7.05.2009 r. (Dz. U. nr 91, poz. 740, ze zm.).

³¹⁴ Wymagania wynikające z art. 8 ust. 1 i 2, art. 9 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy – *o towarach paczkowanych*.

³¹⁵ Wprowadzone w Instytucie regulacje dotyczące polityki kadrowej (zatrudnianie, wynagradzanie):

1. Pracownicy zatrudnieni Instytucie: w 2022 r. – 36, w 2023 r. – 23, w 2024 r. – 3 (do 27.02.2024 r.).

Pracownicy zwolnieni w okresie 2022-2024			
Tryb rozwiązania	2022	2023	2024 (do 27.02.2024)
Porozumienie stron	13	12	2
Porozumienie stron – przejście na emeryturę	5	8	-
Zakończenie czasu trwania umowy	4	5	-
Wypowiedzenie przez pracownika	8	10	1
Wypowiedzenie przez pracodawcę (umowa na czas określony)	3	-	-
Wypowiedzenie przez pracodawcę (umowa na czas nieokreślony)	6	1	1
Ogółem	14	36	4

Lp.	Grupy pracowników	Liczba etatów w 2022 r.	Liczba etatów w 2023 r.	Liczba etatów na 27.02.2024 r.
1.	Profesor	4	2,5	2,5
2.	Profesor IWNiRZ	4	4,5	4,5
3.	Adiunkt	21	18,75	17,25
4.	Asystent	15	12	12
Ogółem		44	37,75	36,25

Struktura wiekowa pracowników naukowych w 2022 r.						
Lp.	Grupy pracowników	<35 lat	36-50 lat	51-60 lat	61-65 lat	65>
1.	Profesor	-	1	2	1	2
2.	Profesor IWNiRZ	0	1	1	2	1
3.	Adiunkt	2	13	5	1	1
4.	Asystent	4	9	1	0	1
Ogółem		6	24	9	4	5

Struktura wiekowa pracowników naukowych w 2023 r.						
Lp.	Grupy pracowników	<35 lat	36-50 lat	51-60 lat	61-65 lat	65>

1) Regulamin pracy Instytutu z dnia 5 stycznia 2012 r.

a) wprowadzono 1 listopada 2022 r. Instrukcję ewidencji czasu pracy określającą zasady korzystania z elektronicznej rejestracji czasu pracy i obieg wymaganej dokumentacji oraz bieżącą weryfikację jej stosowania,

b) wprowadzono 28 marca 2023 r. aneksem do Regulaminu pracy zasady:

- wykonywania pracy zdalnej,
- kontroli trzeźwości i kontroli na obecność środków odurzających,
- przydzielania środków ochrony indywidualnej, odzieży i obuwia roboczego,
- wykazu praz wzbronionych kobietom,

c) trwają konsultacje dotyczące aktualizacji i wprowadzeniem nowego regulaminu pracy zgodnie obowiązującymi przepisami prawa pracy,

2) Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy Pracowników Instytutu z dnia 22 marca 2010 r.

a) wprowadzono aktualizację stawek wynagrodzenia zasadniczego protokołem dodatkowym nr 4 z dnia 5 sierpnia 2022 r.

b) trwają prace nad aktualizacją zasad wynagradzania pracowników Instytutu i wg dyrektora Instytutu rekomendowaną formą jest regulamin wynagradzania. Zmiana ta wymaga aktualizacji Statutu Instytutu, a w kolejnym kroku wypowiedzenia układu zbiorowego i wprowadzenie regulaminu wynagradzania,

3) Statut Instytutu z dnia 6 lipca 2021 r. określający m.in. zasady i proces zatrudniania pracowników naukowych. Proces ten poprzedzony jest ogłoszonym przez Dyrektora Instytutu konkursem w drodze zarządzenia, które określa wymagania formalne na dane stanowisko, listę niezbędnych dokumentów i termin ich składania oraz skład komisji konkursowej,

4) wprowadzono aktualizację Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (Zarządzenie Dyrektora Instytutu z dnia 26 października 2022 r.).

1.	Profesor	0	0	1	0	2
2.	Profesor IWNiRZ	0	1	1	2	1
3.	Adiunkt	4	12	3	0	0
4.	Asystent	2	8	1	0	1
Ogółem		6	21	6	2	4

Struktura wiekowa pracowników naukowych na 27.02.2024 r.						
Lp.	Grupy pracowników	<35 lat	36-50 lat	51-60 lat	61-65 lat	65>
1.	Profesor	0	0	1	0	2
2.	Profesor IWNiRZ	0	1	0	2	2
3.	Adiunkt	3	11	4	0	0
4.	Asystent	2	8	1	0	1
Ogółem		5	20	6	2	5

2022 r.		2023 r.		do 27.02.2024	
Liczba uzyskanych stopni i tytułów naukowych		Liczba uzyskanych stopni i tytułów naukowych		Liczba uzyskanych stopni i tytułów naukowych	
stopień doktora	2	stopień doktora	2 (0)	0	
stopień doktora habilitowanego	0	stopień doktora habilitowanego	1 (0)	0	
tytuł profesora	1	tytuł profesora	0 (0)	0	

W Instytucie w 2024 r. udział pracowników posiadających stopień naukowy profesora, doktora habilitowanego, doktora w ogólnej liczbie etatów pracowników naukowych wynosił ok. 67%. Pracownicy naukowcy w wieku do 50 lat stanowią ok. 66% kadry, a do 60 lat ok. 82%.

W kontekście przekazanych informacji kadrowych niezbędne jest monitorowanie i właściwe zarządzanie przez Instytut ryzykiem wystąpienia tzw. „luki kadrowej”.

2. W badanym okresie Instytut nie prowadził przewodów doktorskich i habilitacyjnych.

Rada Naukowa opiniowała kandydatów na stanowiska kierowników komórek organizacyjnych prowadzących badania naukowe.

Ocena dorobku naukowego pracowników naukowych IWNiRZ przeprowadzona została w 2021 r. W związku z powyższym w okresie objętym kontrolą Rada Naukowa nie dokonywała ocen okresowych dorobku naukowego pracowników naukowych.

W zakresie objętym kontrolą nie sformułowano zastrzeżeń do przeprowadzenia rekrutacji zgodnie z wprowadzonymi w Instytucie regulacjami.

4.2. Dyrektor poinformował o działaniach wspierających pracowników w rozwoju ich zawodowych kompetencji i zdobywania stopni naukowych.

Finansowy system motywacyjny:

- 1) nagroda uznaniowa przyznawana za dodatkową aktywność i zaangażowanie w pracę,
- 2) nagroda uznaniowa dla pracowników naukowych za opublikowanie publikacji,
- 3) sukcesywne podnoszenie wynagrodzenia zasadniczego,
- 4) dodatek do pensji lub podwyższone stawki godzinowe za udział w projekcie,
- 5) prowizja za uzyskany zysk ze sprzedaży.

Pozafinansowy system motywacyjny:

- 1) elastyczny czas pracy (pracownicy mogą rozpocząć pracę w godzinach 6.00-9.00),
- 2) możliwość pracy w trybie zdalnym,
- 3) możliwość rozwoju naukowego i osobistego poprzez zdobywanie kolejnych stopni naukowych,
- 4) udział w szkoleniach, konferencjach, stażach naukowych krajowych i zagranicznych.

Nie sformułowano zastrzeżeń do systemu motywacyjnego pracowników.

4.3. Celowość i gospodarność w zakresie polityki kadrowej

1. W dniu 1 listopada 2022 r. Dyrektor Instytutu wprowadził *Instrukcję dotyczącą rejestrowania czasu pracy pracowników*³¹⁶. Określono w niej rozkład czasu pracy, przyjęte w Instytucie systemy czasu pracy, sposoby potwierdzania przybycia do pracy i jej zakończenia, dokumentowania wyjazdów służbowych i prywatnych oraz ich odpracowania, pracy w godzinach nadliczbowych i ich odbioru. Tym samym niecelowo ustalono regulacje, zarezerwowane i określone już wcześniej w rozdziałach III i IV *Regulaminu pracy*³¹⁷, przy czym ani w *Regulaminie pracy* nie zawarto umocowania do uregulowania tego zakresu w innym dokumencie wewnętrznym, ani w *Instrukcji* nie odniesiono się do regulacji zawartych w tym samym zakresie w *Regulaminie pracy*.

Biorąc pod uwagę, że w *Instrukcji* określono obszar zastrzeżony dla *Regulaminu pracy*³¹⁸, w sposób odmienny:

- a) merytorycznie - wprowadzając postanowienia niezgodne z zapisanymi w *Regulaminie pracy*;
- b) proceduralnie:

- bez dochowania obowiązku wprowadzenia opisywanych regulacji w porozumieniu z zakładowymi organizacjami związkowymi albo przedstawicielami pracowników³¹⁹,
 - bez dochowania terminu wejścia w życie regulacji po upływie 2 tygodni od dnia jej podania do wiadomości³²⁰,
 - określając w *Instrukcji* obszar wcześniej uregulowany zarządzeniem,
 - określając odmienne regulacje bez uchylecia wcześniejszych,
- tym samym *Instrukcja* została wprowadzona w sposób wadliwy.

2. Główny specjalista - Koordynator HR poinformowała, że w okresie objętym kontrolą 17%³²¹ pracowników objętych było zadaniowym systemem pracy. Spośród nich 5% to pracownicy naukowci.

Ustalono, że 2/3 pracowników naukowych zatrudnionych w zadaniowym systemie pracy związanych było równocześnie stosunkiem pracy z innymi pracodawcami³²². Trzy spośród tych osób zatrudnione były w Instytucie w wymiarze 0,5 etatu, a jedna w wymiarze 1 etatu.

Biorąc pod uwagę, że:

- siedziba Instytutu w Poznaniu zlokalizowana jest w kampusie Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu;

³¹⁶ *Instrukcja* z dn. 25.10.2022 r.

³¹⁷ *Regulamin* obowiązujący od 2012 r., zapisy zmienione aneksem nr 3 wprowadzonym zarządzeniem Dyrektora Instytutu nr 51/2013 z dn. 2.12.2013 r.

³¹⁸ Wymaganie określone w art. 104¹ § 1 pkt 1 i 2 *Kodeksu pracy*.

³¹⁹ Wymaganie określone w art. 150 § 3 pkt 2 *Kodeksu pracy*.

³²⁰ Wymaganie określone w art. 104³ § 1 *Kodeksu pracy*.

³²¹

³²²

- działalność Instytutu prowadzona jest w wielu lokalizacjach;
- systemem elektronicznego rejestrowania czasu pracy objęte są wyłącznie obiekty w Poznaniu i Plewiskach;
- wejście i wyjście z terenu Instytutu nie wymusza każdorazowego odznaczenia w elektronicznym systemie rejestrowania czasu pracy;
- w Instytucie stosowany jest zadaniowy system pracy, uniemożliwione jest monitorowanie przebywania osób na terenie Instytutu, pozyskiwanie wiarygodnych informacji o faktycznej pracochłonności, (np. na potrzeby rozliczenia kosztów działalności usługowej, przypisania pracochłonności do projektów, czy dostarczenia obiektywnych informacji na potrzeby określenia kosztów do rozliczenia dotacji bądź subwencji).

Dostrzegając zasadność wprowadzenia zadaniowego systemu pracy, jednak niecelowa jest rezygnacja pracodawcy z informacji o czasie i osobach przebywających na terenie Instytutu. Jest to podyktowane bezpieczeństwem tych osób, mienia i infrastruktury Instytutu, a także potrzebą dysponowania danymi niezbędnymi do wykonywania obowiązków pracodawcy wynikających ze stosunku pracy, z konieczności zarządzania Instytutem, w tym z kalkulacji opłacalności prowadzonej działalności, a także danych niezbędnych do wykazania poniesionych kosztów związanych z zewnętrznym finansowaniem prac Instytutu.

W obecnym stanie organizacyjnym, w sytuacji wypadku, pracodawca nie dysponuje rzetelnymi danymi umożliwiającymi wykazanie powiązania bądź jego braku pomiędzy wypadkiem, a świadczeniem pracy. Przy charakterze prowadzonej w Instytucie działalności stosowane rozwiązania organizacyjne są wysoce ryzykowne dla Instytutu i umożliwiają ich łatwe nadużywanie, a także niepożądane wykorzystywanie.

W przypadku prowadzenia prac laboratoryjnych, w szczególności z substancjami bądź w środowisku nieobojętym, system kontroli dostępu i prowadzony dzięki niemu nadzór nad miejscem i czasem przebywania konkretnego pracownika umożliwia automatyczne monitorowanie czasu ekspozycji pracownika na szkodliwe warunki, wraz z możliwością powiadomienia o konieczności opuszczenia nieobojętnego środowiska. To także narzędzie do sprawnego i szybkiego zidentyfikowania miejsca przebywania osoby, w przypadku konieczności udzielenia pomocy bądź ewakuacji.

Należy zauważyć, że w kontrolowanym okresie, w siedzibie Instytutu na rzecz spółek Instytutu:

- Plantinova sp. z o.o. zatrudnionych było troje pracowników Instytutu i jedna osoba realizująca na rzecz Instytutu umowę zlecenie;
- Lenkraj Sp. z o.o. zatrudniona była jedna pracownica Instytutu.

Brak obiektywnych i rzetelnych informacji o podmiocie, na rzecz którego dana osoba w danej chwili wykonywała obowiązki uniemożliwiała wiarygodne przypisanie czasu i zdarzeń do danego podmiotu. Tym samym podstawą naliczenia wynagrodzenia bądź skutków postępowania w sytuacji wypadku byłyby oświadczenia i deklaracje osób zainteresowanych w sprawie, co do podmiotu, na rzecz którego dana osoba wykonywała czynności. Brak jest zatem obiektywnych (niepodważalnych i niemodyfikowalnych) danych zapewniających, że pracownik:

- w tym samym czasie nie wykonywał zadań na rzecz Instytutu i Spółki - pobierając podwójne wynagrodzenie;
- czas, udokumentowany w systemie elektronicznego rejestrowania czasu pracy jako praca w Instytucie nie poświęcił na pracę na rzecz Spółki,

to jest potwierdzenia, że w Instytucie gospodarnie zarządzano i rozliczano zasoby kadrowe. Radca Prawny poinformowała³²³, że przy aktualizacji systemu ERP rozważane jest wdrożenie kompleksowej rejestracji i ewidencji czasu pracy. Wybór systemowego rozwiązania zależy będzie od możliwości finansowych Instytutu.

3. Wykonywanie przez pracownika naukowego dodatkowego zatrudnienia w ramach stosunku pracy lub prowadzenie działalności gospodarczej wymaga wcześniejszego uzyskania zgody Dyrektora Instytutu³²⁴. Według informacji przekazanej przez Koordynator HR, w Instytucie przyjęto, że zgody na dodatkową aktywność zawodową wymagają pracownicy naukowci:

- podejmujący tę aktywność w trakcie zatrudnienia w IWNiRZ - nie obowiązują to pracowników, którzy prowadzili tę aktywność przed zatrudnieniem w Instytucie;
- dla których Instytut jest podstawowym miejscem pracy.

Przyjęcie takiego stanowiska jest niecelowe, a samo stanowisko niezgodne z wymaganiami ustawy o *instytutach badawczych*.

Należy mieć na uwadze, że podstawą opisywanego wymagania jest zabezpieczenie interesów instytutów badawczych przed nieuprawnionym, niekontrolowanym przepływem lub wykorzystaniem zasobów oraz troska o prawidłowe i bezpieczne wykonywanie zadań przez pracowników. Dyrektor instytutu badawczego udzielając zgody przyjmuje na siebie zobowiązanie do:

- zabezpieczenia instytutu i partnerów instytutu przed ewentualną działalnością konkurencyjną, która może wynikać z dodatkowej aktywności zawodowej, w tym np. pozyskiwanie kadr z instytutu;
- zabezpieczenia zasobów (w tym wiedzy i zasobów informatycznych) własnych i partnerów instytutu przed ujawnieniem;
- monitorowania adekwatności udzielonych pracownikowi uprawnień, upoważnień i pełnomocnictw, w tym dostępu do baz danych i rejestrów oraz nadzoru nad korzystaniem przez tego pracownika z przyznanego mu uprawnień;
- zabezpieczenia infrastruktury instytutu przed nieuprawnionym zaangażowaniem do celów innych niż instytutowe;
- zapewnienia pracownikowi podejmującemu dodatkową aktywność warunków pracy zapewniających bezpieczną realizację zadań - biorąc pod uwagę, że ze względu na dodatkową aktywność zawodową i wynikające z tego tytułu zwiększone obciążenie pracownik może wymagać asekuracji przy realizacji zadań w instytucie.

Tym samym pracownik naukowy wnioskując o udzielenie zgody powinien dostarczyć wszelkich danych o planowanej, dodatkowej (to jest poza instytutem) aktywności zawodowej, takich jak:

- podmiot, na rzecz którego będzie świadczył dodatkową aktywność;
- przedmiot działalności tego podmiotu;
- rola wnioskującego, jaką będzie pełnił w tym podmiocie;
- zadania, jakie będzie wykonywał;
- czas w jakim będzie te zadania realizował;
- opinia wnioskującego, czy działalność podmiotu, w którym zamierza prowadzić dodatkową aktywność zawodową jest konkurencyjna względem działalności instytutu;

³²³ Wiadomość elektroniczna z dn. 22.05.2024 r.

³²⁴ Wymaganie określone w art. 47 ust. 1 ustawy o *instytutach badawczych*.

–opinia wnioskującego czy w instytucie jest albo może być prowadzona (zgodnie ze statutem) działalność zbieżna z działalnością podmiotu, na rzecz którego wnioskujący zamierza wykonywać dodatkową aktywność zawodową.

Udzielając tych informacji pracownik powinien być świadom, że ich niekompletność bądź nieprawdziwość albo zmiana powoduje automatycznie nieważność udzielonej na ich podstawie zgody, a tym samym wykonywanie aktywności zawodowej bez uzyskania wcześniejszej zgody.

Dyrektor na podstawie analizy powyższych informacji powinien móc uzyskać pewność, że dodatkowa aktywność zawodowa pracownika:

- nie będzie konkurencyjna względem działalności (wynikającej ze statutu) instytutu;
 - nie będzie miała negatywnego wpływu na wykonywanie przez pracownika powierzonych mu zadań w instytucie;
 - nie będzie w żaden inny sposób kolidowała z zatrudnieniem w instytucie,
- a podmiot, w którym pracownik zamierza wykonywać dodatkową aktywność zawodową nie prowadzi działalności konkurencyjnej względem instytutu. Należy przy tym pamiętać, że ocena i końcowy wniosek należy do powinności dyrektora instytutu, a nie pracownika zamierzającego podjąć dodatkową aktywność zawodową, którego ocena może nie być w pełni obiektywna.

Spełnienie wszystkich powyższych warunków jest podstawą, ale nie przesądza o udzieleniu zgody. Zasadnym jest, by w proces oceny wniosku o udzielenie zgody na podjęcie dodatkowego zatrudnienia bądź prowadzenie działalności gospodarczej włączony był bezpośredni przełożony wnioskującego i kierownik komórki organizacyjnej, w której jest zatrudniony.

W sytuacji rekrutacji pracownika, który przed nawiązaniem stosunku pracy w instytucie prowadził dodatkową aktywność zawodową, powinien on o tym poinformować w procesie rekrutacyjnym, udzielając wszystkich wymienionych powyżej informacji - najlepiej poprzez przygotowany w instytucie do tego celu formularz. Dyrektor wraz z komisją rekrutacyjną, na podstawie tych danych powinien przeprowadzić identyczną analizę jak powyżej opisana i dopiero mając pewność co do braku konfliktu interesów może zakwalifikować kandydata do następnego etapu rekrutacji.

Zarówno w przypadku zatrudnionego, jak i rekrutowanego pracownika instytutu, informacje o dodatkowej aktywności zawodowej, ich analiza i wnioski powinny być udokumentowane i autoryzowane przez wszystkich uczestników tego procesu, a po zakończeniu, niezależnie od wyniku (zgoda albo brak zgody) pełna dokumentacja powinna zostać włączona do akt osobowych wnioskującego pracownika.

4. W dniu 19 października 2023 r. Kierownik Zakładu Hodowli i Botaniki Roślin Użytkowych wystąpił do Dyrektora Instytutu o wyrażenie zgody na *dodatkowe wynagrodzenie pracowników (...) w formie umowy zlecenia*. Uzasadnił, że dwoje pracowników³²⁵ wykonywało dodatkowe obowiązki związane z prowadzonymi doświadczeniami przez 80 h. Prace realizowane były w formie usługi badawczej i ujęte zostały w harmonogramie zadania z przypisanymi kosztami bezosobowymi równymi 5 000 zł brutto. Dyrektor 19 października 2023 r. udzielił zgody i sprawę przekierował do kadr.

W danych do umowy wykazano, że przedmiotem było wykonywanie prac pielęgnacyjnych w doświadczeniach ukierunkowanych na regenerację oraz ocenę genotypów lnu i konopi włóknistych.

Dyrektor Instytutu zawarł z pracownikami umowy datowane na 1 października 2023 r.³²⁶ w przedmiocie realizacji w dniach od 1 do 31 października 2023 r., w wymiarze 80 h, zadań w ramach programu IHAR-PIB „Zachowania ex situ zasobów genowych lnu i konopi oraz roślin zielarskich - chronionych i rzadkich roślin leczniczych”. Wynagrodzenie ryczałtowe 2 500 zł brutto/osoba.

W dniu 8 listopada 2023 r. Rafał Oleszak złożył rachunek wraz z *Rejestrem godzin realizacji zlecenia*, w którym udokumentował codzienne (łącznie z dniami wolnymi od pracy) wykonywanie prac od 1 do 31 października 2023 r. Dane w *Rejestrze* podpisem potwierdziła 9 listopada 2023 r. [REDAKTED] i Kierownik Zakładu Hodowli i Botaniki Roślin Użytkowych. Należy zauważyć, że Kierownik Zakładu Hodowli i Botaniki Roślin Użytkowych wystąpił 19 października 2019 r. do Dyrektora Instytutu o dodatkowe wynagrodzenie pracowników za wykonaną pracę w wymiarze 80 h. Przy czym tylko jedna z osób (Rafał Oleszak) była wówczas pracownikiem Instytutu.

Analiza *Zakresu działania stanowiska pracy*³²⁷ Rafała Oleszaka, z którym zawarto umowę nr 46/2023 wykazała, że zadania opisane w zestawieniu danych do umów zawierają się w zadaniach powierzonych pracownikowi w ramach umowy o pracę. Tym samym przedmiot umowy zlecenia powinien być realizowany przez pracownika w ramach godzin nadliczbowych i rozliczony zgodnie z regulacjami opisanymi w *Kodeksie pracy Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy*, a zawarcie opisywanej umowy było niecelowe. Oznacza to, że:

- pracownik wykonywał dodatkową pracę w godzinach nadliczbowych bez uprzedniej, pisemnej zgody Dyrektora Instytutu i bez poprzedzającego ją uzasadnionego wniosku kierownika komórki organizacyjnej³²⁸;
- Dyrektor wskazując we wnioskowanych umowach datę ich zawarcia jako 1 października 2023 r., potwierdził nieadekwatny stan faktyczny - prawidłowość daty wystąpienia Kierownika potwierdził Dyrektor tą samą datą oznaczając swoją dekretną na tym wystąpieniu - potwierdza to nierzetelność dokumentowania i nadzoru nad realizacją umowy;
- Kierownik wraz z [REDAKTED] potwierdzając w załączonych do rachunków *Rejestrach godzin realizacji zlecenia* wykonanie prac w dniach od 1 do 31 października 2023 r. potwierdzili nieadekwatny stan faktyczny.

Zarówno *Kodeks pracy*, jak i *Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy* przewidują sposób wynagradzania za pracę w godzinach nadliczbowych. Dane zawarte w piśmie Kierownika Zakładu Hodowli i Botaniki Roślin Użytkowych z 19 października 2023 r. o wyrażenie przez Dyrektora zgody na dodatkowe wynagrodzenie pracowników w formie umów zlecenia wykazują, że:

- pracownik wykonał pracę w nadgodzinach;
- umowy zawarte zostały, tym samym stawka wynagrodzenia została określona po wykonaniu prac;
- kalkulacja stawki wynagrodzenia dla pracownika nie była odniesiona do jego wynagrodzenia wynikającego z umowy o pracę, a do puli środków dostępnych w ramach budżetu zadania usługi badawczej oraz średniej stawki godzinowej stosowanej w tematach dotacji celowej.

³²⁶ Umowy nr: 45 i 46/2023.

³²⁷ Zakres z dn. 2.03.2015 r.

³²⁸ Wymaganie określone w § 15 ust. 3 *Regulaminu pracy*.

Analiza wynagrodzenia Rafała Oleszaka wykazała, że z tytułu realizacji umowy zlecenia wypłacono mu wynagrodzenie niższe o 18,6% od przysługującego tytułem wykonywania pracy w godzinach nadliczbowych. Tym samym było to działanie na szkodę pracownika i naruszenie jego praw do wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych wynikających z Kodeksu pracy.

5. Analiza zakresów obowiązków podczas badania umów cywilnoprawnych zawartych z pracownikami wykazała, że w *Zakresach działania stanowiska pracy* nie ujęto wszystkich obowiązków poszczególnych pracowników wynikających z *Regulaminu organizacyjnego*. Dotyczy to np. obowiązków pracowników naukowych opisanych w § 21 ust. 2 *Regulaminu organizacyjnego*. Wskazuje to na nierzetelne sporządzenie dokumentów kadrowych.

6. W Instytucie ustanowiono zasady przyznawania dodatkowego wynagrodzenia z tytułu:

- realizacji zadań finansowanych ze źródeł zewnętrznych³²⁹;
- komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych³³⁰.

Należy wskazać, że dorobkiem naukowym pracowników Instytutu, jednocześnie promującym Instytut i mającym wpływ na jego kategoryzację, są także publikacje. Właściwym byłoby określenie zasad dodatkowego nagradzania pracowników z tytułu publikacji ich artykułów, afiliowanych przez Instytut, uzależnionego od punktacji czasopisma, w którym artykuł został zamieszczony. To dodatkowa zachęta do propagowania wiedzy oraz działalności Instytutu, a także polskiej nauki na forach branżowych, edukacyjnych i badawczych.

7. W Instytucie dotychczas nie utworzono narzędzia do gromadzenia i analizy informacji o przyczynach rozwiązania umów o pracę z inicjatywy pracownika. Informacje takie są pozyskiwane w sposób niesformalizowany podczas rozmowy z bezpośrednim przełożonym bądź Dyrektorem Instytutu.

Biorąc pod uwagę, że Instytut prowadzi działalność w wielu, w tym odległych lokalizacjach, tym samym przepływ informacji i dostęp do Dyrektora Instytutu może być utrudniony, zasadnym jest rozważenie wdrożenia procesu gromadzenia i przetwarzania tych danych przez osoby przygotowane do tego, budzące zaufanie pracowników oraz zapewniające poufność przekazywanych informacji i profesjonalne ich wykorzystanie.

Narzędzie takie to cenne źródło wiedzy o słabych i mocnych stronach Instytutu jako pracodawcy, obszarach postrzeganych przez pracowników jako atrakcyjne i tych wymagających doskonalenia. To także uzupełnienie wdrożonych w Instytucie narzędzi antymobbingowych, albo zabezpieczających przed niepożądanym zachowaniem w miejscu pracy. Pracownik odchodzący z pracy bardziej jest skłonny podzielić się swoimi negatywnymi spostrzeżeniami, czy doświadczeniami, w szczególności mając świadomość, że proces został przygotowany profesjonalnie, informacje pozostaną poufne i potraktowane poważnie, a poprzez zaangażowanie właściwie przygotowanych do tego osób może w ten sposób mieć wpływ na poprawę warunków pracy pozostałych pracowników. Skuteczny proces pozyskiwania informacji o przyczynach zmiany miejsca pracy, powinien obejmować zarówno pracownika zamierzającego zmienić zatrudnienia, jak i jego bezpośredniego przełożonego. Analiza tych zbiorów danych pozwoli na upewnienie się, czy w relacjach

³²⁹ Zarządzenie Dyrektora Instytutu nr 16/2019 z dn. 0.08.2019 r., zmienione z dn. 6.03.2023 r. zarządzeniem nr 13/2023 z dn. 6.03.2023 r., zmienione z dn. 1.10.2023 r. zarządzeniem nr 75/2023 z dn. 28.09.2023 r.

³³⁰ Regulamin wprowadzony zarządzeniem Dyrektora Instytutu nr 8/2021 z dn. 8.06.2021 r., obowiązującym od 8.06.2021 r. dot: *ustalenia Regulaminu zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej a także komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych w Instytucie Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich – Państwowym Instytucie Badawczym*, zmieniony z dn. 27.10.2022 r. zarządzeniem nr 48/2022 z dn. 27.10.2022 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu korzystania z infrastruktury badawczej oraz transferu wiedzy i komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych.

między pracownikiem i przełożonym nie występowały zachowania mogące wskazywać np. na mobbing. Zasadnym jest, by procesem zbierania i analizy danych o przyczynach zmiany miejsca pracy objęte były nie tylko osoby zamierzające odejść z Instytutu (w tym np. na rentę bądź emeryturę), ale także zamierzające zmienić komórkę organizacyjną.

8. Weryfikacja akt osobowych wybranych pracowników naukowych Instytutu, w tym dyrekcji Instytutu³³¹. Na podstawie wybranych do kontroli akt osobowych pracowników Instytutu zostało stwierdzone, że:

- wszyscy pracownicy naukowcy (14) spełniali wymagania określone w art. 43 ustawy o instytutach dot. zatrudnienia na stanowiskach naukowych,
- posiadali aktualne zakresy obowiązków³³²,
- wszyscy pracownicy naukowcy podpisali z Instytutem umowy o zakazie konkurencji w czasie trwania stosunku pracy, zgodnie z art. 47 ust. 5 ustawy o instytutach,
- wszyscy złożyli aktualne oświadczenie, że zapoznali się z regulaminem pracy³³³,
- oprócz dyrektora Instytutu i z-cy dyrektora³³⁴ żaden nie posiadał zgody na dodatkowe zatrudnienie.

W zakresie weryfikacji akt osobowych wybranych pracowników Instytutu nie sformułowano uwag lub zastrzeżeń. Dokumentacja była prowadzona starannie i przejrzystie.

5. Polityka antymobbingowa i antydyskryminacyjna

1. W Instytucie obowiązuje zarządzenie dyrektora z 21.02.2024 r. dot. wprowadzenia procedury antymobbingowej i antydyskryminacyjnej w Instytucie³³⁵. W procedurze określono m.in.: jej cel, zasady i działania w zakresie przeciwdziałania mobbingowi i dyskryminacji, co zawiera zgłoszenia, przeprowadzenie postępowania, sposób i zasady prac komisji.

Dyrektor Instytutu zarządzeniem z 22.02.2024 r. powołał stałą Komisję antymobbingową i antydyskryminacyjną w Instytucie (dalej: Komisja), której zadaniem jest monitorowanie i doskonalenie obowiązujących procedur antymobbingowych, antydyskryminacyjnych oraz równościowych, rozpatrywanie zasadności zgłoszeń, wniosków, skarg i zażaleń, zgodnie z procedurą oraz Planem Równości Płci, powoływanej każdorazowo do złożonego zgłoszenia, działania pracodawcy w zależności od ustaleń komisji, w tym w przypadku uznania zgłoszenia za zasadne. Pierwsze spotkanie Komisji odbyło się 12.03.2024 r.

W Instytucie wprowadzono zarządzeniem dyrektora z 30.08.2023 r. Plan Równości Płci dla Instytutu na lata 2023-2026³³⁶, mający na celu kształtowanie kultury organizacji opartej na poszanowaniu różnorodności i równowadze między życiem prywatnym i zawodowym oraz wspieranie rozwoju kadry. W zarządzeniu powołano Zespół ds. realizacji Planu Równości Płci (dalej: Zespół) i powierzono zadania³³⁷:

- wdrażania i monitorowania Planu,

³³¹ Przekazana przez dyrektora Instytutu 22.03.2024 r. e-mail Tabela akt osobowych wybranych 37 (ok. 27% ogólnej liczby pracowników) pracowników Instytutu: naukowych (14) i nienaukowych, w tym dyrekcji i kierowników zakładów, na podstawie próby określonej losowo.

³³² W przypadku 9 pracowników nie było zakresu obowiązków za wcześniejsze okresy obejmujące kontrolę.

³³³ W przypadku 5 pracowników nie było oświadczenia za wcześniejsze okresy obejmujące kontrolę.

³³⁴ B. Czerny z-ca dyrektora był wg informacji Koordynatora HR od 1 września 2009 r. objęty był zgodą na dodatkowe zatrudnienie, nie przedstawiono jednak dokumentacji to potwierdzającej.

³³⁵ Zarządzenie nr 30/2024 dyrektora, którego załącznikiem jest procedura antymobbingowa i antydyskryminacyjna w Instytucie. Dyrektor Instytutu poinformował, że przeciwdziałanie zjawiskom mobbingu i dyskryminacji realizowane jest poprzez wspieranie pozytywnych relacji między pracownikami, promowanie pożądanych postaw i zachowań. Organizowane są szkolenia upowszechniające wiedzę o zapobieganiu i konsekwencjach nieakceptowanych zachowań.

³³⁶ Zarządzenie nr 66/2023 dyrektora Instytutu, z późn. zm. zarządzeniami: nr 67/2023 z 30.08.2023 r. oraz nr 1/2024 r. z 9.01.2024 r., które dot. składu Zespołu.

³³⁷ Odbyły się 2 posiedzenia Zespołu: 16.01.2024 r. oraz 15.02.2024 r., z których sporządzono protokoły i ustalono działania do podjęcia przez Zespół, w tym m.in. opracowanie aktualnej polityki antymobbingowej.

- promowania postaw zapewniających równe traktowanie,
- inicjowanie rozwiązań na rzecz równego traktowania dla całej społeczności Instytutu,
- podejmowanie działań w celu opracowania procedur dot. przeciwdziałania dyskryminacji oraz równego traktowania.

W Planie określono również monitoring, ewaluację i aktualizację dokumentu oraz procedurę raportowania o stanie realizacji poszczególnych działań, w tym o osiągniętych efektach.

W ramach działalności Zespołu, po rekomendacji Komisji, zaplanowano serię szkoleń z kompetencji miękkich uwzględniających tematykę konfliktów i ich rozwiązywania³³⁸.

Zespół przeprowadził w dniach 11.04-29.2024 r. ankietę anonimową wśród pracowników Instytutu mającą na celu zbadanie doświadczeń i postrzegania środowiska pracy³³⁹.

Komisja antymobbingowa i antydyskryminacyjna w IWNiRZ-PIB w pierwszej połowie 2024 r. przeprowadziła jedno postępowanie dotyczące wyjaśnienia czy doszło w IWNiRZ do zjawiska mobbingu w stosunku do pracownika Instytutu, który 8.03.2024 r. zgłosił do Koordynatora Human Resources (HR) doniesienie o stosowaniu mobbingu w stosunku do niego w miejscu pracy. Zgodnie z obowiązującym regulaminem na 6 posiedzeniach (12.03.2024 r., 19.03.2024 r., 04.04.2024 r., 11.04.2024 r., 16.04.2024 r. i 17.04.2024 r.) zebrała się Komisja antymobbingowa i antydyskryminacyjna a w celu przeanalizowania otrzymanych materiałów dowodowych oraz przeprowadzenia rozmów wyjaśniających (17.04.2024 r.). Komisja zapoznała się z obszernym materiałem. Zdaniem Komisji, pomimo że opisane zdarzenia nie wypełniają znamion mobbingu określonych w Artykule 94³ Kodeksu Pracy to dostrzegła jednak potrzebę doskonalenia form komunikacji na szczeblu kierowniczym w czym mogłyby pomóc, na przykład szkolenia czy warsztaty w tym zakresie.

W Instytucie wprowadzono zarządzeniami dyrektora Plan Równości Płci dla Instytutu na lata 2023-2026 oraz procedurę antymobbingową, antydyskryminacyjną i równych szans, co ocenia się za właściwe. Komisja przeprowadziła jedno postępowanie w 2024 r., na zakończenie którego nie stwierdziła uchybień w postępowaniu pracodawcy.

6. Realizacja zaleceń pokontrolnych

Na podstawie danych udokumentowanych w Książce kontroli Instytutu dokonano celowego wyboru postępowań kontrolnych do próby. Próbą objęto dokumenty pokontrolne³⁴⁰ z kontroli przeprowadzonej przez:

- 1) Państwową Inspekcję Pracy - kontrola przeprowadzona w dniach 17 i 18 kwietnia, 17 maja i 10 lipca 2023 r. w wyniku zgłoszenia do PIP wypadku przy pracy w dniu 17 kwietnia 2023 r.
- 2) Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, której ustalenia udokumentowano w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 27 września 2022 r.³⁴¹

Stwierdzono:

Ad. 1) W wyniku przeprowadzonej kontroli Inspektor Pracy zalecił wdrożenie:

- 7 wniosków³⁴² w terminie 30 dni od dnia otrzymania wystąpienia;

³³⁸ Wykład teoretyczno-refleksyjny 10.06.2024 r. dla ogółu pracowników, szkolenie o charakterze warsztatowym dla kadry zarządzającej i personelu kluczowego 17 i 24.06.2024 r. (autorefleksja i analiza sposobu rozwiązywania konfliktów, zastosowanie porozumienia bez przemocy w ramach organizacji), które przeprowadzą pracownicy naukowcy Wydziału Psychologii i Kognitywistyki Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu.

³³⁹ W badaniu wzięło udział 19 pracowników, co stanowiło 19% ogólnej ich liczby w Instytucie. Z ankiety został sporządzony raport przesłany kontroli 11.07.2024 r. z informacją, że został przesłany do opinii Zespołu ds. Planu Równości Płci.

³⁴⁰ Na dokumenty składały się: protokół lub inny równoważny dokument pokontrolny, dokumenty, w których sformułowano zalecenia, wnioski, nakazy pokontrolne, pisma kontrolowanego informujące o sposobie wdrożenia zaleceń, wniosków lub nakazów.

³⁴¹ Wystąpienie pokontrolne znak: DKA.ki.092.4.2021.

³⁴² Wystąpienie z dn. 30.08.2023 r. nr rej.: 120043-53-K011-Ws01/23.

- 3 nakazów dotyczących dokumentacji z oceny ryzyka³⁴³ w terminie do 30 października 2023 r.

Pisma, w których określono powyższe wnioski i nakazy wpłynęły do Instytutu w dniu 11 września 2023 r.

Dyrektor Instytutu w dniu:

- 10 października 2023 r. poinformował³⁴⁴ Inspektora Pracy o realizacji 7 wniosków;
- 24 października 2023 r. poinformował³⁴⁵ Inspektora Pracy o sposobie realizacji 3 nakazów.

Tym samym terminowo zostały zrealizowane wnioski i nakazy, a Dyrektor Instytutu wypełnił obowiązek powiadomienia o tym organu kontrolującego z dochowaniem wyznaczonego terminu.

W trakcie czynności zweryfikowano wprowadzenie nakazów do dokumentacji z oceny ryzyka zawodowego oraz wdrożenie wniosków 1 - 3 polegających na:

- 1) zapoznaniu poszkodowanego pracownika z zagrożeniem wynikającym z przemieszczania się ostrych i gorących elementów podczas obsługi saszetarki - weryfikacja poprzez sprawdzenie podpisu pracownika na karcie zapoznania z ryzykiem zawodowym;
 - 2) ustaleniu obowiązku samodzielnego wykonywania pracy pod nadzorem, podczas szkolenia stanowiskowego - weryfikacja zapisu w karcie szkolenia stanowiskowego;
 - 3) opracowanie nowego wydania instrukcji bezpiecznej pracy dla pracowników obsługujących saszetarkę - weryfikacja poprzez zapoznanie się z instrukcją z dnia 2 października 2023 r.
- Pozostałe wnioski odnoszą się do postępowania w przypadku wystąpienia wypadku przy pracy w przyszłości.

W powyższym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości ani uchybień.

Ad. 2) W wyniku przeprowadzonej kontroli sformułowano 6 zaleceń pokontrolnych.

Dyrektor poinformował³⁴⁶ Ministra o realizacji zaleceń pokontrolnych. Podczas niniejszej kontroli zweryfikowano realizację następujących zaleceń pokontrolnych:

- 1) *opiniowanie planów finansowych Instytutu przez Radę Naukową z odpowiednim wyprzedzeniem, tj. w terminie umożliwiającym ich obowiązywanie od początku roku, którego dotyczą* - weryfikacja poprzez uchwały Rady Naukowej nr 24 z dnia 13 grudnia 2022 r. i 64 z dnia 5 grudnia 2023 r. w sprawie zaopiniowania planów finansowych; zalecenie zostało wykonane, działania Instytutu o charakterze ciągłym;
- 2) *opracowanie dokumentów dotyczących strategii rozwoju oraz perspektywicznych kierunków rozwoju działalności naukowej, wdrożeniowej i rozwojowej Instytutu* – dokumenty do analizy i weryfikacji opracowane przez Instytut:
 - Zarządzenie nr 28/2023 Dyrektora IWNiRZ-PIB z dnia 27 kwietnia 2023 r. na podstawie uchwały Rady Naukowej nr 45 z dnia 26 kwietnia 2023 r. w sprawie zatwierdzenia Perspektywicznych kierunków działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej
 - Perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej ustalonym na lata 2022-2027 z października 2022 r.;
 - Cele strategiczne określone przez Dyrektora wraz z planem działalności na rok 2023³⁴⁷.Zgodnie z informacją udzieloną kontroli³⁴⁸ projekt strategii został przesłany do MRiRW w październiku 2022 r. i po zaopiniowaniu został przeredagowany na Perspektywiczne

³⁴³ Nakaz z dn. 30.08.2023 r. nr rej.: 120043-53-K011-Nk01/23.

³⁴⁴ Pismo Dyrektora z dn. 10.10.2023 r. (znak: 1216/2023).

³⁴⁵ Pismo Dyrektora z dn. 24.10.2023 r. (znak: brak).

³⁴⁶ Pismo z 13.03.2024 r.

³⁴⁷ Dokument z dn. 28.01.2023 r.

³⁴⁸ Pismo Dyrektora Instytutu z dn. 19.03.2024 r.

kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej na lata 2023 - 2025. Niemniej w Instytucie dostępny jest projekt strategii, którą należy zweryfikować i uaktualnić; zalecenie wykonane częściowo, w zakresie opracowania strategii rozwoju zalecenie jest w trakcie realizacji;

- 3) *wprowadzenie wewnętrznych regulacji dotyczących procesu sprzedaży, dzierżawy i wynajmu nieruchomości, uwzględniając w nich obowiązek pisemnej analizy pod kątem gospodarowania posiadanymi nieruchomościami oraz ich przydatności do realizacji zadań statutowych, która zawierałaby m.in. uzasadnienie ekonomiczne i prawne oraz wskazywała sposób w jaki zostaną wyłonione podmioty do przeprowadzenia wyceny nieruchomości - weryfikacji dokonano poprzez analizę wprowadzonych w Instytucie Zasad gospodarowania nieruchomościami Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich - Państwowego Instytutu Badawczego w Poznaniu³⁴⁹. Stwierdzono, że w Zasadach uwzględnione zostały wszystkie aspekty określone w zaleceniu pokontrolnym; zalecenie zostało wykonane;*
- 4) *przeprowadzenie analizy posiadanych przez Instytut gruntów pod kątem ustalenia statusu i regulacji zobowiązań z tytułu użytkowania wieczystego, jak również dokonanie przeglądu wszystkich umów z dzierżawcami w celu zabezpieczenia interesów finansowych Instytutu - dyrektor Instytutu poinformował³⁵⁰, że w okresie od sierpnia 2022 r. do kwietnia 2023 r. przeprowadzono przegląd nieruchomości stanowiących własność (współwłasność) lub pozostających w użytkowaniu (współużytkowaniu) wieczystym IWNIRZ i sporządzono ich pełną ewidencję. W nowo założonej ewidencji nieruchomości IWNIRZ, na podstawie przeprowadzonej analizy spójności wpisów w księgach wieczystych oraz ewidencji gruntów i budynków, wykazano nieruchomości, dla których brak jest zgodności wpisów i konieczne będzie doprowadzenie ich do spójności. Dla nieruchomości, w przypadku których potwierdzono brak zgodności wpisów, rozpoczęto postępowania zmierzające do usunięcia tych niezgodności. W okresie od sierpnia 2022 r. do kwietnia 2023 r. przeprowadzono przegląd wszystkich umów dzierżawy i najmu sporządzonych dla nieruchomości stanowiących własność (współwłasność) lub pozostających w użytkowaniu (współużytkowaniu) wieczystym IWNIRZ-PIB i sporządzono ich wykaz. Umowy zweryfikowano między innymi pod kątem zachowania wymaganych procedur w procesie ich zawierania, naliczania i windykacji należności wynikających z umów objętych rejestrem. Analizy i wykazy dokonywane są na bieżąco zgodnie z Zarządzeniem Dyrektora IWNIRZ-PIB Nr 32/2023 z dnia 9 maja 2023 r. określającym „Zasady gospodarowania nieruchomościami Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich – PIB.”; kontrola przeprowadziła weryfikacje na podstawie 10 tabel Analizy spójności wpisów w Księgach Wieczystych z Ewidencją Gruntów i Budynków dla nieruchomości w zasobie Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich- Państwowego Instytutu Badawczego w Poznaniu; zalecenie w trakcie realizacji;*
- 5) *podjęcie współpracy ze średnimi szkołami rolniczymi, w tym także z prowadzonymi i nadzorowanymi przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz z Krajowym Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie, w celu upowszechniania wiedzy wśród nauczycieli szkół rolniczych - dyrektor poinformował m.in., że od października 2022 r. nawiązał współpracę z 12 placówkami edukacyjnymi, poprzez podpisanie porozumień określających formy współpracy, prowadzone są również zaawansowane rozmowy z kolejnymi 2 szkołami;*

³⁴⁹ Zasady wprowadzone zarządzeniem Dyrektora Instytutu nr 32/2023 z dn. 9.05.2023 r.

³⁵⁰ Pismo Dyrektora Instytutu z 12.05.2023 r.

- zalecenie wykonane, działania o charakterze ciągłym;
- 6) *dokonanie przeglądu i aktualizacji wewnętrznych regulacji, w tym w szczególności Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy Pracowników Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich* – dyrektor poinformował, że od sierpnia 2022 r. dokonano przeglądu w celu uaktualnienia ZUZP, którego wynikiem było zawarcie Protokołu Dodatkowego nr 4 z 5 sierpnia 2022 r. wprowadzającego uzupełnienie nazwy Instytutu o określenie „Państwowy Instytut Badawczy” oraz zmieniającego Tabelę miesięcznych stawek wynagrodzenia zasadniczego, stanowiącą załącznik nr 1 do Układu, a także Protokołu Dodatkowego nr 5 z 23 sierpnia 2022 r. Protokoły dodatkowe zostały wpisane do Rejestru Zakładowych Układów Zbiorowych Pracy, obecnie trwają prace nad aktualizacją zasad wynagradzania pracowników Instytutu i rekomendowaną formą jest regulamin wynagradzania. Zmiana ta wymaga aktualizacji Statutu Instytutu, a w kolejnym kroku wypowiedzenia Układu Zbiorowego Pracy i wprowadzenia regulaminu wynagradzania; kontrola dokonała weryfikacji realizacji zalecenia poprzez analizę obowiązującego w Instytucie Regulaminu Pracy³⁵¹. Analiza Regulaminu wykazała:
- w § 39 zapis, zgodnie z którym wynagrodzenie wypłacane jest pracownikowi do rąk własnych, a za pisemną zgodą pracownika wypłacane jest na rachunek bankowy. Jest to zapis niezgodny z art. 86 § 3 Kodeksu pracy³⁵² stanowiącym, że wynagrodzenie wypłacane jest na wskazany przez pracownika rachunek płatniczy, chyba że pracownik złożył pisemny wniosek o wypłatę wynagrodzenia do rąk własnych,
 - określenie terminu i częstotliwości wypłaty wynagrodzenia przy nieokreśleniu miejsca i czasu wypłaty³⁵³. Nawet gdyby aktualnie w Instytucie nie było pracowników, którym wynagrodzenie wypłacane jest do rąk własnych, to samo uprawnienie pracownika do wnioskowania o taką wypłatę zobowiązuje pracodawcę do utrzymywania warunków do wypełnienia tego uprawnienia. Ustalenie w *Regulaminie pracy* miejsca i czasu wypłaty wynagrodzenia nabiera istotności przy prowadzeniu działalności w wielu lokalizacjach oraz przy znacznej rotacji pracowników;
- zalecenie nie zostało w pełni i prawidłowo zrealizowane.

IV. Zalecenia pokontrolne

Biorąc pod uwagę ustalenia i oceny przedstawione w *Wystąpieniu pokontrolnym*, zalecam Panu Dyrektorowi w następujących zagadnieniach objętych kontrolą:

DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA INSTYTUTU

Sytuacja finansowa Instytutu, plan finansowy i sprawozdanie finansowe

- 1) dostosowanie zapisów *Polityki rachunkowości Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich* do wymagań zawartych w ustawie o rachunkowości w zakresie określenia systemu dla ochrony danych i ich zbiorów w wersji papierowej dla Instytutu, jak również określenia zasad ochrony danych i papierowych dowodów księgowych w Zakładach Doświadczalnych,

³⁵¹ Regulamin z dn. 5.01.2012 r., zmieniony aneksami nr: 1 z dn. 22.11.2012 r.; 2 z dn. 24.01.2013 r.; 3 z dn. 25.11.2013 r.; 4 z dn. 22.06.2015 r. i 5 z dn. 28.03.2023 r.

³⁵² Ustawa z dn. 26.06.1974 r. (Dz. U. nr 24, poz. 141 ze zm.).

³⁵³ Wymaganie określone w art. 104¹ § 1 pkt 5 Kodeksu pracy.

- 2) ujednolicenie zapisów *Instrukcji obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych w Instytucie Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich* dotyczące kontroli merytorycznej i formalno-rachunkowej, by jednoznacznie wskazywały ich kolejność,
- 3) opracowanie harmonogramu działań mających na celu poprawę wyniku finansowego Instytutu oraz kalkulacji skutków jego realizacji,
- 4) zintensyfikowanie działań w celu zwiększenia skuteczności komercjalizacji wyników prac badawczych,
- 5) przedstawianie każdorazowo Radzie Naukowej informacji o istotnych decyzjach podejmowanych w Instytucie, w tym o zaciąganych kredytach, celem zajęcia stanowiska;

Należności Instytutu i działania windykacyjne

- 6) niezwłoczne przeprowadzenie przeglądu nieuiszczonych należności celem potwierdzenia prawidłowej ich kwalifikacji,
- 7) podjęcie zdecydowanych działań celem odzyskania od kontrahentów nieuiszczonych dotychczas należności,
- 8) zaktualizowanie *Instrukcji monitoringu i windykacji należności*:
 - skracając terminy podejmowania czynności mających na celu wyegzekwowanie nieopłaconych należności,
 - uzupełniając o mechanizmy powiadamiania kierowników komórek organizacyjnych bezpośrednio współpracujących z danym kontrahentem o zaległych płatnościach,
 - wprowadzając mechanizm blokowania sprzedaży na rzecz kontrahenta, który zalega z płatnością dla Instytutu;
 - określając wzory dokumentów i zakres niezbędnych do udokumentowania danych, w szczególności rozmów telefonicznych, tak by stanowiły one bazę danych i materiał dowodowy podczas ewentualnego postępowania windykacyjnego;

Celowość i gospodarność zawieranych umów cywilnoprawnych

- 9) określenie w Instytucie trybu wnioskowania, przygotowywania, zatwierdzania i rozliczania umów zlecenia i o dzieło, ze wskazaniem sposobu dokumentowania tych czynności oraz osób (stanowisk) odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań,
- 10) wyznaczenie w Instytucie osoby, z wpisem do zakresu obowiązków, odpowiedzialnej za przygotowanie umów zlecenia i o dzieło oraz za nadzór nad ich realizacją i poprawnością rozliczenia;
- 11) określanie w umowach zlecenia bądź o dzieło:
 - jak najbardziej precyzyjnie ich przedmiotu, czasu i miejsca realizacji,
 - sposobu rozliczania umów adekwatnego do ich przedmiotu i pozostałych postanowień umowy, w tym z wykorzystaniem obiektywnych źródeł danych,
 - zabezpieczenia praw Instytutu adekwatnego do przedmiotu umów,
 - uprawnienia (kwalifikacji zawodowych) wykonawców niezbędnego do realizacji konkretnego przedmiotu umowy,
- 12) bezwzględnie zaniechanie określania w umowach zlecenia postanowień cechujących umowy o pracę;

Gospodarność wykorzystania samochodów służbowych

- 13) egzekwowanie prawidłowego ewidencjonowania pobierania i zdawania samochodów służbowych i dokumentowania danych w *Kartach kontroli zużycia paliwa*,
- 14) jednoznaczne wskazanie w *Regulaminie używania samochodów służbowych w Instytucie Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich w Poznaniu*, czy pracownik może korzystać z samochodów służbowych do celów prywatnych, a jeśli tak, to na jakich warunkach;

Celowość i gospodarność w zakresie polityki kadrowej

- 15) w związku z opisanymi wadami wycofanie ze stosowania *Instrukcji dotyczącej rejestrowania czasu pracy pracowników* i wprowadzenie niezbędnych regulacji do jednolitego w tym zakresie dokumentu jakim jest *Regulamin pracy*,
- 16) zobowiązanie wszystkich pracowników do rejestracji w elektronicznym systemie dostępu każdorazowego wejścia na teren nieruchomości Instytutu i wyjścia z nieruchomości, niezależnie od systemu pracy, w którym zatrudniony jest pracownik,
- 17) poinformowanie wszystkich pracowników naukowych o obowiązku uzyskania zgody Dyrektora Instytutu na dodatkowe zatrudnienie lub prowadzenie działalności gospodarczej niezależnie, czy Instytut jest dla nich podstawowym miejscem zatrudnienia,
- 18) sformalizowanie w Instytucie trybu wnioskowania o udzielenie zgody Dyrektora Instytutu na dodatkowe zatrudnienie lub prowadzenie działalności gospodarczej określając uczestników procesu, osoby odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań w procesie, informacje jakie powinny zostać opisane we wniosku, wzory dokumentów stosowanych w procesie oraz mechanizmy monitorowania aktualności udzielonych zgód (określenie również zapisu, że jakakolwiek zmiana którejkolwiek z informacji zawartych we wniosku powoduje wygaśnięcie udzielonej zgody),
- 19) dokonanie analizy prawnej i skorygowanie pracownikowi, z którym zawarto umowę zlecenie nr 46/2023, wynagrodzenia do poziomu należnego za wykonywanie pracy w godzinach nadliczbowych;

Realizacja zaleceń pokontrolnych

- 20) dokonanie przeglądu i aktualizacji wewnętrznych regulacji, w tym w szczególności Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy Pracowników Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich (zalecenie Ministra RiRW nie zostało w pełni i prawidłowo zrealizowane);

ORGANIZACJA I JAKOŚĆ PRACY INSTYTUTU

- 1) podjęcie działań mających na celu utworzenie szkoły doktorskiej w ramach Instytutu lub we współpracy z innymi jednostkami uprawnionymi,
- 2) sporządzanie dokumentów planistycznych w taki sposób, aby przedstawiane w nich zadania były określone w sposób logiczny i spójny,
- 3) monitorowanie i zarządzanie ryzykiem wystąpienia „luki kadrowej”,
- 4) zwiększenie udziału pracowników Instytutu w: konferencjach, szkoleniach, sympozjach, publikacjach w czasopiśmiech wysoko punktowanych w celu wzmocnienia upowszechniania wyników badań naukowych i prac rozwojowych;

JAKOŚĆ ZARZĄDZANIA INSTYTUTEM

Zakupy przeprowadzone z zastosowaniem procedury zakupowej i bez przeprowadzenia właściwej procedury zakupowej

- 1) wprowadzenie do *Regulaminu udzielania zamówień publicznych IWNiRZ-PIB* postanowień:
 - zobowiązujących do dokumentowania i przechowywania w aktach sprawy danych z przeprowadzenia rozeznania cenowego co najmniej dla wszystkich postępowań o wartości przekraczającej 10 000 zł,
 - zobowiązujących do dokumentowania i przechowywania w aktach sprawy co najmniej dla postępowań o wartości równej bądź przekraczającej 130 000 zł wszystkich innych czynności i zdarzeń związanych z danym postępowaniem zakupowym w uporządkowany sposób, umożliwiający odtworzenie chronologicznego przebiegu wszystkich etapów danego postępowania oraz istotnych czynności poprzedzających jego wszczęcie, a także czynności związanych z zawarciem umowy,
 - określających jakie co najmniej dokumenty obowiązkowo stanowią akta postępowania zakupowego,
 - wskazujących osobę odpowiedzialną (stanowisko pracy) za gromadzenie i przechowywanie kompletnej dokumentacji prowadzonych postępowań zakupowych,
 - zobowiązujących do stosowania w postępowaniach zakupowych wyłącznie w incydentalnych i szczególnie uzasadnionych przypadkach terminów krótszych niż 14 dni na złożenie ofert i równych bądź krótszych niż 30 dni na realizację przedmiotu umowy – uzasadnienie wraz z dokumentami je potwierdzającymi powinno stanowić akta postępowania zakupowego,
- 2) dostosowanie *Regulaminu pracy komisji przetargowej Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich - Państwowego Instytut Badawczy* do aktualnego stanu prawnego,
- 3) przeprowadzanie każdorazowo postępowania zakupowego zgodnie z wymaganiami określonymi w ustawie – PZP i w *Regulaminie udzielania zamówień publicznych IWNiRZ-PIB*,
- 4) wprowadzenie w Instytucie mechanizmu zapewniającego gromadzenie rzetelnych danych do tworzenia rocznych planów zakupów. Każdorazowo dla jednorodnych grup asortymentowych przeprowadzanie postępowanie o udzielenia zamówienia publicznego, gdy oszacowana z należytą starannością ich wartość wynosi około bądź powyżej 130 000 zł,
- 5) wzmocnienie nadzoru nad pracą i dokumentowaniem przebiegu postępowania zakupowego przez komisję przetargową,
- 6) każdorazowo po zmianie w dokumencie kryteriów bądź uwarunkowań realizacji zadania kierowanie tego dokumentu do ponownej akceptacji i zatwierdzenia zgodnie ze ścieżką jaką przeszedł w pierwotnej wersji,
- 7) wdrożenie zasad wyłaniania wykonawców do realizacji umów kontraktowych, określających także zasady szacowania wartości przedmiotu umowy, negocjacji z wykonawcą, zasady odpowiedzialności wykonawcy i kar za niewłaściwe wywiązywanie się z realizacji umowy, sposób dokumentowania przebiegu procesu wyłonienia wykonawcy, ustalenie zasad współpracy oraz odpowiedzialności stron, uwzględniając przy tym wymagania ustawy – PZP;

Gospodarowanie własnymi obiektami budowlanymi

- 8) wyznaczenie pracownika odpowiedzialnego za:

- gromadzenie i analizę dokumentów z okresowych kontroli obiektów budowlanych i instalacji, w które zostały wyposażone oraz za nadzór nad poprawnością danych w nich zamieszczonych,
 - prowadzenie ksiąg obiektów budowlanych,
 - monitorowanie terminowości poddawania okresowym kontrolom obiektów budowlanych i instalacji, w które zostały wyposażone,
 - monitorowanie usuwania usterek obiektów budowlanych i instalacji, w szczególności usterek stwierdzonych podczas okresowych kontroli,
- 9) wprowadzenie w Instytucie bazy informacji o usterkach zidentyfikowanych we wszystkich obiektach budowlanych i usterkach instalacji w nich zamontowanych, w tym stwierdzonych podczas okresowych kontroli, zawierającą: datę zidentyfikowania usterki, planowany bądź zalecany termin usunięcia, jej przedmiot i lokalizację, orientacyjny koszt usunięcia, informację o proponowanym sposobie usunięcia (np. we własnym zakresie, usługa zewnętrzna, usługa zewnętrzna wymagająca przetargu, usunięcie w ramach gwarancji albo rękojmi), datę usunięcia;

Likwidacja środków trwałych

- 10) sformalizowanie trybu postępowania przy likwidacji zbędnego majątku Instytutu z:
- określeniem wzorów dokumentów jakie powinny być utworzone w procesie,
 - określeniem sposobu udokumentowania stanu likwidowanego majątku, jego wyceny, przydatności w Instytucie, prac komisji likwidacyjnej,
 - określeniem danych jakie powinny być zawarte w ofercie sprzedaży majątku publikowanej na stronie internetowej Instytutu,
 - wskazaniem osób (stanowisk) odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań, z uwzględnieniem przygotowania i kompetencji do realizacji powierzonych zadań,
- 11) utworzenie na stronie internetowej Instytutu łatwej w dostępie zakładki dot. sprzedaży majątku, gdzie oferowany byłby do sprzedaży zbędny majątek Instytutu, w tym określenie terminów składania ofert;

Sprzedaż nieruchomości

- 12) przeprowadzenie w Instytucie przeglądu zasobów celem zgromadzenia jak największej ilości danych do poszczególnych postępowań sprzedaży praw do nieruchomości,
- 13) wyznaczenie pracownika odpowiedzialnego za gromadzenie, weryfikację kompletności oraz przechowywanie dokumentów ze sprzedaży praw do nieruchomości;

Zarządzenie nieruchomościami

- 14) podjęcie działań mających na celu powstrzymanie degradacji nieruchomości Instytutu,
- 15) podjęcie działań względem spalonej hali produkcyjnej w Stęszewie celem:
- segregacji wyposażenia znajdującego się na jej terenie, oddzielania złomu i jego sprzedaży;
 - usunięcia spękanych fragmentów murów hali w celu ich zabezpieczenia przed niekontrolowanym obrywaniem się bądź spadaniem oraz podjęcie działań w celu zagospodarowania i sprzedaży materiałów porozbiórkowych,

- 16) utworzenie na stronie internetowej Instytutu łatwej w dostępie zakładki dot. wynajmu nieruchomości, gdzie zamieszczone byłyby oferty najmu nieruchomości Instytutu ze schematem i obmiarem pomieszczeń oraz informacjami o nich i ich wyposażeniu (o ile to zasadne także z ich zdjęciami);

Najem i dzierżawa nieruchomości Instytutu

- 17) przeprowadzenie w Instytucie przeglądu zasobów celem zgromadzenia brakujących danych do poszczególnych umów najmu i dzierżawy,
- 18) dokonanie:
- przeglądu i aktualizacji stawek czynszu i opłat wynikających z najmu, dzierżawy bądź wspólnego użytkowania nieruchomości,
 - przeglądu i uzupełnienia zapisów umów z uwzględnieniem aspektów wymienionych w nieprawidłowościach;

Gospodarność i celowość korzystania z infrastruktury

- 19) zintensyfikowanie działań komercjalizacyjnych celem pozyskania środków na finansowanie projektów i prac badawczo-rozwojowych;
- 20) opracowanie harmonogramu działań związanych z kontynuacją prac nad efektami projektu „Zrównoważona technologia wytwarzania włókna lnu o alternatywnej jakości z tradycyjnych i nowych odmian roślin włóknistych”, w tym harmonogramu usprawnienia i uruchomienia stanowiska modelowego,
- 21) wstrzymanie pakowania nasion w opakowania o deklarowanej masie do 50 kg w Zakładzie Doświadczalnym w Pętkowie, do czasu spełnienia przez przyrządy pomiarowe wymagań ustawy – *Prawo o miarach*, a przez proces pakowania wymagań ustawy o *towarach paczkowanych*.

Proszę Pana Dyrektora o przedstawienie, w terminie 2 miesięcy od otrzymania *Wystąpienia pokontrolnego*, informacji o sposobie wykonania zaleceń lub o przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień.

Ponadto informuję, że od *Wystąpienia pokontrolnego* nie przysługują środki odwoławcze.

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Bogusław Wijatyk
Dyrektor Generalny
/podpisano elektronicznie/